BINDING SECT. JUL 7 - 1966

PL 248 K37K5

Karay, Refik Halid
Kirpinin dedikleri

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

کبرینڭ

دیدیکلری

فیاتی: ۱۲ غروش

كيرپينك ديدكلری

Karay, Refik Halid, 1888-

Kirpinin dedikleri

حقوق ناشرينه عائددر

احمد احسان وشركاسی

مطبعه جيلق عثمانلی شركتی

PL
248
K37K5

LIBRARY
NOV 2 1 1965

1026078

آرابه‌جینك دردی

دیوان یولی ینـه اوكون چاموردن كچیلیر كبی دكلدی ؛ آرقداشمه، كنارده مشتری بكله‌ین آرابه‌یی اشارتله، « بینه‌لم » دیدم وموافقتندن أمین، اوطرفه یوروییویردم؛ حالبوكه اوقبول ایتمدی. «آرابه‌یه بینمم ، دائما یوروروم » دییه سویلندی . بن بونی بر نزاكت عدایدرك اصرارده بولندم ؛ اوزمان قوللرمدن چكدی، حدتندن قیزاردی، و، پك وخیم بر سر افشا ایدر كبی ؛ « یمینلی‌یم ، عهدلی‌یم ! » دییه هایقیردی .

— نه‌دن جانم ؟ سببی نه ؟

— هله یورویه‌لم‌ده آكلاتیرم !... آكلاتدی :

— خیلی زمان اولویور؛ اوزاق بر یره‌ن مطبعه‌یه‌دونویوردق؛

مجهول برایشه یارامق ایچون درت تکرلك طاقیلمش برعسکر قولوبه‌سنه بکزه‌ین بویاسی دوکوك قوپه‌مزك جامنه ، یاری یولده ، آرقداشم برایکی ضربه‌ایندیردکدن صوکره بکادیدی‌که : « شوراده برأوه اوغرایه‌جغم ، بنی براز بکله ! » و آرابه‌جی‌یه سسلندی : « شمدی کلیرم ، ایکی دقیقه ! » حالبوکه بن طانیمادیغم سوقاقلرده آرابه ایچینده آدم بکله‌مکی ، برده - چوق غریبدر - تخته قوروسنی هیچ سومم . چوق صیقیلدم ، برسیغاره‌یاقدم . آرابه‌جی اسکمله‌سندن دوغروله‌رق صوردی :

— دها بکلیه‌جکمی‌یز ؟

— بیلمم‌که ، دیدم ، شمدی کلیرم دیدی ایدی ....

بوجواب اوکا کافی کلمدی ، براز اسکی وضعیتده قالدقدن صوکره شدتلی برسسله سویلندی :

— ایکی دقیقه ، ایکی دقیقه ..... بز بویله ایکی دقیقه دییوب‌ده یاریم‌ساعت کله‌ینلری‌وصوکره آووجمزه ینه‌برچاریك طوقه ایدنلری چوق کوردك .

— البته بربخشش‌ویرر ! دییه ککه‌لدم ...

— بخشش ، بخشش ! (دوامـله) آرقه‌که برچووال پالطو کچیر ، الکه برقامیش آل ، بیقلریکك اوجـلرینی یول ، اورتاسنی شیشیر .... اولدك ایشته برژون .... تحصیلدار کبی سکنز یره اوغرایه‌جق ، کیتـدیککك یرده ده‌وه کبی چوکوب

اوطوراجقسه‌ك، آرابه سنك نه‌كه؟ (شيطنتله) بيتر كن او غرايه‌جغكي نه‌يه سويلمدكدي؟ بك حيله‌سي بو ، طانيرز. (ندامتله) بياسه‌يدم بينديرزميدم ؟...

— (حدتلنه‌رك) بينديرمه‌مك نه ديمك؟ پاره‌سني ويردكدن صوكره بني ايستديكم يره كوتورمكه مجبورسك ! نظام وار ، تعرفه وار !

— (بو صوك كلمه‌لري دويونجه صچرايوب فوق‌الينې كبي ديشلريني دوداقلرندن طاشيرارق و هايقيره‌رق) نظام ، تعرفه ! بوده‌يكي چيقدي ... جونبايه ساقسي قويمه، ياساق ! سوقاغه چير كف آتمه، ياساق ! پنجره‌يه چماشير آصمه، ياساق ! پازارلق ياساق ! نه‌ى نه‌اوله‌جق ؟ دونمى دېز قله‌سنه‌مى آصه‌يم ؟ كيرلى‌صويى دستي‌يه‌مى بوشالته‌يم ؟ مشترى بر متالك ويررسه « الله عمرلر ويرسين » مى ديه‌يم : بر فدان كل ايچون قوجه بر بوستانمى طوته‌يم؟ (كندى كنديسنه تكرارليه‌رق) نظام ، تعرفه.... (بردن ،حتى تكرلكه‌باصمغه وقت بولاميه‌رق و چامورلره،دكره كيرر كبى، آتليه‌رق قاپو جامنك آرقه‌سندن) بو كا كلنجه‌يه قدر دها نه‌لر وار ؟ اونلرى يابك ! يوللر ، تراموای دميرندن هواده‌كى تلغراف تللرى ييغيننه ، قانور چالغيسنه بكزه‌دى. اوت اكمك بهاسنه چيقدى ، آربه بقلوه‌دن بهالى ، چشمه‌لرك صولرى خسته‌لق وار ديه طيقالى .... حيوانلرك نعللرى اوچ كونده

سیلیك مجیدیه‌لر کزه دونیور ! صوکره نظام ، تعرفه ! لاف اولسون‌ده ... (باغره‌رق)هانی بزه براورنك البسه کیدیره‌جکد-یکز ، آرابه‌لری یکی یاپدیره‌جقدیکز ، اوده لاف ! قیافتمز قورقولقدن بدتر! اسکمله‌دن آتلارکن‌ الله اوکیمی‌ می آرقه‌می‌ می اورته‌یم شاشیرییورم ، یاغمور آلتنده تنته کبی ایصـلانیورم ... ناه ایشـته بیندیکك آرابه‌نك سوپروتی تنکه‌سندن فرقی نه ؟ درت تکرلکی دکلی ؟ یاره‌لی ، علتلی طاشیه‌طاشیه قماشی‌صیچان دریسنه ، یاره صارغیسنه دونمش ؛ نظام ، تعرفه ! (غضبندن شدتله خارجدن چرچوه‌یی زانغر زانغر صارصه‌رق ، آوازی چیقدیغی قدرفریاد ایدر) هپسی‌لاف، هپسی! کوجکز، قوتکز وارسه بلغاری ازسه‌کزه ... یونانی تپه‌له‌سه‌کزه .. مالمزی ، ملکمزی آلیر، حدودلرده عسکرمزی کسوب بیچرلر، شمندو-فرلرمزی اوچورورلر، صوکره ، ئه‌ی، نه‌یمش؟ شیشلی‌یه‌بش غروش؛ بویوکدره‌یه برمجیدیه ؛ قوجه برمقوا، مشتری‌بکنسین بکنسین سویله‌سین ... کوجکز بزه‌می یتییور ؟

— (ککه‌لیه‌رك واطرافنی احاطه ایدن مناوه ، سـقایه ، بقال چراغنه ، قامچی صاتان‌چرکسه وبرخیلی صاریقلی‌یه مرام آکلاتمق ایستیه‌رك) ایلری کیدییور ، تربیه‌سزلکك لزومی یوق(کندی‌کندیمه) نره‌ده‌ده قالدی یا، کلمیه‌جکمی، قاچه‌یمی؟

— (ماجرایی خلقـه خیلی دکیشـدیروب آکلاتدقدن

صوکره) آرابه‌جیلر ادبسزدر دیرلر، ناصل اولماسینلر؟ یانغیندن صوکره عرصه‌که او یاپدیرمه، پازارلق ایتمه، کیجه‌لری ایکی فنریاق، صوکره، المزه، اولمش ماندا کوزی کبی بر چاریک دولاییویر، اونی‌ده اصناف تذکره‌سنه آل ... باق، مل‌تلر بزه پاره ویرییورمی؟ عقللی آدملر ... قوجه صدر اعظم بزم دکنکجینک یاماغی کبی‌یورویور دولاشیور، آمان زمان‌دییورده حریفلر بزه‌می دییورلر؟ (اوستمه یورویه‌رك) نظام، تعرفه، بیلمم نه؟ ...

— پولیس یوقمی؟ امداد، پولیس یوقمی اوراده !...

— (آرابه‌جی خلق ایله برابر برمدت قهقهه‌لرله کولدکدن صوکره) باشده یان فس، بلده‌بر آلتی‌پاطلارله برده شمسیه دمیری قدر سونکو، نه‌وار؟ پولیس ... اولا بقالك بورجنی سیلسین، قاریلرینی دوکمه‌دن وازکچسین‌ده، صوکره کلسین، آلمه کلیجه وورسون ...

آرتیق بایی‌له‌جق حاله کلمشدم، قاچمغه امکان یوقدی، برده نه سویله‌سه‌م آرابه‌جی قصورینی بولویور، بنده آغیز آچمغه قدرت بیراقمیوردی. معاذالله، یاکلشلقله آغزمدن بر « مکتب » ویاخود « معارف » سوزینی قاچیریویرسه‌م، هیچ شبهه‌سز، محله مکتبنك خواجه‌سز قالدیغندن باشلایه‌رق معارف ناظرینك آرابه‌سنده فوطینلرینی اونوتدیغنه قدر آکلاته‌جقدی.

اوصیرده ـ عکسی تصادف ـ اوزاقده بر اوتوموبیل بوروسی اوتدی . بن، آرابه‌جی‌یه دویوروب اغضاب ایتمه‌مك ایچون بلند آوازله لقردی ایتمك ایسته‌دم :

— هرشی دوزه‌لیر ، بردن بره اولماز ، صوكره‌سنك یوزك‌ده كولر ...

— (كوبوره‌رك) تعرفه ، نظام ... ساقسی‌ی‌ی جو-نبایه قویمه ، دكان لوحه‌سنی سوقاغه اوزاتمه ، یدی قوله‌یه یدی غروشدن فضله آلمه ... صوكره ایشیكنز ، كوجكنز اویون ، كوزبویامه ... غلطه سراینده‌ن بون مارشه‌یه قدر ، بایزیددن حسن بابا تربه‌سنه قدر ترامواى ، نه ایمش ! مصرف ایت، تخته‌دن قورشون یاپ ، صاغ طرف یكیلدی ، صول طرف قلعه آلدی ، نه در او ؟ مانه ورا! بونی جامع آولیسنده چوجوقلره اوینامق یاراشیر (قاپونك طوپوزینی حرصله سو-كر، آتار) نظام ، تعرفه : ایكی كوتوكمی‌یه سور چینقو رنكنی، كیت شماندیرا كبی دیك بوغازه، نه‌در بو ؟ زرهلی. (آرابه‌یه بر یومروق ایندیرر) بونك تخته‌سی دها دایانقلیدر به ! (فنرك آلتنی قوپارر ، النده صاللایوب جامه وورور) شونی قالایلا-ته‌یم، باق نه پارلار ، نه كوز آلیر! نظام ، تعرفه !... شوزاده درزیلر ، بوراده عربلر، اوته‌ده آرناوودلر آزمش؛ صوزارسه‌ك اطراف سوت لیمان. (اوت طوربه‌سنی سیلكر ، صوكره كیدر

آتلرك باشندن طوتار ، قامچیلامغه باشلار) لاف دیدکمی غیرلا!
(حیوانلر کیشنه‌ر ، چیفته آتار، خلق سـا کتانه‌سیر ایدر)
باغریم یانیور به! (قهوه‌جی چیراغنه خطاباً) بر غازوز کتیر!
(غازوز کلیر، پارماغنی صوقنجه پاطلادیر، تراشلرندن داملاته
داملاته ایچر. برمدت یوتقوندقدن صوکره) پاره‌یی آرابه‌ده‌کی
بکندن آل!

بو صیره‌ده آرقداشم قیدسزجه کلیر؛ آرابه‌جی پرده‌کی طوزبه‌یی، فنر پارچه‌سنی، قاپی طوقماغنی یاواش یاواش طوپلار. آغیر آغیر اسکمله‌یه چیقار وحدتله صورار:

— نره‌یه کیده‌جکدك افندی؟

آرقداشمه مطبعه‌نك آدینی ویرمکه بیراقمام، شدتله منع ایدرم:
«آمان صوص! سویله‌مه. باب عالینك قارشیسنه دی ...»

— نه‌دن؟

— زیرا ده‌مین غزته‌لری اونوتمشدی؛ پرده اونلره باشلارسه آرتیق بودفعه ساده آرابه‌نك اوته‌سنی بریسنی دکل، هیچ شبهه‌سز طاقنی،حیوانلری، احتمال که بزی ده پارچالار.

آرقداشم صوصدی. صوردم که:

— دیمك ناظرده اولمیه‌جقسك؟

یوزیمه حیرتله باقدی: «آکلامادم!» دیدی. ایضاحات ویردم: آرابه‌جینك کبی استیضاحلره تصادف چوق ممکندرده ...

— ۲۸ تشرین اول ۳۲۶ —

« تشبث شخصی » می ؟ هیهات !

بر ساعتدر، خسته بر اوردك كبی، چكه‌سنی كوكسنه‌دایایوب اویوقلایان أسكی مكتب آرقداشمه نهایت حدتلندم : « دورمقله، دوشونمكله پاره قازانیلماز ؛ تشبث شخصی دنیلن برشی واردر، هرطرفه باش وورمالی، چالیشمالی ! » دیدم . مخاطبم بو « تشبث شخصی » تركیبنی دویونجه ، قویروغنه باصیلمش بر ییلان ، ناصوری چیبوی‌یه چارپمش بر آدم كبی قنپه‌دن دوغرولدی ،باشنی كوكسندن قالدیردی و ماوی ، كیرپیكسز كوزلرینی كوزلرمه دیكه‌رك، برمدت آغزی ایصیرمغه، صوقمغه مهیا برحالده دوردی، بنی بر أیی سوزدی . رنكی صاپ صاری كسیلمش ، صاچنك هربرتلی دیكله‌شه‌رك باشی برتیمار قاشاغیسی كبی سرتلشمشدی .

کندی کندیمه : « عجبا نه دیدمده بوقدر قیزدی ؟ » دیه دوشوندم والآن ، اوزرمه آتیلوب یاقامدن بر پولیس کبی ییرته‌رق بنی چکوب بر أیی‌ده دوومه‌مسنه حیرت ایدرك ، اویله قالدم .

بردن، ألنده‌کی خسته‌لقلی بر چوجق قدراوته‌سی ، بریسی شیش ، شوراسی بوراسی قیریق وسجیمله باغلی ایصلاق بر شمسیه‌یی « پات » دیه بنم یریمه ماصه‌یه وورودقدن صوکره، « تشبث‌شخصی ! تشبث‌شخصی! اویله‌ها ! » دیه میریلداندی، وتسبیح چکر کبی بوکلمه‌یی برألّی قدر تکرارلادقدن صوکره باغیردی :

— بورادەماصه‌نك باشنه‌یان‌کچوب اوتورونجه امرقولایدر؛ تجار اول ، آرپه أك ، آمریقایه‌ کیت . یوق ، یغورت صات ، آت جانبازخانه‌سی آچ ! نصیحت دیدکمی، بیك دانه ...صرتم پەك ، قارنم طوق، جبیم دولو اولدقدن‌صوکره بن‌ده سویلرم ؛ بن‌ده یان کچر ، سیغاره‌می تللندیرر، آلتون کوستکمی ألمده چویره‌رك ، کوزلکمك آرقه‌سندن شویله بر باقار ، (تقلیدمی یاپار) «تشبث‌شخصی دنیلن برشی واردر، هرطرفه باش وورمالی، چالیشمالی ! » دیرم .

ایکی سنه‌در نره‌لرده ایدم ؟ نه‌لر یاپدم ، هیچ صوردکمی ؟ یووو !! اومور کده‌می ؟ (ایکی بچه‌سنی‌ده ،أل‌وورماجه اوینار

کبی بر برینه ووردقدن وصورتمه دوغرو اوزاتدقدن صوکره)
اوتوز ایشه باش ووردم، اوتوز! آکلایورمیسك؟

آرقداشم برر برر صایدی وایضاحات ویردی:
قلمده درت یوز غروش معاشم واردی؛ برکون حریت چیقدی، بایراقلر آچیلدی، خلق سوقاغه دوشدی. اوصره‌ده باقدم که اختیار، کنج؛ چولوق، چوجوق؛ فقیر، زنکین، مبعوث نامزدی، محله مختاری، شیلته‌سنی رهنه قویان، چوجوغنك آلتون نظرلق طاقمی صاتان، حجه کیتمکدن واز کچن هرکس سلاح آلیور؛ هرلسك بلنده برقاییش، اوجنده آصیلی عجائب بردمیر پارچه‌سی، عظمتندن قولتوقلرینی قابارته قابارته یوروپور، «اتحاد دانم، احراردانم!» دییوب میدان اوقویور. شورایه باش ووردم، اوته کنه یالواردم، بریکندن معاونت ایستدم، نهایت برسلاحجی دکانی آچدم... ایشلر ایلك کونلری اوقدر ایی کیتدی که کونده بش اون دفعه قسمی هوایه آتدم: «یاشاسین حریت، یاشاسین تشبث شخصی!» دییه باغیردم. دکان اویله بر ایشلییوردی که درت چیراق کوج یتیشیور، پاکت یاپمغه کاغد الویرمیوردی.

آرتق کندی کندیمه قناعتم واردی: «هیچ شبهه‌سز، دییوردم، سلاحجیلق بنی کچندیرر؛ تجارت شرکتلری آچیلیر،

صناعت ترقی ایدر ، بن ده زنکین ومشهور اولورم ! » فقط کونك برنده بر أمر : اون سانتیمترودن اوزون ناملوسی اولان سلاحلرك منع فروختی... آمان دیدم ، فقط چاره یوق؛ مالمزی یاقالایجه طوبخانه یه کوتوروزر ، تورنه یه قویارلر؛ خاووج دوغرار کبی سلاحلری باش طرفندن قوپارتوب آتیویررلر ! ... بونکله قالسه ایی ... بش کون صوکره بر امر دها : بش سانتیمتره دن اوزون ناملوسی اولان سلاحلرك قورشونلری نافذ اولدیغندن منع فروختی ... ینه آمان دیرز ، زمان دیرز چاره یوق ؛ اوکودوك مالمزی تکرار قوجاقلایجه طوبخانه یه کوتورور؛ تورنه یه ویریر ، تخته یونتار کبی سلاحلری باش طرفلرندن « شارق ، شارق! » کسوب کسوب تالاش کبی یرلره سره‌رلر ... اوجانم ره‌وولوه‌رلر کیرچ اوچاغنه دوشمش ، تویلری قوپوق طاووقلر کبی غریب برر شکله کیرر ، چیلنکیر آلاتنه دونر ! بالطبع ایش ده یورومز ، دکانك قاپوسی آچیلماز اولور ؛ اولا چراغك بریسنه ، صوکره دیکرینه ، دها صوکره ده کندیمه اذن ویرر ، چیقارم ! بونك اوزرینه آیلرجه شوراده بوراده سوروندم؛ اوفق تفك ایشلرك تعدادی اوزون اولور ، پطریقخانه ده اوداجیلقدن طوت ده تراموای شرکتنده مفتشلکه قدر باش ووردم ؛ نهایت برغزته تأسیسنه قرار ویردم .

ناقل، بوزوق بردمیرجی کوروکی کبی، اوزون فقط قوتسز برنفسدن صوکرا ینه دوام ایتدی :

اداره‌خانه طوتولدی، قلیشه‌لر یاپیلدی، مطبعه قرارلاشدی، هر شیلر حاضرلاندی ؛ برکون « مجموعهٔ حوادث » بویوك کورولتولرله انتشار ایتدی . نه صاتیش کورسه‌ك ! ماکنه کوچ یتیشیور، موزعلر مطبعه قاپوسنده بربرینی أزییوردی ؛ ایلك کونی ایچلرندن تام دردی یارالاندی، بری بایلدی ویکرمی بیك نسخه صاتیلدی .

آرتق کندی کندیمه قناعتم واردی: «هیچ شبه‌سز، دییوردم، غزته‌جیلك بنی زنکین ایده‌جك، مطبوعات جمعیتلری آچیلیر، معارف ترقی ایدر، بن ده زنکین و مشهور اولورم ! » فقط کونك برنده برأمر: شوندن بحث، بوندن نقل حوادث جائز اولمامقله دقت ایدلمسی ... برهفته صوکره برتذکره دها : قرق لیرا جزای نقدی ... آمان دیرز، زمان دیرز، چاره یوق؛ پاره‌لری رمشین طوربه‌یه قویار، آعزینی مهرلر ، کفرتی بودر دییه یرینه کوندریرز. بونکله قالسه أیی ؛ بش کون کچمز: « چشمه صولرینك بولانیق أولدیغنه دائر صرف اکاذیبدن عبارت » بر حوادث ویردیکمزدن دولایی اون‌بش کون حبس جزاسی ... برآرابه‌یه بینر، لوازم سفریه‌مزی یوکله‌تیر، توقیفخانه‌یه کیدرز! بو صیره‌ده خلق چشمه صولرینك علیهنده یازدیغمدن دولایی

نی برمرتجع تلقی ایدر، غزته‌مه بویقوت یاپار... بالطبع اداره خانه‌یی قاپار، لوحه‌یی سوکر آتار وسوقاغه دوشه‌رز!

بونك اوزینه هفته‌لرجه شوراده بوراده دولاشدم؛ اوفاق تفك ایشلرك تعدادی اوزون اولور؛ کوپرو باشـنده‌کی اعلان قوطوسنك ایچنه کیرمکدن طوت‌ده روم مبعوثلرینك ترجمانلغنه قدر باش ووردم؛ نهایت چیفتجیلکه باشلادم.

مخاطبم، غیرتلاغی آیرلمش بر قوربانلق قویون کبی برمدت تپیندی، صوکره اکلاندی:

آیدین ولایتنده اراضی کرالادم، آمریقادن بیچمه‌ما کنه‌لری، انکلتره‌دن لوقوموبیـللر، دنیانك هرطرفندن اك ایی آلتلر کتیردم... هرطرف سورولدی، تخملر آتیلدی، فیض و برکت یوز کوسـتردی... بیکلرجه کیشی محصـولی طوپلامغه کوچ یتیشیوردی.

آرتق کندی کندیمه قنـاعتم واردی: «هیچ شبهه‌سز، دییوردم، چفتجیلك نی کچندیرر، شرکتلر آچیایر، زراعت ترقی ایدر، بن‌ده زنکین ومشهور اولورم!» فقط کونك برنده قابا برظرف کلیر، آچارم، ایچنـده ایکی مارتین قورشـونی، کاغدك اوزرنده برقانلی پنچه! حیرت! عجبا بوده نه‌در؟ آرارم صورارم... دیرلرکه چاقیرجه‌لینك ویرکوسی... دورمغه کلمز، اوچ‌درت‌بیك لیرا کوندرمه‌لی! باری حکومت‌ده‌ویرکوسندلرینك

اوزرینه بویله برقانلی پنچه، یاخود بردار آغاجی رسمی قویسه‌ده تأثیری قطعی اولسه !... کیجه‌لری اطرافده سلاح سسلری، اراضیم داخلنده حیوان خیرسیزلغی؛ بر کونك ایچنده اوواده بغدای تارلالری، کویده دکرمن، داغـده کچی آغیلی چایر چایر یانمش! آمان دیرم، زمان دیرم؛ چاره‌یوق! برهفته کچنجه برقانلی پنچه دها؛ بونك بوغازمه صاریلماسی یقین؛ آرتق طبیعی دورمغه کلمز، یوروك بر آتك صیرتنه بیننجه دوغرو قصبه‌یه، اورادن ازمیره، ازمیردن استانبوله.

بونك اوزینه آیلرجه شوراده بوراده دولاشـدم؛ اوفاق تفك شیلرك تعدادی اوزون اولور؛ ریختیم اوستنده واپور سمسارلغی ایتمکدن طوتده نیقوتینی دافع بر جنس سیغاره کاغدی ده‌پوزیتری اولمغه قدر باش ووردم. نهایت زوجه‌مك بك اوزاقدن مهدحریتلی براقرباسی بولندیغندن تکرار مأموریته کیردم، آناطولیده برقضایه قائمقام اولدم.

زواللی متشبث، کوزلرینه میل چکیلمش برأسکی بیزانس حکمداری کبی أطرافه آجیقلی آجیقلی باقدی، صوکره دوام ایتدی:

-- کمال دبدبه ایله قصبه‌یه کیردم، مستعجل ایشلری چیقارتدم؛ برآز مدت ایچنده قضایی بر اسویچره قصبه‌سنه چویردم. متصرف متشکر، والی خشنود، داخلیه ناظری بیله ممنون.

آرتق کندی کندیمه قناعتم واردی : « هیچ شبهه‌سز ، دییوردم ، مأموریت بنی کچندیرر؛ ایشلر یولنه کیرر، حکومت کسب نفوذایدر ؛ بن ده متصرف، والی، ناظر، هرشی، زنکین ومشهور اولورم ! » فقط کونك برنده قولتوغه کومولمش ، استدعالری اوقورکن سوقاقده برکورولتو دویار ، همان پنجره‌یه قوشـارم . بیکلرجه خلق طوپلانمش، اوزری « یا حریت ، یا اولوم ! » «یا کرید ، یا حرب ! » یازیلی بایراقلر آچلمش،باغره باغره ، یانه یاقینله کلیورلر! « بونه‌در ؟ دیرم، کرید ایچونمی؟ » « خایر» دیرلر اونلر اسکی بایراقلر،سنك علیهنده میتینغ ! » تویلرم اورپریر ، برایکی سوز سویلمك ایسترم... اهالی: « قهر اولسون قائممقام ، یاشاسین جمعیت ! » دییه برآوازه باغریر . آمان دیرم، زمان دیرم، چاره یوق . مهم اوراقی بر جزدانه یرلشدیرر ، ایکی ژاندارمه‌نك تحت حمایه‌سنده یوله چیقارم .

آرقداشم صوصدی وخسته براوردك کبی تکرار چکه‌سنی کوکسنه دایادی ، دالدی .

نه‌دن صوکره، اوسلاجیلق، غزته جیلك، چفتجیلك ومأمو-ریت حیاتنی تکرار یاشار کبی آلّرینی هوالاندیروب اوموزلرینی

اویناتوب ، کسیك کسیك سسلر چ قارتدقدن صوکره پك خفیفدن، دعا ایدرکبی قرق اللیدفعه «تشبث شخصی ! تشبث شخصی!» دیه سویلندی وصوکره قفسده‌کی قناریه‌می اورکوتن برصدای جانخراش ایله هایقیردی :

— تشبث شخصیمی ؟ هیهات !

— ۱۱ تشرین ثانی ۳۲٦ —

بیلمه‌جه بیلدیرمه‌جه ...

اوکله یمکندن صوکره علی الاکثر اداره‌خانه‌ده برساعت قدر استراحت ایدر، هضمی تصعیب ایتمسین دیه پولتیقه‌دن بحثی موقتاً بیراقه‌رق هوائی صحبتلره دالارز.

دون ینه اوطوردق وطاتلی برأکلنجه آرادق. آرایان شفاسنی‌ده بولور بلاسنی‌ده دیرلر، نهایت بزده وقتمزی خوش کچیره‌جك بربحث بولدق. معصوملر کبی بیلمه‌جه سویلشه‌جکدك. اولا بن باشلادم، دیدم‌که:

— سویلنه‌جك بیلمجه‌لری ایکی درلو حل ایتملی‌یز؛ یاپه‌بیلیرمیسکز؟

آرقداشلر آکلامادیلر: «نصل؟ دیدیلر، ایضاح

ایت ! » ایضاح ایتدم :— مثلا « کوچوجك فوچیجق ایچی دولو طورشوجق » نه‌در او ؟ بیلك باقه‌یم !

— لیمون ! ...

— پك اعلا ، فقط دها نیه ، شکل ، خوی اعتباریله کیمه بکزر ؟ سزه کیمی خاطرلاتیر ؟

هپ دوشوندیلر . نهایت بری بولدی : « مالیه ناظرینی!» دیدی ؛ آلقیشلادق وتکرار صوردق :

— « برکوچوجك عربجق ، باشنده‌در طابله‌جق ! »

— چیوی ! ...

— اعلی ، فقط دها ؟

سنه دوشوندیلر وهپ بردن ، محترم قارئلر ، ناظرلردن شیمدی سزك‌ده درخاطر ایته‌دیککزك اسمنی ویردیلر . آرتق ایلریله‌مشدك . بربشقه‌سی : « یر آلتنده بابام باشی » دیدی ، « معارف! » دییه هایقیردق و « یر آلتنده‌بابام بیغی » نی نافعه‌یه؛ «یر آلتنده یاغلی قایش» ی اورمان ومعادن ، « یر آلتنده‌قاینار قازغان » ی اتحاد فرقه‌سنه مناسب کوردك .

« چات بوراده ، چات قپو آرقه‌سنده » بیلمجه‌سی اختلافاته سببیت ویردی ؛ آوروپا ایله استانبول آراسنده صیق صیق کاوب کیدنلرك بربرر اسملری صاییلدی ، بردرلو قرار اعطا اولنه‌مادی . کیمی چوق یردکیشدیرن والیلری ،

کیمی‌ده دائما تبدیل موقع ایدن کوپرونك مدخلنی بوکا بکزه‌تییور ؛ فقط دیکیش ایکنه‌سی معناسنه کلن « برقیزم وار ، تك کوزی وار ! » بیلمجه‌سی متحداً خارجیه‌یه تنسیب اولونویوردی . وقعه‌نویس صوردی :

— « آغزی وار ، دیلی یوق ، نفسی وار ، جانی یوق ؛ دریسی وار قانی یوق ! » نه‌در او بیلك ؟

— کوروك .

— دها ؟

ایکی اسم صاییلدی ، نهایت برنده رأیلر طوپلاندی :

— عبدالحمید !

« تپیش تپیش یورورسك ، سمور کورکك سورورسك ، سن بربکه بکزرسك ، نیچون یایا یورورسك ؟ » بیلمجه‌سی دور سابقده آرابه‌ده کیمکه مخصوص کورکلو پالطولر اعمال ایتدیروب شیمدی یایا کزنلره ویاخود شیمدی کورکلوپالطولرینی آرابه‌ده کییوب صوکره یایا کزه جکلره تشبیه اولوندی . کولکه دیدی که :

— آلچاجق دال ، یمه‌سی بال !

— چیلك

— دها

— اعیان تخصیصاتی .

« قیصه‌جق بویلو ، قدیفه دونلو »، « حاجی اوغلی خواجه،

قولی بودی قیصه » و « آیاقلری قیصه قیصه ، کندی درمبالیسا » بیلمجه‌لری حقیله مشبه بهنه تفویض ایدیلدی . آرتق خاطرلییه‌مایوردق . بر مدت دوشوندك ، طاشیندق ، ونهایت « بارداق » معناسنه کلن « برقیزم‌وار ، کلن اوپر کیدن اوپر » نکته‌سنی مرخص مسئوللرك اتکلرینه بکزتدکدن صوکره بن صوردم :

— « براوغلم وار ، یوزی دریدن ، قولاقلری دمیردن » شونی بیلیر وبکزه‌تیرسه‌کز سزه آفرین ...

برخیلی دوشوندیلر : یوزی دریدن ، قولاقلری دمیردن براوغله مالك اولمق دهشتلی بر طالعسزلکدی . بویله براولاد نه اخطارات وتدریساتی دیکلیه بیلیر ، نه‌ده یابدیغی خطالر قارشیسنده قیزاریر ، ندامت دویاردی ؛ بن سویلمکه مجبور اولدم :

— دف !

— اعلی ، اعلی ، فقط بودری یوزلو ، دمیر قولاقلی اولادی بشقه نه‌یه بکزه‌ته بیلورسك ، باقالم؟ او ، سکا بشقه نه‌یی خاطرلاتیور ؟

— بونی آکلامیه‌جق نه وار ؟ قابینه‌یی !

— ۱۸ تشرین‌ثانی سنه ۳۲۶ —

ویرکویی نصل طوپلادلر ؟

کچن کون عدلیه‌نك اوکندن آغیر آغیر کچییوردم ، بر آرقداشه تصادف ایتدم. بکا قابینه‌نك دوشوب دوشمیه‌جکنی ، داخلیه ناظرینك استیضاح اثناسنده بردفعه حدتلنوب‌ده مخالف مبعوثلری دوکوب دوکمیه‌جکنی صوردقدن صوکره : « نره‌یه؟ دیدی ، بوراده نه‌دولاشییورسك؟ تراموای شرکتندن سنك‌ده اون پاره آقچه فرقی دعوا کمی وار ؟ »

— خایر . دیدم ، آیاصوفیه جامعی تعمیرسزلکدن ییقله‌جقمش دییورلردی‌ده صوکره بلکه کورمك قسمت اولماز ، بردفعه‌جق دها تماشا ایتدم ؛ هیچ ایشم یوق ، وقتم چوق...

آرقداشم قولمه کیردی ، بنی عدلیه‌نك مدخلنه دوغرو سوروکلدی :

— اویله ایسه کل ، محکمه‌لری دیکلیه‌لم ، اکلنیرز !

قاپو آرالقلرنده، قارانلق کوشه‌لرده، یاخود تا آیاق اوستنده چکمه‌لی برچوق عرضحالجیلر ، چومه‌لوب استدعا یازدیران مشتریلر آراسندن بر یول بولوب دهلیزه کیردك . جیغاره دومانی ، نفس قوقوسی ، ایصلاق البسه بخاری اوراسنی بر دباغخانه هواسیله افساد ایتمشدی . دیرکن برصدای دعوت ایشیدیلدی :

— نادر افندی ! فوزی افندی ، شاکر بك ، حسیب افندی !

بردعوی واردی؛ کیردك . برمدت صوکره رئیس مدعی علیهه خطاباً دیدی‌که :

— باق سنك ایچون نه دییورلر؟ کچن تشرین‌اولك برنجی کونی ویرکودن اولان بورجنی استیفا مقصدیله خانه‌که کلن مأمورلردن نادر، فوزی، حسیب‌افندیلری وظیفهٔ مأموریتلرینی ایفا حالنده تحقیر ایتمش‌سك! وقعه نصل کچدی ؛ آکلات باقالم.

مدعیٔ علیه آیاغه قالقدی ؛ أللی یاشنده قدر واردی ؛ برمدت دوردی ، یوتغوندی ؛ اولا رئیسه، صوکره دیوارده‌کی

طغرانه ، دها صوکرەده طاوانه، ترکەدن مال بکنیر بر آدم کبی اوزون اوزون باقدی ، نهایت دیدی که :

— رئیس افندی ، اولا سزه صورایم ، ویرکویی نصل طوپلارلر ، کوردیکنزمی ؟

رئیس حدتلندی :

— سنك بکا سؤال صورمغه حقك یوقدر ، وقعەیه کچ !

متهم آلدیرمادی ، دوام ایتدی :

— أوت ، ویرکویی نصل طوپلارلر ، کوردیکنزمی؟ بوکا طوپلامه دکل ، سوکوب چیقارمه دیمەلی ... کوپری مأموری اونلغی دها نزاکتلهطوپلار، آیی اخلاطی دها خوشجەقوپارر، دیشجی انسانك دیشنی ، نعلبند اوکوزك نعلنی ، فورطنه میشه آغاجنی دها نازك ، دها انسانجەسنه سوکر ... سزه ایشی باشدن آکلاتایم :

یکرمی کون قدر اولیور ایشته ، أوده چولوق چوجوق اوطورمش « یرینه پولیس قولوبەسی قویوب ینه اوراسنی مادام که قاپاتاجقلرمش ، حسن بابا تربەسنی نیچون قالدیردیلر ، البته او جانم دمیر پارماقلقلر رنکی صولوق تخته ییغنندن دها أییدر . » دییه سویلشیوردق ؛ آجی آجی قاپو چالیندی . پنجرەدن باشمی اوزاتدم باقدم : آمان یاربی ! بزم اوك اوکنه آرابەلر بریکمش ، خلق طوپلانمش ، امامل ، مختارلر ، محلەلی

هپ میدانه چیقمش، قفسلره ﻻقییورلر، أللریله قاپویی ، باجایی، مطبخك تپه جامنی کوسترەرك یأسلی، یأسلی باشلرینی صاللایورلر، میریل میریل سویله‌نیورلردی . عجبا نه واردی ؟ یانغینمی ؟ باصقینمی؟ آصغینمی؟ بیلمیوردم‌که... جامی قالدیردم، صوردم :

— نه ایستیورسکز ؟ افندیلر !

بو نازکانه خطابمه یتمش قدر اوغولتی . تهدیدکار بر ایکلتی جواب‌ویردی، سوقاق ده‌کیزلر کبی دریندن‌درینه چالقالاندی ، نهایت امامك سسی سویلندی :

— آچیکز افندم ، کیره‌جکز !

بر پولیس علاوه ایتدی :

— قانون نامنه !

خلق بربرینه میریلداندی :

— قانون نامنه ها ؟ وای قانون نامنه به !

بونی ایشیتن رفیقەم، ایی چوروك برمصلوب کبی « پات ! » دییه یره دوشدی ؛ چوجوقلر، یکی عسکره آلنان استانبول افرادی کبی هایقیره هایقیره اوکا صاریلدی ؛ آشچی قادین بیاض کوملکیله کوپرو مأموری کبی أتکلرمدن یاقالادی ؛ اوشاق برپولیس قدر مهارتله میداندن صاووشدی . هانکیسنه باقه‌جقدم؟ بالطبع هپسنی کندی حاللرینه بیراقدم، اشاغی اینوب قاپویی آچدم... کلید دونر دونمز أك‌اوکده‌کی بابایکیت دایاندی،

محله‌يي صارصان برسسله قاپو قانادینی دیواره چارپوب اوزرمدن
بر ایپ جانبازی کبی آتلادی ، مردیونلره هجوم ایتدی ...
مأمورلر اونی تعقیب ایدییوردی . آولیده یکرمی بش کیشی قدر
واردی ؛ خلق دیشاریده بکلییور ، آرابه‌جیلر قامچیلرینی
شاقلاتیوردی . قومشولر قفسلرینی سورمش بزی سیر ایدییوردی.
بریسنه دقلاشدم : « نه‌وار افندم دیدم ، مقصد زیارتکز ؟ »
یوزیمه باقدی : « سز کیمسکز ؟ » دیدی .

— أوك صاحبی‌یم !

— اثبات ایدیکز !

شاشیردم ، قالدم . قاریم بایلمش ، اوشاغم قاچمشدی ؛ آشچی
قادین ایسه بنم أو صاحبی اولوب اولمادیغمی دکل تورکجه‌یی بیله
بیلمزدی ... نهایت امام امدادمه یتیشدی ؛ اوزمان ایضاح
ایتدیلر :

— « ویرکودن بورجکز وار ! تأدیه ایتمه‌مشسکز ،
اشیاکزی حجز ایده‌جکز ! » حال بوکه رئیس افندی ، سزده
بك اعلا بیلیرسیکز که ، اولا اوچ دفعه اخطارنامه کوندریلیر ...
بونی یاپمادیلر که پاره‌یی ویره‌یم ... ممانعت ایتمك ایستدم ، وعده
طلب ایتدم ، اولمادی ؛ ژاندارمه قره قولنه خبر کیتدی ، دیشاریسی
عسکر قوندوره‌سی سسیله دولدی ! باشلادیلر أوی کزمکه ...
آمان یاربی ! بوقدر آدمه نه‌دن لزوم واردی ؟ اون سکزندن

أللی بشنه قدر ضعیف ، شیشمان ؛ صـاقاللی ، بیقسز ؛ یاقاسی یازیلی ، پانطالونی شریدلی فقط هپسی کیرلی یکرمی آدم ، یکرمی مأمور محجز ایده‌جك اشیا آرییوردی . مطبخدن طاوان آراسنه قدر سوقاغك چامورینی طاشیدیلر ، هرطرفه أل اوزاتدیلر ، آیینه‌لرده بویون باغلرینی ، فسلرینی دوزلتیلر . بوقارغشه‌لقده برده باقدم‌که شوافندی (اینجه اوزون ، آوورتلری چوکوك ، بیغی یاره‌لی مدعی‌یی اشارتله) قیزمك کلینلك قنپه‌سنه چیقمش ، چامورلی آیاقلرینی ، کیرینی اورتن برکدی کبی تپشدیره ، تپشدیره بوزطغان کمرینی سیرایدییور : « نه‌یاپییورسك ، افندی؟ دیدم ، کناهدر ، صوکره بوراده انسان اوطوره‌جق ! »

آلدیرمادی بیله ... حتی آرقداشنی ده یاننه چاغیردی ، اونی‌ده کمرك تماشاسنه دعوت‌ایتدی . ایشته اوزمان دایانامادم . قان‌باشمه چیقدی ، طبقی استدعاسنده سویلدیکی ، دمین‌ده سزك تکرار ایلدیککز کبی : « نعللرکله باصدیغك قنپه‌لر شهراماتی اوکنده‌کی کوبره ییغینی دکل ! » دیدم . تام بوصیراده قولاغمه برکسر سسی کلدی ؛ یان‌اوده‌یه قوشدم ؛ اوچ کیشی چوملمش ، برایش کورویوردی . باقدم ... پیانویه چیوی میخلامیورلرمی ؟...

— نه یاپیورسکز ! دییه هایقیردم ، چیلدیردیکزمی ؟ بری کمال سکونتله جواب‌ویری : ـ پیانویی حجز ایچون دیواره چیویله باغلایوب مهرلیه‌جکز ، عادت بویله‌در !

کسرك هر اینیشنده زواللی آلتك هر تلی آیری برسس چیقا-
ریيور ، هر طرفی ایكیم ایكله‌یور ، بیچاره ، بوغازلانان برقره‌جه
كبی بوكورویوردی . مأمورلرایسه بزم أوی یاپان قالفه‌استاوریدن
درس آلمش قدر مهارتله كسر ووریو لردی . ارتق تحمل
ایده‌مدم ، كسری شو آدمك (شیشمان ، یاناقلری قابارمش ،
چوق صقاللی مدعی‌یی اشارتله) ألندن قار م وطبق دمین
استدعاسنده سویلدیكی ، سزكده تكرار ایلدیككز كبی : « دفع
اول بورادن حیدود ، دیدم ، چاقیرجه‌لی أویمی باصسه‌پیانویه
چیوی وورماز ، سن هانكی چته‌نك آدمیسك ؟ »

بنم بوحدتم اوزرینه بوتون مأمورلر كشف وتحریدن
وازكچدیلر ، اوزرمه یورودیلر : « بزمأمورز ، مشروطیت
مأموری یز ! سنی امنیت عمومیه مدیرینه سویلرز ، دیوان حربه
كوندریرز ، بكر آغا بلوكنه آتارز ! » دییه هایقیریشدیلر ؛
برازدها حدتمده دوام ایتسه‌م بومشروطیت مأمورلری آصیلمامه
قدر قرار ویره‌جكلردی . آرتق كوپورمشلردی ، راستكله
اشیانك باشنده قفا قفایه وریریورلر ، بنی پارمقلریله كوستروب
« مرتجع ، مرتجع ! » دییورلر وموملرینی یاقوب مهرلرینی
نره‌یه تصادف ایدرسه مثلا جویز آیینه‌نك تااورته‌سنه ، لا كه
پاراوانه‌ده‌كی لیلك رسمنك تاغاغاسنه ، یاغلی بویالوحه‌لرك امضا
یرلرینه باصیورلردی . أو فنا فنا بااومی‌قوقویوردی .

نهایت کاغدلره برچوق شیلر یازدیلر ، اوتوزقدر ، وحشی قوشلره بکزه‌ین،امضاقویدیلر، بکاده مهرلتدیلر ، چیقدیلر ... اونلر سوقاقده بکله‌شن خلقك انظار خوف وهراسی قارشیسنده قولتوقلرینی قابارته قابارته آرابه‌لرینه بینرلرکن بن‌ده قاپویی قاپادم ؛ اوشاغی بولوب هکیمه کوندرمك مقصدیله مطبخه دوغرو یورودم، فی‌الحقیقه محمداورادە اوله‌جقدی، زیراباقیرلرك قاریشدیریلدیغنی دویویوردم .

قاپویی آچدم ... آه رئیس افندی ، نه‌کورسه‌م بکنیرسیکز ؟ ایشته‌شوچوجق (اون‌سکز یاشنده قدر جیلیز ، خسته رنکلی مدعی‌یی کوستررر) صحنلغك باشنه‌کچمش هرآچدیغی‌قاپدن آغزینه برلقمه آته‌رق فارنی‌دویورویور ... « بورادەنه آرییورسك ؟ » دیدم ،برازشاشالادی ، صوکره‌بنم‌تکرار : « نه آرییورسك‌ها ؟ نه آزییورسك ! » سؤالمه قارشی : « هجز اولونه‌جق اشیا ! » دیدی ... اوحجز اولونه‌جق اشیا دکل ، هضم اولونه‌جق یمك آرایوردی . ردینغوتنك قویروغندن یاقالادیغم کبی بوموطباق باچاوراسنی‌سوقاغه آتیویردم ، ایشته‌وقوع حال بوندن‌عبارتدر !

مدعی‌ٔعلیه قانون‌جزانك یوزاون اوچونجی ماده‌سنه‌توفیقاً اوچ مجیدیه آلتونی جزای نقدی‌یه محکوم اولدی . چیقارکن کندیسنه یاقلاشدم ، دیدم‌که :

— سزده اونلر علیهنه اقامهٔ دعوی ایتسه‌کزه ، باقیکز
مرتجع دییه تحقیر اولونمش سکز !
مخاطبم شویله بر بکاباقدی ؛ صوکره دیدی که :
— نه‌دن دعوی ایده‌یم ؟... حریت پروراونلراولسونلر ،
بن پیانویه چیوی وورانلردن اولمایه‌یم‌ده ؟...

عجبا دلیمیدی ؟

اداره خانه‌ده نصلسه یالکز قالمش . و کونش تول پرده‌لری کچه‌رك تا ماصه‌مه قدر کلدیکندن ، دیوار اوستنده یاتان بر کدی کبی اویوشمش ، کوزلرمی قاپامش ، دالمشدم . بر آرەلق بکا قاپو آچیلیر کبی کلدی ، صانزکه اوداده خفیف بری یورودی ... باقدم : قارشیمده غایت اوزون بویلو ، تك کوز- لکلی ، اشتاینك اعلاندەکی پالطو کیین شیقه مشابه وقور بر ذات واردی . سلام ویری . سلامنی آلدم . هیچ بر شی سویله‌مه‌دن اوطوردی . ردنغوتنك آرقه جیبندن بر اوتولو کتن مندیل چیقاردی ، اونی تا اورته‌سندن ایکی پارمغنك اوجیله طوته‌رق حقه‌باز کبی بوشلقده بر سیلکدی و برونك

اوزرنده برمدت، خالیدن مرکب لکه‌سی سیلر کبی کزدیردکدن، قانادلرینه ووروب ووروب ایصلانمش، کیرلنمش کبی دائما یرینی دکیشدیردکدن صوکره چویردی، ترس طرفیله‌ده آغزینك، بیقلرینك نمی آلدی، کوزلرینی اوغوشدیردی، آلتندن کچیردی و نه‌دن صوکره یوزمه باقدی. همان صوردم :

— نه ارزو بویورولویور أفندم ؟

زائر لیسته‌دن یمك بکه‌نیر کبی دوشوندی، دوشوندی وصوردی که :

— بنی طانیمازسکز دکلمی ؟

دقتله باقه‌رق :

— خاییر أفندم، دیدم، هنوز مشرف اولمادق ... اسم عالیلری ؟

مخاطبم قاریسنك آدینی صورمشم قدر حدتلندی : — اسمی نه یاپه‌جقسکز، دیدی، بکا بیله برفائده‌سی اولمادقدن صوکره ...

برزمان ایکیمزده صوصدق. او، آغیر آغیر سویلندی : — کوندن کونه خسته‌یم، کوندن کونه فنالاشییورم ...

محقق مسافرم قاتی شاشیرمش، بوقاریده‌کی دوقتوره کیده‌جکنه بنی زیارت ایتمشدی؛ نزاکةً دیدم که : — ایکنجی قاته‌کی دوقتور پك مستعد، پك حاذقدر، تشریف ایدلدیمی ؟

بو سوزم مخاطبمك پك خوشنه كيتدی ، كولدی و « محقق كيرپی امضاسيله سز يازييورسكز ... » ديدكدن صوكره بردن جديله‌شدی ، صوردی : — بنم نيچون كلديكمی بيلييورميسكز ؟

— خاير ، بيلميورم !

— بن ده بيلمييورم !

زائر تكرار منديلنی عين حركاتله ، عين يرلرده صيره‌سنی شاشيرمه‌دن قوللاندقدن صوكره ، پك ايی بيلديكی بر بحثی خاطرلايامايان برشاكرد كبی بعض كلمه‌لر ميرلداندی ، يوزمه باقمقدن صيقيله‌رق فوطينلرينك اوجنی ، قولرا ميقروبی سيرايدر قدر دقتله ، غرابتله ، كين وغضبله برخيلی تدقيق ايلدكدن صوكره متأسفانه باشنی صاللادی : — بيلمم كه ، ديدی ، نصل اكلاتايم ، نصل تعريف ايده‌يم ؟

براز دها دوشوندی ، منديليله براز دها وقت كچيردی وباشلادی :

— آه ، نه‌ديدم ده آوروپايه كيتدم ، نه ديدم ده اوجهان مدنيتی كزدم ، دولاشدم و صوكره بورايه تكرار كلدم ؟ عودتمدن بری جهان كوزمده زندان ! نره‌يه كيتسه‌م ، نه‌طرفه باقسه‌م دائما قصور بولويور ، حدتلنيور ، اوكمه كلنله ، مثلا

آرابه‌جی ، پولیس ، مبعوث ، اعانه تحصیلداری ، کوپری مأموری ، هپسیله غوغا ایدییور، هپسیله بوغوشویور ، هپسیله جنکله‌شییورم ... بومملکتك هرطرفی بنی چیلدیرتییور ، هر شیئی عقلمی آلییور ، بنی خراب ایدییور ...

مثلا تراموایلر ... نه‌دراونلر ؟ قویون واغونیمی ؟ بکجی قولوبه‌سیمی ؟ بللی دکل که ... اوفاجق جاملری آرقه‌سندن یکرمی بش کشینك أزیله باغریشه کوتورولدکلرینی کورنلر ایچنده‌کیلری محکوم ، تراموایی حبسخانه آرابه‌سی ظن ایدرلر . . . آلتنجی دائره یوقوشنی چیقان زواللی بارکیرلری سیر ایدنلر ، قامچی سسلرینی ایشیدنلر تورکیاده آتلر بیله خدمات‌شاقه‌یه محکوم‌اولویور ، دیرلر... آوروپاده‌درت آرشون تخته‌اوزرینه یکرمی کیشی، یکرمی آدم‌دکل یکرمی قاز دیزسه‌لر پولیس مداخله ایدر ، بویله مردار تخته‌لر اوزرنده استریدیه طاشیسه‌لر بلدیه مانع اولور . . . بوآرابه‌لردن برینی لوندره‌یه کوندرسه‌ك اوننجی عصردن قالمه براشکنجه آلتی دییه موزه‌لره قالدیریلیر ، آوروپا کویلرینه آتسه‌ق ایچنده کوبره قوروتولور . . .

امااوکا کوره دها نه‌لروار ! کوپرودن پاره آلمق‌عادتی... تاریخه باقك ، هیچ برملتده کورولمش شی دکلدر . . . آفریقا وحشیلری بیله قوردقلری کوپرولردن پاره آلماز ، أسکیمولر

بو حالدن اوتانیر ، بخارالیلر اعتراض ایدر . . . باری کوپرویه بکنزه‌سه! آرابه بارکیرلرینه ، صباحلین سلخخانه‌یه کوتورولن اوکوزلره باقك : کوپرودن کچمك لازم کلنجه نعللرینی اوکه دایایوب کریسین کری کیدییورلر، آیاقلرمز قیریلماسین، قافامز یاریلماسین دییه موازنه ایله یورویورلر . . . حال بوکه سیبریا قصراقلری کوپری کچه‌لم ، راحت ایده‌لم دییه قویروق صاللار، قیچ آتار ، سوینیرلر . . .

عشیرت بکلری پولیسلره : « جامنی قیروب کیریکز ، صندوقنی پارچالایوب ایچنده نه‌وار ، نه‌یوق آلوب ویرکوبورجنه مقابل بکاکتیریکز! » دییه امر ویرمز . . . نه‌در بو پولیسدن چکدیکمز ؟ حکومت ساده کلاهلرینی دکیشدیرمکله مشغول؛ نه لزومی‌وار؟ اونلره خیرسزلر ذاتاً کلاه کیدیرییور،البسه‌لرینه قدر صویویور . . . ایشته امین اوکی قاره‌قولی میدانده ؛ ووروﻻن اوراده ، صویوﻻن اوراده، قاصه‌سی قیریلان اوراده؛ ایشه یارامادقدن صوکره حکومت احتیاط ایدوب قاره‌قولی بشقه بریره نقل ایتسه ، زیرا یقینده طاقمیله آشیره‌جقلر ! . . کیجه یاریسی طاش اوجاغی آچار کبی قازمه ، کوسکی قاصه قیرییورلر ، خبری اولمیور ، میدان محاربه‌سی کبی درت ال سلاحله آدم دوریرییورلر ، خبری اولمایور . . . خبری اولمق ایچون شهری اختلاله‌می ویرمه‌لی؟

هپسی بری بربندن بدتر . . . شهر امانتی ، شهر امانتی دیرلر، دوروورلر ؛ بر کره بناسنه باقك ، اونك ایچنده عمرینی چیره بیلنلردن نه بکله نیر؟ امنیت عمومیه بناسنی، جمعیت خفیه‌لر کشف ایدییور، دییه طوت سرای کبی قوناقلره نقل ایت، شهر امانتی برخراب چفتلك آخورنده بیراق . . .

آووسترالیاده‌کی یابانی اوردك قوشخانه‌لری دها کوستریشلی، دها تمیزدر . . . برانکلیز قطبه کیدر، قار آلتنده صوغوقدن ئولورده بویله بربناده ایصینوب قورتولمغه تنزل ایتمز . . . عجبا دنیانك هانکی شرکتی، دنیانك نره‌سنده بویله بر بنایی شهرامانتی عنوانی آلتنده سیغورطه ایتمشدر؟ صورارم سزه ، دنیانك نره‌سنده ؟

صوکرا برچوق کورولتو: واپورلرمز وار، تونللرمز وار، وار ، وار . . . قونیه‌یه قرق سکز ساعتده وارییورز ، اون بیك سنه اول ده‌وه‌لرده بوندن بر آز فضله وقتده اویولی آلیردی . . . یولده‌اوتلایان اوکوزلر آغیر کیدیشمزه باقوب ترنلری کندی جنسلرندن بر قافله ظن ایدوب مراقله صوقو- لویورلر، شاشغین شاشغین بزه‌باقیورلر ! . . . مدانیه‌یه کیدرکن یونس بالقلرینی کوروك؛ باشلرینی دکزدن چیقارتوب چیقارتوب واپوره کولیورلر ، کیدییورمی، دوریورمی ؟ دیه بربرلرینه صورییورلر ؛ نوحك کمیسی ده بوقدر کولنجدی !

ویرکو ویره‌میوب أشیامزی حجز ایتدکلری کونك ایرتسی چات‌قاپو: دونمااعانه‌سی، تعمیم‌لسان اعانه‌سی، فقراپروراعانه‌سی!.. کیجه‌قرا کلغنده چوقوره دوشدیکمزك صباحی: تنویریه‌رسمی، بلدیه‌قالدیرم، شوسه رسمی!.. أوده‌کی‌سوپروتی‌یی‌پاکت یاپوب أملّه دکزه آتدیغمك آقشامی: تنظیفات پاره‌سی، سوپروتی پاره‌سی، نقلیه پاره‌سی! صویولوب آنامدن دوغدیغم کبی سوقاغه چیقدیغم وقت: قاره‌قوله تلفون وضعی پاره‌سی، بکجی اجرتی، معارف اعانه‌سی... دها بیلیرمی‌یم نه؟ کادن کوسه‌یه معاونت اولسونده !...

ساده بومی یا؟ آیدینده اشقیا، ادرنه‌ده اشقیا، سلانیکده اشقیا، پایتختده بیله اشقیا، هر یرده اشقیا، اردو مرکزلری صایارکبی... اشقیاسز مملکت، اشقیا اولان مملکت‌قدرغریبمزه کیتمکه باشلادی... غزته‌جی‌میسك؟ کوپرودن کچرکن «دان!... دان!...» ایکی قورشون، بش اون واه واه!... شویله‌ایدی، بویله ایدی، برازده حشری ایدی!» کبی‌یکرمی اوتوز سطر یازی... اولدی بیتدی!

چفتلك صاحبی‌میسك؟ قصبه‌یه دونرکن ینه «بوم!... بوم!...» ایکی قورشون.. بش اون واه، واه!... «وقعه شویله کچدی، بویله کچدی برازده مرحومك احتیاطسزلغندن کچدی!» کبی سکز اون سطر یازی... ایشته اوقدر!

دار سوقاقلرده یایا کزنلردنمیسك ؟ اوینه کیدرکن ، « دوت !... دوت !... » پاشا چادری قدر بر اوتوموبیل ؛ کیزلیدن برایکی‌واه ... واه ... « شویله اولمش، بویله اولمش، متوفی یاکلش مانورا یاپدیغندن صوله قاچمش‌ده ! » کبی درت بش سطر برحوادث ... اوته‌سی آخرت ! هانی اوجانی ؟ نرده اوحیدود ؟ نیچون سربست اوما کینیست ؟ ازیلن، کسیلن ، ئولدورولن سن دکلسه‌ك سوین سوین‌ده اللهه شکر ایت ، دیلنی قیصه‌طوت ، اوطور اوطورما که باق !

برپارمق ایزی کورولتوسیدر کیدییور ... صاقین اهمیت ویرمه‌یك ! برازدها چالیشسه‌لرصوکنده ینه کندی‌پارماقلرینك ایزینی بوله‌جقلرینه هیچ شبهه یوق ...

آسیا قومساللرنده صنعت نه‌قدرمترقی ایسه بزده‌ده اوقدر؛ ایکی اودونی بربرینه وورەرق آتش یاقمادیغمزه شکر ... سوکوکمزی دیکدیکمز تیره‌دن طوت‌ده بحریه مشاورمزه ، کمرك، عدلیه مستشارمزه قدر اجنبی مالی ... آوستریا بزه بر بویقوت یاپسه استانبول اهالیسنك یاریسی دیوژه‌ن کبی آچیق باش کزه‌جك، صیرتنده‌رومالیلر کبی برآتقیدن، آیاغنده‌چاریقدن بشقه برشی قالمایاجق ! آوروپا کوندرمسه اعدام محکوملرینی سازله آصه‌جغز ؛ اولمزده چیرا یاقه‌جغز ؛ طویل البصر اولانلرك کوزینه کوزلك بوله‌میوب میل چکه‌جکز !

دها نه سویلیه‌یم بیلمم که ؟... مجلس مبعوثانك ضبطنامه‌لرینی ...

مخاطبم سوزینی اکمال ایده‌مه‌دی، کوزلری آچیق برمدت دوردی، یوتغوندی، صوکره « پات ! » دییه یره‌دوشدی . ذاتاً چوقدن بری باصمغه حاضرلاندیغم چنغراق دوکمه‌سنه اولانجه قوتمی ویردم... دیشاریده قوشوشمه‌لراولدی؛ اداره‌مأموری ، موزع ، قاپوجی هپسی بردن اودایه دولدیلر؛ فقط یرده اوپ اوزون‌سریلی بر آدم کورنجه : «قولرا ! قولرا !» دییه‌هایقیروب بربرلرینی‌چیکنه‌یه‌رك قاچشدیلر... بنم ایچون‌ده آرتق یاپیله‌جق برایش یوقدی ؛ فسمی قاپدم ، پالطومی یاقالانجه سوقاغه فیرلادم .

عودتمده زائری کیتمش بولدم !...

— عجبا دلیمیدی ؟

— ۲ کانون اول ۳۲٦ —

عقللی بومیدی ؟

آقشام اولمش ، صولر قارارمشـدی ؛ غلطه‌دن کوپرویه دوغرو قوشه‌رق أویمه دونیوردم . بردن شـدتلی « فلیپ » لـك جامی وورولدی . وقتیله بزه جوار اوطورمش برقومشویه بکـزتدیکم اختیارجه ، قولاقدن آتمه کوزلـکلی متبسم برچهره بکا باقییور وألیله چاغرییوردی : کندی کندیمه : « نه ایستیور عجبا ، دیدم ، شیمدی‌ده صره‌سیمی ؟ » وقاپودن کیردم .

تم کندیسنه یاقلاشدیغمی کورونجه شویله‌بردوغرولدی ، غایت لاابالی برطورله صوردی :

— نره‌یه بویله أفندم ، قوشه قوشه ؟ ...

بن نه‌قدر مجهول ایسه‌م او ، اودرجه ساکن و بنم تلاشمه لاقیددی ؛ علاوه ایتدی :

— هله اوطوروکز شویله باقه‌لم ، چوقدندر مشرف اولامادقدی ...

اعتذار ایتدم : — قابل دکل، دیدم ، واپوری‌قاچیریرم، صوکره پك کجه قالیرم ، یولمده خیلی اوزاق ...

مخاطبم کولومسه‌دی و آلیله تکرار اوطورمامی اشارت ایتدکدن صوکره : — کنجسکز ، دیدی ، اوزون یولك نه اهمیتی وار ؟

— پك دوغرو أفندم ، اما شوصیره‌ده کویده بعض سرقتلر ، وقعه‌لر اولیورده کیجه نوبت بکله‌مك ایجاب ایدییور ، ایرکن‌یاتییور، آلتی‌یه دوغرو اویانوب آرتق لامبه‌ی یاقوب اوطورییورم ...

— اه محافظه ایتسین ، بر شیجکلر اولماز ، اونلر هپ روایت ، افسانه ، لاف وکذاف !

آرتق حدتلندم ، حدتمدن همان صندالیه‌یه اوطوره‌رق ـ حدت تحف شیدر : اوطورمش اولسه‌یدم آیاغه قالقاردم ـ اعتراض ایتدم : — نصل اولوریا ؟ غزته‌لر یازدی ، تام آلتی کیشی کیرمشلر ، ارککی ایپله بردنك کبی قیص قیوراق باغلایوب کوشه‌یه بیراقدقدن‌صوکره قاریسنك‌شاقاغنه برروولوه‌ر

دایامشلر ، تام ایکی ساعت هم قونوشمشلر ، هم صویمشلر ...
برده کچن کون ینه بویله آلتی‌یدی کیشی دوریه قولی کزرکبی ..
مخاطبم دوامنه مساعده ایتمدی : — ایشده برآز مبالغه اولمالی ، غزته‌لر بو ، دیدی ، بره اون قاتارلر ، هم سزه بن برشی سویله‌یم‌می ؟ سز قدرناشناسلق ایدیورسکز ، أوت ، أوت قدر ناشناسلق ایدییورسکز ! بومحقق !

— نصل ، أفندم ، آکلامادم ؟

— آکلاته‌یم :

— اوغلم ؛ بش پارمق برمیدر ؟ باق ، کیمی کوچوك ، کیمی بویوك ؛ انسان راحت ایتمك ایچون کندیسندن بوبوکلره دکل ، کوچوکلره باقمالیدر . اونلری کوره‌رك حالنه شکر ایتملیدر ، برآز اسکی زمانی دوشونه‌رك بوکونك نعمتلرینه قناعت ایله‌مه‌لیدر ...

ساده شکایت ، ساده اعتراض ... مثلا کوپرو پاره‌سی ویرمه‌مه‌لیمش ... نه‌دن ؟ صورارم سزه نه‌دن ؟ صانکه قایغه بینسه‌ك بادهوامی کچه‌جکسك ، یوقسه قیلاج بالغی کبی یوزه‌جکمیسك ، مارطی کبی اوچاجقمیسك ؟ أی کوتو ، آیاغمز صویه ایریشمه‌دن ، صاللانمه‌دن ، آقینتی‌یه قاپیلمادن قره‌دن قره‌یه آدیم آتییورز ... نیچون پاره ویرمیه‌لم ، لوقنطه‌ده

بادهوامی قارن دویورویورز ، تراموایده بیلت آلیورمی یز؟ بونکله اونك فرقی نه ؟ دوشون ، بوندن یوزاللی سنه اولی ... صاللرله ، آغاج کوتوکلریله کوج بلا کچرلرمش ، یاری یولدهده اکثریا قاینار کیدرلرمش ! شکر بوکونلره !

شکایت اولسونده ... مدانیه‌یه یلکنلرله نصل کیدلدیکنی أولیا افندی سیاحتنامه‌سنده اوقومادکمی ؟ براز انصاف ! شیمدیکی واپورلر اوفاق تفك، اسکی پوسکی اما ، هیچ اولمازسه یورومك ایچون روزکار بکله‌میوریا ؟ ایچنده کیلره کورك چکدیرمیورلریا ! دها نه ایسترسك ؟

یوق، تره‌نلر آغر کیدرمش ، کیجه‌لری ایشله‌مزمش ... آغر کیدریا ! اوروپا غزته‌لرینی اوقو ، باق کونده چابوق کیتمك اوغرینه نیجه آدملر تلف اولویور ... نه‌لزومی وار بو تهلکه‌لی سرعتك ؟ آغیر آغیر کیدرم‌ده صاغ سالم کیدرم ، دها ایی ! کیجه ایشله‌مزیا ؟ اللهك کونلك کونشی دورورکن زیفیری قارانلغنده یوله چیقمانك ایجابی نه‌دن ؟ پنجره‌دن قیرلری ، تارلالری سیر ایده ایده کیدرم دها اعلی ! کیجه یاریسنده قانلی قاتل کبی یوللرده ایشم نه ؟ ایشته هپ بونلر بزم منفعتمزه ، دوشونولوب ده یاپیلمش شیلر ...

یوق پولیسلر ماهر دکلمش ، قره‌قوللر بیله صویولویورمش ، قاصه‌لر کستانه‌قابوغی کبی آچیلیورمش... اللهك قانلی بچاقلیسیله

اوغراشیلیرمی هیچ ؟ برکره اونلر کوزلرینه حبسی، ئولومی، جهنمی آلمشلر ، کله‌لرینی قولتوقلری‌نك آلتنه صیقیشدیرمشلرده اویله میدانه آتیلمشلر ... پاره‌سی اولان یاننده طاشیسین ، یره کومسون، کوپه‌دیزسین ! نه‌وار دمیرچکمه‌یه قویوب اولو اورته هرکسك کوزی اوکنه دیکه‌جك ؟

قول یاپیسی بو ! البته قیریلیرده ، صویولورده ...

بیك‌درلو شکایت ! چووال بیله یاپه‌جق فابریقه‌مز یوقمش، کبریتمزی بیله اجنبیلر کوندرییورمش ، آوستریا بویقوتاژ یاپسه بوطورله ، چاریقله کزه‌جکمیشز ! دها نه‌لر ... بوطور ، چاریق فنا البسه‌لرمیدر ، دوشون برکره ناظرلرمزه کیدیرسه‌ك نه شانلی ، نه کوستریشلی دوررولر ... هم آجانم ، بوتون بوشیلری بزم یاپمه‌مزه نه‌دن لزوم اولسون؟ .. پاره‌مز اولدقدن صوکره ایسته‌دیکمزی آلیر، ایسته‌دیکمزی کییر، ایسته‌دیکمزی صرف ایدرز . اونلر چالیشسون رنجبرکبی، بز ییه‌لم بك کبی.. فنامی بو ؟ صورارم سزه فنامی بو؟

ینه شکر ، فرنکلردن اکسیکمز نه ؟ ألکتریقمی ایسترسك، لوکس لامبه‌سیمی ، هوا غازیمی ؟ هپسی وار . اللی سنه اول یاغ مومندن ، طلومبه‌لی زیتون یاغی قندیلندن بشقه برشی یوقدی... سوقاقلر شیمدی کوندوزکبی، شمسیه‌کی‌دوشورسه‌ك، چوقوره قاپانمش ایسه، أل یوردامیله بولویورسك ، اوللری

کندینی بولامازدقده کونشی بکلردك ! سوقاقلر ترتمیز، سرای حولیسنه دوندی؛ بورغویه بکنزه ین یوللر بورو کبی دوغرولدی، دوزلندی ؛ صباح اولدیمی ؟ چات قپو ؛ کیمدر او ؟ سوپرونتوجی... یکرمی درت ساعتك کیرینی آلوب کوتورویور، نه وار ، نه یوق تمیزلییور .. یاصیرتنده سن طاشیسه‌ك نه یاپاردك؟

یوق سوقاقلر چامورمش ، قالدیرملر بوزوقمش ... چامورسه لاستیك کی ، بوزوقسه یواش یورو ؛ یا هیچ یول اولماسه‌یدی‌ده اوندن چیقامایه ایدك نه دییه‌جکدك ؟ چوق شکر آرابه‌سی‌ده ایشلییور ، تراموایی‌ده ؛ ایچرلری کوشك قدر راحت ؛ دودوکلر اوتدوره‌رك ، قامچیلر شاقلاته‌رق کوی دوکونده کبی أکلنه کیدیورسك ! یا اسکیدن اولدیغی کبی آرابه بولامایه‌یدی ده ادرنه قپوسندن سرکه‌جی یه یایا یوروسه‌ك نه یاپه‌جقدك ؟

حقسزلغك ، انصافسزلغك بودرجه‌سی اولماز! محکمه‌سی‌ده وار ، عدلیه‌سی‌ده ... ناظر سکا برتوقات وورسه دعوا ایت، قازانیرسك ؛ صدر اعظمدن آلاجغك اولسه جلب چیقارر ، اشیاسنی حجز ایتدیررسك ؛ تراموای اون پاره فضله آلسه محکمه‌دن اونی کیری آلیرسك ... دها نه ایستیورز بیلمم که؟ دوشونك اسکی زمانی ؟ یکی چری آغاسی ووردیغنی وورر ، آصدیغنی آصارمش ... شیمدی اویله شیلر اولویورمی ؟

یوق صورارم سزه اولویورمی ؟ حاشا دکلمی ؟

اوزمانلر بویوك آدملر قوجه وزیرك رتبه‌سنی آلیر ، اشیاسنی حجز ایدر ، کندیسنی محاکمه بیله ایتمه‌دن بیلمم نره‌یه سوررمش ، حتی ساده سورمکله قالماز ، برده کوزلرینه میل چکرمش ... شیمدی میل چکیپورلرمی ها ؟

مخاطبم ، قره‌یه دوشمش برایری بالیق کبی ، عادتا چیرپینیور ، صوکره تهلکه‌لی عملیاتدن قورتولمش برخسته کبی یوزمه باقه‌رق طاتلی کولومسیوردی . دیشاریده دودوك سسلری ایشیدیلیوردی . کندی کندیمه : « نصل قاچسه‌م ؟ » دییوردم . اوصیره‌ده جاده‌ده طانیدیغم برسیما کوروندی ، همان فیرلادم : « شیمدی کلیرم ، شوکچن آدمه برشی سویلیوره‌جکم » بهانه‌سیله سلام بیله‌ویرمه‌دن قاچدم .

عجبا عقللی بومیدی ؟

— ۹ کانون اول ۳۲۶ —

دوازده تعقیب مصالح

برهفته قدر اولویور ، مراقمی ایتمشدم ، یوقسه آرابه‌یه فضله پاره ویرمه‌یه‌یم‌می دیمشدم ، شیمدی خاطرلیه‌مایورم ، بشکطاشدن کلیرکن هرنصلسه اوتوبوسه بینمشدم . حرکت ایدییوردق ، ایچری اقربامدن بری کیردی :

— نره‌دن بویله ، دیدم ، بورادە نه آرییور-لك ؟

— خبرم اولمه‌دن استملاك ایدلمش بردکان مسئله‌سی وارده ، دییه جواب ویردی ، برآیدر اونی تعقیب ایدییورم ؛ کویا بوکون بیته‌جکدی ، ینه قسمت اولمادی ...

— برمانعمی چیقدی ؟

— برمی ؟ براولسه أیی ، بیك مانع چیقدی، بیك !...

— ناصل اولور جانم ...

— آکلاته‌یم‌ده باق !

شیمدی کیدییوردق وهپمز ده‌کزه دوشمش بر شیشه کبی برصاغه ، برصوله متمادیاً ومنتظماً صاللانییور ، بعضاً ینه هپمز بردن « هو ! » دیر کبی دوریشانه بویون قیره‌رق اوکه اکیلییور ، بعضاً‌ده ینه هپمز بر وضعیتده هکیمه بوغازمزی کوستررکبی باشمزی طاوانه‌قالدیره‌رق بلااختیار: « آ ! آ! آ!...» کبی کسیك سسلر چیقارییوردق . قارشیمزده‌کی مادام متمادیاً یرندن قاییور، چومه‌لیر کبی موقت بروضعیت آلدقدن صوکره تکرار طوپلانیور ، چوجوغی کمرینه ایکی اللرینی صوقوب باشنی یان تخته‌یه ووردیغندن دولایی آغلارکن باباسی باستونیله کندیسنه براستنادکاه آرییوردی .

بعضاً برصارصینتی‌اولویور، اقربام مکیك سرعتیله « چات! » کلوب قولمه ووزییور وایکنجی برصدمه‌ده اوکیدییور ، بن قوشه‌رف چارپیوردم . اوتوبوسك ایچی غریب برچوخه ماکنه‌ی کبی متمادیاً ایشلییور ، هپمز ، برر آلت کبی صاغه قوشه‌رق ، صوله چارپه‌رق ، بویون بوکوب باش قالدیره‌رق صانکه برقماش دوقویوردق . ایشته بوصیره‌ده اقربام ماجراسنی حکایه ایتدی :

أوت ، بوكون ايش بيته‌جكدی ؛ بو برهفته‌در مقرردی؛ فقط عكسيلك بنده ، سيس اولوب واپورلر ايشـله‌مديكندن دائره‌يه تام اوكله‌دن اون دقيقه اول كيده بيلدم . مأمور استدعا نومروسنه باقدقدن صـكره : بوايش بش دقيقه‌ده يتمز ، يمك ييه‌لم ، برساعت كچسين ، اوزمان كليكز ! » ديدی وكيشه‌نك تخته پنجره‌سنی ـ كيوتين بچـاغی كبی ايندیردی . پارماقلرمك أزيلوب كسلمديكنه شـكر ايتدم ، كيتدم ، شـوراده بوراده دولاشدم . وقت اوقدر آغیر كچيوردی كه ساعتلرك آلتمش دقيقه اعتبار اولونوشنه عادتا حدتلنيور : « آمان ، اعيان شـوكاده بر قرار ويرسه... » دييوردم .

نهايت چينغراقلر چالينـدی . مأمورك ماصه‌سـنه تكرار ياقلاشدم ؛ آرقداشيله كوروشيوردی ؛ نزاكته محل يوقدی . كاغـدی تكرار اوزاتدم ، آلدی ، فقط باقمـادی ، مخاطبنه آكلاتمقده دوام ايتدی : « — حريف مرمرماصه‌نك اوزرينه رومجـه‌می ، ارمنيجه‌می نه‌در برچوق رقملر (!) دوكدكدن صوكره « يتمش بش غروش ! » ديمه‌سينمی ! فيضی آلدی فتيلی... بنده ايكی مجيـديه قالمشـدی . اومتالك طوتميوردی . كيجـه لاله‌ليدن آرابه‌يه بينمسه ايدی بويله اولمازدی يا ! اون دفعـه سويله‌دم ! »

بو يتمش بش غروش حكايه‌سی يتمش بش دقيقه قدرسوردی.

••

غارسونك حدتلری، فیضینك تحفلقلری ، عجمك بویون باغی ایکنه‌سنه یازم لیرادن فضله ویرمه‌مسی هپسی جنایت استنطاقنده‌کی قدر اهمیتله نقل اولوندی . نهایت مأمور افندی یوزمه وقعه‌یی دیکله‌دیکمدن طولانی ترس ترس باقوب صوردی :

— نه ایستیورسکز جانم !

— شو ألکزده‌کی کاغد ایچون صوراجقدم ...

کاغده برکوز کزدیردی . صوکره دها زیاده حدتلندی :

— بکا عائد دکل بو ! دیدی ، قارشیکی ماصه‌یه کوتورك. کورمیورمیسکز نره‌یه حواله اولنمش ؟

بیلیرمیدم بن ، اوداجی اونی کوسترمشدی . کچن وقتمه آجییه‌رق ، مجبوراً دیکله‌دیکم حکایه‌یه‌شاشه‌رق، اشارت ایدیلن ذاته باقدم . اوپك مشغولدی؛ یالانییور، قورولانییور، اکیلوب قالقییور ، اطرافنه هیچ باقمیوردی ... یاقلاشدم : دفترلرینه ماوی مرکب دوکمش ، پارماقلرینی بیلکلرینه قدر بویامش ، یوزینی مور رنکلی پوسکورمه بنلرله سوسله‌مش ، مندیلیله تمیزله‌نییور، ماصه‌سنك اوستنه‌قاپانمش، برمزارجی کبی‌صولویور، ترلری شقاقلرندن آقییوردی .

یکله‌دم؛ نه‌لر یاپدی، نه‌لر ! ألنك کیرینی‌اونوتویور، آلننك ترینی سیلییور وبونی فرق ایدنجه مرکبلی مندیلیله خطاسنی کویا تعمیر ایدییور ، آرا صیرا دوکمه‌سندن قورتولان یاقالغنی،

صارقان قوللغنی دوزلتییوردی . بش دقیقه ظرفنده لکه نه مش نه اوستنده ، نه ماصه سنده هیچ برشی قالمادی . نهایت اودانك صیجاقلغی مرکبلری قوروتجه قالقدی ، اللرینی ییقامغه کیتدی ، نه دن صوکره قورولانه رق کلدی . ایصلاق مندیلی صوبانك یاننده کی پاراوانه یه آصدی ، برسیغاره یاقدی :

— ها! دیدی. فقط اولجه مقیدافندی یه قید ایتدیریویرکده!... مقیدی اولکی سفرلرمدن طانییوردم ، اوکادوغرو قوشدم ، پوصله می ویردم . آلدی ، فقط آمان یاربی! بردن ایکی اللرینی هوالاندیروب برفریاد جانخراش قوپاردی ، صوکره باشنی ایکی اللرینك آراسنه صیقیشدیروب أکیلدی ، طوس طوپارلاق اولدی ... خنجره سندن آجیقلی سسلر چیقیور ، « آمان ! آمان ! » دییه سویله نییوردی. عجبانه اولمشدی... ؟ آرقداشلری قوشدیلر ، اوداجیلر یتیشدیلر ... نهایت ایش آکلاشیلدی :

— بوهر زمان ، دییوردی ، برلقمه یمك ییدمی ! فقط بوکونکی قدر هیچ طوتمادیدی !

مکر دیشنه برصانجی کیرمش ؛ دیشی آغریمغه باشلامشدی. متروکی قبه سنك اوستنده بوکلوم ، بوکلوم آچیلیور ، آچیلیور ؛ صوکره ینه بوکلوم بوکلوم قیورانیور ، طوپارلانییور ، کوزلری بعضاً موشموله قدر شیشوب بویویور ، بعضاً ده مرجمك قدر اوفالییوردی .

نهایت تحمل ایده‌مه‌دی ؛ حمامده یورور کبی اوداجیلرك قولنده ، دیشجی‌یه کیتدی ! بشقه چاره اولمادیغندن بر اسکمله بولدم وبکله‌دم . یاریم ساعت‌صکره قاپودن کوروندی : یوزنده صاریق قدر برصارغی واردی وفسی بونك اوزرنده بر بایراق دیرکی طابله‌سی قدر اوفاق قالمشدی .

قیدمعامله‌سی بیتدی ؛ أولکی افندی‌یه دوندم؛ بنی کورونجه ساعتنه‌باقدی : « او ! ... دیدی ؛ ایکیندینك وقتی‌کچه‌جك ! » چکمه‌سنی کلیدله‌دی ، ترلکلرینی سورویه‌رك کیتدی ، بن‌ده بش‌اون‌دفعه دولاشدم ، مردیونلری ایندم ، چیقدم وعودتمده اونی یرینه کلمش بولدم . کاغدك معامله‌سنی کوردی ، تحریراته حواله ایتدی .

قلمه‌کیردیکم وقت ایکی مأموری ، هیچ شبهه‌سز امتحانله یکی آلنان بر افندی‌یی یازی‌یه آلیشـدیرمقله مشغول بولدم . بیچاره چوجق قان‌تر ایچنده بوکولمش ، سطرلر دولدورویور، یالییور، قاتلایور ، تکرار باشلیوردی . أسکیلر اوکا اخطاراتده بولونویوردی : ـ ینه آشاغی دوشدیکز، براز یوقاری ! ـ حا دکل‌خی ... ضادده دیش ایستر ! »

بودرس أکلنجه‌لیدی ، سیر ایتدم ، صوکره دیدم‌که :

— لطفاً شوکا باقارمیسکز ؟

— کورییورسکز، دیدیلر ،مشغولز ، شوایش‌بیتسین‌ده...

بروقت صوكره درس كافی كورولدی ، يكی افندی تريني قورولاركن ديكرلری سيغاره‌لرينی صاردی ؛ بزم كاغدك ده‌يازلماسنه صيره كلدی . فقط بتديمی ؟ خاير ! اورادن قورتاردم ، مميزه قوشدم ، تام مهرينی حاضرلايوب ، باصه‌جغی يرى هوهلاركن مدير چاغيرتدی ؛ اوراق قلمنه كيرركن سوقاقده بورولر اوتدی ، داوولر چالندی ، عسكر كچدی ، هركس پنجره‌لره قوشدی ؛ مدير بكه امضالاتيركن تلفون اوتدی ، برمحاوره باشلادی ونهايت ظرفك آغزی قاپاتيركن دهليزه آصيلی برچان تعطيل زمانی اعلان ايتدی .

— آمان رجا ايدرم ، ديدم ، بش دقيقه‌لق برايش قالدی ، اكمال بويورسه‌كز !

مأمور افندی حدتلندی ، كاغدی چكمه‌يه فيرلاتوب آتدقدن صكره آتش پوسكورور كبی ديدی كه :

— يوو ! أفندی ، دور استبدادده دكلز ؛ نظام ، انتظام وار ، خارجنه چيقامايز !

ايشته عزيزم ، دوائرده تعقيب مصالح بوديمكدر !

اوتوبوس دودوك چالوب قوشويوردی ؛ قارشيمزده‌كی مادام ارتق تماميله چومه‌لمش ، اوغلنی صوصدرمغه چاليشيور ، قوجه‌سی برقاچ دفعه ديشنی قاناتديغندن باستوننه استناددن واز

کچه‌رك آیاقده برنوع موازنه حاصل ایتمکه اوغراشیوردی . بز ینه بروجه سابق « چات ! » ، « پات!» بربرمزه ووروشیور، «هو! » دییه أکیلیور، «آ! » صداسیله کریلیوردق. آرقداشم متصل تکرارلیوردی :

— صان‌که بقالم یارینه بیته‌جکمی ؟

— ۸ کانون ثانی ۳۲۶ —

بیقدق بوپولتیقه‌دن . . .

قاپودن کیرر کیرمز مدخلده آرقداشمی اوغلنه نصیحت ویرمکله مشغول بولدم. چوجوغك آغزندن فنا بر لقیردی‌می چیقمشدی، یوقسه غزته‌ده اوقودیغی بر کلمه‌یی تکرارمی ایتمشدی، نه‌در، باباسی دییوردی‌که:

— بردها دویمایه‌یم اویله برسوز؛ عیب، عیب سکا یاقیشیرمی؟ مبعوثمیسك سن؟

نهایت آرقداشم بنی فرق ایتدی: «آمان، دیدی، حاضر کلمشکن چوجوغه درت بش نصیحت ویر، چوقدندر اوینه آزدی، اویله حایلازلاشدی‌که . . . هم نه‌در أفندم، بوپولتیقه خسته‌لغی؟ بشیکده‌کندن طوتده تابوتده کینه قدر سیاسیاتله

مشغول : زه‌ده ایسه چوجوقلر آنالرینك قوجاقلرنده « ممه ! ممه ! » دییه آغلایه‌جقلرینه «فرقه، فرقه» دییه‌فریاد ایده‌جکار؛ آقشام بابالرینی کورونجه « قابینه دوشدیمی؟ » دییه‌صوراجقلر ؛ اویون ، أکلنجه یرینه دونما اعانه‌سی طوپلایه‌جقلر ! . . . ؛

اودایه کیردك ، چوجق فرصتدن بالاستفاده قاچوب کیتدی. بن ده دردینی دوکمکه تشویق ایدر برطرزده آقداشمه سویلندم:

« — یوق جانم ، بوده سنك و همك ، هرکس کندی ایشیله مشغول!» أو صاحبی ، اولطه‌سنه بالق وورمش بر صیاد کبی ، قبپه‌سندن فیرلادی ، هواسزلقدن بوغولان بر معدن عمله‌سی کبی قوللرینی بوشلقده بر ایکی صاللادی ؛ صوکره بر نفسده آکلاتدی :

— وهم می ، کیم دیمش ؟ سن ده براز دقت ایت کوروسك ... مثلامسافری بر از بکلتدکمی ، همان سویلنیر :

— صدر اعظم کبی کونکز ، ساعتکز آیری ایسه بیلدیرك ده اوکا کوره کله‌لم !

سیغورطه‌جینك بورجنی درت کون ویرمه‌دکمی ، آل بر شکایت :

— دیون غیر منتظمه دفترینه‌می کچیردیکز ؟

اکمکجی‌سکز اوقه ویره‌سیه‌ویرسه، آتی‌تکمه‌لیه‌رك‌میرلدانیر:

— آرتق فرونى بەداواايامى داغيتەجغز، نەدر؟ تنسيقاتدن صوكره مشترى يانغيندن چيقمشه دوندى؛ زرهلى، طورپيدو نەمزه كرك؟ پاره طوپلاياملەده آچلره عمارتخانه آچالم!

غزتەجى آيك برنده پارەسنى آلير، قضارا ويريلەديمى، سوقاقده هم قوشار، هم شكايت ايدر:

— پاره طوتمايورسەك قرائتخانه ده اوقو، باق قهوەلر فاتحك جنازه نمازى ساعتلرينه دوندى، ئولو بكلەيجيلردن يريوق!...

بقالك حسابى تسويه اولنەمادىمى، غريب بر مكتوب:

— سزه درت كون مهلت؛ بورجكزى ويرمزسەكز «ضنين» غزتەمزله اسمكزى اعلان ايدەجكم. امضا: سليمانيه قلوبى اعضاسندن و بقال اصنافندن حافظ اسماعيل.

احبادن بر مكتوب آلوب جوابنى كجيكديردكمى. آل برشكايت:

— آأفندم، سزك أوده مجلس مبعوثان عرضحال قوميسيوننه دوندى. كيرن چيقميور، يازيلانك جوابى آلينميور...

بونلراهونى: دها دهشتليلرى سوقاقده كيلر؛ مثلا تراموايده كيدييورسكز؛ بيلتجى مجيديەيى بوزمق ايستەميوب سزده براز سويلنديكزمى، أطرافده برميريلتى:

— اونك قباحتى نه؟... قومپانيه نك نظامى اويله؛ سن

کیتده یتمش بش سنه اونی باشمزه بلا ایدن حکومته صور...

براز حدتلندیکزمی ، غریب غریب توجیهلر :

— مبعوث غالبا ، سلانیکلیمی عجبا ؟

ألکزده بریارهمی وار ، فیص قوص :

— دیوانحربده طیرناغی سوکولنلردن بری بواولهجق!.

عجبا درسممبعوثنك مجلسده کوسترديکی قوپوق پارماق بونکمی ؟

آیاغکز قایوب دوشدیکزمی ، خلقده برقهقهه :

— ئهی قابینه بیله دوشویور ؛ هیچ انسان دوشمزمی ؟

مثلا برآرابهیه بینوب « براز خیزلیجه !... » دیدیکزمی ، همان برجواب :

— شمندوفرلرکز دهامی چابوق کیدیور ، واللهی یاریش ایدرم ؛ مقری کوینه یاریم ساعت اول وارمازسهم توکور یوزومه !

یاخود یاکیلوب « ایچریسی چوق توزلو !... » دییهجك اولدوکزمی ، حریفده برحدت :

— هیچ شهرامانتنه کیتدکمی افندی ؟ پاره ایستهمم ، سنی بربهداوا کوتورهیمده برکور ؛ باصدیغك زمان چیقان تورایچنده انسان کندیسنی کورهمیور ، اونك قوقوسی یاننده بمکی پودرا کبی مسك قوقویور ...

پولیسلره کلاه اکسا اولونالی، سوقاقده کیدرکن دقت ایتمهلی؛

آرقداشنك برلقيرديسنه كولدكمی، أكسه‌كدن طوغری برسس:

— قالپاغمه‌می كولييورسك بك افندی ؟ عيبدر ، عيب ؛ مشروطيتی تزييف سزه ياقيشيرمی ؟

لوقنطه‌ده اوقه‌لق اكمكی كيری كوندروب قيزارمش فرانجه‌لا ايسته‌دكمی ، يانده‌كيلرده برديدی قودی :

— عجبا كوچوك بك نه امتيازی تعقيب ايدييور ؛ بحر لوطده ايبود معدنيمی ، يوقسه سوريه‌ده اراضی احاله‌سيمی ؟

فرض ايده‌لم كه اوتوموبيلده‌سيكز ، فضله بر سرعتله كيدييورسيكز ؛ تهلكه اولور قورقوسيله اكيلوب شوفوره « براز ياواش ! » ديمكه كلمز ؛ همان كنديكنده سويله‌نير :

— ده! يواش كيتمكدن بيقماديكزمی ؟ برآز جانلانك ؛ اوروپايله آرا كزده مناره‌لرقدر فرق‌وار. قوشمه، أزيلمه، اولمه ، ئه‌ی نه اوله‌جق ؟ باری كيت‌ده كوتوروم كبی مندرده اوتور !

برآز يكيجه برپالطو ، ميردن برجاكت ، چامورلی هواده كيرلنه‌مه‌مش . لاستيكسز برروغان فوطين ايله « ايسكه‌تينغ » ه كيرديكزمی؛ سزی اوزاقدن‌طانير برقادين همان كلير؛ لاقيردی‌يه باشلايوب همان غريب برسؤال‌صورار :

— سن توركيه بانقه‌سنده مأمورسك ، طانيدم بن سنی !

هريرده پوليتيقه، بيقدم آرتق بوپوليتيقه‌دن ... ترزی سزه قماشی بكنديرركن ديبوركه :

— بوخاکی رنکدر ، شانلی عسکرلرمزك قبول ایتدیکی ؛ چوق یاقیشیر سزه ، باقکز ضابطلرمزی نصل آچییور ...

برکتابمی آله‌جقسکز؛ اعلی براسم: ثروت‌فنون کتبخانه‌سی؛ فقط اون‌غروشی قیزمیزیلی بیاضلی برکتابه چوق کوردیکزمی، قوجه بر اعتراض :

— أفندم ! حریت رنکی بو ... ایکی چاریکی اوغورنده فدا ایتمه‌مه‌لیمیسکز ؟

آیاق قابیمی ایستیورسکز ، دکانجی قوطولری آچار وباشلار مدحه :

— بونلر خالص انکلیز مالیدر، پولتیقه‌سی‌ده بویله صاغلا-مدر اما قدرینی بیله‌میورز ...

بوتون بوکورولتودن ، بو پولتیقه مثاللرندن ، فکرلرندن، ملاحظه‌لرندن صوکره أوه دونر دونمز زوجه‌کز قارشیکزه چیقار :

— آ ! بك نه‌در بو چهره‌ك ؟ ناظرسکده قابینه‌کمی دوشدی ، یوقسه مبعوثسکده داخلیه‌ناظری برقابالقمی ایتدی؟

ایشته، عزیزم، اصل قیزدیغم بو ... اوللری چاتیق چهره ایله کلسه‌م « قاره دکیزده کمیلرکمی باندی ؟ » دیین حرمم بیله پولتیقه‌دن مثاللر ، تشبیهلر بولویور ... آرتق بو حاله تحملمی ایدیلیر ؟ بیقدق‌بوپولتیقه‌دن!...

— ۲۲ کانون ثانی —

یکی سنه‌نك اسراری

باقیجی قادین أسکی برصاردالیه‌قوطوسندن برطوتام قیرمیزی توز آلدی ، کوللی‌مانغاله آتدی . بودومانلر صالیویرن آتشك قارشیسنده بن ، کولباصدی بکله‌ین برکدی کبی دیز چوکمش ، کوزلرمی دیکمش بکله‌یوردم . بردن خواجـه خانمك آلت دوداغی‌چشمه کورمش برکیرا بارکیر ککی کبی‌تتره‌دی ، چکه‌سنه دوشدی ، حجرهٔ هضمیه‌سنی دکیشدیرن برده‌وه کبی معده‌سندن دوغرو برخومورتی چیقدی ؛ سـونکر قدر ده‌لیك ده‌شیك چیچك بوزوغی یوزی کریلدی ، کوزلرینك ببکلری آقنك ایچنده سوته دوشمش برر قاره‌سینك کبی قایدی ، غائب اولدی؛ نهایت آکلاشیلماز برسسله دیدی‌که :

— آت باقایم سجاده‌یه هدیه‌کی !

یلکمک جیبندن یاریم لیرا آییردم ، اوصـولجه‌جق یره بیراقدم . باقیجی قادین اوطوردیغی یرده ، آیاقلری باغلی برهندی کبی بوغوق بوغوق سسلرله کریلییور ، چیرپینیور ، صوکره بردن کسب سکونت ایده‌رك بوینونی اوزاتییور ، حوضده یوزن برغوقو قوشی قدر عظمتله اویله قابارمش بنم سؤالمی بکلییوردی .

— خواجه خانم ، دیدم ، باق ماشاه یکی برسنه‌یه کیردك ، بن مراقلی برآدمم ، احوال معلوم ، بکا سنهٔ جدیده ظرفنده نه‌وقوعات ظهور ایده‌جك من‌الاول الی‌الآخر آکلاتیرمیسك؟

مخاطبه‌م ایلك دفعه « پولتیقه ، بودجه ، آنکه‌ت‌پارلمنته‌ر » کلمه‌لرینی ایشتمش برطشره مبعوثی قدر بوغریب بیاناتمه بیکانه قالدی ؛ دوشوندی ، برازدها ایضاحات ویردم ، نهایت آکلادی :

— ها ، اوغلم ، دیدی حکومت‌أسراریمی صوراجقسك؟ باش اوستنه ، صاحبلری اذن ویررسه نه‌دن سویله‌میه‌یم ، نه‌در باقه‌یم آکلایه‌جقلرك ؟

خواجه خانم مانغاله برطرتام دها توتسو آتدقدن ، قرجه تسبیحنی قویودن صوچکر کبی آغیر آغیر ، ایکلیه ایکلیه درت بش دفعه دور ایتدکدن صوکره ایچندن : « ودخی حرف مد اوچدر : واو ، یا ، الف ، اما واو نه‌زمان حرف‌مد اولور ،

واو ساکن الخ » مقامی اوزرینه عجله عجله برایکی شی اوقودی. دعا ایلریله‌دکجه وجودی تقلص ایدییور ، باشی اوکه أکیلییور ، عادتا طور طوپ اولویور ، حلول حریتدن بری تورکلرك ایللك ایجادی اولان مشهور عالم « دوموزطوپی » شکلنی آلییوردی .

آرتق خومورطیلر بسبتون آرتمش ، توز دومان ا دایی قاپلامشدی . دیرکن آکلاشیلماز برقاچ کلمه دویدم . باقیجی قادین سیر ایتدیکی سینه‌ماطوغراف لوحه‌لرینی یانندەکی اعمی‌یه آکلاتیر کبی کوزلری اودانك کوشه‌سندەکی اوقونماز برلوحه‌یه معطوف نهایت سویلاندی :

— آچیلسین کیرپی بکك بختی ، دوکولسون یکی سنه‌نك أسراری !

برمدت مانغالده یانان توتسونك چیتیردیلرندن بشقه برشی دویولمادی؛ نه‌دن صوکره قادینك دومانلر آرقه‌سندەکی کوزلری ایندن چیقمغه حاضرلانان آیی کوزلری کبی پارلامغه باشلادی؛ بوغوق برسس آکلاتدی :

— آ، کیمدر او باقایم اویله قیصه قیصه آیاقلی ، قوجامان قارینلی ، باشی آق بابا کبی چیپلاق ... اویله سیرکه فوچیسی کبی آرقه‌کی دونمه ، یوزنی کوستر ! باشك قالایلی ابریك کبی نه‌دن پارلایور اویله‌سنك ... اوزمه بنی سویله ، آدك نه‌در ؟

یاوروم ... حا ، حا ، حقی می ؟ ... آاوغلم حقی ، باق بز مراقده قالدق ، یکی سنه‌ده نه‌لر اوله‌جق ، بزه آکلاتیرمیسك؟

دیوارده‌کی شکل نامرئی جواب ویرمدی . خواجه خانم، جمعیت خفیه استجوابنده‌کبی، بوشخص ناموجودی «لوجه»یه قاپادی : « سن چکیل ، دییه هایقیردی ، ذاتاً دالغه‌لی دکیزده کیده‌ن کرسته کمیسی کبی ایکی طرفکه صاللانییورسك... » بعده لشقه‌سنه خطاب ایتدی :

— نه‌در او کوردیکم ، طوربه‌می ؟ آ ، انسانمش ... بریرمی سقط ، نه‌در ؛ نه‌قدر ، اوفاق تفك ! اختیارلارسه اعیان رئیسنه‌دونه‌جك ! النده‌ده فیریل فیریل دونن برشی‌وار. نه‌در او ؟ ساعت کوستکیمی ؟ آیاوروم ، دونانما کیجه‌سنده ماهتاب چویرن چوجوقلر کبی اویله اوینامق سکا یاقیشیرمی ؟ دون باقه‌یم، یوزیکی کوره‌یم ... بیقلرینك أطرافنی قیرپمش ، قیرپمش اورته‌سنی قابارتمش ، قابارتمشسك صانکه بوسکا یاقیشمشمی ؟ ... قره‌بیقلرك ، ده‌وه دیکنی اوزرنده یومورطه یاپان بررکبه قوندوز کبی ، دوداقلریکه یاپیشمش ، قونوشدقجه روزکاره طوتولمش یاپراقلر کبی دوداقلر قوندوزلریله برابر صاللانییور ، اونلری یوته‌جقسك کبی آغزیکی آچدقجه‌ایچمه فنالق کلییور ؛ نه اولور آیاوروم ، اوزاتیویرسه‌ك اونلری ، ألکدن منصبکمی کیدر ؟

بوشخص مجهولده سوزلرینه جواب ویرمینجه خواجه خانم انفعالنی آرتدیردی . خیال مستوری خیرپالادی : « آرقه‌کده عباك ، ألکده عصاك یوق اما ، بوینکده بر کشکول آصیلی! هرسنه جره چیقان خواجه‌لر کبی فرنکستانی بویلییورسك ... آ اولادم ، اوعظمتك نه، ألکده‌کی کشکول‌نه، یا اونی بیراق ، یا اوبرینی‌ده ، زحمتسزجه ایشنی کور ... » مدید خومورتیلردن صوکره براوچنجی شخصه مراجعت ایتدی .

— آ، آ بوده‌کیم ؟ کمی دوربینی قدر اوب اوزون ، پاریل، پاریل، دیم دیك وجودیله بایراق‌دیرکنه بکزه‌یور ؛ جواب ویر بکا ، اوزمه باقایم ، یکی سنه‌ده نه‌لر اوله‌جق ؟

باقیجی قادین بویله اون قدر شخصه ایراد اسئله ایتدی ، فقط هیچ برندن جواب موافق آلامادی؛اودا توتسو دومانندن، شرکت واپورینك باجاسنه دونویور ، شهزاده باشی تیاترولری کبی کوز کوردیکنی کوج فرق ایدییوردی. ارتق صیقیلمشدم، قالقییوردم . قادین ألیله اوطورمامی اشارت ایتدی :

— صور باقایم بشـقه برشی ، دیدی ، چابوق جوابنی ویره‌یم ... خاطرمه هیچ کلمیوردی ، نه‌دن‌صوکره دیدم‌که:

— « جم » قاپانه‌جقمی ؟

خواجـه خانم خومورداندی ، خومورداندی ، جواب ویردی :

— هیچ قورقمه ، دیدی ، ادارهٔ عرفیه اولدقجه قاپانماز ،
فقط یکی مطبوعات قانوننندن قورق !
سنهٔ جدیده‌نك أسرارینی بو اخطاردن کشف ایتمك قولایدی!

— ۳ کانون ثانی ۳۲۶ —

هر فنالغه سبب : يولسزلق !

كيجه ياريسنی بر ساعت كچه مدعو اولديغم أودن چيقدم. فقط اويقوم اولماديغندن آرقداشلره تصادف ايتمك اميديله يانی يه دوغرو يورودم. عضلاتمده بر كركينلك، وجودمده برقوت، دماغمده بر كشايش واردی، قونوشمق، دردلشمك، وقعه‌لر ديكلمك ايستيوردم.

جامورلری أولرك بودروم پنجره‌لوندن ايچری طاشان مردار سوقاقلر تنها ايدی، يالكز نره‌دن اوتديكی فرق اولونمايان پوليس دودوكلری دويولويور، جاده‌دن كچن آرابه‌لرك كورولتولری عكس ايدييوردی. بردن بره كوشه باشنده بر كولكه كوروندی؛ غالبا پك تميز اولان لاستيكسز روغان فوطينلرينی

کیرله‌ته‌مك ایچون غایت اعتنا ایله‌یوروپور ، تل اوستنده موازنه اویونی یاپان مبتدی برجانباز کبی صاغنه ، صولنه أکیلیور، ینه دوزه‌لییور، ینه‌بوکیلیور، هرحالده غایت زحمتله‌یول آلییوردی. قارشی قارشی‌یه کلمشدك ؛ اوکناره چکیلمش چامورلرك اورته‌مدیکی ایکی کوچوك آتلامه طاشندن بنم تجمه‌می بکلیوردی . نصـل اولدی بیلمم ، اوکمزده‌کی شخص، دکنکندن چیقمش بر قره‌کوز شـکلی کبی بردن ایکی بوکلوم اولدی وعین زمانده بنم‌ده آیاقلرم قایدی ، حقه‌باز شقشاغی کبی چات بر برمزه آلین آلینه وورودق... صوکره اك ماهر پهلوانلرك تقدیرینی قازانه‌جق برچویکلکله دوشمه‌مك ایچون ایکیمزده بربرمزی اوموزلادق... فقط بوعملیه تأثیرینی کوستره‌مدی ، بالعکس سقوطمزی تسهیل ایتدی؛ قانجه‌سی قویمش اوچ آیاقلی برمردیون کبی باش طرفمزدن بربرمزه باغلی آیریلدق و « آمان ! » دیمکه قالمه‌دن اوپ اوزون چامورلره کومولدك ...

أك اول باشمی قالدیردم، اطرافمه باقدم ؛ صوکره «یانی» نك یان قاپوسنه معلق اوفق بوزلی فنری کورونجه قولایجه تمیزلنه‌بیلمك احتمالیله چویکله‌شدم ، همان قالقدم ؛ همحالمده بنی تقلید ایتدی ؛ قاپونك چینغراغنه وزاندی .

شـیمدی ایچریده ایدك . غارصونلر اوستمزی سـیلرکن دردله‌شیوردق ؛ شخص مجهول بردن بره دیدی‌که :

— بزی حماللر قدر یوران ، حرب میدانلرندەکی قدر تهلکەلرە معروض بولوندوران ، حیاتدن اوصاندیران ، بد بخت وعلتلی ایدەن نەدر بیلیرمیسکز ؟ یولسزلق ؛ آوت یولسزلق... بومحقق ؛ فضلە قوشـویورز ، فضـلە قوت صرف ایدییورز وبوتون بونلرە مقـابل آز آکلنیورز ، آز قازانیورز ؛ سبب : یولسزلق ، أوت یولسزلق . . هرجنس انساندن ، حتی مرجان رنکلی آمریقا وحشیسندن ، فیل دریلی پولینزیالیدن ، بویونلری تاسمەلی هوتانتولردن دها سفیل ، دهاأسیر ، دهایورغون ایدن : ینە یولسزلق ، دائما یولسزلق ..

بردفعە ، تا کیجەدن ، صباحك یولسزلق یوزندن چکەجکم مشقتلرینی دوشونە دوشونە درین برغمە بوغولویورم و أطراف آیدینلانیر آیدینلانماز ــ ایشم اقتضاسی ــ همان سوقاغە فیرلایورم . نصـل برسوقاق ؟ تعریفە حاجت یوق . . . اویوقلرینە چامور دولمش ، قوووقلرندن سـوپرونتولر فیرلامش ، چوقورلرینە مردار قازەویلر ، أسـکی خرقەلر ، دیبی دلیك صـاچ منغاللر دولدورولمش بر مزبلە ، آرابە زیفوسـنەدە تصادف ایدرسـەم دیزلرمە قدر چامورە باتەجغمە ، بردە پالطومك پالطولقدن چیقەرق پورصوق دریسی کبی بنك بنك ، لکە لکە اولاجغنە ، حتی برونمك اوجنە قدر یاغلی کول یالامش آج سوقاق کوپکی کبی چامورلرە بولاشەجغمە شبهە یوق ... حالبوکە دوشونوکز

بر آوروپالی‌یی، حتی هندلی‌یی، جاوالی‌یی... باب عالی قوریدور-
لرنده دولاشیر کبی غاجیرغاجیر سوقاقلرنده یورویه‌بیلیرلر، بویله
یورومك زحمت دکل، ذوق صاییلیر ؛ بزده اویله سوقاقلر
اولسه هرکس فوج فوج سیرینه قوشار، أوینه دوندیکی زمان
بروکسل سرکیسنی کورمش کبی آکلاتدقجه قارشیسنده کیلری
حیرته دوشورور، تخته پارکه‌لرینك اوزرینه اورتو سرر،
یمك ییر...

دائره‌کزدن وقت بولوب بر ایشیکزی کورمکه کیتمکدن
سزی منع ایدن نه‌در؟ یولسزلسزلق؛ حماللری بشیوز اوقه
یوکك آلتنده أزن، چوروتن، تکرلکلی آرابه‌لرله ایش
کورملرینه مانع اولان نه‌در؟ ینه یولسزلق؛ سنه‌ده درت
پانطالون، ایکی پالطو، سکز چیفت فوطین أسکیتن؟ اوده
یولسزلق؛ چفتجینك آرپه‌سنی، اورمانجیلرك اودوننی، معدنلرك
حاصلاتنی یرنده بیراقان، قیمتدن دوشورن؟ دائما یولسزلق؛
اهالیمزی مدنیته تماسدن اوزاقلاشدیران، ألنده قاپالی تفنکیله
حیدود ایدن، چته‌لره باغلایان، بوده یولسزلق... أوت
هپسی یولسزلق!

أکلنجه‌لره، تیاترولره، أشه أحبابه کیده‌مییورز، سیاحته
چیقامییورز، دها اوجوز أت، دها أیی أکمك ییه‌مییورز،
سبب: یولسزلق؛ ترله‌یوب خسته‌لانییورز، صویه، چاموره

دوشـوب روماتیزمایه طوتولویورز ، ایشیمزدن أویمزه دونجه خوش‌بش قونوشمغه ، عائله‌مزله کوروشمکه‌موفق اولامیورز، همان رژی قولجیسی کبی صرت اوستی دوشـوب خورلامغه باشلییورز ، نه‌دن ؟ یولسزلق ؛ راحت وحضوردن ، نظـافت وصحتدن حصـه‌مزی آلامیورز ، کوللك کدیلری ، تارلا فاره‌لری ، دره قوندوزلری کبی توزلر ایچنده یووارلانییور ، چامورلر ایچنده اویالانییورز ، بوکاده سبب : یولسزلق !

أوت یولسزلق ؛ بشقه هیچ برسبب آرامایکز ! نیچون اورکمش کدی کبی هپمزك قانبوری چیقمش ، خسته بالقجیل کبی‌بلیمز بوکولمش ، تراشمز اوزامش ؟ نیچون‌زواللی آیاقلرمز علتلی چوجوقلر کبی قات قات یوك چورابلره ، فانیـله‌لی فوطینلره ، بوقاغیلردن آغیر لاسـتیکلره بورونمش ، یامرو یومرو اولمش ؛ نیچون آرابه‌لرمزك بویالری صولمش ، تکر۔ لکلری آشینمش ، دینکیللری قیرلمش ؟ هپسـنك سببی بر : یولسزلق !

بولسزلق بزی پالیاچولردن دها کولونج ایدییور ؛ باقیکز شو قیـافتمه ! بن‌ده أوینه دونن جدی برآدم حالیمی وار ؟ یوقسه اورته اویوننده تحفلق اولسون دییه حوضه آتیلمش ، یاخود آت جانبازنده خلقی کولدورمك ایچون کوبره‌یه‌بولانمش برمسخره حالیمی ؟

ایش بوقدرله بیتسه اعلی ... شیمدی آویمه کیده‌جکم ، دکلمی ؟ مردیون باشندن بومردارقیافتله کورونجه قاوغا حاضر؛ ایچوب ایچوب یرلره دوشن ، باشی‌ایل عالمك پنجره‌سنده‌کیدن، اطرافنه باقمقدن اوکنی قوللامغه وقت بولامیان ، هپسی بن اولاجغم ، أوت ، هپسی بن .. ، دردمی دوکمکه ، وقعه‌یی آکلاتمغه وقت قالمییه‌جق ، چوجوقلر اویانه‌جق ، آغلامه‌لر ، ایکلمه‌لر ، بابیلیر کبی اولوب خالینك اوزرینه قاپانیشلر، لقمان روحی ، قولونیا دییه چیر بینیشلر ، نفس آلامامقلر ، هپسی ، بونلرك هپسی اوله‌جق ... بوکیجه فصلی ؛ ایرتسی کونی‌ده وار . اوتولر یانه‌جق ، صابونلی صولر حاضرلانه‌جق ، صوکره وقتم کچه‌جك ، قلمدن قسطالیوم یاپیله‌جق ، دها نه‌لر ، دها نه‌لر ... کورویورسکزیا،بوتون بوکرر ولتولرك،عائله نزاعلرینك، اوچ درت کون دوام ایدن میریلتیلرك ، دیریلتیلرك ، سببی هپ : یولسزلق !

یاحکومتك بوتون چکدکلری ، یولسزلقدن دکلمی ؟ یمنه برچق آیده کوچ عسکر کونده‌ره بیلییورز ، حالبوکه برهفته‌ده کیتسه ، شیخ ادریس پارماغنی اوینااتاماز ... حورانه بردرلو یرلشه‌مییورز ، حالبوکه یوللرمز اولسه درزیلری الك صادق تبعه‌مزدن صایه بیلیرز ... آرناؤدلقده بیك درلو اغتشاشلره ، اختلاللره معروض قالییورز ، حالبوکه تره‌نلرمز ایشلسه ،

شوسه‌لرمز آغ کبی اطرافی صارسه اورالرینی اسویچره قدر ساکن کوره بیلیرز !

ایشته أفندم بونلر نیچون اولامییور ، نیچون بن خدمات شاقه‌یه محکوم برقاتل کبی یورولویور ، اذا وجفا چکییورم ، نیچون حکومت بیك درلو تهلکه‌لر ایچنده نره‌یه ألنی اوزاتسه اجرا آته موفق اولامییور ، نیچین مملکتمز فقیر ، محتاج ، آج ؟ زیرا یوللرمز یوق ... بشقه سبب ، بشقه قصور ، بشقه علت آرامایکز !

مخاطبم سنه‌لرجه قار ، یاغمور آلتنده قالمش برقورقولق شکلنی آلان بوروشوق ، چامورلو ، ایصلاق البسه‌سنه شویله برباقدی . صوکره حدتندن یوزی بوروشمش ، سیمانك رنکی اوچمش برحالده سلام ویردی ؛ چیقدی .

حقسزمیدی ؟

— ۳۰ کانون‌ثانی ۳۲۶ —

تحملی آز بر آدم

باجناغم صول کوزنده حاصل اولان بنکی تداوی ایتدیرمك ایچون ویانه‌یه کیدییوردی . کندیسنی تشییع ایتمك لازمدی ؛ کچن آقشام قونوانسیونلك حرکتنه یقین سرکه‌جی غارینه کیتدم ویولجم هنوز کلمدیکندن ماصه‌لردن برینه اوطوردم وبکله‌دم . کلنلرله کیدنلرك آیاق کورولتوسی ، دیشاریده سوروکله‌نن چوق تکرلکلی أل آرابه‌لرینك یوریجی صدالری آراسنده هنوز « تصویر افکار » ك « صاتار علی ! » مقاله‌سنی اکمال ایتمشدم . تا یانمده ، طانیدیغم بر سسك « واغونلی » غارصونه تنبهات ویردیکنی ایشیتدم :

— شو کوچوك چانطه ایله پاکتلری فورغونه ویرمه ،

شیمدیدن واغونه یرلشدیر؛ او برلرینکده بیلتنی آل، بکا کتیر!
دوندم وسسلندم :

— اوو ، دیدم ، اه سلامت ویرسین ، یولجیلقمی ؟

مخاطبم بکا تصادف ایتمکدن ممنون ، همان قوشـدی ، ألمی صیقدی وصوکره سـاعته شویله بر کوز آتدی ، کلدی ، یانمه اوطوردی :

— أوت ، دیدی ، کیدییورم !

— نره‌یه ، دییه صوردم ، چوق اوزاغه‌می ؟

— ممکن اولدیغی قدر ...

— برایش ایچون ؟

— خاییر ، کزمك ، دها دوغروسی قاچمق وقورتولمق ایچون ... بیلمیورسك نه‌قدر مضطربم ، نه درجه خسته‌یم ؛ کوزومده اویقو یوق ؛ هیچ برشی بنی ممنون ایتمییور ؛ پك ...

دقت ایتدم، فی‌الواقع آرقداشم سنه‌لرجه طوپراغی طیرناقلری ایله قازوب‌ده دفینه یرینه صوسز قویو بولمش بر آدم قدر نومید، بونی اعتراف ایتمکدن محجوب کبی کوزلری یرده عادتا سویلرکن تتریورردی .

— جانم ، دیدم ، بودرجه تأثره سبب نه ؟ عاشقمیسك ؟ تجارتده ضررکمی وار ؟ دعوا کیمی غائب ایتدك ؟

مخاطبم بنم سرد ایتـدیکم هراحتماله قارشی، صفر ویرمك

ایسته‌ین غرضکار برمیز قدر، حدتله باشنی صاللایور، قیزیبیوردی.

نهایت مراقم آرتدی :

— یا نه‌در، دیدم، بشقه نه‌اوله بیلیر؟

آرقداشم اولا تردد ایتدی، صوکره، دردینی دوکمک احتیاجنه تحمل ایده‌مدی، آکلاتدی :

— أوت، دییه تکرار ایتدی، کوزمه‌ده‌اویقو یوق، مضطربم، خسته‌یم...

سببی : بونی بن ده اولا آکلایامادم. فقط نه‌دن صوکره کشف ایتدم؛ بنی اولدورن، خراب ومضمحل ایدن بو حاله صوقان : سیاسیات! بو خسته‌لق ناصل باشلادی بیلیورمیسک؟ غزته اوقومقله، صوکره بیرا خانه کوشه‌لرنده دردلشمکله... لکن بوقدرله قالمادی، آرتدی، بینمی بتون استیلا ایتدی؛ دکل‌هم عیارلرمله، باشلادم کوپرو اوستنده حماللرله، لوقنطه‌لرده غرسونلر، واپورلرده‌بیلتجیلرله کوروشمکه،اونلری استجوابه.. کویا افکار عمومیه‌یی تدقیق ایدییور، معلوماتمی آرتدیرییوردم. نه زمان آرابه‌یه بینمك لازم کلسه فایطون انتخاب ایدییوردم. اوشومك، نزله اولمق قورقوسیله‌دکل. أمین اول، بالخاصه یولده آرابه‌جی ایله دردلشمك ایچون! حمامده دلاك وجودمی اوغوشدورورکن صورییوردم : « سیواس نه عالمده؟ » أونده

آشجی‌یه سودلی پاسته تعریف ایدرکن آ کلاتیوردم : « بولی‌ده اتحاد ترقی فرقه‌سی نفوذلیمی ؟ » رجبه کیدوب اوطوردمی اوصولجه‌جق چیراغی استجواب ایدییوردم : « آرناوودلقده ینه قاریشیقلق وارمی؟» سرکه‌جیدن غلطه‌یه کچرکن صندالجینك آغزینی آرییوردم: « طربزون بك فنا دییورلر ! » بزم‌خانه‌کی کورد بکجی‌یی اکثریا مهم بر ایش ایچون کبی چاغیرییوردم : «عشیرت بکلری یکی اداره‌دن ممنونمی ؟ »

بوحال علتك دورهٔ اولیه‌سی ؛ صوکره حادحالنه کیردی ، بحرانلی صاییقلامه‌لر باشلادی: مجلس‌مبعوثانه کیتدم، مذاکراتی دیکله‌دم؛ اوچ، درت کون ، کزدیکم یرده : « اسف، اسف ، اسف ! » دییه هایقیردم ؛ وکلانك مقرراتنه مطلع اولدقجه بایقوشلر کبی کیتدم، مزارلقلرده دولاشدم: « ایواه ، ایواه ، ایواه ! » دییه فریادلر قوپاردم ؛ نافعه‌نك پروژه‌لرینه، معارفك یکی تشکیلاتنه ، اوقافك انشاآت وترمیماتنه قارشی کونلرجه دوشوندم ، مجنونلر کبی اودامده قپالی ، ایش‌سز اوطوردم و « یازیق ، یازیق ، یازیق ! دییه ایکله‌دم ... ایشته بن بویله اذیت چکدم ، بویله محو اولدم !

هم ، دوغروسی ، نه یاپدق شیمدی‌یه قدر؟ یوق صورارم سکا ؟ جواب‌ویر! بن‌بوسؤالی ناظرلره ، غزته‌جیلره ، دلاللره ، دیلنجیلره قدر صوردم. هپسی جواب‌ویره‌مدی ، ذاتاً بو کوك

اولان بویونلرینی کوکسلرینه یاپیشدیردی.. صنایع نفیسه متروك..
حالا حسنك پاره طولابنی سیر ایدییورز، حالا مدحت افندینك
دردانه خانمنی اوقویورز ، حالا رسم نامنـه طورغود رئیس
زرهلیسنك چیوید رنكلی دکیزده باجالی قالیونه بکزه ین کووده سنی
صاتون آلییورز .

آقتور دیینجه حالا کوزمزه باصمه دونلی ، پوسـکولسز
فسـلی ، الی سـوپورکه لی آدملر کلییور ، حالا غاز تنکه سـنی
دوشورمك ، قهوه یه توکورمك ، ألنی قوشاغندن صـوقوب
صاللامقله بزی کولدورویورلر . محرر ، شـاعر دینجه یا بادانه
فیرچه سی قدر کیرلی صاقاللی ، یاغلی ردینغوتلی . قوجه قارینلی ،
چفته کوزلکلی برهیولا خاطرلایورز، یاخود باب عالی یوقوشنی
آیاغنه دیکن باطمش خروس کبی صیچرایه ، صیچرایه اینن
بوروشوق فسلی ، قولتوغی چانطه لی ، قیشین صاری فوطینلی
خسته چوجوقلر... حالا بزه ینکه ینك اوداسنه نصل کیروب
کیجه یی کچیردکلرینی ، قادینك فوندانی لکه سز اینجی دیشلریله
أزرکن صوبانك نصل کوزلرینی قاپادیغنی یازیورلر ؛ حالا شعر
نامنه کوکه تول اورتولدی ،دکیزه بوروجك ایندی دییورلر .
کچن سنه قارلری قالدیردیلر ، بوسنه اوندن ده واز کچدیلر .
داملر اوتوقسز ، دکان اورتولری چوروك ؛ قارلر یاغارکن ده
انسان شمسیه آچمغه مجبور ، کونش آچوب أریرکن ده ... بونلر

اهمیتسز شیلردر اما دیکر قباحتلری کورمك ایچون کوز آچدیرر.

یا حکومتك موقعی . . . طبقی بر آخرتلك قیز کبی ، کلن آزارلار، کیدن آزارلار ؛ انکلتره‌دن لوردلر آزالار ، فرانسه‌دن مبعوثلر ! نیه قاریشدیرییورز اونلری احوال داخلیه‌مزه ؟... مع مافیه ، حقیقتی سویلرم ، وکلامزك موقعلری جداً مشکل ! بیچاره‌لر اقتداره کچدکلری زمان اوکلرنده بزم رنکمزه بویانمش یالکز بر خریطه بولدیلر ، هم اویله بر خریطه‌که انظار بشره چوق اوزاق اولان قمرك خریطه‌سندن بیله دها ناقص؛ قابارتیلری یولمی، داغمی، آکلاشیلمایور ... نهایت آرالرنده قونوشدیلر : ایشته ، دیدیلر ، اداره ایده‌جکمز مملکت ! بری صوردی : « بوقدرمی ؟ » دیکری جواب ویردی : « أوت ، اوفاجه ! » اوچونجیسی سویلندی : « اما ایکری بوکری ها ! » بشنجیسی میریلداندی : « هم نه قاریشیق ! » احوال داخلیه‌یی شرح وتفصیله لزوم یوق؛ خارجیسنی ایسه صورما : انکلتره راحتاپوط کبی یاشادیغی دکیز اورته‌سندن بیکلرجه قوللرینی اوزاتمش باشمزده کزدیرییور؛ روسیه ژاپونلرك یاقدیغی طابانك آجیسنه باقمایور ، دیشلرینی کوستریپور؛ ایتالیا ، باشنده یانان وه‌زووك دردینی اونوتییور، ماقارناسنی تا طرابلسده ییمك ایستیور ؛ آلمانیا املاك دلالی کبی دوست کورونوب یووامزی داغیتیور ! بکینیورمیسك بوحالی ؟ مملکتمز ایسه باشدن باشه بر مشهر اخذ واشترا؛ نره‌ده ، نه‌طرفده

دولاشسه‌ك ، چیفیت چارشیسی کبی ، انسانك قولاغنه منادیلرك سسلری کلییور : « ها صاتیلییور ، ها صاتیلییور ، وارمی آرتدیران ؟ ایکی سنه صوکره دوقوز یوز بیك لیرا ایده‌جك عرصه بوسنه قرق بیك لیرایه صاتیلییور ، آلمایان پشیمان اولویور ! »

صوکره بویوك برمساواتسزلق : مشیخت « چولوغه چوجوغه معاش‌ده ویرلیرمی هیچ ! » دییور ، رؤس معاشلرینی قالدیرییور ، حالبوکه نافعه ، قونداغندن هنوز چیقوب قوننی بودینی صاللایانلری برچوق تخصیصاتله الکتریك قومیسری یاپییور ؛ معارف ، طشره مکاتب سلطانیه‌سنه ، اوست‌دوداقلری دها تویلنمکه وقت بولامایانلری خواجه یاپییور ؛ بوخام میوه‌لر فسادینه سبب اولمازمی هیچ ؟

اجراآت نافعه نامنه دها آناطولیده برقازمه ایشله‌مه‌دی ، برکوره‌ك طوپراق آتیلمادی ؛ یکی یاپیلان کوپرولرك عددی نهایت بشه وارییور ، ییقیلانلرك ایسه بشیوزه ... یاقینده بر کویدن برکویه آدم ایشلیه‌میه‌جك‌ده نهایت آرالرندن أولنه ، أولنه خلق طورونی ، بالدیزینی آلاجق ؛ آتلر اوکوزلرله ، کوپکلرله ، تارلا فاره‌لریله چیفتلشه‌جك ... معارفه برطوبی آغاجی عنوانی ویردیلر ؛ نه‌دوغرو ! مملکتمزده بو آغاج نه‌قدر یوقسه معارف‌ده اوقدر یوق ؛ کونی شاشیران کویلو ، جمعه نمازینی چهارشنبه‌دن قیلییور ؛ یاقینده جمعه‌سنی ، چهارشنبه‌سنی ، صاغنی

صولی دکل آنا بابا دیمه‌سی‌ده اونوته‌جق ، نهایت یکی یتیشدیر-
دیکمز نسل دنیایه صاغر ، دیلسز کله‌جك !

آرقداشم حرب سفینه‌لرنده مستعمل اشارت تخته‌لری کبی قوللرینی متمادیاً آشاغی یوقاری ایندیروب چیقاره‌رق عادتا هایقیرییور ، کلنلر کچنلر دونوب بزه باقییور ، پولیس یان یان صوقولویوردی . او ، قیدسز دوام ایتدی :

— شیمدی آوروپاده بکا بر فرنك صورسه : « چراغانك ، خمبره‌خانه‌نك ، باب عالینك یرینه بنالر یاپیلدیمی ؟ » بن‌نه‌جواب ویره‌یم ؟ بنا دکل تخته پرده یاپیلمادی. هیچ، أسکی کوپرونك چوروك قالاصلرینی قار یاغییور ؛ صوثوق چوق دییه اوتوز بش غروشدن سکسانه آرتدیروب صاتان حکومت اسراف ایدرمی ؟ کوتی بکلر ؛ برکون طالعی یاردیم ایدوب طاش ، طوغله پیاسه‌سی آرتارسه یانغیندن قالان دیوارلری ، باجالری درت مثلنه ینه کندی اهالیسنه صاتار کار ایدر !

بردن ایلك قامپانه‌نك سسی دویولدی، باجناغم‌ده کوزنده سیاه صارغیسی قاپودن کوروندی؛ همان قالقدم، « جانم ، دور براز دها ، سوزیمی بیتیره‌یم ! » دییه قولمدن طوتان تحملسز آرقداشمه جواب ویردیم :

— بن‌ده پاساپورطمی آلوب بانقه‌نك چكنی جیبمه‌قویسه‌م اوته‌سنی دیكلردم !....

— ۱۲ شباط ۳۲۶ —

یاز کلییور ...

سویمه‌لی‌می ، دردلنمه‌لی‌می ؟

واغونك جامندن ، یشیلله‌نن چایرلری ، چیچك آچان بادم آغاچلرینی آرقداشمه کوستردم وصیجاق ، رایحه‌دار برکونشه قاووشمقدن متولد برنشئه ایله دیدم که :

— یاز کلییور !...

بو تبشیره قارشی مخاطبم دورغون بر طورله غزته‌سنی ایندیردی و شویله لاقید ، دیشاری‌یه برکوز آتدی ، صوکره حدتلنمش کبی باشنی صاللایوب :

— بونده بزم ایچون سوینه‌جك نه وار ، دییه سویلندی ، زحمتمزمی آزاله‌جق ، نشئه‌مزمی آرته‌جق ؟ خایر ، هیچ بری ... بنجه یاز کلدی دیمك ، یاقیجی کونشه قارشی ایصلاق

کوبره‌لری قوروپان یوقوشلره طیرمانه‌رق ، توزدن کیرپیکلری ، قاشلری سورمه‌لنمش بر حالده قلمه کیتمک ، مندیلنی تردن بوکولمش یاقالغنه بر یصدیق اورتوسی کبی صاره‌رق صاغ ألیله اوراق تصحیح ایتمک ، صول ألیله یلپازه‌لنمک واقشام بیك درلو زحمتدن صوکره أوینه دوندیکك زمان بری ممه‌ده ، دیکری امزیکده ، اوبری ده اغاچ سپه‌سنده اوچ چوجوقلی درت بش مسافر بولمق دیمکدر .

بیك درلو زحمت دییورم ... زیرا واپوره بینمك ایچون اوتوز سکز درجهٔ حرارت ایچنده یوزلرجه کشینك خاشلامه کستانه کبی دومانلو صالیویردیکی اسکله‌لرده حماللرله پهلوانلر کبی کوره‌شمك ، کوچوکجه چوجوقلرك باشلرندن جانبازلر کبی فیرلایوب کچمك ، شیلته‌خارارلرینك ، پرنج قازه‌ویلرینك ، اون چووالرینك ، یاغ فوچیلرینك اوزرینه کمی قضازده‌لری کبی طیرمانمق وصاقاللی برافندینك ناصورینه باصوب آزارلاندقدن ، شیقجه‌بر خانمه بالمجبوریه فضله صوقولوب اعلی‌برشمسیه ییدکدن صوکره ، چوجغك ألنده‌کی بالونی‌ازقضا قوپاروب قاچایم دیرکن خالاطه طاقیله‌رق ، واپوره صاچمه‌ییمش بر طاوشان کبی درت طاقله آتوب کیرمك مجبوریدر .

دیدیکم کبی باری بو یورغونلقدن صوکره أونده راحت ایده‌بیلمك ، سرینله‌مك ممکن‌اولسه ... محقق مسافر واردر ،

ومسافر وار دیمك بزده أو صاحبنه ارتق قول کوله اولدك دیمکدر . اك هوادار اودا اونلره ویریلیر ، بزم جیبلدکلر سوکولور، اونلرك یاتاقلرینه قورولور ، قاریوله‌لرمزك آلتنده‌کی شیلته‌لر آزاله آزاله نهایت بزه برر بومبه قالیر ، حالبوکه اونلرککی قاباران بر سوت تجره‌سی کبی بم بیاض ، ترتمیز یوکسه‌لیر ، یوکسه‌لیر ، مدت مسافرتلرینی أك آشاغی بر هفته دها تمدید ایتدیره‌جك برشکل حضور ورفاه آلیر .

مثلا برکون اودا کدن باشنی چیقاروب یابانجینك أوینه دونن صوفه‌یه باقدیغك زمان قوربغه قدر اینجه باجاقلی ، قوجامان قارینلی ، عادتا عربستان فیستیغی کبی یامرو یومرو بر چوجوغك دولاشدیغنی کورورسك ؛ صورارسك : ملازم حمدی بکك قیزی ، صراجه‌سی وارمش‌ده سزك أوده جویز یاپراغی بانیوسی آلیورمش ... حالبوکه أو صاحبی بقالك ، عطارك آرقه‌سنده قوشمقدن ، قاچ کوج قورقوسندن ، قاپ چاناق یوقسزلغندن بردرلو دکل عادی بانیوسنی ، آبدستنی آلمغه وقت بولاماز . بو قدر اولسه ... بانجوانی صوردکمی ؟ جویز آغاجنده جوابنی آلیرسك ؛ جویز آغاجنه درت کون صوکره باقدکمی ؟ بغداد مبعوثی کبی صویولوب صوغانه چوریلدیکنی کورورسك ...

دکنزه کیره‌جك جلدخسته‌لقلی ، یول یورویه‌جك اورلو ،

علمداغی صویی ایچه‌جك بویره‌ك صانجیلی ، فیر هواسی اله‌جق سیکیرلی اوزاقدن یاقیندن نه قدر طانیدیغك ، آقرباك وارسه محقق درجهٔ ثروتنـه کوره درت اوقـه عقیده ، بش پاکت چیقولاته ، اون ارشین شـام قماشی ، قیشدن قالمه برطـوربه طارخانه کبی هدیه‌لرله برر دفعه سزی زیارت ایدرلر . بونلرك کیمی‌نشئه‌لیدر ؛ مثلاقصابك دعواسنی غائب‌ایدوب فضولی اون لیرایه محکوم اولدیغکـزك آقشامی أویکـزده‌ده دوکون وارظن ایدرسـیکـز : جاملر آچیلمش ، لامبـه‌لر یانمش ، سفره‌لر قورولمش، چالغی‌طاقمی‌حاضرلانمشدر ... نه‌غزللر، نه‌قهقهه‌لر، نه‌کوچه‌ك اویونلری ! براز صوثوق دورمغه بیله کلمز : « آ ، بك ، تکـری مسافری ، کناهدر ! » مقابله‌سی‌حاضردر . همان قوشار ، کوملککـزك تریله ، کیریشی قوپان عوده تل، دریسی پاطلا یان دفه أش آرامغه کیدرسیکـز .

وقتی ختام بولوب بومسـافرلر درت شفتالی دالی ، سکـز اون کل فدانی ، ایکی‌ده جام قیروب کیلارده‌ده قیریله‌جق حتی برکله شکر ، آچیله‌جق برتنکه زیتون‌یاغی بیراقمه‌دن کیدرلرکن بشقه برقافله : بونلر فضله خسته‌لقلیدر ؛ مثلا اوفاق برتجارت ایشندن شویله یوزده یکرمی بشی درجیب ایدوب بیـلك نشئه ایله دوندوکزمی، أویکزی یابردارالشفا ویاقولرا تحفظخانه‌سی ظن‌ایدرسیکـز : پالیاچولر کبی‌پات‌دیـه یرلره دوشوب دوشوب

اوزانانلر ، صانجیدن لوانطه قوقلامش کدیلر کبی کندیلرینی قبه‌دن قاریوله‌یه ، قاریوله‌دن ماصه‌نك آلتنه آتوب بوکلوم بوکلوم قیوریلانلر ، قولنی قوجه برصارغی ایله بوینه آصوب قفاسنه‌ده درت دکرمی تلبندله چاتقی وورانلر ؛ دها نه‌لرده ، نه‌لر : ایکلمه‌نك ، آغلامه‌نك ، هیچقیریغك انواعی ! براز مشتکی دورمغه بیله کلمز : « آبك ، تکری مسافری ، کناهدر!» مقابله‌سی حاضردر . همان قوشار ، فوطینلریکزك توزیله دوقتور ، دیشجی ، چیقیقجی ، خواجه آرامغه کیدرسیکز !

بونلرده اجزاجی‌یه آلتمش سکز غروش بورج ، أوصاحبنه ایکی لیرا تضمینات ، دوندورمه‌جی‌یه اون درت اوتوز پاره ویره‌سیه بیراقوب کیلارده‌ده حتی برپیشیرملك پرنج ، برتوتسولك شکر بیراقمه‌دن کیدرلر ..

صایدقلرم مادی ضررلریمز ، معنویسی‌ده وار : مسافرك اون سکز یاشنده‌کی اوغلی قومشونك قیزیله انجیر آغاجنه چیقمش ؛ قومشونك آشجیسیله مسافرك آخرتلکی کومسه کیرمش ؛ حسن بکك خلایغی أوده‌کی عربی قاندیرمش‌ده « حریت وار ، بزی آزاد ایتسینلر ! » دییه قاراقوله‌قاچیرمش...

ها ، باقیکز ، برده کزمه ، توزمه ، سیران مصرفی واردر! زامبا اوغلی باغچه‌سنده جانلی فوطوغراف اوچمه ماکنه‌لرینی کوستره‌جکمش ، حسنك تیاتروسی « جانیلر ، جاناوارلر »

دییـه مراقلی براویون ویره‌جکمش ؛ هرکه‌یه تنزه وارمش ، موداده دونانما اعانه‌سنه قایق یاریشلری یاپیله‌جقمش ... بونك کبی بیك درلو وسـیله‌لر ؛ « مسافر خانمك قیزی اللریکـزدن اوپویور ، بك عموجه‌م بنی اورایه کوندرمزلرمی دییور ! » مقدمه‌سیله سزه شکلنی بیله کوسـترمه‌مك ایچون لچه‌جککز صیره‌لرده قاپو آرقه‌لرینـه ، البسه دولابلرینه صـاقلانان بواقربا کز ایچـون اوچ مجیدیه‌یی هبا ایدرسـیکز ! یاخود صباحلین واپوره یتیشمك ایچون علی العجله فیرلارکن أنتاریلی ، بلی قوشاقلی ، چورابسز آیاغی فوطینلی برچوجوق اتککزدن یاپیشیر ، پارماغی بورننده ، خسته‌سـسیله : « دایی بك ، بن قوقله‌یه کیده‌جکم ، پاره ویر ! » ما آلنده صیزیلدار ؛ چاره‌یوق مجیدیه‌یی بوسویملی چوجوق اوغرنده فدا ایلرسکـز !

نهایت دها سز ، أوصاحبلری ، درت ده کیزبانیوسی آلمه‌دن ، شویله قاییش داغنه‌دوغرو برسیرازیاپمه‌دن ، فاملیاجه طوپلانوب مهتابده بریمك یمه‌دن روزکارلر ، یاغمورلر ، قارلر باشـلار ، قیش یتیشیر کلیر ... سزده منغالـکزی أشر ، صـوباکزی آتشلر ، کندیکزی دیکلرسیکز !

ایشـته « یاز کلییور ! » دییه تبشیر ایتدیککـز مسـئله‌نك ماهیتی ؛ بیلمم سوینمه‌لی‌می ، یوقسه دردلنمه‌لی‌می ؟

— ۲۶ شباط ۳۲۶ —

أللى بيك كشينك مبعوثلغى ...

دنيانك أك كوج ايشى ، أك كوج صنعتى نەدر ، شمدىيە قدر بن‌ده بونى تعيين ايدەمەمش ، خستەلرينك باغرصاقلرينى دوغرايان دوقتورلره ، حدود بوينده دشمن قورشونلرينه هدف اولان عسكرلره ، قناعت وجدانيەسى خلافنه جانيلرى مدافعه ايدن آووقاتلره ، صوكرا دها آشاغى طبقەلره اينەرك، دلاللره ، حماللره ، سوپرونتوجيلره قدر تدقيق ايتمش ، فقط بردرلو قرارلرمى ويرەمەمشدم .

غالبا حربيه ناظرمزك مجلس مبعوثانده كشكول فقرادن بحث ايتديكى كوندى ، كوپرونك أمين اوكى جهتندن غلطەيە چكييوردم ، شهرامانتنك، سكز مجيديه آلەجغم ديبه ، أك غلبەلك،

أك خراب يره انشا ايتديرديكى موشامبه قاپلى شربتجى باراقه سنك اوكنده مبعوثلردن برمحبمه تصادف ايتدم ؛ ديليله بيقلرينك نمى آلدقدن صوكره بكا ديدى كه :

— اون پاره‌يه بردولو بارداق اعلى غازوز ، ايچيلمزمى ؟

خيلى لاابالى اولديغمز جهتله سويلمكده تردد ايتمه‌دم :

— دوغرو ، فقط ، ديدم ، سزك ايچون براز مناسبتسز دوشمزمى؟ سرده مبعوثلق‌وار ، أللى بيك كيشينك وكالتى !..

رفيقم جمله‌مى اكماله بيراقمادى ، اوچورمه يووارلانمامه رمق قالمش كبى شدتله قولمدن ياقالادى ، چكدى وجواب ويردى :

— سكا دوغروسنى سويله‌يه‌يم‌مى ، ديدى ، بنده بيقدم بوترانه‌دن ... بيك‌وسيله بولوب كونده بيك كره بكابونى تكرار ايديورلر ، أللى بيك كيشينك مبعوثى ، أللى بيك كيشينك وكالتى ... چوقدن أللى بيك كره پشيمان اولدم بوايشه !

دووردى ، خاصهٔ درايت وادراكمى آكلامق ايستيور كبى بنى يوقاريدن آشاغى‌يه برسوزدى ، صوكره تجربه‌سندن ممنون ، بكا صووردى :

— دنيانك أك كوج ايشى ، أك كوج صنعتى نددر ، بيليرميسك ؟

— خاير ، ديه سويلندم ، دها بر درلو اوكره‌نه‌مدم !

— اویله ایسه بن سکا سویله‌یه‌یم !

تکرار دوردی ، نیچون بیلمم ، برمدت تردد ایتدی ، صوکره هایقیردی :

— مبعوثلق ، دیدی ، مبعوثلق ، أللی بیك کیشینك مبعوثانی ، أللی بیك کیشینك مأمورلغی ...

صوکره آکلاتدی :

— اوچنجی سنه‌سی اولویور ، برکون بکا ولایتدن کیرلی برظرف کلدی ، آچدم ، چیقان کاغدك آلتنده تام درت‌یوز قرق بر امضا واردی : قهرمان زاده‌لر ، یمشجی اوغللری ، خواجه پاشا زاده‌لر ، غیر قیز طورونلری بوتون خاندان ، بوتون اعیان کل‌غنجه‌سیله ایستیفلی مهرلرینی صیره‌سیله باصمشلر ، بنی مبعوث انتخاب ایتمکه عهدوپیمان ایلدکلرینی سویلیورلردی ... بابام‌ده اصرار ایتدی ، اصرار ایتدی ، احبابلرم ده « شرفلی ایشدر ، برکون کلیر ناظرده اولورسك ، صدر اعظم‌ده ... » دیدی ، حرمم ده یالواردی ؛ اوصیره‌ده برایش‌ده طوتمیوردم ، قوم قاپوده‌کی عقارتلرمی‌ده صاتمشدم ، « هایدی باقالم ، برده بونی تجربه ایده‌لم ! » دیدم ، موافقتمی ویردم . کاشکه‌ویرمه‌سه‌یدم ... کیردیکمزك اوچنجی آیی ، مکتبده کیبی صیره صیره رحله‌لره دیزیلوب راحت راحت لقردی دیکلرکن برفرقه منازعه‌سیدر باشلادی ؛ سنسك بنسك اوقدر ایلری واردی که

نهایت آوجی نفرلری ، برکومه اوردك قالدیرمش کبی اطرافمزی چویردی ، ویردی آتشی ، ویردی آتشی ، قاچانمز قاچدی ، سریله نمز سریلدی ، هرکس بربرینه کیردی ... تام تکرار انتظامه کیردك ، مخالفلرك دیلنی طوتدق ؛ بوسفرده یانغین یتیشدی ؛ قوجه سرایمزی کول ، کومور ایتدی ؛ ثباتده ینه قصور ایتمه‌دك ؛ باشمزی بریره صوقدق ، شیمدی‌ده حبسلر ، طوقاتلر باشلادی ... والحاصل راحتمز قالمادی !

ذاتاً ، هایدی دییه‌لم اوجهتدن راحت ایده‌لم ، ساده بومی یا؟ أللی بیك کشینك مبوثلغی وار ؛ ایکی بیك غروش معاش ویررلر ، برقارنك آجیقوب کبابجی دکاننه کیردکمی سرزنشلر باشلار :

— « عیب اولویور جانم ، برکوچوك لوقانطه‌یه کیتسه‌کزه ! » کوچوك لوقانطه ، دییورلر اما انسانه أك آشاغی اون غروشه مال اولویور ... اون غروشه براون غروش ضم ایتدیکمی چشمه‌دن صویکی طاشییه‌جق ، مسافر کلیرسه قوشوب سوتجیدن یوغوردیکی کتیره‌جك برکوچوك اوشاق طوتارسك ، آخرتلکك پارماغنه بریوزوك طاقارده کوکلنی آلیرسك ! .

أوده چولوق چوجوق یوکلیدن بشقه برشی کیمییور ، براز سویله‌دکمی : « أللی بیك کشینك مبعوثنه بشقه درلوسی اولورمی ؟ » دییورلر ؛ درت اودالی برأو طوتاماز ، کویده

فایطوندن بشقه آرابه‌یه بینه‌مز ، کیدوب‌ده صندیق برونده درت قدح راقیکی ایچه‌مزسك ... عکسنی یاپدکمی ؟ « أللی بیك کشینك مبعوثنه بویاقیشیرمی ؟ » میریاتیلری باشلار . بقاله بوزجك آرتدیمی ؟ کیراجی‌یه آیلغی درت کون کچ ویرمك ایسته‌دکمی ؟ بشقه‌سنده اولسه غایت طبیعی کوره‌جکلری بوقصورلری بویولتورلر ، بویولتورلر ، محله‌یی بر برینه قاتان بردیدی قودی حالنه صوقارلر ... کولسه‌ك : « باق یمنی ، حورانی ، کریدی شیمدی‌ده اشقودره‌یی دوشونویورمی؟ ساده براوزتی ! .. » کبی تعریضلر حاضر ! چوق سویلرسك : « مجلسك بلبلی » دییه أکلنیرلر ، آز سویلرسك : « هله اویقوسندن اویاندی... » دیرلر ، هیچ سویلمزسك: « سکوتیلر فرقه‌سی رئیسی ، خوابیدکان اعضاسی » اسملرینی ویررلر .

صوکره محله قهوسندن طوت‌ده شورای دولته قدر بیاناتنك هر کلمه‌سی ، هر جمله‌سی آیری آیری تدقیق اولنور ، آیری تنقیدلره ، آیری تعریضلره هدف ایدیلیر .. قاماره‌ده اوطوروركن غزته‌نك عجله ایله معناسز بر حاله صوقدیغی نطقنك بر جمله‌سنی اوقویان بر رشدیه طلبه‌سی هیچ هضم ایده‌میه‌جکك بر تحقیر فیرلاتیر ، سسکی چیقارامازسك ؛ مزاج غزته‌لری تحفلق دییه کلمه‌لریکی دکیشدیرر ، دکیشدیرر ، کولونج بر حاله صوقار ، ینه برشی دییه‌مزسك ؛ قناعت فکریه‌ك خلافنده‌اولسه

فرقه قراری ویردی دییه آغزیکی آچامازسك ! والحاصل اویله برحاله کلیرسك که أللی بیك دفعه پشیمان اولور ، أللی بیك کره استعفایه قرار ویررسك !

یا دائرۂ انتخابیه‌کدن چکدکلرك ؟ کونده قرق مکتوب ، اون تلغراف ، متغلبه‌دن شکایته ، مأموریت آرامغه ، چفتلکنك دعواسنی قورتارمغه کلمش برچوق مسافر ، برچوق یولجی ... هپسی جواب بکلر ؛ کجیکدکمی؟ طرز افاده‌لر همان سرتلشیر ، عادتا تهدید شکلنی آلیر ... نهایت باقارسك اولمایه‌جق ، داخلیه ناظرینك ، مخصوصاً ایش کوردیرمکه کلن مبعوثلره تخصیص ایتدیکی کونده انتظار صالوننه کیررسك... فقط ، ماحشراه ، وقت ، صیره بولوب‌ده کیره‌بیلیرسه‌ك کیر ، باقارسك سندن درت ساعت اول کلنلر دها بکلییور ...

فرقه مسئله‌لری‌ده آیریجه برر درد ... طرفدارمیسك ؟. برقسم احبابکله قطع مناسبته قدر واریرسك ، أك سودکلر کدن بیك درلو آغیر تعریضلره ، سرزنشلره اوغرارسك وبوتون عمریکی دائرۂ انتخابیه‌کده‌کی قلوبلرك أمرلرینی اجرا ایتمکله کچیررسك ! . مخالفمیسك ؟ بردفعه بوتون امیدلریکه الوداع دیر ، یالکز ایکی بیك بش یوز غروشله کچینمکه راضی اولورسك؛ منتخب ثانیلریکه فائده‌ك دوقونمادیغی جهتله یاواش یاواش ایکنجی دورده‌ده ایش‌سز قالمق تهلکه‌لرینك‌ده کسب قطعیت ایتدیکنی

كورور ، اندیشهٔ معیشتله کیجه اویقولریکی قاچیررسك ؛ مأیوس ، دردناك برحالده مکتب چوجوغی کبی کلیر ، صیره‌که اوطورور ، دیکلر ، دیکلر ، آقشام اولونجه قالقار ، أویکه کیدرسك ؛ نه صدراعظمدن برسلام ، نه خدمه‌لردن برکولر یوز ! متروك برحالده ، لزومسز برآدم کبی ساده‌جه قهوه‌کی ، سیغاره‌کی ایچر ، شمندوفر یوللرنده‌کی اشارت ماکنه‌لری کبی قوللرینی برآشاغی بریوقاری قالدیروب ایندیرر ، رأی‌ویررسك!

صوکره بوتون بونلرك حدتیله کلوب فرخلق ویرسین دییه بربارداق غازوزده ایچدکمی ، أك حال آشنا بردوستکدن‌ده : « أللی بیك کیشینك وکیلنه بویاقیشماز !... » تعریضنه اوغرارسك. أللی بیك کیشینك مبعوثی ، بوبیله بزه پك چوق ایکن بعضیمز کافی کورمیور : « یکرمی میلیون عثمانلینك مبعوثی‌یم ! » دییور .. یکرمی میلیون کیشینك مأمورلغی ، هیچ بویوك آلتندن قالقیلیرمی ؟ ...

غلطه طرفنه کچمشدك ؛ رفیقم حرکت ایتمك اوزره اولان اوتوبوسه آتلادی وبوتون حدتنی اونوتمش برحالده متبسمانه سویلندی :

— شمندوفرلر ، واپورلر کبی برده شوکا بیلت آلمه‌دن بینه‌بیلسه‌ك ! ...

— ۹ مارت ۳۲۷ —

دردی چوق برآدمك حكایه‌سی

یانغیندن صوكره دون اوغرادم ، فقط آرادیغك قلمی بولابیلمك ممكنمی ؟ ألمده استدعا ، باشمی اوزاتما دیغم قاپی ، استجواب ایتمه‌دیكم خدمه قالمادی ؛ كیمی « صاغه‌دون ! » كیمی « صولده‌كی برنجی قلم ! » كیمی‌ده « أسكی یرنده ! » دییور ؛ بنی آلاجقلی كبی صوفه‌صوفه ، اودا اودا دولاشدیریوردی . نهایت صبرم توكندی ، دونویوردم ، طانیدیغم برسیما ایله‌قارشی‌یه كلدم؛ برمدت اوبكاباقدی ، بن‌اوكا... هیچ شبهه یوق، بوتراشی اوزون ، رنكی‌اوچوق ، چكه‌كمیكی‌یاناغنك دریسنی پاطلاده‌جق قدر ضعیف بوبیچاره آدم وقتیله قونیه‌ده

طانیشدیغم تحریرات مدیری احسـان افندیدی . بویله قارشی قارشی‌یه کلوب کوزلریمزی بر بریمزه دیکه‌رك قاوغایه حاضرلانان کدیلر کبی دیم دیك دورمق ، باب عالی دهلیزلرنده مناسبتسز برحال تشکیل‌ایتدیکندن ، نهایت ویرمك ایچون دیدم که :

— ظن ایدرسه‌م احسان افندیله مشرف اولویورم ..

مخاطبم اولا بنی ، سـیماسی خاطردن چیقمش بر آلاجقلی ظن ایتمش اولمالیدی‌که أك سرت جوابی ویرمکه حاضر، حدید بر باقیشله عادتا بوی اولچیوردی؛ فقط بونازکانه سؤالمه قارشی طوپلاندی ؛ یرلی کیره‌میتلر قدر پاصلی دیشلرینی کوسـترن بر تبسمله جواب ویردی :

— أوت أفندم ، أمر کز ؟

— استغفراه ، دیدم ، بنی‌طانییه مادیکـز می؟ هانی قونیه‌ده کوروشمشدك ...

دها زیاده ایضاحات ویرمکه لزوم قالمادی ، أسکی آشـنام ، بر ایری حلقه‌یه باغلی بش دمیر آناختاره دونن ضعیف، قورو ألنی اوزاتدی ؛ آرتق ایجه طانیشمشدق .. اولا مأموریتده اولوب اولمادیغنی صوردم : ایچنی چکدی ؛ اسـتانبولده‌می اوطورویورسـکز ؟ دیدم : آه ایتدی ؛ براز ضعیفلامشکز ، طشره‌ده‌می بولونیوردیکز ؟ سؤالمه قارشی: کوکسی قاباردی ؛ نهایت ، یانغیندن درت دیوارحالنه کلن‌شورای دولت دائره‌سنی

کوستردم ، « یازیق اولدی ، دکلمی ؟ » دیدم : کوزلری یاشله دولدی . بحثی دکیشدیروب «چولوق، چوجوق، عائله‌عافیته‌ده‌در ان شاه ! » دعاسنه تحمل ایده‌مدی، هینچقرمغه باشلادی :

— جانم نه وار، نه اولویورسکز ، دیدم ، برچوق اصرار ایتدم، نهایت سرکذشتنی آکلاتمغه راضی اولدی . دهلیزلرده ، صوفالرده هم دونوب دولاشیور، مطبوعات قلمنی آرییور ، هم یانمده دردینی دوکن آرقداشمی دیکلییوردم .

— باشمه کلنلرك هانکی برینی صایسه‌م ، دییه باشلادی ، عجبا بندن بدبخت برآدم وارمی ؟.. برادر ، ایکی اوچ سنه‌در اوغرامادیغم درد ، صایلامادیغم فلاکت قالمادی ؛ هر بلا بنم باشمه کلدی ، هرفاجعه بنم اومده قوپدی ؛ باق آکلاته‌یم :

مشروطیت اعلان اولونور، اولونماز، اوچنجی کونی منفامدن همان استانبوله قوشدم ، چرچرده بر أو طوتدم ، براز اشیا آلدم ، یرلشدم : « ئه ، ان شا اه فلاکت نهایت بولمشدر ، بوندن صوکره رفاهله عمر سورر ، کیده‌رز. » دییوردق ؛ فقط قدرده یوقمش که أوه کیردیکمزك برنجی کونی، دها شویله کوشه مندرینه هنوز اوطورمش، قهوه‌می ایچیوردم : « یانغین وار، یتیشك!» فریادیله دیشاری فیرلادم ؛ فیرلاییش او فیرلاییش ، بر دها ایچری کیرمك میسر اولمادی! « نه یاپالم، اللهدن کلنه راضی‌یز ! »

مقابله‌سیله چولوغی، چوجوغی اقربادن برینك أوینه بیراقدم، امنیت صندیغی، صراف، مرابحه‌جی کبی واسطه‌لرله بش اون پاره تدارك ایدوب آیاصوفیه‌ده برکوچوك خانه‌جك صاتین آلدم، همان سیغورطه‌یه ویردم؛ «ئه‌ه» آرتق فلاکت انشااه بونکله بیتمشدر» دیوردق؛ فقط بیتمه‌مش اوله‌جق که هفته‌سنه قاپی چالیندی، ایکی ژاندارمه بنی یاقالادیغی کبی توقیفخانه‌یه سوروکلدی. حقوق عمومیه غزته‌سنده برمدت مصححلك ایتمشدم، قلوبلری باصیلدیغی کون تحقیقات اجرا ایتمشلر، دفترلرده بنم‌ده اسمی بولوب همان «بوده منفیلردندی!» ملاحظه‌سیله توقیفه قرار ویرمشلر. برکت چوق یاتمادم، هفته‌سنده أویمه دوندم. أویمه دوندم اما یوکده، دولابده برشی بولامادم؛ صدف چاقیـدن طوت‌ده قاپی طوقماغنه قدر آشیرمشلر، جانلی اولانلردن بشقه أوده برشی بیراقامشلردی. «نه یاپارسك، اللهدن کلنه راضی‌یز!» مطالعه‌سیله پاره وعد ایتدك، کفیل بولدق، ویره‌سیه مغازه‌لردن بری واسطه‌سیله براز کندیمزه اوست باش دوزدك، ینه شویله برطوپلاندق؛ بش‌ اون کون راحت کچدی: «هله‌شکر دور رفاه حلول ایتدی، ارتق راحتز!» دیوردق؛ فقط اویله دکلمش که بهاره قاووشاجغمز صیراده برکیجه تفنك سسلریله اویاندق، پنجره‌یه قوشدق: آیاصوفیه میدانی دکیز کبی چالقانییور؛ عاصی عسکر قرانلغه سلاح صیقییوردی.

حرمم ، چوجوقلر ، قائن والده صباح اولونجه قور قولرندن اوده ، بقالده نه‌قدر لیمون ، پورتاقال وارسه أزدیلر ، اعلی قاییش داغی صوییله دستی دستی شربت یایوب بزه ضررلری دوقونماسین دییه عسکره داغیتدیلر ؛ مانع اولمق خاطرمه بیله کلمه‌دی ؛ نتیجه‌یی هیچ دوشونه‌بیلیرمیدم ؟ قورشونلردن نه‌دامده کیره میت ، نه پنجره‌لرده جام قالمادیغنك اهمیتی یوق ، آرادن اون‌بش کون کچدی ، کچمه‌دی محله قهوه‌سنده بنی چویردیلر ، بکراغا بلوکنه طیقدیلر ! تام ایکی بچق آی حبسده یاتدم ؛ نهایت مدت موقوفیتمی جزای کافی عد ایدوب صالیویردیلر . قوشه قوشه أوه کلدم ، قاپی‌یی چالدم : سس یوق ؛ برازدها ووردم ، ینه سس یوق ! نه‌دن صوکره قومشولردن بری جومبه‌دن سسلندی :

— کیمی ایستیور سیکز ، سز کیمسیکز ؟

نه‌جواب ویره جکمی شاشیردم ؛ حرممی ایستییوره‌دییه‌مزدم ، احسان افندینك أوی بوراسی دکلمی دییه صورامازدم . نهایت ایشی آکلادق : هفته‌ده کوزی‌اوکنده لااقل سکز اون بیقلی ، صاقاللی ، بیض ، عرب مصلوب سیر ایتمکدن قائن والده‌یه جنته یقین برسیکیر خسته‌لغی عارض اولمش ؛ بوغاز ایچنه اقربادن برینك أوینه کوتورمشلر ... همان واپوره آتلادق ، خواجه ، حکیم آیلرجه اوغراشدق ؛ ذاتاً خسته‌لقدن اول بیله تحمل

اولونه‌میه‌جق قدر سرت ، عکسی اولان قائن آنام مرضدن صوکره زنجیره ووروله‌جق حاله کلمشدی ، أك آشاغی کونده درت کره غیرتلاغمه آتیلیور ، طبر ناقلرینی یوزمدن آشاغی کچیریبوردی .

رفیقه‌نك خاطری ! بوکاده صبرایتدك ... نهایت خسته‌لقوده بردرجه أیلکه یوز طوتدیغندن أویمزه طاشیندق ، درت بش هفته‌راحته ووردق . « نه ، انشا اه ، فلاکت نهایت بولمشدر ، بوندن صوکره رفاهله عمر سورر ، کیدرز ! » دییوردق ؛ فقط عکسی وقوع بوله‌جقمش که چراغان یاندی ، دوراستبداده ضبط یدیلن اراضینك اعاده‌سنه دائر اولان استدعا انجمننده‌کی عرضحالمز محو اولدی ؛ قادرو خارجی چیقان أش ، دوست هپ بزم أوه دولدی ، آزناوودلق عصیاننده ، ملازم اولان اوغ قالچه‌سندن یارالاندی ، صاغلام کیتدی ، طوپال کلدی ؛ کوچوك مخدوم « جمعیت خفیه » اعضالغی تهمتیله باباسنك ایکی کره کیردیکی زندانی بویلادی ؛ قوجه بر یازی درت دیوار آراسنده کچیردی . . وبالطبع قائن والده‌نك خسته‌لغی‌ده بوتون بوبلالر آراسنده نکس ایتدی ، آرتدی ، آرتدی ، نهایت آلمان خسته‌خانه‌سنك یولی کوروندی . خسته‌یه دوقتوره ، اجزاجی‌یه پاره‌یتشدیرمك ، آلاجقلیلرك برازاولسون آغزینی قاپامق ایچون بربری آرقه‌سندن دکانلری‌صاتدم . آرتان پاره ایله

براز زمان یاشادم ... فقط باقدم‌که دایانیر شی دکل ، بردرلو استرداد ایده‌مدیکم اراضی‌یی دونما اعانه‌سنه هبه ایدوب بر مأموریت ایسته‌دم ؛ نصلسه قولاینه کلدی ، طوتدیلر ، بنی تحریرات مدیرلکیله « کرک » ه تعیین‌ایتدیلر . یول حاضرلغنی کوردك ، استانبوله وداع ایتدك .

ایکیمیزك غروش‌معاش ، مصرف آز ، اقلیم براز فناایسه‌ده تحمل ایدیلیه‌جك کبی‌ده دکل ..... یرلشدك ، یان کلدك ، رفاه وسعادتله یاشامغه باشلادق ، « اوخ ، انشا اه فلاکت نهایت بولمشدر » دییوردق ، فقط آلنمزك یازیسی کوتو ایمش‌که شهره کیروب یراشدیکمزك ایلك آینده بر قیامتدر قوپدی ، عربان کلدی ، جوارده عسکری کسدی ، اهالی‌یی قیلنجدن کچیردی ، بزی محاصره‌یه آلدی ؛ هردقیقه‌ده ئولوم‌قورقوسی ... بودفعه بن اویله برحاله کلدم‌که هرکس کندی دردینی اونوتدی ، بکا آجیدی . شهر قورتولوب یول آچیلدیغی زمان قلب خسته‌لغی بنی ارتق ایشه یاراماز برحاله کتیرمشدی ؛ دورمادم ، استیذان بیله ایتمه‌دن ، ذاتاً دها آچمغه وقت بولامادیغمز هکبه‌لری ، چانطه‌لری دوه‌لره یوکله‌دك ، استانبولك یولنی طوتدق !

کاشکه کلمسه‌یدك ... ارتق آجلق دوره‌سی باشلامشدی ؛ یالوارمادیغم کیمسه‌قالمادی ، مبعوثلردن طوت‌ده جمعیت‌مرخص مسئوللرینه قدر کیتدم ، دردلرمی دوکدم . مأموریت ایسته‌دم ؛

راضی اولور کبی دوراندیلر ، اوراقی نظارتدن شورای دولته حواله ایتدیلر ... معامله لهمده بیتمك اوزره ایدی ، ارتق سوینیوردق « بوندن صوکره ارتق انشاالله راحت ایدر، صحت وعافیتله ، خوش بر مملکتده عمر سوره‌رز کچینیر کیدرز » دییوردق ؛ فقط ینه میسر دکلمش که بر صباح برمعتاد اوراقی تعقیب ایچون باب عالی‌یه اوغرادیغم زمان‌دومانلرینی توتربولدم؛ دلی کبی شورای دولت جهتنه قوشدم ، آتش ، دومان آراسندن کچدم ؛ آزدها یانه‌جقدم. برکت‌ویرسین که طلومبه‌جیلراوزریمه برخیلی صو صیقدیلرده اوستمده‌کی آتشی سوندوردیلر؛ فقط ایچمده‌کنی ؟ ... او ، الآن یانییور ! ..

آرقداشم صوصدی ؛ تسلی ایتمك ایچون دیدم که :

— انشاالله‌بوده‌وکنجیدر؛ مشقت چکمه‌ین انسان‌اولورمی؟ هرشرك برخیری واردر ...

بن آیریلیرکن اوارقه‌مدن سویلنییوردی :

— شئامت بنده‌می ، بردرلو آکلایامادم که ...

— ۲ نیسان ۳۲۷ —

سنه‌ده بیك بر ویر كو ..

واپورلرك یان قامارالرنده اوطورمقدن دائماچكینیرم؛ هیچ طانیمادیغم ، طانیمق بیله ایسته‌مدیكم آدملرله دار بریرده یان‌یانه، قارشی قارشی‌یه اوطوروب ایسته‌ر ایسته‌مز ، معنالی معناسز بیك درلو لقردیلرینی دیكله‌مك بنی بیزار ایدر ..

فقط ، درت بش كون اولویور . دوماندن باقیجی اوداسنه دونن بوحجره‌لردن برینه كیرمكه مجبور اولدم . زیرا هوا صوئوقدی : كوكرته‌ده اوطورامازدم ؛ صالونلر دولو ایدی : حتی آیاقده بیله دورامازدم .

یان قامارالرینه اویله قولای قولای كیریلمز ؛ بونك اصولی، نظامی ، تشریفاتی واردر . بن‌ده بوكا اتباعله اولا شویله

پنجره‌دن سرت سرت ایچری بر باقدم ، صوکره غوغایه حاضر ، عزمکار برسیما ایله قاپویی « پات !! ... » دییه اچوب کیردم ؛ قیمیلدامق ایسته‌مین حاضرونك آثار انفعال بلیره‌ن یوزلرینه دیك دیك باقدم . بویوك بر استثقال ایله هپسی‌ده بر برلرینه « یروارمی یا ؟ نره‌ده اوطوره‌جق ؟ ! .. » معناسنی اشراب ایدن بردوداق بوکوش ، معاونت بکله‌ین بر کوز قیریشـله باقیشدیلر : هیچ آلدیرمادم ؛ مساعده بویوروك أفندم ... » مقدمه‌سیله ایکی کشینك اورته‌سنه صوقولدم .

بو « مساعده بویوروك أفندم » جمله‌سی عادتا حربیه ناظرمزك مجلسده مبعوثلره « قبول ایدیکز أفندم » دیمه‌سی قدر ایجابات تشریفاتیه‌دندی . نصل اونك بو سوزنده : قبول ایتمك الزمدر ، ضروریدر ، معناسی وارسه بنم بو مراجعتمده‌ده « دها اولمازسه بریکزی دیشاری آتارم‌ده ینه اوطورورم ! » معناسی واردی . بالطبع صیقیشدیلر ، بکا یر آچدیلر .

اکثریسی اعیان ومبعوثانك ایلری کلن وقور ومشکل اعضاسیله‌ایری قارینلی تجاردن اولان بوذوات طبیب معاینه‌خانه‌سنده نوبت بکله‌ین خسته‌لرقدر یورغون وبی‌مجال کورونیور ، بر بریله قونوشمییور وقامارانك آلاجه قارانلغی ایچنده بر صیره‌یه دیزلمش ، دولغون وجودلری ، شیشکین ، تویلو پالطولریله ، کومسلرنده تونکله‌ین بابا هندیلر کبی کوزلری آچیق ، عادتا اویوقلویوردی .

ایکیده برده ایسه قاپو آچیلیور ؛ ایچریسنی دولو بولان یکی بریولجی کری دونمکه مجبور اولونجه قاپویی حدتندن منتشه‌لرینی سوکه‌جك قدر شدتله قاپییور ، میریلدانه‌رق اوزاقلاشیوردی. بوتون بوصدمه‌لرله وجودلری صارصیلان ، کوز قاپاقلری آچیلان خلق ایسه ، نهایت اسکله ، زنجیر کورولتولری اراسنده واپور حرکت ایتدیکندن چرخ سسلرینی دیکلیه‌رك آرتق فریخ فخور استراحت ایدییوردی .

یالکز تا قارشیمده کوشه‌ده اوطوران ونه مبعوث ونه‌ده اعیان اعضاسی اولمادیغی سیماسنك بشاشتیله عظمتسز ومحویتکار اوضاعندن آکلاشیلان قرق بش یاشنده ، قورو برسونکر قدر چیچك بوزوغی، آی چیچکی قدر طوپارلاق یوزلو، مع مافیه سویملی بر آدم قولاقدن اصمه کوزلکی آرقه‌سندن غزته‌سنی اوقویوردی.

بردن سیماسنده‌کی مآل حضور وسکونت غائب اولدی ، کوزلری آچیلدی ، بویودی وکندی کندینه : « نه‌غریب ، نه غریب ... » دیه سویلندی ، صوکره اوقومه‌سنه دوام ایتدی ؛ آرتق شیمدی تسبیح چکر کبی برطرفدن : « چوق شی ، چوق شی ... » کلمه‌لرینی متمادیاً تکرار ایدییور وآرا صیرا هپمزك یوزینه آیری آیری باقه‌رق قونوشمغه ، ایچنده‌کنی دوکمکه فرصت آرییوردی . براز صوکره ایستدیکی اولدی ؛ آق صاقاللی بربحریه پاشاسی صوردی :

— نه‌وار ، نه‌اولمش أفندم ؟

غزته اوقویان آدم ممنونیتندن یوتغوندی ، اولا « هیچ ، هیچ برشی ... » دییه ککه‌لدی ، صوکره آچیلان لقردینك اوجنی قاچیرمامق ایچون دوام ایتدی :

— « منضم ویرکو » دییه یکی بر ویرکو دها وضع ایدییورلرمش‌ده ..

معنیدار برتبسمله تکرار بزی برسوزی وعلاوه ایتدی :

— بودجه آچیغنی قاپامق ایچون ...

ارتق هپمزی دیکله‌مکه مجبور ایدن یوکسك سسله آکلاتیوردی :

— بو قاچنجی اولویور، بیلمم، دیدی، یقینده ویرکولرك چه‌ته‌له طوتمادن بردرلو حسابنی بولامایه‌جق، جیب دفترینه قیدایتمه‌دن قابل دکل آدلرینی اوکره‌نمیه‌جك برحاله کله‌جکز ! شونده مشروطیت اعلان ایدیله‌لی نه اولدی ؟... دها اوچنجی سنه‌یه هنوز باصدق ، شویله بویله بر یکرمی اوتوز ویرکو اسمی اوکرندك ؛ وارداتمزك یاریسنی ویرکویه ویردك؛ هفته‌مزك ایکی اوچ کوننی هپ ویرکو ایشلرینه ، ویرکو دعوالرینه حصر ایتدك ... آکلاشیلان او حاله کله‌جکزکه مکتب کتابلرینه : « انسان نه‌ایچون یارادیلیر؟» سؤالنه «ویرکو ویرمك ایچون..»

« دنیا نه ایله قائمدر ؟ » « ویرکو ایله ... » جوابلری یازیلوب چوجوقلرمزه ازبرلتدیریله جك ...

بر صباح أونده اوطورورکن آجی آجی قاپی چالینیور : ایریلی اوفاقلی درت کیشی « سلام علیکم ! » ایچری کیرییور . « نه‌در ؟ » دیه‌صوردکمی ؟ بری جزدانی ، دیکری متروسنی ، اوبرلری بنانك هیئت عمومیه‌سنی کوستروب هپ بر آغزدن جواب ویرییور :

— تحریر املاك !

شقه‌یه کلمز ، التفات ایته‌لی ، « دستور ! کیمسه اولماسین ، شویله بویوروك أفندم ! » تلاشیله استقباله قوشمالی ؛ فقط سن نه‌قدر نازك اولور ایسه‌ك اول ، ینه تأثیر ایتمز ؛ ایچلرندن بری بالطوسنك یان جیبندن « شیررر !.. » دییه ماکنه‌لی بر شرید مترو چیقارر ، راست کله صاغدن صوله ، صولدن صاغه قایتانی دوندورور ، چویرر ، یرلره قاپانیر ، دیوارلره طیرمانیر ، ترلره بوغولور ؛ دیکر بری جزدانه تزی چیراغی کبی « آلتمش بر ، اوتوز درت ، قرق ایکی ! » دییه یوکسك سسله عددلری قید ایدر ، وبش دقیقه صوکره عین تشریفاتله هپسی چکیلیر کیدر . نه اولدی ، نه یاپدیلرمی دییه‌جکسکز ؟ أوك قیمتی تخمین وتحریر ایتدیلر : نه قولای شی ... توکلی لوندره‌دن کلن نقلیه سفینه‌لری خسته‌خانه‌دن بشقه ایشه یارامییور ! خوش اوکاده شکر ایته‌لی ، یا خسته خانه‌یه‌ده کلمزسه ؟..

برده تمتع ویرکوسی وار ؛ بوده عین حال : برکون دکانده اوطورورکن قولتوقلری جزدانلی ، فوطینلری توزلی ، یاقالقلری تردن بوروشمش اوچ یورغون آدم قیصه برسلام ویروب کیرییور ؛ بردفعه دکان صاحبنك بوینه ، البسه‌سنه ، یوزینه، أتنه ، جانته شویله زباقیور، صوکره‌جامکانلری، اشیایی کوزدن کچیرییور ، بربریله فیص قوص قونوشیور ، برکاغدك اوزرینه راست کله رقملر دوکویور ؛ جمع‌می ایدییور ، یوقسه طرح وتقسیم‌می ، نه ؟ درت بش سؤال صوروب چیقوب کیدییور : بونه‌می؟ دییه‌جکسکز ؛ بو اویله برزیارتدرکه ضررینی عمرکز اولدقچه چکه‌جکسکز ... ییه‌جك ، ایچمیه‌جك ، سنه‌ده نه‌حکم ایدیلیرسه ، أللی لیرامی ، یوزمی ، درت یوزمی اونك تأدیه‌سنه محکوم اوله‌جقسکز !

بوتون بومخمنلر ، بو تحریر املاکجیلر مهندسخانه‌دن ، مبایعات وانشا آت ایشلرندن یتشمش آدملر اولسه ، اعلی ، سوزم یوق ... فقط اویله دکل... قادروخارجی قالوب بربجق سنه‌در چکدیکی چیله جزای کافی کوروله‌رك حسن اخلاقه ، صافیتنه بناءً . ایستر ایسه‌کز صافدللکنه دییکز ، تکرار وظیفه ویرلمك ایسته‌نیلن نه‌قدر مأمورین سابقه وارسه هپ بوخدمتده ! عمرنده برأو صاحبی اولامامش ، بر قولوبه یاپدیرمامش ، ایکی قونسول ، درت دونم طوپراق صاتین

آلمامش ، اخشاب ایله کارکیر بنانك فرقنی آکلایه‌میه‌جق
صاچلی صاقاللی أفندیلر۔هپ بوایشده ! بابادن ، ده‌ده‌دن قالمه
أونده ایپك بوجکی کبی قاپالی یاشامش ، قاپالی اوله‌جك ...
صورارم سزه بونلر بك اوغلنده‌کی آپارتمانی ، صرافك قازانجنی
نصل تخمین ایدر ؟

« ویرکو ، ینه ویرکو ، دائما ویرکو » سوزینی بلکه پك
یقینده سکه‌لرمزك اوستنده‌کی حریت ، عدالت ، کلمه‌لرینك
أطرافنه علاوه ایده‌جکز ونهایت ایش او درجه‌یی بوله‌جق‌که
مثلا « بن اوچ یوز یکرمی سکزده دوغدم . » یرینه « تمتع
ویرکوسی، سنه‌سی دوغدم ! » — « اوغلم بکارلر ویرکوسی
سنه‌سنده عسکره کیردی ! » — «قائن والدم صاقال ویرکوسی
بهارنده وفات ایتدی ! » — «اعیانك انتخابات ایله تعیینه‌زوجه
ویرکوسی حزیراننده قرار ویریلدی ! » دینه‌جك ... مکتب
چوجوقلری داغ ، نهر ، شهر اسملری اوکره‌نیر ، پادشاه
آدلرینی صایار ، کرات جدولی ازبرلر کبی کونلرجه ویرکو
آدلرینی حفظه چالیشه‌جق . « آدم ، ادریس ، نوح ،
هود ... الخ » سرعتیله کورول کورول هپ اونلری اوکره‌نه‌
جك ... والحاصل انسانك یاشادقجه نه‌لره احتیاجی قطعی ایسه
اونلردن ، نه کبی وقوعات وحادثات باشنه کله‌بیلیرسه هپسندن
حکومت پاره چیقارمه‌نك یولنی بوله‌جق ، قانون وضع ایده‌جك!

قیشین صوئوقی اولور ، صوبا یاقمغه‌می مجبورسك ؛ هایدی بوکا بر ویرکو ؛ ئه‌وانه‌جکمیسك ؛ ینه ویرکو ؛ بکارمی قاله‌جقسك ؛ اوتوزینی آشینجه دائما ویرکو ؛ چوجوغکمی اولدی ، چوجغکمی اولمایور ؛ هپ ویرکو ؛ والحاصل دوغسه‌ك ویرکو ، دوغورسه‌ك ویرکو ... صوکره بلکه‌ده بوویرکولر « پاره » عنوانیله دها اوفاق شعبه‌لره تقسیم ایدیله‌جك :

مثلا کمیدن ساحله‌می چیقدك ؛ یاقاسی یازیلی برمأمور ، النده برقوچان : طوپراق باصدی پاره‌سی !

استانبولدن ازمیره‌می کچدك ؛ ینه اویله قوچانلی بری ، ألنده دفتری : دکیز کچدی پاره‌سی !

قیزیل ایرماغی برطرفدن برطرفه آتلادکمی ؛ ینه کوچوك برمقبوض سندی : نهرآشدی پاره‌سی !

والحاصل بیازیدقوله‌سنه چیقوب اینسه‌ك ، ینه برتحصیلدار : یره قوبدی قوندی پاره‌سی !

بودجه ینه تقابل ایتمه‌مکده دوام ایدرسه آرتق اوته‌سی دهشت : هرکونك ویرکوسی دنیالر قدر پاره طوته‌جق ، انسانه یاشادیغی هردقیقه ، آلدیغی هرنفس آلتون آغیرلغنه کله‌جك ؛ مثلا ایشته شویله برکونك ویرکوسنی حساب ایده‌لم :

پاره	غروش	
	٤	ساعتی یکرمی پاره‌دن سکزساعت اویقو ویرکوسی ؛
	٤	آجیق پنجره‌دن یاریم ساعت تمیز هوا آلمه ویرکوسی ؛

پاره	غروش	
٩	٢	درت قاب یمکك یکرمی اوچر پاره‌دن ویرکوسی ؛
	١٠	مبعوثانده درت ساعت مخالفت ایتمه ویرکوسی
١٠	١	تیاترو دخولیه‌سندن متولد ویرکو ؛
٥		درت قدح بیرا ویرکوسی ؛
١		ایکی لیتره طاش دلن صویی ویرکوسی ؛
٢	١٥	اوچ بچق ساعت فنار کزینتیمی آرابه ویرکوسی ؛

ارتق بالطبع ایش بودرجه‌یی بولورسه مالیه نظارتنك عنوانی « ویرکو نظارتی » نه تحویل ایدیله‌جك ؛ ویرکو ناظری آشاغی ، ویرکو ناظری یوقاری، رجالمزك اك اهمیتلیسی ، اك نفوذلیسی او اوله‌جقدر ...

أوت ، ویرکو ، ینه ویرکو ، هپ ویرکو دائما ویرکو ؛ دوغسه‌ك‌ده ویرکو، دوغورسه‌ك‌ده ویرکو ؛ حتی هیچ شبهه‌سز انسان ئولوم دوشکنده صوك نفسنی ویررکن ده ینه قارشیسنده یاقاسی یازیلی ، ألنده قوچانی بریسی بوله‌جق وصوره‌جق :

— نه وار ، نه ایستیورسك ؟

— صوك نفس ویرکوسی !

واپور یاناشمشدی ؛ خطیب پالطوسنی ایلیکله‌یوب چیقمغه حاضرلانیرکن متبسمانه علاوه ایتدی :

— سنه‌ده بیك برویرکویی بوله‌جق... هپ حاضرلانیکز!

٣٠ نیسان، ١٣٢٧

دردلرمزدن بری

آقشامه دوغرو بك اوغلنه چیقمق اقتضا ایدنجه بنی درین بر فتور استیلا ایدر ؛ أیيدن ایی‌یه نشئه‌م قاچار ، روحمی بر قسوت باصار ، بیلمم سببنی آكلایه‌بیلدیكزمی ؟... بیلمم تونله بينمكه مجبور اولدیغكزی خاطرلانجه‌سزده بویله اولورمی؟

حزب عتیق ایله حزب جدید . ایكی دارغین قبیله ، ایكی خصم عشیرت كبی برمدت بربریله جنكله‌شدكدن صوكره ، ینه تام عشیرت بكلری كبی چایرلردن برنده قوزی دولدوروب ، حلوا یاپوب باریشدقلری ، أل أل ویروب چالیشمغه قرار ویردكلری كون ، آقشامه دوغرو ، ترلی ، یورغون برحالده تونل مدخلنه كلدم . خلق قاپیلره قدر دولوب طاشمش ،

انتظار محلنده بیله صیقیشه‌جق بر یر ، صوقوله‌جق بر کوشه حتی بر آز آیاق اوستی دوروب دیکلنه‌جك کولکه برکنار بیله قالمامشدی . آمریقاده بر طرفدن حیواناتك جانلی ، باشلی ، بوینوزلو ، قویروقلو کیروب دیکر طرفدن قونسروه حالنده قوطولره یرلشوب چیقدیغی مشهور أت فابریقه‌لرینی ، سلخخانه‌لرینی خاطرلاتان بر دهشتله تورنیکه‌لر دونیور ، کوچوك ، بیوك ، شیشمان ، ضعیف ، قادین ، ارکك برچوق خلق اسرار آمیز برصورتده برر برر قارانلق برمدخلدن غائب اولوب کیدییوردی .

فس ، سکه ، شابقه ، صاریق ، بیك درلو سرپوشلو آلتنده یکی دنیا اورمانلرینك رنکارنك طیورینه بکزه‌ین خلق بودار ، قاپالی یرده بر آزده حیوانات باغچه‌لرنده‌کی قوشخانه‌لری خاطره کتیرییور ، بوکیرلی چفتخانه‌دن اونلرکی قدر آکلاشیلمایان سسلر چیقیور ، فریادلر ایشیدیلیور ؛ بو رنك ، قماش ، اوته بری ییغینی جریانه دوکولمش برسوپرونتی قایینی حموله‌سی کبی قارمه قاریشیق آقوب کیدییور ، درینلرده غائب اولویوردی .

چاره‌یوق ، بوحال بنم‌ده باشمدن کچه‌جکدی ، بن‌ده ایستر ایسته‌مز اونلره بکزییه‌جکدم ؛ برجرأت کوستردم ، آرایه صیقیشدم ، یاواش یاواش آقییور ، برقاچ سنه‌در آرتق آرابه‌لریله اوستمزدن کچوب بوکوسته‌بك دلیکنه آیاق آتمایان کنج رجالمزك

مظهریتنه غبطه‌ایدرك بیلت حجره‌سنه دوغرو سوروكله‌نییوردم .
بردن قولمدن بری چكدی ؛ اوكه كچمك ایسته‌ین بریابانجی فرض ایدوب آلدیرمادم . اوزمان طانیدیغم برسس : « دور ، جانم ، تلاشك نه ؟ نه اولسه بكلیه‌جكسك ؟ » دیدی . دوندم واملاك اوزرینه رهن معامله‌سی یاپان ایش آدملرندن برآرقداشمله قارشی قارشی‌یه كلدم . او ، دردینی دوكه‌جك برینی بولدیغندن ممنون : « چكیلیرشی دكل ، دییه شكایت ایدییوردی ، باقسه‌كه شوحاله !... »

شیمدی بلیمزدن بریومروق ییه‌رك ، أكسه‌مزده صولویان برآدمك نفسلریله غیجیقلانه‌رق ، باصیلان آیاغمزك آجیسیله كریلركن بقال چیراقلرندن روجه آزارلر ایشیده‌رك ، ایوب ده أت قاپیشانلر قدر سفیل ، فلاكتلی ، ایكرنج برحالده ایلریله‌یوردق . آرقداشم صوصیور ، یالكز ایری ایری صولوماسندن خیلی حدتلندیكی ، زحمت چكدیكی آكلاشیلییوردی . فقط بردن آجی برفریاد قوپاردی ، ییلدیرمله وورولمش برلكلك كبی برآیاغی یوقاریده ، اویله ، برازیانه‌مائل ، دیم دیك قالدی ؛ نفسلری دویولمازاولدی . آرقه‌دن خلق متصل « یوروسه‌كزه ، یوروسه‌كزه‌به !... » دییه باغرییور ، خوموردانییور ، براز دها دورسه‌ق اوستمزه باصوب كچه‌جكلرینی كوسترن برعزم وحدتله میریل میریل سویله‌نییوردی . حتی صاغمدن بری بشقه

برمنفذ بولامادیغی جهتله ایکی بوکلوم اولمش ، قولتوغمك آلتندن
کچمکه چالیشییور ؛ صولمده‌کی ایسه آتلامق ارزوسیله اللرینی
اوموزلرمه‌دایامش ، خفیف خفیف زیبلایه‌رق کندینی طارتییور ،
موازنه‌سنی بولویوردی .

ارتق دورولامازدی ، رفیقمك قولنه کچدم وعادتا صرتمده
طاشیر کبی قوت صرف ایدرك جریانه سوروکله‌دم . شیمدی
آرقه‌مزده‌کی خلق بوعارضه‌دن قورتولونجه لغم دلیکی آچیلمش
برسیل سرعت وشدتیله ، کورولتولر چیقاره‌رق خاریل خاریل
آقییور ، قوشویوردی .

آرقداشم ، واغونه کیروب پنجره‌لردن صوئوق برهوا
جریانی ایچری دولونجه کوزلرینی آچدی ، أطرافنه برمدت
باقیندی ، صوکره کچن وقعه‌یی خاطرلایه‌رق : « اوف ، دیدی ،
محقق باش پارماغم أزیلدی ... صانجیسنه دایانه‌میه‌جغم ! »

صوکره یاواش یاواش طوپلاندی ، قوت بولدی . حرکت
ایتدیکمز وقت ارتق أییدن أیی‌یه آچیلمشدی ؛ ساده بکادکل ،
اوکورولتو ایچنده عمومه دیکله‌ته‌بیلن یوکسك برسسله آکلاتیور ،
شکایت ایدییوردی :

— نه‌در بزم بوقاره بختیمز ، تجلیسزلکمز ، دییوردی ،
ساده تونل‌می ، ساده ترامووای‌می ؟ هرشیئمز فنا برتقلیددن ،
معناسز برکوسترشدن عبارت ... اوروپاده تونل بوکامی دیرلر ؟

انسان بر آلتده اوستندن دهاراحت سیاحت ایدر ؛ کندی اوندن دها راحت کیره‌ر ، دهاراحت چیقار !... کونك برنده اوچ فرنك کلمش ، بش اون عمله ایله بودلیکی قازمش ، چوروك برقاییشه اوکوز آرابه‌سی قدر یایسز ، تکنه‌قدر تخته ، تربه‌قدر قارانلق اوچ بویوك صندوق طاقمش ، آرامش ، طارامش ، یدی‌سکز دانه تورکجه بیلمز آدم بولمش ، دیواره‌ده برچینغراق ایلیشدیرمش ... ایشته اولدی‌سکا برتونل : ارتق ایستدیکك کبی انسانك جانی یاقمغه ، آزوب خیرپالا مغه ، صیقیشدیرمغه حقی اولمش ... کومور معدنلرنده طوپراق طاشیدقلری آرابه‌لر دها تمیز ، دها کوسترشلیدر ؛ یاطك یاننده دجله‌ده ایشله‌ین کلك نه ایسه ، اوروپانك تحت‌الزمین تره‌نلری یاننده‌ده بوتونل اودر... طوپی طوپی اون‌قدر عمله‌سی وار ، اونلرده راحتسز اولماسین دییه واغونلر صباحلین ایرکن ایشله‌مز ، اقشام کیج وقت ایشله‌مز ؛ صیق ایشله‌مز ، چابوق ایشله‌مز ؛ بردرد... نه‌در بو جاملرك زینغیردیسی ؟ اوکاده‌می چاره بولونماز ؛ تکرلکلرینه درت دانه مقاص‌ده‌می قونماز ؛ انسانك ، پارماقلرینی دوغرایه‌جق ، صورتنه چارپوب یام‌یاصصی ایده‌جك کبی آچیلوب قاپانان قاییشلی قاپیلری یانه سورمه‌می اولاماز؟ . . کوپری ایله برلشوب استانبول اهالیسنك جیبنده بوزوق پاره‌نامنه نه وارسه آلوب کوتورن براداره ایچون بونلر

مصرفی صاییلیر ؟ . . . یوق صورارم سزه ، یکی پروژه‌لره ، نافعه‌نظارتنك قرارلرینه لزوم کوسترن عملیاتمی عداولنور ؟...

ساده کولرسیکز ، ساده عبدینك کچیسی کبی باش صاللار ، تصدیق ایدرسیکز . . . کولمکله ، باش صاللامقله ، تصدیق ایتمکله ایش بیتمز ؛ البته سزکده شورایه کلوب چیقارکن بش اون دفعه آیاغکز أزیلمش ، کوکسکز یومروقلانمش ، صیرتکز چورومش ، البسه‌کز خیرپالانمشدر ؛ البته سزکده حرمکزك ، قیزیکزك ، اوغلکزك بوصورتله أزیلمك ، صیقشدیرلمق ، نفس‌سز قالوب باییلمه حالنه کلمك باشلرندن کچمشـدر ؛ بوبون بونلره کولمك ایچون هپسنه راضی اولمالیسکز ! بشقه درلو اولورمی؟

[واغونده کولمك اماره‌سی کوسترن نه قدر آدم وارسه بوصوك سوزلر اوزرینه برطور جدیت آلدیلر ، آرقداشمك یوزینه ارتق باقمـاز اولدیلر ، تصدیقدن ، تشـجیعدن واز کچدیلر ؛ او آلدیرمادی ، بر آز دها سویلندی :]

— شو اوطوردیغمز یره باقك ! طاوانده یانان شمعه‌نك آدی کویا الکتریق . . . قارشـیمده بابامی کورسـه‌م فرق ایده‌میه‌جکم ، « اولمش عمجه‌مه نه‌قدر بکزییور بو آدم! »دییه شاشیره‌جغم . . . یابانجیلرله طانیدق دییه کوروشه‌جکم‌ده اوته طرفدن دوستمی‌دشمن ظن ایدوب سلام ویرمیه‌جکم ، دیك دیك یوزینه باقه‌جغم ! . . . انسان بورایه کیرر کیرمز حواله

علتنه اوغرامش ، صرعه‌سی طوتمش ، سیکیرلری آیاقلانمش
کبی باشلایور تتره‌مه‌یه ، صاللانمغه ، قونوشدیغی دیکلنمز ،
سویلدیکی آکلاشیلماز برحاله کلمکه . . . اوطورسه‌ك آیاقلرك
هواده قالیر ، اوزون آیاقلی اسکمله‌سنده آراروتی بکله‌ین
چوجوقلره دونرسك . . . قالقسه‌ك دایانه‌جق یر بولاماز ،
صاغده کنه چارپمقدن ، صولنه قاپانمقدن آیاقلرینه ایپ دولانمش
قویونه بکزرسك . . . اوغولتودن ، کورولتیدن ، زانغیرتیدن
برسرسملك کلیر ، مبعوثلر کبی نه‌دیدیکنی ، نه‌دینه‌نی آکلارسك...
ایشته بوکون بو عذابك ، ازیتك ، اشکنجه‌نك آدی :
تونل . . . بینوب قاپوسندن چیقارکن عادتا ذوق یرلرینه
دادانوب سوقاقلرنده کزرکن قیزاران ، یورومسنی شاشیران مکتب
چوجوقلری کبی اوتانییور ، بن‌ده اوکه باقه‌باقه یوریورم . . .
[واغون دوردی . دیدم‌که :
— اویله دییورسك اما آرابه بر یوقوشه اون غروشدن
آشاغی طیرمانمیور ؛ یوکسك قالدیرم ایسه انسانك دیزلرنده
درمان بیراقمیور . . . هیچ یوقدن أی‌یا ؟
آرقداشم فنافنا بریوزمه باقدی ؛ آجی برسوز سویلمکدن
کندینی منع ایتمك ایچون هندیلر کبی غیرتلاغنی اویناته اویناته
بر ایکی یوتغوندی ، صکره صبور ومتحمل جواب ویردی :]
— هیچ یوقدن أی‌یا . . . دوغری ، ذاتاً بزده هرشی

بويله . . . ترامواى ، كوپرو ، عدالت ، قابينـه ، مبعوثان هپسى ؛ باش فلسفه‌مز ، باش سوزمز ، باش تسليمز بو: هيچ يوقدن أيى يا !

واپور آليرز چوروك چارق ؛ تسليمز بو : هيچ يوقدن أيى يا ؟ ـ قابينه تشكيل ايده‌رز ، قارمه قاريشيق ؛ ينه تسليمز او : هيچ يوقدن أيى يا ؟ ـ دوبه اوستنه كوپرو قورارز ؛ ينه اويله ؛ آت‌الله ترامواى چكر ، ايكى دكان ييقوب برمنفذ آچار ، درت كوتواوتوبوس ايشلتير ، كيدرباغچه دييه‌بوستانلرده كوبره‌لرك اوستنه اوطورورز ... هپسنك تسليسى ينه بو: هيچ يوقدن أيى يا ؟

قولمزك برى قوپسه ، آياغمزك برى قيريلسه ، كوزمزك برى چيقسه ينه اويله . . . . بزى خراب ايدن نظريه ايشته بودر : هيچ يوقدن أيى يا ؟

ارتق قورتولمشـدق ، ديشـاريده‌يدق ؛ آرقداشم بوكون كدرلرينى اونوتمش كبى كوله‌رك سلام ويردى آيريلدى ؛ بن دوشونه دوشونه اداره‌خانه‌يه طوغرو يورودم .

— ٧ مايس ٣٢٧ —

تاریخ دور مبعوثانه

بطرز نعیمای سخندان

تاریخ دور مبعوثان

اثر خامهٔ کبرپیٔ ناتوان

دیباجه وحمد بی‌غایه ونصایح لازمه .— شکر بی‌نهایه اول جمعیته اولسون که اعوان وانصاره قوت ویردکدن صکره کیمنی قول مقبول ایله تسخیر وکیمنی سیف مسلول ایله تدمیر ایدرك عامهٔ امتی ندای حی‌علی‌الفلاح مشروطیتله سماط عدالت ومساواته دعوت ایلدی. فی‌الواقع هرکمسنه‌یه مائدهٔ موعوده‌دن اکرام ایله‌مدی اما خدماتی سبقت ایدنلره عطاوبخششلرا کرام ونوازشده افراطایدوب دلخواهلرینه مأموللری اوزره‌مساعده وسائری ترجیحده مبالغه ایدوب سرانقیادلری قلادهٔ تسخیردن

خروج ومدخللری اولمایان ابواب اموره ولوج ایتمکه باشلادیلر.
پس لایق اولان بودرکه هرحالده طریق اعتداله سلوك اولنوب ضیق القلب وتنك الحوصلة اولانلره فوق الکفایه اکرام وعنایتدن حذر واصحاب سیف وقلمدن هضم دولت وکارسازلغه قادر واستحقاقی واضح وظاهر مستعدلری منح ومکارمه مظهر ایده آمین .

ظهور فرقهٔ ژون تورك واستیلای او .— وقتا که ظلم عبدالحمید چارسوی حکومتك کالای امن وراحتی فرسوده ایلدی بوحالدن مغبر ومتحاشی اولان برزمرهٔ شبان «احمد رضا» بك معیتنده ترك دیار وطنله افرنجه التجا وتعمیم موائد فوائد ایچون شهر پارسده مشورت عنوانیله برجریده طبعنه مباشرت ونسخه‌لرین ایدیٔ ناسه ارسال ایلدی . فی الواقع بوصورتله درسعادتده برخیلی عجزه بلا تقصیرات کردانهٔ قضا وبلاٌ اولدی ایسه‌ده اول ذات باهرالمروة ینه ارسالده دوام وفرقهٔ ژون تورکك ظهورینه حصر مرام ایتدی . نهایت قبیله‌سی برچوق عشائره آیریلوب کثرت بولدی وداخلاً وخارجاً کسب دائرهٔ قوتله اون تموز تاریخندن اعتباراً تقویت امرادارهٔیه بذل جان ایله دامن درمیان اولدی وطرف طرف منادیلر چاغرتوب خلقی انتخاب مبعوثانه دعوت ایلدی .

کشاد مجلس مبعوثان ایده‌ه الی اخر الزمان. — چون سابقا صدارت عظمی قبریسی کامل پاشایه توجیه اولوندی رأی صندوقچه‌لری عظیم آلای ایله اسواق واطرافده باکمال دبدبه ودارات جنس دوه‌لر ونجیب قصراقلر صرتنده اولدیغی حالده گزدیریلوب وطبللر وزورنالر ونایلر چالینوب شنلکلر ایدلدی واطفال وپیران وفقرای دردمندان لبریز شوق وهمت همتای آصفانه ایله مجلس بناسی کشاده اولدی وبو شوق ایله روم ایلی پرنسنه تاج قرالی هدیه ونمچه وماجار چاساریته بوسنه هرسك هبه ایدلدی. اما یونان طائفه‌سنه جزیرهٔ جسیمهٔ کرید توجیه ایدلمیوب اشقیای مذکوره‌نك الآن دائما تجسس امور دولته وجرح وتعدیل سکون ملته دائر صحبته رغبتلری برامر عجیب اولدی وخلق فسلرین آتوب اسواقده علناً کلاه وقالپاق اکسا ایتدی.

حسن آمیزش مبعوثان وضیافت خاقان. — فؤاد تابناکلری مهرهٔ اسرار عرفان ایله مجلا وزیور علم وفنله محلا اولان وکلای ملت باغ وبستان وچارسوی وخرمنده‌کی رواجلی ایشلرین بیراقوب مثال آمدن لقلق فوج فوج شهر استانبوله بالوصول عامه‌یه وسیلهٔ سعادت اولمق اوزره شدت حمیتلرندن حتی نادانی اولدقلری مسائله‌ده رأی معاونتلرین اقطار واتفاق آرای عقلا ایله خلقه

های های ووای وایلرین اسماع ایلدیلر. بربرلریله مثال مورغیور خوش کچینوب واوتاد استبدادك یدتعدیسنی ممنوع قیلوب هر کسی کندی حقنه راضی وقانع ایتدیلر. وسرای جدید ییلدیزده کشیده ایدیلن ضیافتده آشوری اکل وشربله سوء هضمه مبتلا وبواجلدن سهواً ایچلرندن بعضیسی کابوس استبدادك دستبوسی اولدیلر. یدی دیل ایله متکلم اجناس وانواعدن متشکل اولدقلرندن ایلك ایامده بربرلرینك سوزلرینی آکلایامیوب قلعهٔ بابلده کبی چوق زحمت چکدیلر. وفقط قطعاً اثر ضعف کوسترمیوب وافر غیرتله لسان تورکی‌یی تحصیله همت ایتدیلر.

مقدمهٔ اختلاف جمهور وظهوری سینوب مبعوثی رضا نور. — اقتضای قضای ربانی احوال بوصورت حسنه‌ده دوام ایتمیوب سینوب مبعوثی رضا نور نام ذات جنکجو برجراح فطین اولدیغی اجلدن نیشتر وتیغنی بالاحضار بعض رفقاسنه هجوم وآنلری استیلایه باشلایان مرض امهال واهمالدن تخلیصه شروع ایتمش ومعادل تریاق نتیجه اقوال حکیمانه ایله معالجهٔ مورثة الافاقه‌لرینی تیسیر ایلمش ایسه‌ده آرتق سکون وحضور حلول ایده‌میوب مثال ایلول هبوبه باشلایان بادنفاق ومخاصمه صدر کزینك ورق صدارتنی ساقدن شکسته ایلمش وخلق بوبادره اوزرینه باران کبی دموع یأسلرین اساله ایتمشدی.

مقدمات وقعهٔ اوتوز بر مارت و ظهور اختلافات فى المطبوعات . — چون وزارت حسین حلمی پاشایه توجیه اولونوب کامل پاشانک سقوطنی طلب ایدن مبعوثان فرقه‌سنک آرزوسی انفاذ ایدیلدی و آوجی طائفه‌سنک طرد وتبعیدندن واز کچیلدی. مطبوعات مثال زلف زنجی بربرینه دولانوب داعیهٔ نفس ایله ظلم وهوا وهوسه اتباع ایدنلرده ایشه قاریشدی. بوصورتله نظام ملک وملت تهاون وتکاسله اوغرادی. (استطراد) هروضع حرکت که دائرهٔ قوانین عقلیه‌دن خارج اوله فلا جرم اختلال پذیر اولوب قرین زوال وله .

حدوث وقعه — ماه مارتك اوتوز برنجی کیجه‌سی سرکشان نفرات سلاحلرین قوشانوب نصف الليلده قيشله‌لرندن خروج و آیاصوفیه میداننده تجمع ایتدیلر وشریعت طلب ایدوب سارقك دستی ، قاتلك سری قطع اولنسون دییو آواز یلدیلر. مبعوثان جلیل الاحسان بونی دویوجق عقللری باشندن کیدوب کیمی کردونه‌سوار کتم هویت وتبدیل شکل وصورتله فراره وتخلیص نفسه شتابان اولدیلر وکیمی‌ده مثال تاتار ساعیٔ مشی سرعت اولوب وظیفه‌لری باشنه کلدیلر وعصاتدن استمزاج حال ایلدیلر اما طائفهٔ شر وفساد لاف وکذافه قولاق آصمیوب وقورشونلرین هوایه آتوب مسلوب العقل اوله‌جق مطالباتده بولوندیلر .

فائده .— وقایع یازان یارانه وحوادث ضبط ایدن اهل عرفانه معلومدرکه تاریخ علمانك خوش وذکاسنی زیاده وعقلانك دیدهٔ بصیرتلرینی کشاده ایدوب عوامی اعصار سالفه‌یه واقف وخواصی اسرار خفیـه‌یه عارف ایدر نفعی عمیم بر علم جایـل وعظیمدر. عهد آدمدن بو وقته‌ایرنجه‌کون ومکانده حدوث ایدن وقایع خیر وشری تفهیم ونیجه‌حوادث وعبری تعلیم ایله وکلای دولت وملتی‌متبحر کامل وجواهر کمالاته نائل ولآلئ حقیقته واصل ایلر. پس مورخ فقیرك بوفائـده‌یی بسط وشرح‌وتفهیمدن مقصدی ارکان‌سابقهٔ حکومتمزی مضمحل ورفاهیت وراحتلرینی متزلزل ایدن باد صرصر بغی وعصیان وقعـهٔ اوتوز بر مارتدن درس عبرت آلوب الاکوزلرین آچه‌لر وتدابیر صائبه‌یه واقف ومصالح نافعه‌یه وجوه ایله عارف اوله‌لر .

ذکر تفصیلات هائلهٔ اوتوزبر مارت
و تلاطم امواج بحر ظلم و فساد

عصات آیاصوفیه میداننده بریره کلوب مشـورت ایتدیلر وحریت کارندن فراغت اولنمق کرکدر دیو بدخواهـانه سویلشدیلر . آنده آره‌لرینه سـوختکانك آلچق پایه‌لولرندن نیجه‌لری کیروب اشـخاص مختلفه‌یله قاریشـدیلر وفی‌الحال عالم آیاغه قالقوب جم غفیر اولدیلر . یوم مزبورده پادشـاهه

بوعرضحال صونوب وكلانك عزلنى طلب ايلديلر. بونلر مقبول همايوندر ديو خط شريف چيقوب اوقوندقده دعالر ايلديلر ودفترلر ايلتوب ژون تورك رؤساسندن بعض ذوات مبرور الصفاتك قتلى ايستديلر وسراى مبعوثانه داخل اولان وكلاى ملت ودولتدن نيجه‌لرين اردندن ايريشوب ومشاهته آلدانوب قيليچ اوشوردیلر وكارلرين تمام ايلديلر .

(مطالعهٔ مؤرخ) مشابهت اوغرنده تيغ قهر وانتقامك بوكبى صحيح الرأى وصاحب الفكراغنى ذواته ايريشوب پيمانهٔ شهادتن نوش ايلدكلرى تاريخده كثير اولمغله علماى سياستك بوسموم جوروستمه هرآن منتظر ومتحمل اولمه‌لرى لازم ولابددر (انتهى) .

يوم مزبورده هيچ بر تدبير و احتياط كار ايتميوب هوايه ياغان قورشونلردن خانه‌لرك سقف و جدارلرينه ملتصق كره‌ميدلر مثال زجاج شكسته اولوب وافر ضرر وخسارى وكثير اشخاصك موتنى موجب اولدى . خلاصهٔ كلام بوهائله مغلق ماآلك سررشتهٔ پيچيدهٔ اشكالنه نه‌ناخن حسن تدبير ايله انحلال ونه شمشير قاطع التزامله كركى كبى انفعال ميسر اولدى . رخنهٔ جدار انتظام اساسه‌دك ايمش وكريبان چاكىٔ جامهٔ مصلحت دامانه‌دك يتمش ايدى . لآلئ آبدار منقبتلرى آويزهٔ طاق اشتهار ومنظومهٔ يادكار مدحتلرى كتابهٔ رواق زرنكار

اولان مبعوثاندن فراره طالب ویاخود خانه‌لرنده مخفیجه قالمغه راغب کیمسنه‌لردن غیریسی‌ده چوره‌لرین چیقاروب اشك یأس وندامت دوکه‌رك آیریلدیلر وولایاته مشروطیته ضربه اورولمه مشدر زمیننده تاتارلر ونامه‌لر ارسال وبوصورتله اظهار غفلتله میدان حکومتی حمدی چاوش وبلوك امینی محمد وقماجی اوسته‌سی عارف نام سرکرده‌لره بیراقدیلر . (عفی اﷲ عنه)

رفتن ادهم پاشا غازی تساليا
ونصح وپنداو

حل مشکلات زمانه محل ومرجع فحول کمل اولان مجلس رفیع القدر بوصورتله پریشان واعضاسی سرکردان اولیجق مجمع طغاة اولان آیاصوفیه‌دن طغیان وسیل خروشان کبی اسواق آستانه‌یه داغیلان عاصیلره مقام سرعسکری‌یه قاعد اولان تسالیا فاتحی ادهم پاشا نصح وپند ایتدکده (بیت)

نیك خواهان پندولی نیکبختان شوندپند پذیر

فحواسی اوزره کوش طوتمدقلرندن ادارهٔ حکومت موقتاً رؤسادن نفراته کچدی وشهر شهر قسطنطنیه برشوره‌زار آه واینه دوندی .

حرکت اردوی متحده بجانب درعلیه

روم ایلنده موجود طوپ صاعقه کردار وخمبرهٔ آتشبار

وتفنك رخنه‌دار وسائر فنون حربیه‌ده ماهر وحیل‌کار عساکر
فوزنثاریدی ملت کوکلیسیله برلشوب مثال شیران صولت
شانان یکرمی باشلی اژدر آهنین استبدادی سرپنجهٔ قهرلرندن
سوراخ‌ماره کیرمش سوسمار بی‌مقداره چویرمك ایچون‌قالقدیلر
وچادرلرین نواله‌لرین وسائر حاضرلقلرین کوروب آستانه‌یه
متوجه اولدیلر . مورخ نقیر مبعوثان حضراتنك قریهٔ آیا ایسته‌
فانوسده ظل‌ظلیل‌همجواریٔ سعادت‌کسترلریله مستظل وصو-
بلرینه انتساب قدیمله مبشر اولدیغم اجلدن السنهٔ ناسده شیوع
بولان اراجیفه التفات ایتمیوب وقایعك ماهوالواقعنی تحریره
غیرتکش اولدم ووقوعاتی سلك سطوره کشیده قیلدم .

اجتماع مجنس یأس مأنوس
الی القریته آیا ایسته‌فانوس

آیا ایسته‌فانوس بحر مرمره ساحلنده و آستانهٔ علیه‌نك‌اوچ
ساعت بعدنده برقریهٔ صغیره اولوب عساکر متحده‌دن‌جاندارمه
تعبیر اولنان برقسم کنج وتوانا وجنك وجداله مهیا شیران
دلیران مختار بك نامنده بر مجاهد قهرمان معیتنده چوریلوب
فتح اولدی . مفرزهٔ مزبوره بر خیلی ایام اردوی متحده‌نك
ظهورینه مترقباً اطراف ونواحی وجبال ضواحی‌یی دولاشدی
واول صورتده ادارهٔ امور ایتدی‌که درسعادتده‌کی عصات‌اونی

براردوی عظیم تلقیسیله دوچار یأس وفتور اولدی وبونی دویان
مبعوثان متزایدالشان قوشوب کلدی اما قوتی قلیل کوروجك
دوشونجه‌یه واردی واواثناده خلیج درسعادتدن فلك لنکر
دهشتله بحره آچیلان سفن زرهپوشك صدای جوش وخروشندن
وساحل قریه‌یه تقربندن خوف وفراره تصدی ایلدی اما اهالیٔ
قریه تأمینات وتأییدات لازمه ویروب هیجانلرین واکل وشرب
وهضم وبیتوتته اولان احتیاجلرین ازاله‌یه وافر غیرتله دردر
بشر شیلته‌لردن مکمل فراشلر تهیه وانواع اطعمهٔ لذیذه طبع
وتقدمه ایله منسلب اولان راحتلرینی اعاده‌یه چالیشدی و یاط
قلوب دنیلن قهوه‌خانه‌لرینی مشاوره‌لرینه تخصیص ایلدی . چون
حرکت اردوسی کسب قوتله قریهٔ آیا ایستفانوسده یرلشدی
نفرات وضبطان اول رتبه اظهار حمیت ایلدیلرکه ییدکلری
ییمکی ایچدکلری صویی بوکیمکدر مستبدك آبیمی یوخسه
حریت پرورك طعامیمیدر دییه صوردیلر وآکلامه‌دن آغزلرینه
برلقمه نان عزیز بر یوطوم آب براق دوقوندورمادیلر .
فرار طریقیله افربجه التجا ایتمه‌ین مبعوثان کریم الاخلاق وباهر
الاشفاق ایسه برر برر کوشهٔ فراغت وعزلتلرندن تبدیل
صورتله چیقوب وبعید ساحلخانه وکهنه‌خانه‌لرده کیزلنوب اثر
حیات کوسترمین اعیان حضراتی‌ده جسته جسته خواب کران
یأس وماتملرندن اویانوب بهاره ایرشمش مرغان خوش الحان

وشمس تابان كورمش ازهـار ماه‌الوان كبی طوپلانوب روی ودیدارلرینی اهالیٔ قریه‌یه اظهار ایلدیلر وبوصـورتله راحت بخش شیخ وشاب اولدیلر وصغیرعنوانیله معنون رئیس‌الاعیان سعید پاشا ریاستنده عقد انجمن خفی ایله سویلشدیلر . پاشای مشارالیهك عادت حسنه‌لرینه غایت وخصلت مستحسنه‌لرینـه نهایت اولمایوب قدیمدنبری تزایدشوكت وافزایش شان‌حكومتله مشتغل برپیر سـیاست سمیر ایسه‌لرده جیب غنیمتلری مائل خیرات والحسنات دكلدر . یوم مزبورده حتی خلعه دخی قطعا طرفدار كورونمیوب كمال‌بی طرفی ایله ریاست ایلدیلر امابعض مبعوثان قیامله بهمه‌حال‌خلعه قرار ویرمه‌كز لازم كلمشدر ! كر ینه تأخیر اولنورسه مسئولیت بزم دكلدر دیمكله آلتی كشیلك برانجمن آیریلدی واول زمان اعیـاندن اولوب بعده مسـند مشیخته كلن‌صاحب منلا بك دلالتیله‌عبدالحمیدخان‌حضرتلرینك خلعنه فتوی طلب ایدلدی .

تسلیم مفتاح قسطنطنیه
الی الرؤسای اردوی متحده

یوم مزبورك ایرتسی آستانه‌دن شهر امین بشارت جازمی حازم بك معیتنده برهیئت خفیف الهیئتله كلوب ذاتاً ابوابی نایاب اولان قسطنطنیه آناختارلرینی براطلس كیسه درونده

اردوی متحده رؤساسنه بعدالتلثیم تقدیم ایلدی وکلامه آغازله
وافر فرونلرمز لشکر نصرتکزه نان عزیز احضاریله مشغول
وعموم اهالیمز قویولرین صولرین طاشیمغه حاضردر لطف ایدك
مرحمت قیلك عجله تشریف بیورك زمیننده بسط بساط مقال
وبقال وچقال جملةً خلق اطعامکزه انتظارده‌در دیو علاوه‌لر
ایتدی وقطار قطار قریه‌یه داخل اولان واغونلری آچوب
عسکره نواله‌لر ایلتدی .

دخول اردوی حرکت باستانه
وخار وخاشاکیٔ ارباب فتنه

ماه نیسانك اون‌برنجی کونی که یوم‌الجمعه ایدی علی‌السحر
لشکر پرشهپر حریت عون صمدانی وتأیید آسمانی‌یه مظهر
اوله‌رق محمود شوکت پاشا معیتنده تعبیری کنجایش پذیر حوصلهٔ
تحریردن دور برمهابت وصولتله ودفع شروشور قصدیله سور
قسطنطینیه‌یی کچوب ضرب دست شمشیرایله صیت وشهرتلرینی
عالمکیر ایلدیلر . هرنه‌قدر تقویهٔ آمال باطله وتأیید افکار عاطله‌لری
ایچون ارباب مفسدت دخی بندمیان غیرت اولوب مراراً وکراراً
یمین ویسارلرندن زبانه‌کش آتش رخنه‌دار وماکر خدعه اطوار
اولدیلر سه‌ده عساکر متحده ینه سمندروار دائرهٔ حرب وکاهٔ
زارده ثابت وبرقرار بولنوب اول عندهٔ خذلان حالی ومردهٔ
خسران مآلی مقهورالفرجام ومدمرالانجام ایلدیلر .

اعلان ادارهٔ عرفیه فی القسطنطنیه
و یساغ استعمال الاسلحه

تقویهٔ بازوی حکومت وتحکیم بنیان مملکت وترفیهٔ احوال ملك وملت قصدیله شهرده ادارهٔ عرفیه اعلان ایدیلوب اسلحه استعمالی یساغ اولدی وسلاحلری اولان کتیرسوندیو منادیلر چاغروب ودلاللر کزوب وافر سلاح جمع ایدلدی وارباب فتنه میدانلرده طاقم طاقم صلب اولنوب کوکسلرینه جرملری مسطور لوحه‌لر آویخته ایدلدی وخلق بربرین ایتوب قاقه‌رق سیرینه قوشدی وکثیر درس عبرت آلدی .

الکلام فی اوصاف القوماندان الافخم جناب محمود شوکت پاشا

مبعوثان حضراتی ارزوی ملك وملته بروجه مسارعت امتثال وحسب الاستطاعه قوانین دولتك تتبع وتحریرینه اشتغال اوزره ایکن ناکاه مقتضیات تقالیب روزکاردن قاعدهٔ نظام مهام چند روز برهمزدهٔ اختلال اولمق حسبیله خلق نه صورت ظهور ایدر دیو کرفتار پیچ وتاب خلجان ایدی که (بیت) ایلدی چرخ ینه طور مکافاته قیام . دوشدی زورقچهٔ امیده موافق ایام (انتهی) تقدیرنجه کمال تمحص واختصاصی مجرب اولان مشیر مفخم محمود شوکت پاشا حل وعقد اموره مأمور اولدی . جامع الفضائل النفسانیه ورافع رایات الفواضل

الانسانیه ومصلح مختلات امور ومصحح مصالح جمهور اولان
پاشای مبرور مبادئ یکسال حیاتندنبرو تکمیل حیثیت مملکته
ساعی بر ذات حمیدالبر والمساعی اولمغله تلافئ نائبهٔ ایامه سعی
وقیام ایدوب آیین مرحمت ومروتی احیا وقوانین شفقت وفتوتی
اجرا ایلین امور دولتـه یکیدن نظام و زخمخوردهٔ ایام اولان
ابدان مهامه مرهم حسن تدبیر ایله کالاول التیام ویروب باب
مراحم مآبنه آمد وشد ایدن مغموملر مسروراً عودت ومکسورلر
مجبوراً رجعت ایلدی. علی‌الخصوص ارباب فساد وفتنه‌نك قهر
وتدمیرنده اولقدر اصابت و اظهار شدت وسیاست ایلدی که
خورشید زراندود جهانه ایرشمش خفاش مثالی فسده ترك
مأوای قدیمه‌یه مجبور اولدی وجزای سزای اعدامدن قورتو.
لانلر دخی سفینه‌لره ارکاباً جزائر بعیده‌یه سورولوب نام
ونشانلری صحیفهٔ‌حیاتدن سیلندی. فی‌الواقع اول دستورفلاطون
شعور مقدمات حال ومعالی مآللرندنبرو نهار و لیاللرینی تتبع
اسباب تزاید شان سلطنته حصر ایله نو ایجاد ودیو جثه گردونهٔ
شوکت وشانه رکوب ایدوب عظیم سرعت و عالی دبدبه ایله
هرجهته سوق پای نظام ایلدی وبرکون ایچنده هزارنوع مهام
اموری‌عقد واجرا ایلیه‌رك عسکره اول رتبه جلادت وبسالت
بخش ایتدی که یونان و بلغار حدودلره ایلغار ایلمه‌یه جرأت
گوسترمیوب دوچار زخم وکلال‌اولدی اما طائفهٔ ارنبود

و اهالیٔ حوران وعشایر یمن مثالی بعض قبائل صغیره وکمینه کونش کورمش مار سرمادیده کبی باش قالدیروب عصیانه دیل اوزاتدی ایسەده قحف قدید ومردەلری منقلب خاك وتراب اولدی .

تتمه در مطالعهٔ مورخ
و استعفای قصور او

بندهٔ ناچیزی شایشنهٔ عنایت وبو طریقله عامهٔ مورخینی سزاوار عاطفت ورأفت بیوران اصحاب عرفان وظرفای عصر و زمان سایەسنده تاریخ دور مبعوثان نسخەلرینك فوایح روایحی دمیده وهمتلریله جزء اول وثانیدن عزم و آغاز اولنان بیکلجه نسخەلر ختامه رسیده اولدی . مطالعهٔ غرایب ادوار ایله فکاری تشحیذ ولذائذ روایات ایله ذایقهٔ حافظەیی تلذیذ ایتمك اعتیادنده اولان مزایا شناسانه کتابك کثرت اوراقندن حاصل اولان ثقلتی موجب کلال ورسم واملا وطبع وادادەکی مساهلت مستوجب ملال اولمامق ایچون بو یوزدن خاطرلرینه رعایت ملاحظەسیله کتابه هرهفته فاصله ویریلدی. انجق مبعوثان رطب اللسانك ایفای حسن وثنالری ایچون تحریره غیرت اولنوب دیکر حوادث اعصار وروایات وآثارك نقل وتحریرندن اجتناب قیلندی . پس مقصد حقیر مؤرخ بودرکه دولت مشروطهٔ

عثمانیه‌نك عموم تاریخنی رسیدهٔ شیرازهٔ کمال و سلسلهٔ وقوعاتی بند واتمام واتصال ایلمك بوعبد کمین کمترینك استعداد واستطاعتندن اوزاق اولوب رساله‌مزده منحصراً دریادل بی معادل مبعوث افندیلرمزك حکایهٔ احوالندن بحثه شروع ایدلدی .

حلول فراغ وراحت‌واحضار قوانین ملك وملت

مطمح انظار اولی الابصار ومطلع انوار سپهر آثار اولان مبعوثان عمیم‌الشهرت والشان حضراتی چند روز قریهٔ آیا ایستفانوسده‌رکز خیام‌مشورت‌ایلدکدن‌صکره‌مثال‌ملوك‌عشائر تبدیل محل وموقعله تکرار آستانه‌یه عودت‌ایتدیلر ورهنمای راه حقیقت وپیشوای اصحاب سیاست اولدیلر . حیاتلرین سهام قضا وبلادن تخلیص ایچون فرنکستانه شتاب ایدن مبعوثلرده برای ادای شکر وثنا مهد حریت عنوانیله قدری اعلا اولنان شهر سلانیکه باش ووروب جریده‌لر نشر ایتدیلر وهر نسخه‌سن غالی فیئاتله خلقه ارسال و ایصال ایدوب حاصلاتین اعانه‌یه ویردیلر و بعده صاغ وسالم و اما بر درجه محجوب ونادم عودتله وظیفه‌لرینه خادم اولدیلر . بوصورتله حضور وشعورلری موقتاً مسلوب فقط قدر ومقاملری مقبول و مرغوب اولان وکلای ملت تنظیم قوانین امور ایله اشتغاله باشلایوب مطبوعات‌وکئول وتنسیقات واجتماعات وجمعیات قانونلرین‌غیبدن

هویدا وجمعیته صدق وخلوصی و رابطهٔ لازم الازاله‌سی مجرب ومستعد کمسنه‌لری سرکاره کتوروب منار امور مهامده غریب چراغلر پیدا ایلدیلر. اما زیاده استعجال کوستروب وافر نقصا- نلره ومساهله‌لره اوغرادیلر وپایدقلری مجله‌لری ذیلاً تعدیل وتبدیله منهمك وصغیر سن ومحروم تجربه ذواته منصب ومأموریت ویروب عواقب احواله منتظر ومترقب اولدیلر وآره‌لرنده دزدلشوب بو صورت اعلی میدر یوقسه داعیٔ مخاطره میدر دیو اندیشه‌یه دوشدیلر.

توجیه بعض مناصب وظهور سائر مصائب

وقعهٔ زائله‌دن صکره امرای حکومتدن بعض ذواتك تبدیلی ایجاب ایتمکله ماه نیسانك یکرمی ایکنجی کونی قابینه تعبیر اولنان هیئت عمومیهٔ وکلا ریاستنده حسین حلمی پاشا اسباب مجهوله‌یه بناءً بالابقا مقام مشیخت صاحب منلا بکه اعطا وحربیه نظارتنه صالح پاشا اقعاد ایدلدی وعلی الخصوص داخلیه امورینك حسن اداره‌سی مشروط اولدیغندن نظارتی مقدما بعض امور جزئیه‌ده بولنمش واما حذاقتیله عامه‌نك ثناسنی قزانمش اولان طلعت بك نام ذات اصیل الصفاته احسان اولنوب وامور مالیه آمرلکنده‌ده جثه‌جه‌ده صغیر واما عقل وفکر ذکاده اقرانند ظهیر اولان سلانیکی جاوید بك شایان کورولدی. عدلیه نظارتنده نجم

اقبال ماضی واستقبالی شیخ وشاب جمله نك معلوم وممدوحی اولان
علمادن نجم الدین بك كچیریلدی (مطالعه) ذوات مشار الیهما
ایله مشاهیر مبعوثانمزك ختام كتابده ترجمهٔ حاللری بر تفصیل تحریر
وتفسیر اولنه جغی اجلدن بوراده اطناب بحثه حاجت كورولهمدی
(تمت مطالعه) اما بو آهنك سائر مصائبك ظهورینه مانع
اولامایوب شمالی ارنبودلكده سر كردهلر چیقدی وشوحروفی
ایسترز بوحروفی ایستمزوك فریادیله واخذ انتقام داعیهسیله جملهیه
ایصال خسارات ومأمورین حكومتك اوراق وارزاق واموالارین
نهب وغارت ایلدكلری رسیدهٔ سمع فتور اولدقده تعقیباته جاوید
پاشا مأمور اولدی ویمن اموری ایچون هیئتلر كوندریلوب حلول
آسایشه چالیشیلدی وطلعت بك مسئولیتی اوزرینه آلوب بلاد
مذكوره احوالنك قریبده مبدل سرور وحبور اولهجغی وعدنده
بولندی. لكن آتیده مسطور اولهجغی وجهله سوزلرینطوتامایوب
غریق یأس وألم وسؤاللر واستیضاحلر قارشیسنده مثال صنم
ابكم قالدی. كرید جزیرهسی ایشلری تشوشه اوغرایوب رایت
عثمانی حقنده بدخواهانه معاملهلر ایدلدی ودول حامیهدن
مجرملرك جزالری طلب اولندی وبوغوائل آرهسنده برنجی
دورهٔ مبعوثان بعدالتمدید ختامه رسیده اولمغله وكلای ملت
بربرلرینه وداع ایدوب آهسته بسته وجسته جسته دائرهٔ انتخابیهلرینه
عودت ایلدیلر واولاد وازواجیله قوجاقلاشوب بونجه مهالك

آره‌سنده صاغ و سالم قالدقلرندن طولایی سربسجدهٔ نیاز اولدیلر وچوبوقلرین یاقوب وسدیرلره باغداشلرین قوروب منامده رؤیت ایلدکلری وقایع غریبه مثالی کچن ماجرایی خلقه حکایته باشلادیلر وبومنوال اوزره دورهٔ ثانیه‌نك حلولنه مترقب اولدیلر.

ختام دورهٔ اولی

تمت جزء الاول الکتاب

دورهٔ ثانیه

در وصف ساحلسرای چراغان

قدیمدن بری شکوفه های کوناکون ولاله های لطافت نمونیله مشهور ومشحون اولان ساحلخانهٔ جراغان لب دریاده کائن برعظیم نادرهٔ زمان اولدیغی اجلدن دائرهٔ مبعوثان اتخاذی رئیس مجلس طرفندن تمنی واسترحام اولنمغله پادشاه انام خلدالله سلطنته الی یوم القیام حضرتلری ارادهٔ سنیه‌لرین ارزان ایلدی. انواع قنادیل وشموع شمس عدیل ایله درون وبیرونی تزیین وتنظیم اولنمق کبی وسائر اقتضا ایدن وجه اوزره کما ینبغی ترتیب اسباب زیب وزینت اولنوب وافر عمله ایشلتدیریلوب سریعاً اتمامی میسر اولدی. ساحلسرای مذکور زیاده تکلفلو یاپیلوب جمله طربزانلری وعمودلری وجدران اربعه‌سی وسقفی حل کاری اولوب درودیواری مرمردن وزراندرزر تصاویر لطیفه

وعجیبه ایله مزین وسقفه وارنجه درت قات نشیمنلو یاپلمش حل
کاری صماکی ستونلرله غایت خوشنما برمحل ایدی . مبعوثان
عمیم الاحسان حضراتنك تشریفلرندن مقدم سدیرلرین صرمه
ودیبا اوزرینه ایشلمه اقمشه ایله تفریش ودیوارلرین شمع فروزان
رنکده الوان ایله تلوین وتشویش اولنوب عظیم حاضرلقلر
کورولدی وبلور آویزه لره بحساب مومل طاقیلدی . ویمین
ویسار وسقف وجدار هر محلدن برطاقم کلفتلو بورولر کچیریلوب
هوای حار ایله تسخین ویریر سهپا شکللو کلپجه دمیرلر نوعما
اوجاق خدمتن کوروب اوزرلری ورق سیم وزرله تزیین
قیلندی . صیجاق هوایه جریان ویرلدیکی دم داخل سرایده
صیف آسا راطب وبارد محل قالمایوب متساویاً حرارت حجره دن
حجره یه تقسیم ومنوال مشروح اوزره وکلای ملتك زیب احتشا
ملری مع زیادة تعمیم اولندی . چون مدت تعطیل ختامه
ایروب دورهٔ اجتماع حلول ایتدی . مبعوثین بادیٔ التحسین حضراتی
دهلیز وسدیرلری تلوث ایله مه مك قصدیله نظافته بغایت اعتنا
ایله شلوار ودستار وجبه لرین قالدیروب وپابوج ومرقوب
ومستلرین چیقاروب وعظیم آیینه لرده سیرت وصورتلرین سیر
ایدوب مقاملرینه کچدیلر وآلای والا اجراسیله فن بدیع الطور
سیاستك رؤیت وتمشیتنه اعانت ولازمهٔ ذمت علوهمت ایلدیلر .

چون هیئت طوپلاندی رئیس انتخابنه مباشرت ایدیلوب احمد رضـا بك دفعهٔ ثانیه مظهر تقدیر جمهور ومقام ریاسـته شرفبخش وقور اولدی ودولتك مالیه اموری ناظری جاوید بك وعدندن قطعا نکول ایله‌مش اولمامق قصدیله حاضرلادیغی اوراقی مسـتصحباً مجلسه کلوب بودجه‌نك تنظیمنـده خیلی عسرت چکدم واما فتور کتیرمدم دیو تقدیم ایلدی اما اوراق وجداول مذکوره اوصـورتده مشوش ایدی‌که مجلس شهور اربعه ظرفنـده اکماله وقت بوله‌میوب مدت مزبوره‌یی تمدیده مجبور قالدی ومالیه امورینه مشاور اولان فرانچه‌لو لوران نام کیمسـه‌نك دخی مداخله‌سی قطعا روا کوروله‌میـوب مملکتی جانبنـه اعزامی ایچون وسـیله‌لر آراندی . بوصره‌ده ادارهٔ عرفیه‌نك زلال همتیله ممالكك چار کوشـه‌سنده درخت فراغ وسـكون وغصون آسایش وحضور سـایه انداز ثمرات امور اولیجق دوائر دولته صداقت وخلوصی وجمعیتك ظهوروبقاسنه خدمتی سبق ایدن مجرب اشخاصك مأموریتی لازم کورولدی ومناصـب عالیه‌یه توقیرات لایقه ایله بو مثللو ذوات کچیریلوب هر بری آیری آیری بهره‌مند مکافات اولدی . اما اورته‌لغك اوضاع واطواری سیاق یأس وتهجده جاری اولوب کیده‌رك ودواعی‌ٔ نخوت وبطر منازعاته مصـدر اولوب اصحـاب جاه وجلال ایله

عجزه وبیوایکانك بیننه تحاسد وتنافس کیردی . وعلی الخصوص احوال مزبوره اضاعت مال واتلاف رجاله سبب اولوب قبریسی کامل پاشا مثللو نیجه سربلند شیخلر وحل وعقد اموره مستعد وافر مدرك شابلر کوشهٔ انزواده نهان ودامن وظیفه‌دن پنهان اولدیلر. مبعوثان کاردانان حضراتی مزاج دولتك فتور وکلالنه سبب اولمامق قصدیله بوغوایللك چاره‌سازلغنده تدابیر حکیمانه‌یه متوسل اولمق داعیه‌سنده ایکن لینیج مسئله‌سی دیو برعجیبهٔ امر میدان مشاوره‌یه قوندی ونهار ولیال نیجه ساعات سعی واشتغال اضلال ایدیلوب خلق دوچار یأس وکلال اولدی. صاحب‌دولت حضرتلری باقدی‌که دولتك هضم املنده قصور ظهور ایتدی واکثریت بعده کندویه ظهیر اولمقدن فتور کتیردی همان انفصال ایدوب مقامنی آخره براقدی . اول اثنـاده رومادہ ایلچی بولنان ابراهیم حقی بك آستانه‌یه بالجلب وزارت توجیهیله صدر جلیل اولدی. لازمهٔ وقته امتثال ومماشات ومزاج دولته اتبـاع ومراعات ایلمك وکردن عروس سلطنتی لحیهٔ معدلتله آراسته وچهرهٔ مخدرهٔ مملکتی کلکونهٔ حکم سیاست ایله پیراسته وصفحهٔ جهانی مصقلهٔ عدل وداد ایله ژنکار ظلم وبیداددن رزدوده وکافهٔ انامه ظلال مرحمتلرین ممدوده قیلمق امنیه‌سیله عدل واحسان دیوب برقانون حق وانصاف وضع ایتمك دیلدی ایسه‌ده تطبیقنده بغایت عسرت چکدی وسلفنك قانون عدلی

اعمالده اهمال ایدوب جور مسلکنه کیتدیکنی وحکام مملکت ومدبران دولتك قدرین بیلمیوب بو وجهله رفاهیت وراحتی محنته مبدل وزمام اداره‌سی ایدی دیکره محول اولدیغنی نوعما اتیان ایلدیسه‌ده کندوسی دخی تأیید آسمانی‌یه مظهر اوله‌میوب اسباب قیام وبقایه موفق واستقرار واستمرار ایله زمان صدارتی پر رونق اولامادی . مبعوثین والاترین وعظمتقرین حضراتی صدر جدید احسان تأیید حضرتلرینك دفتر مقرراتنی دیله‌یوب نطق سیاسیسنی فهم وادراکه حاضرلقلرین کورورکن بتقدیر خدا آتشدان قهر خلاق جهاندن چهان اولان شرارهٔ شور افکن ایله چراغان قصرنده حریق نمایان اولوب هرنقدر سحاب باران احسان کبی صدر نونیان اطفاسنه حصر مرام ایلدی ایسه‌ده بر تفصیل زیرده‌درج سطور یأس وفتور قیلنه‌جغی وجهله بونده دخی قدرتیاب اولامادی .

ظهور حریق سوزان در ساحلسرای چراغان

ماه کانون ثانینك بشنجی یکشنبه کونی زواله قریب ساحلسرای چراغاندن شراره پاش التهاب اولان آتش پرتف وتاب آن واحدده رسیدهٔ سقف آسمان اولمغین مبعوثان بدبختان حضراتی نالان وکریان فراره شتابان اولدیلر واوراق وجداول واشیای متداخله‌دن بعضیلرینی تخلیص خصوصنده خیلی ایفای خدمات

ایلدیلر اما بر وجه مسارعت ایریشوب هر جانبدن آتشك اطرافك کسدیرمکه اهتمام واطفاسنه بذل همت کلام ایلیان اطفائیه طابورلری صو بولامیوب مأیوس اولدقلرندن ناشی ال چکوب حیرت ودهشت برله آه وواه هجوم عالمسوز آتشه اوزاقدن نکاه ایلدیلر. دریاده ایسه شدید فورطنه نمایان اولدیغی اجلدن سفن عثمانیه واجنبیه طرفندن‌ده چندان معاونت قابل اوله‌میوب امداد هوا ایله آتش علولندی وساحلسرای چراغانده محفوظ ومخزون اولان اشیا بالکلیه محترق وبر مصر خزینه‌سی مقداری مال تلف اولدیغنه ارباب وقوف متفق اولدی. روسیه‌لیلرك اك شهرتلی رساملرندن نیجه‌لرك اللیشر بیك کیسه آقچه بهاده لوایح نادره‌سی‌ده تباه واصحاب مراقی مبتلای ناله وآه ایلدی. والحاصل خروش طوفان نار قضایه خار وخاشاك سعی وتدبیر مفید اولمیوب ساحلسرای چراغان خاکستر اخکر فنا وتسکین واطفاسنه هرندکلو سعی وتدبیر اولندی ایسه‌ده امکانی بولنمیوب کاملاً طعمهٔ آتش قضا اولدی. اشبو بادرهٔ هولناك قلوب ملتی چاکچاك ایدوب کوز یاشی دوکمه‌دك کمسنه قالمادی ویأس وفتور عمومی برحاله واصل اولدی که عقول سخیفه اصحابی تصورات ضعیفه‌لرینه مبنی معنالر ویروب غلط سوزلر اشاعه ایتدیلر وشیخ وشاب وعالم ونادان کثیرحلق لساننده برچوق اراجیف دونوب معتمد وموثوق اقواله رغبت کوستره یلر.

سعادت ملك وملت ایچون محنت وعنا چكه‌رك افنای حیات وهبای ذوق ونشاط ایلین مبعوثان مشهور جهان حضراتی بأی حال‌اك محتشم قصرلره الیق‌ایسه‌لرده دائرهٔ مبعوثین بربنای رسمی اولدیغی اجلدن اودرجه زیب وزینته مستغرق بولنماسی مغایر عقل وحكمتدر . علی‌الخصوص نوادرات روزكاردن یار واغیار جمله‌نك تقدیر وتحسیننه هربار معروض بولندیغی دركار اولان الواح نفیسهٔ مذكوره مثللو زینتلرك مشهر مخصوصلرنده براقلمیوب درودیواره اتكاسی وهوا غازی ایله مشبوع وافر آویزه‌لر موجود ایكن كموشلی شمعدانلرك دخی یرلرنده‌ابقاسی وحریقه قارشی هیچ برتدبیر اتخاذ اولنمیوب مغالطات ایله زمان افناسی موجب مسئولیت عظیمه برامرغریبدر .

نقل دائرهٔ مبعوثان بقوناق سابق سرلشكران
وسر ثر احوال چرخ كردان

وجه سابق اوزره بقضاءالله تعالی سرزدهٔ ظهور اولان آتش تهیج تندباد ایله كیتدكجه سركش‌اولوب چراغان تاب آتش زبانه كش ایله منعدم وسوختهٔ نائره پرتف وهزار زحمت ایله لهیب اژدر نهیب حریق برطرف اولدقده مبعوثان كرانجان حضراتی موی آتش دیده‌كبی پیچ وتاب واضطراب ایله دمیده

اولدیلر . جمله‌یه برخوف وهراس وبردهشت ممتنع‌الاندراس طاری وساری اولمغله آیا بوحریق ندکلو آفتدر تهدید باری ویا رمز آسمانیمیدر و بو احوال نه نتیجه ویرر دیو برحیرت واضطراب استیعاب ایدوب هرکس سرفرو بردهٔ فکر وتحیرده ایکن همان شجعان اسلام وپهلوانان بنامدن واصحاب سیف وزعامت وامیران واجب‌الرعایتدن بعض مبعوثان کندولرین میدانه آتوب مثال پلنك ژیان کلامه آغاز ایله بهی غافللر بوشـلك وتردد نیجه‌در ایچکزده وادیٔ حماست وقدرتده ثبات قدم کوستروب مشکلاته قارشی کلنلر یوقمیدر؟ بوآفت سزلری امتحان ومردم دینلرك جوهرین عیان ایلمکدر اوز نفسکزده احتیاطی بیشه ویجه برثباتدن اندیشه ایلرسز دیجك خلق لاحول کویان اولوب فرد آفریده مقابله‌سنه جرأت ومیدانه رغبت ایتمدی و بوطور عامه قتنده ودکم کس نظرنده دلپسند کورونوب وافراستحسان وتقدیرات بی پایان بذل اولندی. الحق بوعتاب شهدآب کیمسنه‌ده نصاب مافی‌الباب قویمامش اولمغله همان برای عقد مجلس رفیع برمحل وسیع تحریسیله موقتاً اتحاد قلوبی مقر تشریع اتخاذ قلیندی . اما محل مزبور کثیر خلقی استعابه میسور بردائرهٔ معمور اولمادیغی اجلدن مبعوثین عاقبت بین حضراتی ذاتاً هائلهٔ حریقله دلسوز اولدقلرندن چند روز ایچره اول محلده دخی معصور ومکنوز قالدیلر . چون مقدما مقام سرعسکریده

مستدام اولوب بالآخره نام ولحمی ابهام قیلنان رضا پاشا قوناغی
زیب وزینتله تربیع و ترصیح ووافر آویزه‌لرله تنویر وتلمیع
قلینمشدی. مزبور سرای تابان شورای ملته دبیرستان اتخاذ ایدلدی
وصدر جدید وجلیل پروغرامن سرای مذکورده ترتیل وتسویل
ایدوب بعده جواهر کلام ثریا نظام ایله مالامال تقاریض بلیغه‌لر
ایله مقامه آرایش ومعانئ مطبوعه ایله مقاله نمایش ویردیلر
وطره آرای عروس نصفت وعدالت اولوب طرز حکومتی
بعز والشان قواعد عدل واحسان اوزره مؤسس ومبنی وترفیع
قدر وشهرت و مزید شرف رغبته مؤدی قیلمق قصدین اظهار
واعترار ایلدیلر . پس مبعوثان دلستان حضراتی قصر مزبورده
چندان جاودان اولامایوب محلهٔ قباطاشه جوار وساحله نکونساز
برسرایه نقل یار وتبارله اول محلده برقرار اولدیلر. وهمه آن
نسق ساز امور جهان وشیرازه بند مجلد زمان اولوب سایهٔ
دولتلرنده عباد الله دار الامن واستراحتده غنوده و میدان کار وضررده
آسوده اولدیلر . بو اوقاتده مبعوثین قرة العین حضراتی تنظیم
قوانین اموره اشتغال برله تشیید قواعد امور جمهور وتسدید
معاقد حدود وثغور خصوصیلرینه همت، باخصوص دفع ورفع
شر و شور قصدنده مأمولدن فضله اظهار سیاست و قدرت
ایلدیلر وحضرت فیاض توفیقن رفیق ایدوب تعاقب حوادثات
وتراکم عوارضات حسبیله ویا برمقتضای طبیعت کونیه واقتضای

تمدن بشریه ایله جابجا نظام عالمده خلل وانتظام امور بنی آدمده زلل ظهورنده حفظ ایدوب دورهٔ ثانیه‌نك آخر ایامنده بدرقهٔ مهر توفیق رهنمونیٔ هدایت طریقلری اولدی .

ظهور جمعیت محرور وسرکذشت حضرت رضا نور
وتوقیف وی در استانبول

چون مجلس رفیع المقام صمصام قدرتیله اژدر سیاستی مالا کلام بسته لجام ایلیوب وکلای ملتن هر بری آشیانه‌لرین یوان طوتوب کردباد غبار آراسنده مثال کاربان کریزان قیفاده برنیجه مراحل قطع وسدراه اولان برنیجه موانع قمع ایدوب کیتدیلر و سلامت سفر روزی قیلدیغندن اوتوری حقه ادالرین ایفا واولیایه نذرلرین اجرا ایلدیلر شهر استانبولده دیجور لیل مفتوردن بروقعهٔ ناکهظهور حادث اولوب عظیم اندیشه وهمیشه یأس ومناقشه‌یه سبب اولدی .

ظهور وقعه

مؤرخ کمبضاعه وقوع حالی بالذات صاحب سرکذشتدن استماعله مکذوبه‌دن وارسته قیلدیغم اجلدن اتیان آتی اوزره وقعهٔ شب آویزك نقلنه و مسموعك مودوعنه‌شروع قلندی شویله که: آتش بیدود ضیالرین جبال و قلاع اوزره ممدود قیلوب (بیت)

ایتمزمیسك ای روان مسعود. محنت کدهٔ زمینه پدرود. فهواسنجه افقده متحشد وکاه وصاله راغب وکاه بزم الفتدن متحاشی وهارب برشوخ طناز وبرچشم آهوی فتان وغماز مثللو هرلحظه ده بررسم دیکر اوزره رونمون و مثال بوقلمون انواع تجلیات ایله دیکر کون کورونوب کور سماده محسور اولدقده سینوب مبعوثی رضا نور بکك بابی علی الغفله دق ایدیلوب وجاندارمه لر ایچره کیروب اشبو بیتك هرکوشه سن تحری بزه واجبدردیدیلر ومثال مبصران کمرك هکبه وصندوق هرنه وار ایسه مسحوق ایدوب اول ذات کمیابی برهنطویه ارکابله لبلاب آسا تضییق وتوثیقده آشوری شدت کوستردیلر وباب والای عسکری یه ایصال وآه وواه ولوالنه قطعا فریفته اولمایوب منوال مشروح اوزره بربیت حزنه انزال ایلدیلر . مشار الیه برمقدار دفع حیرت ایدوب اوزینه کلدکده ایتدی هی بومحل نه‌در وبنم جرمم نه‌در ایتدیلر بومحل محبسدر وسنك جرمك عظیمدر. مبعوث مثبوت درونده دوشن آتش یأس واضطرابله دمبسته قالدی و دستارچه سن چیقاروب دمعهٔ میغ یأسن سیلدی . چون بوخبر توقیف خارجده بالتحریف اشاعه ایدیلوب کثیر خلقی تخویف ایلدی برچوق کسان دخی زندانه آتلمقله اشبو بادره زبان مخالفینی برمدت خورده وقلبلرین سوخته ایتدی. اما کتاب ثالثده مسطور اوله‌جغی وجهله اولیای امور دستور عدل و نصفتله دیجور سرائری بیاض حقیقته

ایریشدیروب جرمسزلری مسرور و مبعوث روشن ضمیری مخطور هلا کدن قورتاروب نائل حضور ایلدی .

تمت جزء الثانی الکتاب

*

جزء ثالث الکتاب

در وصف احوال احمد رضا بك
وترجمهٔ حال او

مولانای مزبور صنف ممتازدن اولوب دولت ابد مدت عثمانی‌یه نیجه نیجه خدمات مبروره ابراز وبویوزدن کسب امتیاز ایلمش برخاندان شرف‌نشان احفادندن بولنمقله حداثت سنندنبرو تربیه‌سنه اهتمام وبوامنیه‌نك احسن تقویم اوزره حصولی امرنده تقیدمالا کلام اولنوب نیجه ایام ولیال سرمایهٔ استعداد خدادادینی اعمال وخواجکان بندرکاه کمالدن اخذ جواهر ونوادر علومه کوشش واشتغال ایتمکله شعلهٔ جوالهٔ فکر وخیالی پرتو انداز مجالس صغار وکبار وصنادید علمای عظامدن معارف ناظری منیف پاشایه شرفیاب انتسابله فضلی بالتقدیر خداوندکار ایالتی معارف مدیرلکیله کامیاب اولدی وبومناسبتله لانهٔ شهباز دولت وآشیانهٔ عنقای سلطنت اولمقله جای کبار ومأوای مقبلان روز کاراولان

شهر استانبولدن مفارقت ایلدی اما بروسه‌ده مدت مدیده
اقامته هوای تیزپر فرصت مخالفت ایتمکله بیك سکز یوز
طقسان سنهٔ میلادیسی سالنده شهر بارسده کشاده اولان مشهره
ارزوی زیارت وسیاحت کوستروب رخصت طلب ایلدی. لکن
اذن سلطانی ارزان اولنمیوب علاهٔ رمانك فوأد رخشانی غبار
یأس وخسرانله مستهان اولدی . اما مشارالبنان نظیری نادیده
وعلمی مراتب اقصایه پانهاده برعلامهٔ ناشنیده اولدیغی اجلدن
مزبور معاملهٔ درشتانه ومستبدانه‌یه سر فروایتمیوب مطلق العنان
اولدیغن اثبات امرنده اشهادغلاتله فرار طریقن اختیارایلدی.
چون مشارالیه بووجه اوزره ارزوسنجه کرفتار قید نفی
واجلا اولدی. همه آن مزبور مأموریت مولانانك اعزاحباسندن
واصحاب خلق وفضیلتدن مدرسهٔ اعدادیه معلمی کلنبوی سعید
بکه احسان بیورلدی . احمد رضا بك بحر زخار فضائل علوم
اولوب هرفنده ماهر وهر هنرده امثالنه رجحانی ظاهر
اولدیغندن ماعدا سررشتهٔ تزکیهٔ نفسه مالك وطریق حقه
سالك بولندیغی اجلدن جزئی آقچه ایله پارسه وصولنده قطعاً
اثر ضعف کوسترمیوب مدارسه دوامله مرتبهٔ علم وفضلن قدمهٔ
علیایه ایصال اوغرنده ایام ولیال مقدم سعی واشتغال اولدی
واعتیاد افرنج اولدیغی اوزره قونفرانج دنیلیر خطبه‌لر ایرادیله
دولت وسلطنتك دوام وبقاسی قانون عدالت وحریتله میسر

اوله کله جکدر یولنده فریاد و فغان و بو وجهله دخی اعاظم علمای فرنکستان ایله پیدای جیران ایلدی . اول نه غریب بر تجلیٔ ازلی وحکم لم‌یزلی‌درکه مولانای مزبور صغرسنندن بر و طائفهٔ کبار ایله موانست وبر نیجه اهل فضل ایله مصاحبت ایلمکده بولنمش اولدیغندن خلاق قدرت ممالك بعیدهٔ اجنبیه‌ده دخی قولندن بونی اسیر که‌میوب اول فاضل متبحرك اسمن محییٔ دولت صفتیله توصیف ومعنای حیات شهرتدن اول سرنامه‌ایله مجملاً تعریف بیورمش ایدوکندن مادام‌العمر خاسر وامر معیشتده یدهمتی قاصر قالمامش وعلم جفر وعلم حروف وعلم سیمیا وکیمیا کبی علوم غریبه‌ده مهارت کلیه‌سی مسلم ومصدق وعلم حکمت فرنکیه واریتماطیقی ، اسطورنومیا ودها سائر فنون ملکیه‌یه شامل بروقوف صاحبی اولدیغی محقق اولدیغندن هرنه‌قدر بونوع معلوماتك دنیایه چندان فائده‌سی اولمیوب آخرته زیان ایراث ایتدوکی هردرلو شبهه‌لردن بری برقضیهٔ مسلمه اولمغله برابر کندوسنك بووادیده‌کی تحقیقاتی باعث خیبت وخسرانی وسبب ضیاع ایمانی اولمامشدر . اول صورتده‌که خلاق مطلق ورزاق برحق دائم یاردمجیسی اولوب حتی بارسده‌کی مدارسه مداوم وعلم وفن تحصیلنه متهاجم طلبهٔ عثمانیه‌یی سوفله نام قهوه‌خانه‌ده اتحاد واجتماعه دعوتله نصح وپند عالمانه وبیانات فاضلانه وافادات مرشدانه‌سندن مستفید

ونومید اولان قلوب امتده تسلیلر ولید ایلدی . چون خواجهٔ دانا وفاضل هزار آوا هیجای حریتده‌کی مظفریاتنی نصایح وارشاداتنه تردیفاً درعلیه‌یه بیلدیردی خاقان خائقانن تهییج واضطرابنی درجهٔ اقصایه منتهی قیلدی .

مولانای فلاطون شعور وجه‌مزبور اوزره کنجایش تصویردن بیرون وحد ونصابهٔ قدرت بشردن افرون برهمت درویشانه ایله خارقه‌نمون اولوب سلطان استبدادك فؤاد پرمادنده موجود احکر اندیشه وعنادی افزون قیلدقده مزاج ملك ودولتده برداء عضال وبدن هیئت اجتماعیه‌سنده برمرض قتال اولان ادارهٔ کیفیه‌نك انسدادی والی اخرالزمان حفظ حدود وتسویهٔ امور هرموجود واتباع وانقیاد عامهٔ عباده وسیلهٔ سعادت ومبدأ نقود و سرود اولان طرز مشروطیتك بنیاد واو تادین وضع ورکز واستردادی صددنده دمبدم نامه‌لر ایصال واظهار مافی‌البال ایلدی . بأی حال تلاش ملك وملت پایمال واجانبه رومالدر وتزایدوتصاعد شوکت وشان بزجه‌ده مشروط ومضبوط وتوسط‌کز مقبول ومنقوطدر . عبارنده جوابلر آلدقده (مصرع) هوای جنبشندن چاك اولور نیلکون طارم * فهواسنجه جریحهٔ فؤاد یأس ملالنه دلك ایلدیکی مرهم مطلسم وعد وتبشیردن افاقت بولمش مثالی شاد وخرم اولدی . اما خاقان مختال یال ملتدن منقور ادارهٔ بد اذیالك رفعنه رضاسی اولمدیغی اجلدن مولانای دانایی بندوکندویه

جلب امرنده صورت ظاهرده مستقیم اولدی. (بیت) اقتضای قضای کن فیکون. قیلدی هر امری وقته مرهون. بیت برگزیده ودلپسندیده‌سی مضمونی اوزره وقتا که اقتضای قضای ربانی عوالم علویه وسفلیه‌نك تنکنای عدمدن منصهٔ پیرایهٔ وجوده کلمسین مراد بیوردی هر امری وقته مرهون وهر حادثه‌یی بر زمانه مشروط قیلدی اول سببدن ادارهٔ مستبده‌نك وقتنامهٔ احوال چرخ دوراندہ دم هدمی حلول ایتمکین فاضل متبحرك وجههٔ امیدینه سداولان کوه اندوه مشکل کذار نفس شعورین بتکرار معصار تفکر وتعقلده مدار ایتمکله شاهین دوخته چشم خردی هوای حیرتده پریشان پرواز و چراغ انتظاری تنویر مقصود ایده‌جك زمانده ضربهٔ باد زمستانله ناکهان نظردقتدن نهان اولدی. مولانای مذکورکه نیجه کتب وتواریخدن معانیٔ عجیبه استخراج قیلور علم لغتده قادر وغایت تأنی ایله بطائت افاده‌ده قتی ماهر ایدی ذات شریفلری قبل‌الافاده هر کلمه‌یی سنجیدهٔ میزان تدقیق وذهن خودنده برکز معناسن تعمیق ایلیوب بو قائدهٔ معتاده واصول فوق‌العاده ایله صد هزار اسراره واقف وکثیر معانی‌یی عارف اولدیغندن پادشاهك اوز فکرینه آکاه‌اولوب نهانی اه وواه ایلدی اما ساحهٔ بی‌مسافه‌ده افتاده برپیاده بولندیغی اجلدن بوحال یأس اشتمال ووقعهٔ اغفالك بصر بصیرتی احوال ووجههٔ عزیمتی بادیٔ خطر وخلل ایلیه‌جکن

بالتعقل بروجه سابق طلاب عثمانیه‌یه سائق احق وشارق نور شفق اولدی. ذات عزیزلری اول حینده فقدانی نقد و آقچه طولاییسیله قالیچهٔ یأس وخرمانده پیچان ایدیسه‌لرده قطعا افغان والامان کمسنه‌یه اتیان ایلمیوب وجوم اوزره قالدیلر وبتمامت فرنکی لسانن بیلور اولدقلرندن الفاظ غلیظهٔ افرنجی لسان عذب البیان تورکی‌یه تحویل ایله دکمه برکلمه‌نك مدلولنی تفسیر وتعیین ایلیه‌رك نیجه نیجه مطالعات دقیقه و ملاحظات رقیقه‌یه وتاریك وباریك مضمونلری تفهم امرنده برنوید بشارت بولوب وجه مزبور اوزره مکظوم ومهزوم محرومی اولدیغی آب ونانن تدارکنده استظهار ایلدی. اشبو خبر آستانه‌ده شیوع بولوب منجنیق غدر روزکارله آتیلدیغی شهر پارسده نان پاره‌سن کسبدن بیزار وبو جهتله تارمار اولدیغن پادشاهه برتقریب اضمار قلندی اول ذات عزیزك فراجهٔ نام وشانن کلیاً لکه‌دار ودامان وکریبانن چرك افترا ایله خیلودن خیلویه مردار ایلمك وامر واشارتلرینه مربوط و منتظر ونچهٔ غضب و قهرلرینه شکار قیلمق قصدیله بی‌شمار وعدلر وحدود تعداددن آشوری دینارلر اشمار و ایثار ایلدیلر وهکبه‌لره آلتون یوکله‌دیلر جهلهٔ ناس معلول علت وسواس اولمقدن اوتوری عزیز مشارالیهه بو سببدن بلکه شبهه اظهار ایدرلر ایسه‌ده بو مبحثده حقیقت حال و شان عالیلرنده اصح مقال اولدرکه علامهٔ مزبور خزینهٔ مذکوره‌دن آلمایوب

حتی طومارلرین ایپلرین بیله چوزمیوب کری یه ارسال ومطلوبنك آقچه دکل بأی حال اعلان مشروطیته ارزان مساعده اولدیغین اتیان و اجمال ایلدی . اشبو جواب مستطاب وبوجملهٔ حکمت نصاب ییلدیزه معلوم اولدقده آشوری انفعاله باعث وتخم یأس واندیشه‌یی حارث اولدی و اما پادشاه اثرکین وفتور اظهارنده بغایت مستور ومطمور کورونوب آقچه ارسالنده دوام و بانق عثمانینك پارس شعبه‌سنده حفظنه اهتمام ایلدی .

مولانای دانشورسمی ذاتیسیله تأمین معیشت وتمشیت امور ملك ودولت امرنده معارك همت وحمیتك سرافرازی وزینت بخش قلادهٔ روزکارنیجه حالات غریبه ووقوعات عجیبه‌نك همراز وکارپردازی اولدیغی اجلدن احوال وتفصیلاتی نقش طراز صحائف اخبار اولمغین تفصیلدن اجماله عدول اولندی شویله‌که اول هنکامده جرائد افرنجیه انقسام ملك عثمانیان مثللو کفت وشنیده ماهد اولوب (مصرع) زهی رأی باطل زهی فکرفاسد. فهواسنجه وادیٔ فرضیاتده پویان وفیفای قبحیاتده وزان اوله کلدکلرندن بو روایات سخیفه وقیل وقال مناصفه اوزرینه مشار الیهك مجلای خانهٔ خاطرین مشبوع غبارنشستهٔ ملال وپیشانیٔ قمرتاب سیرتلری مهبط کرهٔ یأس و اضمحلال اولدی ودلسوختکان طلبه‌ده قتی لاقیدی وایچلرنده کندویه همحال بر مرد جدی دخی منظوری اولمادقده جوش وخروشه کلوب کوشش طوتان

شاکردانه ایندی ای آسوده نشینان ساحل عرفان بودم شجاعت
وقدرتکز عیان وجان وقانکز اوغورملتده ریزان ایله دمیدر
وحاله نظر ایتلك کرکدر بحمداه سفینۀ مجاهدەم کالای والاقیمت
حریت ایله مالی اولوب هزار رنج وتعب ایله شمدی‌یه‌دك کرداب
پرآشوب میانه‌سندن کنارۀ نجاته لنکرانداز اولمشیکن لایقمیدرکه
ریسمان امیدمی سکین خوف ایله قطع ایدوب سپردۀ دست سیلی
زن اعدا ایلیه‌یم وارك اتحاد واتفاق اوزره اوله‌لم وظهورمزله
اول ملاعینی مقهور ومدمر ایدوب وطن ترازمزی منصور ومظفر
وترقی وتعالی‌یه موفق ایلیه‌لم . بوخطابه کیمسنه‌ده مغالبه ومطالبه
امکان بیراقمامقله واکثرینك بالای ضمیرلرینه ناجسبان کلمکله
تأثیر سرمای حزن وانفعال وبادزمستان یأس وندامتدن لرزه‌ناك
اولوب بوجامۀ تفاخر طراز دخی اندام خردلرینه کوتاه کورونمکله
اندوه غیرت وحمیت مضاعف برله هبوب عواصف آلام ایله
از قالدیکه زلال حیاتلرین افسرده ایلیه‌لر اما نه غریب تجلی
وبدبختیدرکه نتیجه‌ده هربری صباح اوله خیر اوله دیو برمحله
صاووشوب وعدلرین غبار نسیانله پنهان ایلدیلر . شد نطاق
ونشرلوای لامع الاشراق ایچون معرکۀ حمیتده مولانای مزبور
اوچ نفر مجاهدیله قالوب درحال مشورت دیو برمجموعه نشرینه
مباشرت برله استبداد علیهنه ولوال وقیل وقاله ساعی اولدی
وقس علیه البواقی وبلاتوقی مجاهدۀ ملیه‌یه کرمی ویردی .

مزبور رسالهٔ فوائد اسالهنك انمله پیرای میان بستكان
وپیاله طراز تشنكان اوله كلسی طبع وبركشیدهسنه وبوایسه
برمقدار نقد ودیناره محتاج اولمغله آقچهنك فقدانی فكرلرین
تاراج ودراجهٔ امیدلرین منهاج ابتهاجده هدف دانهٔ آماج ایلدی
اما صاحب ترجمه طریق حمیتده فتور كتورمز برمأمور مبرور
ومخاطرات دهوره قارشی قویان برمرد مسحور اولدیغندن
اوتوری شجعان طلاب وهمرازلری اولان احباب واطراب
وارباب اغتراب میانهسنده ایكی یوز اللی قدر فرانق تعبیر اولنور سكه
جمع ایدلدی ووجه مزبور اوزره آسیاب دهرك چرخ بی دورانه
تالاب همتدن آب روان اوشورولوب پیچ وتابه نهایت ویریلدی.
چون مزبور رساله مثال كبوتر خاقان اخترهسریعاً اولاشدیریلدی
بستر خاكسترنده خوابه حسرت قالوب ظلام آراسنده دربدر
كزینیر ورهكذرنده مصادفی اولان چنبر وصنوبر واستر واژدر
جملهسن زیر وزبر ابدر اولدی . همان اول مجاهده برضرر
اولمامق اوزره یمین ایدوب دل بیمارینی خوف اخذ ومصادرهدن
امین طوتهرق كنج اختفادن ظهور وینه كمافی الاول تمشیت
امور جمهور ایلمهسی خصوصنده بی حساب ونصاب استرحاماتده
بولندی اما احمد رضا بك دكل بودم سرورده صاحب فراش
وبرخطوه حركته اقتداری اولمیهجق مرتبهده بیتاب مرض
جانخراش ایكن بله حوالهٔ سمع تلاش ایلمدیكی اجلدن بودفعهده

وادیٔ حمیت وهمتده یکانهٔ روزکار ومسلم امثال انصاف شعار اولدیغن برقات دخی نمودار ایلدی. ذات عزیزلری اول‌حینده (رومونج) تسمیه‌ایدیلن برزقاقده وسکسان درت رقملی خانه‌ده متاقل وغنی وفقیر دیمیوب مصاحبت ومجالستنه قائل وشب وروز تدارك یارانه مائل ایدی وخانه‌سی‌مکتب عرفان ومأوای ارباب نکته‌دان ایدی . مشروطیت رساله‌سی مثال عنبر سارا اطراف وجواره بوی حریت وخلاص ارهاص ایلیوب کثیر اشخاص فراره احتراص کوسترمکله دیار ویارلرین استدبار وسرشك‌سرشارلرین نثار ووجه‌مزبور اوزره مقدار احراری بی‌شمار ایلدیلر .

هروادیده وایه‌سی وهرهنردن مایه‌سی اولان صاحب سرکذشت حضرتلری اتمام اختلاله اهتمام وظهوروقعهٔ خیریه‌یه اقدام کوستروب‌اسامیسی معلوم ذوات‌ایله حصر همت مالاکلام هنکامنده ایکن آفتاب جهانتاب حادثاتدن برشعلهٔ فیض غایات ممدود اولوب ادارهٔ مستبده‌یی سریر اقبالدن مردود وماورای دوزخه‌دك مطرود قیلدی و (بیت)

مثال ادعیهٔ مستجاب او جسم لطیف
نه‌آسمانی کچوب لامکانه ایتدی صعود

فهواسنجه شاهقهٔ حکم واجراده نیر رخشان وش مشهود دیدهٔ مجهود ومسعود اولوب قیود نفی و اسارتی مفقود ونمرود

نمکسودك نفوذینی نابود ایلدی . فاضل رعنانك خاقان ناسزایه
ارسال ایلدیکی ایلك مکتوب حکمت اسلوبنده سرای چراغانك
مجلس مبعوثان اتخاذینی طلب ایلدیکی اصح روایات اوله‌رق
کتب فصیحه‌ده مذکور ومسطوردر . کنزالبرکات وجوهر
اقتحامات اولان ذات ستوده صفاتلری آلایش کرانکوشی ودبدبهٔ
عظمت فروشیدن طبعاً متنفر اولدقلری اجلدن سنین وفیره
وشهور نایسیره‌دنبرو غریبی ومحروم رؤیتی بولندقلری آستانه‌یه
متنکراً بالدخول همان خاقان سابقك حضورینه قبول اولندی
ومراسم دست پوسی‌یی متعاقباً تخصیص بیوریلان قوناغه
وصول بولدی . چون مجلس مبعوثانك کشادنده ریاسته دخی
واصل وسربلند اماثل اولدی امور دولتده لازم کلن اظهار
جلادت وصلابت رفتارندن مجانب ولین الجانب کورونمیوب
مخل نظام تمشیت اموراوله‌جق رخاوت وفتورده دخی بولنمادی .
ذات عزیزلری هرچندکه صلحای امتدن وفضلای
ذوی‌الحرمتدن اولوب قطعاً وقاطبهً ممنوعات ومنهیاته متمایل
وارباب فسق وفجوره متمایل دکللر ایسه‌ده بحسب‌البشر صید
وشکارله دمکذار اولوب جنس طیور وصنف یعفور میانه‌سنده
نیجه‌لری هدف دانه ایله کور هلاکده مطحور وخون‌ناروالرین
معصور ایلرلر (عفی اه عنه) . عرفان قتنده اول علم نه دکلو
اصول وآداب اوزره تلقین واول فن نه جنس وسائطله تیقین

ایدیلور خاصةً واقف اولوب طبع پسندیده‌لری دخی محسود علمادر وهیچ برغنی وفقیر حتی برمور حقیر وضع نجیبلرندن ستمدیده اولمامشدر . مشارالیه امور دولیه‌یه عارف وعربی ویونانی‌وفرانسوی وقدیم آثوری وکلدانی وسانسکری وپهلوی واردو لسانلرینه واقف ومتنوعهٔ فنونه عاکف مدبر امور ملك وملت ومشید مصالح سلطنت ورعیت خیر خواه دولت واقوالنده حقه قائل وعفت واستقامتی کامل وایام ولیاللری همتی عامل وفوائد ومحسناتلری عالی‌شامل عاقل وعادل برذات اولوب قطعا غافل وعاطل وکاهل دکلدرلر . چراغانك طعمهٔ لهیب اژدر نهیب آتش اولدیغی هنگامده کریان اولدقلری مرویدر .

تمت

لایحهٔ حکمت اساله در لازمهٔ احراق بلده

اثر خامهٔ کیرپیٔ مصائب دیده

حمد بی نصاب اول صدر آتش تاب واول ذات کامیاب حضرتلرینه اولسونکه ظنیاتده لانهٔشهباز دولت و آشیانهٔعنقای ملت وبرحدیقـهٔ ذوق وصحبت عـد ایدیلوب اماکه حقیقتـده برویرانهٔ مصیبتاولان شهراستانبولده ایجاب روزکار واقتضای دهربیقرارایله روز شب هر آن وحال وهردقیقهٔ امهال واهمالده نیجه نیجه حریقلر ظهور و صدور ووافر محلاتی بالکلیه اخکر ورماد ایله محصـور ومحفور ایلیوب عموماً ابنیه غایت مرتفع وخراب وفتیل شمع قدر مستعد قبول تف وتاب وبیـوت ودکاکین متصل وملاصق واسواق برنیجهتنك وبربرینهمطابق وهروجهله اصول معماری یه ناموافق اولدیغندن اوتوری بسیار

بیچارکان مظهر فرصت احتراز واحتیاط اولمیه‌رق نائرهٔ حریقده
سوخته وهلاك ونیجه‌لری مبتلای زخم هولناك اولمقله برسنهٔ
قلیله ظرفنده شهر مذکورك آنجق ربعی موجود ودائرهٔ
حریقدن مصون ومطرود قالوب متباقیسی عمود ونقود (بیت)
نه‌در بوخلقت اشیا نه‌بونده‌کی مقصود * نه‌دن بوکونك اولیور
مقتضاسی بود ونبود (تمت) فحواسنجه احتراق واشتعالله
کلیاً نابود ومفقود ومنقلب دود آتش نمود اولمغله عهدصدار۔
تلرنده‌جابجا نیجه وسیع میدانلر آچیلوب اول اراضیٔ واسعه‌ده
اجداد قدرت افزودمزك جلب قلوبنی کافل وعوامل فضائلنی
مستکمل‌وافر خیمه‌لر مثال لاله‌زارمشهود دیدهٔ محسوداولدی.
ودخی شکرنایاب اول کاتب جمعیت حضرتلرینه اولسونکه
هرحریق وقوعی‌الویهٔ شاهانه‌ده وسیلهٔ انسلاب آرام وبوکیفیتك
ظاهری نه اولدیغن تجسس خصوصی اهالیٔ بلاده اهم مهام
اولمغله درحال وثیقه‌لر احضار وملکك چار کوشه‌سنه نیجه
تاتار تیز رفتار اعزام وتسیار قیلوب احوالده اندیشه‌یه کرك
برحال یوقدر تلاش وارتعاشه محل نه‌اوله دیو آه وواه اوباشه
ونیجه فریاد جانخراشه نهایت ویردی . ودخی دعای بی حساب
اول رجال کرام ورؤسای ذوی‌الاحترام حضراتنه اولسونکه
حریقزده جهاتی علی حاله دست مرك زمانه ترك وبومثللوتنك
محلاتنه حتی برعدد سنك وضعنك نه دکلو غیر مناسب اولدیغن

درك ایله بنای بیوته رخصت ویرمیوب دامن رؤیت واقتدارلرنده
حصولی ممکن اولان ژنك وزنك غفلتی ماقبل الحصول صورت
من بورله دفع ودلك وچنك جهل ونادانیلرین رفع وحك ایلدیلر.
فی الواقع بعض جهلا حاشا ثم حاشا احراق وعدم اعمار
بلده نك خطاومستوجب جزی وشکوی اولدیغن علی العمیا ادعا
وبوخصوصده نیجه اقوال وافعال بی جا ایله مثال هزار آواز
ووا ویلا ایدرلر ووکلای بی همتا حضراتندن اشتکا کتیررلرسه ده
بروجه زیر اشبو دعوانك بطلانی وبیوت ودکا کینك لزوم احراقنی
بالسهوله اثبات امرنده صرف ماحصل همت مناسب کورلدی .
طلب وتمنی مولف حقیر اولدرکه حریقزدکان دلسوختکان
مطالعه سیله سرچشمهٔ تسلی یه یول بولسون وغشاوهٔ اوهام وظنون
سببی ایله حقایق بین اولمیان کسانه قرائنیله حقیقت روشنا بخش
یقین اولسون .

خفی اولمیه که برمقتضای تمدن بشریه نظام عالمده خلل وانتظام
بنی آدمده زلل ظهور ایلیوب خیمه نشینان وبادیه پرستان
برنیجه ظرافت وزیب وزینت مراقیله وسادکی واسودکی اوزره
مطلق العنان یشامقدن فراغتله جابجا مداین تشکیل واخشاب
واحجاردن مرتفع اماکن تجمیل ایلدیلر واما بردرلو مظهر
حضور وسکون اولمایوب مهالك عدیده ومصائب شدیده یه دوچار
وکلهم زخمدار اولدیلر . پس لایق اولدرکه بنی بشر خاصهٔ

قناعتله متحلی وفضولی زینتدن متبری ومتحاشی اولوب درودیوار وقالیچه ودستار واموال واحجار قتنده فقیر واما فضائل خصوصلرنده غنی وغفیر اولمقله امثال واقراننـدن واحبا ومحباننـدن جمیع زمانده پسندیده سلوك واخلاق حمیده‌یه مملوك اولسون . ایمدی فکر قاصرانه وعقل حافرانه‌مه کوره شهر شهیر استانبول‌که خراباتخانهٔ مصائب وبئرالغرائب برمدینة المعایبدر سنین‌وافره واعصار سافره‌دن برو کاه تزلزلات‌ارضیه ایله مصائب دیده وکاه بادرهٔ احتراقله تراشیده اولوب اخشاب انشا اولنمق مراد قلنمسه حریقدن مصون قالمسی بر امر عسیر واحجارله بناسی معتاد ایدلسه زلزله‌یله مصاب اولمامسی برواهمهٔ قصیر اولمقله بومسئلهٔ خرد سوز وبومعمای غرابت مکنوزك حل وعقدی نیجه‌در مشاطهٔ روی دلارای عروس سطور اولمغه شایسته وافر فحول کرامه میسر اولمامشدی .

اول‌اجلدن منقلب‌فحم ونارومبدل‌انقاض وغباراولان محلات بتکرار اعمارقیلنوب اشبوعرصهٔ کیروداردە مظهر دینار ودیوار اولان نیجه‌کسان تارومار ودوچار فقر وافتقار اولمقده وبوحال اسف اشتمال اویله‌جه تعاقب وتکرر اورزه قالوب ضرورت واحتیاج مندفع واشبو فجایع بالضروره مناظر سعادت واقبال ایله متبرقع اولمامقده ایدی. تاکه نسق ساز جهان وشیرازه بند مجلد عثمانیان خصوصا موجد قواعد عدل واحسان اولان ذات

آصفیلری حل مشکلات دقایقه محل ومرجع فحول کمل اولان مجلس مبعوثان أیده اه طول الزمان وباب عالیٔ مشار بالبنان ایله دها نیجه نیجه ابنیۀ رفیعه ومحلات پسندیده‌یی تکرار احیا وانشادن ال یوموب ووافر عباد صورت مزبورله بطرز مقبول اسلاف واجداد وضع بنیاد واوتاد مشکلاتندن خلاص اولوب مثال لاله زار جهانطراز وحدیقۀ ممتاز جوانب اربعه‌ده خیمه‌لر اصعاد ایلدیلر وقایغوی حریق وزلزله‌دن وسیئۀ محافظۀ زیب وزینتدن مظهر آزاد اولوب حمد وثنا اوزره قالدیلر .

باوجود آنکه ظلمت آباد ظلم وقهر اولان اقالیمی مشکات شعائر عدل وانصاف ایله منور وصیت صولت خسروانه‌لری سایه‌سنده شان وشهرتلری فضای فسیحةالارجای جهانده جلوه‌کر اولان اجداد عظام واسلاف کرام حضراتی ماوراءالنهرده ارتکاب مشاق ومهالك ایله توسیع ممالك وفتح بلاده سالك ایکن زنهار بیوت واماکنه مالك دکللر وخیمه‌لر دروننده صاحب ارائك ایدیلر . ایام مذکوره‌ده دشمنانك برونلرین قیرمق وکوزلرین صندرمق قابل اولوب وکیمسنه‌دن خوف واحتراز عقوله ذاهل اولمیوب اول دملر دولتی ایادیٔ غیردن انتزاع وملکه استیلا ایچون مدافعلری قهر ایله ظلم واسارته وداع وقتیدر. چوق وکلای ذوی‌الاحترام سعادت ملك وملت اوغرنده برخیلی کلام ایدوب دولتك اشبو دورتشوش وکشمکشه

بر چاره تخریسنده ایکن اقبال ماضی‌یه سبب احراق بلاد وخیمه‌لر درونندە‌توطنله اجرای جهاد اولدیغن بالتیقن فترتدن خلاص اولمق صورت مزبورله قابل وتشوشاته خیمه‌لر مانع وحائلدر دیوب اکثریت آرای وکلا دخی اشبو افکار واقوال معتنا بهایی بأی حال تصدیق ایلمکله فی‌الباب اجرای ایجابی امر وتدبیر وعکس ایفاسی حقنده کلیاً وخفیاً اجرای نهی کثیر قلندی .

ایمدی جمیع حریقزدکان وبالعموم‌وطن‌پروران دلسوختکان اشبو تدبیر حکمت فشان واوامر فوائد نشان مقابلی حمد وثنا و دعای بی‌ریا ایله رفع دست ثنا ایلملری مأمول واشبو تمنیلری بالحق وبی شبهه مقبولدر .

تمت

— ۱۸ تموز ۳۲۷ —

(شهراه) ده انتشار ایدنلردن :

اون تموز یانغیننه دائر

هانی انسان طوق قارننه یاتارده رؤیاسنده ، قاچمق لازم کلنجه ، هرتوجه ایتدیکی جهتده یوجه بریابار دیواره ویاخود هر آتدیغی آدیمده قوجه بردرین قویویه تصادف ایدوب ساعتلرجه چیرپینیر، هایقیریر ونهایت خراب، مضمحل برحالده تر ایچنده اویانیر ؛ ایشته کچن کونکی یانغینلر بویله قورقولو رؤیالردن دها مدهش ، حقیقت اولمق اعتباریله دها مؤلمدی ...

استانبول برشهر مدنی دکل ، هر اعتبارله قوجامان بر اورماندر ؛ پریرندن برقیغلجمدرصیچرادیمی، روزکارك اوکنه قاتیلوب کونلرجه یانییور . اوچ سنه‌در ، شویله بویله، مملکتك درتده بریله خیلی عظیم اماکننی کوله انقلاب ایتمش کوردك .

« بنم اوغلم بنا اوقور . دونر دونر ینه اوقور ! » فحواسنجه
هر یانغیندن صوکره حریقزده یرلرك – هم ده ایکی آیده –
تعمیر وتجدیدینی وعد ایدن حکومت اسکی خرابه‌لره دها بر
تخته برده بیله چکمه‌دی ؛ الآن روزکار چراغانله باب عالینك
کوللرینی صاووروب دورویور ! هایدی دییه‌لم که شویله اولدی
بویله اولدی ، احمد کلدی ، محمد کیتدی ؛ شوقاپدی ، اوقوپاردی‌ده
بونلره بردرلو وقت ونقد بولونامادی ... فقط ، هیچ اولمازسه ،
زیحنی پاشانك راپورلرینه‌ده عطف اهمیت ایدیله‌مز ، فضله فضله
نقلیه‌اوتوموبیلی کتیریلوب نظارتلره‌ده یوزلرجه مارو کن قولتوقله
یاتاق اودالری یاپدیریله‌جغنه اطفائیه‌یه درت بخارلی آرابه ایله
صاغلام بش اون احتیاط حورطومی آلینامازمیدی ؟ او کیجه
قولاغمله دویدم ، کوزمله کوردم ، یوزباشی چاووشه باغیردی :
— برخورطوم دها کتیر !
— افندم ، اونك هانی دیشلری بوزوقدی ...
بویله اسکیلکدن قوجه قاری دیشلری کبی دوکولوب دریسی
پورسوین خورطوملر ، صوبی نهایت اون بش مترودن فضله
آتمایان و تاریخ ایجادی بوستان دولابلریله برسنه‌یه تصادف
ایتمش اولمسی پك ممکن کورونن طلومبه‌لرله ، دکل آتش سوندرمك ،
باغچه صولانماز ...
بزم یانغینلرمزده برده ، دائماچشمه‌لرله قومپانیه موصلقلرینك

آناختارلری بولونماز ؛ نه‌درد ، نه صیقینتیدر او ؟! « قورت
کلدی بر قوزو قاپدی ، آناسی کیتدی آرامغه ، باباسی کیتدی
آرامغه ، چوبان کیتدی آرامغه ... » افسانه‌سی کبی بکجی سقایه،
سقا امامه ، امام قاره‌قوله قوشار ، کیدن کلمز ، کلن کتیرمز،
برحال... بوصیراده‌ایسه داغ کبی آلولرایچنده اللرنده اوفاجق
قووالر ، حتی مشربه‌لر ، بلکه‌ده - دها بودرجه‌سنی کورمه‌دم
اماشاشقینلقله‌محتمل- ابریکلر ،فنجانلرله اطفای حریقه چالیشانلر
بیهوده یورولورلر... ایش اناختارلرده! قفسنی سورن، قاپوسنی
آرالایان، سوقاقدن کلن کچن هپ صورار: - آناختار نره‌ده؟
— صویه دوشدی ؛ صو نره‌ده ؟ اینك ایچدی ؛ اینك
نره‌ده ؟ داغه قاچدی ؛ داغ نره‌ده ؟ یاندی ؛ کولی نره‌ده ؟
صاورولدی! وای بنم کوسه صقالم !.. حکایه‌سنی خاطرله‌ته‌جق
برحالده سؤاللی جوابلی مفصل جغرافیا کتابی‌اوقور کبی برچوق
صورغی، برچوق‌سؤال !... بزم بیلوب کوردیکمز آناختارلر ،
حتی خورطوملر وتفرعاتی جام قوطولر ایچنـده جاده باشلرینه
قونور واوزرینه : « اقتضـا ایدنجه قیروب آلیکز ! » دییـه
برکاغد یاپیشـدیریلیر ، بوتون بو آرانوب طارانمه ، صـوروب
سویلنمه‌لرك‌ده اوکی آلینیر ...
نه‌یدی او کیجه‌کی حال ؟ الله تکرارندن صاقلاسین ، کری
کری دونیور ، قوشیور قوشیور، اوزاقلره قاچییور ، برده

باقیيوردم، قارشیمده ینه قوجه بریانغین ؛ اورادن ترس یوزینه
تکرار دولاشییور ؛ صوله صاپییور ، صاغه قیوریلییور ،
یورویور ، یورویور ، برده باشمی قالدیرییوردم، قارشیمده ینه
قوجه بریانغین ... ایشته اوکوندن بری بکافما برمراق عارض
اولدی : سوقاقده کیدرکن کوزلرمی اولرك باجالرندن ، صا-
چاقلرندن آییرامییورم . یاقولاقلرم ؟ فریاد وفغان تحریسنده ؛
بری خبزلیجه قوشسه ، چوجوق آغلاسه ، وابور دودوکنی
چالسه وجودمه فنا برتتره مه کلییور ، سیکیرلرم که وشیور...
أودهایسه بش دقیقه یرمده ثابت دورامیور ، صیراسیله شرق ،
غرب ، شمال ، جنوب طرفلرینه متوجه اولان اودالری برر کره
دولاشیور ، پانجورلری آرالیوب کوك یوزینی ، قرمشوأولرینی
نظر تدقیق وکشفدن کچیرییورم ! هرساعت باشنده برایسه
مطبخدن باشلایه رق کمورلکه، اودونلغه، بودرومك الك اوروجکلی
کوشه لرینه قدر صوقولویور ، نو تجیلك ایدییورم ! یانغینه سببیت
ویرمسی ملحوظ نه وارسه هپ دکزه آتدیردم ، نه اسپرطو
لامبه لری قالدی ، نه اوتو... حتی زیتون یاغلی یمك بیله پیشیرمك
ممنوع ! کیجه یاتاغمه اوزانوب راحت ایده یم دیرکن فنابریانیق
قوقوسیله اویانییور ، همان آتلایوب اداره قندیلی ألمده قاپی
آرالرینی ؛ دولاب کوشه لرینی ، پرده آرقه لرینی درینه دن درینه
قوقلیه رق، آلمانیانك ضابطه کوپکلرینی اوتاندیره جق برمهارتله

اون‌بش اودالی أوی‌چاتی‌قاتندن صوصهرنجه قدر کزییورم ...
باری‌بوندن صوکره راحت ایتسه‌م!.. عجبا ألمده کی‌قندیل بریره
سورونجدی‌ده اوه کندی ألمله‌می آتش‌ویردم؟ اندیشه‌سیله‌بوسیران
لیلی‌یی‌برده قارا کلقده ایشیقسزتکرار ایدییور ؛ نهایت صباحه
دوغرو براز کوزلرمی قیرپه بیلییورم ... والحاصل دومانمی ؟
ولوچیغاره‌دن ، آلومی ؟ ولو کبریتدن اولسون ؛ بورومی ؟
ایسترسه ترامواید‌ن چیقسین ینه سیکیرله‌نییور ، هیجان ایچنده
قالییورم !

شیمدی برده شواوزون چارشی‌حریقنه سببیت ویرن بنایی
دوشونویورم ؛ بیلمم اولجه سزده کورمشمیدیکز ؟ دنیـانك
الکدار، الکعارضه‌لی بریره‌نده‌بوقوجه بارخانه عادتابش‌یوز آرشین
طوپلار عظیم برقونداق ، برقاوییغینیدی ؛ طوتوشوب یانمق
ایچون غازه ، آتشـه دکل، فضله برصیجاغه محتاجدی ؟ بوش
دورماسی ، حتی اطرافنی نقطه‌لر بکلییوب آبلوقه‌ده بیله‌اولماسی
برفلاکت ، برتهلکه ایکن طوتدیلر اوراسنی بکار اوطه‌لری
یاپدیلر ، ایچریسـنه مانغاللی ، سماورلی برچوق خان آدمی
دولدوردولر ... هایدی بواولمادی، بلدیه‌کورمدی ، حکومتك
برایشده‌ده کوزینه‌ینه‌پرده‌ایندی، فقط اهالی محله‌نك اعتراضلرینه
نه‌دن آلدیریلمادی ؟... بزده آرتق معتـاد اولدی : چیرچیر
یاندی ، ایرتسی کونی هایقیردق :ــ آما زیجنی پاشا برراپور !

کوموش صویی، چراغان، حمبره خانه، قوزغنجق یانغینلرندن صوکره ینه برفریاد :

— جانم زیجنی پاشا برراپور !

راپورلر بریکدی ، بریکدی ، بلکه آلتی آیلق برچوجق قونداغی قدر شیشدی ، قاباردی ؛ بر طبق خسته‌سنك هر نوبتنده بر « آمان دوقتور بررچته ! » دییوب صوکره علاجی یاپدیرمیان برمختل الشعور کبی فعلیاته کیره میور ، شونی بونی نافله یورویورز ...

یاریندن تیزی یوق « زیجنی پاشانك راپورلرینی تعقیب جمعیت خیریه‌سی» عنوانی آلتنده برجمعیت رخصتی آلایم ؛ آه! ریاست فخریه‌سنی برده حربیه وداخلیه ناظرلرندن برینه قبول ایتدیره بیلسه‌م ... هیچ شبهه‌سز دنیانك بشریته اك فضله فائده‌دار اولمش برجمعیتنی تشکیل ایتمش صاییلیردم .

باالله، قابینه کندی اوغلم اولسه‌یدی، بویدی یانغیندن بردرس عبرت آلمادی دییه قولندن طوتار ، قاپی دیشاری ایدردم ؛ وارسین ایسترسه بوغاز ایچی آقینتیلرنده یدك چکنلره چراق اولسون، اورده ایکی بوکلوم ، چالیشسین دورسون؟ حکومتك بوهمتسزلکی قارشیسنده عائله‌لرمزی یانغین سفالتلرندن قورومق ایچون اولادلرمزی هپ طلومبه‌جی ایتمکدن ، کوچك یاشلرنده قفغشلرده یتشدیروب خورطوم طاشیه‌جق، طلومبه باصه‌جق،

دامه ، صاچاغه طیرمانه‌جق بر حاله کتیرمکدن بشقه بر چاره قالمادی ؛ بلکه بو صورتله درت صندوقلزله ایکی بوغچه‌مزی آتشدن و آتش قدر مدهش اولان چاپولجیدن قورتاره بیلیرز ...

بویله کلمش ، بویله کیدر ... یانغینلر دولاییسیله استانبولك اسکیلکنه دلیل اورتاده برقاچ جامعیله کلیساسندن بشقه برشی قالمامش ؛ بشقه مملکتلرده اعاظم اسلافك درت یوز سنه اول دوغدقلری اولر موجود ومحفوظدر . بزده ایسه اون یاشنه کلوبده درت یانغین آتلاتمامش ، مقسط رأسی اولان خانه منقلب رماد اولمامش برچوجق نادراتدن صاییلیر !

صدر اعظم پاشالیله وکلاده ، هر یانغینه قوشوب کیتمکی ، اورالرده ساعتلرجه قالمغی فنا عادت ایدینمدیلر ؛ بو اولور اما سنه‌ده نهایت ایکی یری طوتوشان شهرلرده ... کونده لااقل اوچ کوشه‌سندن پارلایوب یدی سکز قوله آیریله‌رق اوزرینه برایکی کونش طوغان بویله یانغینی برکتلی یرلرده رجال حریقلرله مشغول اولورسه صوکره بالطبع وظائف سیاسیه‌سنی ایفایه وقت بوله‌ماز ! هم سیاسیات ، اوده شو کونلرده سکز اون قوله آیریلمش بریانغینه بکزه‌یور ؛ آوستریا ـ روسیه ائتلاف خفیسندن قوپه‌جق شرارەنك هرحالده اطفاسی بزجه دها الزمدر ...

یانغین اورته‌سنده ، یکرمی مترو بر باجا اوزرنده قالوب یانمق ، پارچه‌لانمق قورقوسیله بردرلو اشاغی آتلایامایان و کیجه

کوندوز آجلقدن ، فلاکتـدن میاولایان کدینك سرکذشـتنی اوقودیغم زمان قلبم صیزلادی ... اوغمدیده کدی ایشته بزم أك مکمل ، أك شموللی ، أك معنیدار هیکلمز ، تمثالمزدر . طبقی اونك کبی اولو بر خرابه‌نك هر دقیقه ییقلمغه مهیا باجاسـنده قالمش ، یاری قاورولمش بر حالده ، کنجندن اختیارندن امیـد ایدییور ، بکلیورز .

— ۱٦ تموز ۳۲۷ —

استانبول مبعوثی اولمق ایچون ...

وکلا، مبارك رمضانیده بزه زهر ایتدیلر. اونلرك یوزندن، یاراماز چوجقلری اولان برعائله کبی نه ذوقمزه، نه‌ده دردمزه باقمغه وقتمز، مساعده‌مز یوق که... ایشیمز، کوجمز آرقه‌لرندن کوزجی اولمق، مردیوه‌ندنمی دوشه‌جکلر، بالقوندنمی دییه‌یوره‌ك چارپینتیسی چکمك !... ایکی کون راحت دورمق اونلر ایچون دکل؛ باقیيورز، مقدراتمزله کوزل کوزل اوینایوب دورورکن هیچ یوقدن بردارغینلقدر چیقاریيورلر، هفته‌لرجه کوشه‌لره چکیلوب کوسکون کوسکون سویله‌نیورلر ... دیدمیا، طبقی یاراماز چوجقلرك احوالی : آبور جوبور ییيوب معده خسته‌لقلرینه طوتولمه‌لر، یانغین یرلرنده دولاشوب کورونور کورونمز

قضالره ، بلالره اوغرامه‌لر؛ صباحدن آقشامه قدر آرابه‌لردن، اوتوموبيللردن اينمه‌يوب بيهوده يورولمه‌لر ، ترەن دورمه‌دن آتلامق ايستيوب قاپيلرله چاربيشمه‌لر... هپسی وار !

شيمدی اختلافك ، استعفانك صيراسيميدی ؟ حاضر آرناوودلق براز ياتشمش ، حوران باصديريلمش، يمن ديكلنمكه قرار ويرمش، خلاصه چار كوشهٔ سرحدمزده دنغينلر، فيرطنه‌لردن صوكره‌كی او آجی سكونت حاصل اولمشكن شو غفرانی آنی كوروانتوسز ، ديدی قوديسز كچيرمك لازم كلمزميدی ؟ برسنه‌در قوپان چيغليقلر ، فريادلردن صوكره اوت مندر كبی ديديك ديديك ايديلن مادر وطنك اتكنه صوقولوب برازده سسی ، صدای كسمك ، ضرر وزيانه نهايت ويرمك ايجاب ايتمزميدی ؟

خارجيه ناظريله پاريس و پترسبورغ سفيرلری اطرافنده بربچق سنه‌در دونن استعفا ، تقاعد ، تحويل شايعه‌لرندن هله شكر آرتق قورتولدق ، آرتق رفعت پاشايه « مكانت تحملسوز وتحمل فوق‌البشر كبرك ، علی‌الخصوص سكوت عارفانه واحتياطكارکزك مكافاتيدر ، كوله كوله كيدك ؛ ذوقكزه باقيك ! » تمنيسيله وداع ايتمكه موفق اولدق ديركن بربحران وكلا شايعه‌سيدر قويدی . آناطولی سياحی جاويد بكك صدرتی كبی شاقاسی بيله فنا اولان ـ ديوان حرب لسانيله سويليه‌لم ـ «تمنيات نالايقه»

غزته صحیفه‌لرنده یر بولدی . بو دفعه تحف ویکی بر عادت دها میدان آلدی ؛ هر مملکت کندی آدملرندن بر وکلا لیسته‌سی یاپوب ناظرلق هپ همشهریلرینه انحصار ایتسین دییه حتی محکمه‌یه مباشر اوله‌میه‌جقلری عدلیه‌نظارتنه، بر طوربه‌اسکینك، یدی سکز چماشیر سپتنك حسابنی بوله‌میه‌جقلری مالیه‌یه لایق کوردی؛ توکلی‌قیزی کندیسنه بیراقیرسه‌ك، یاداوولجی‌به وارر ، یا زورناجی‌یه دیرلر ؛ انتخابکرده‌لر آراسنه آز دها داوولجیلر ، زورناجیلر بیله‌قاریشه‌جقدی. فقط مشغولیتمزیالکز بحث اولنان وکلا ایله‌لوقانطه غارسونلری کبی لیسته تنظیمنه منحصر دکل، منحل استانبول مبعوثلغی وار ... مکرسه خارجیه ناظر سابقمز عین زمانده بزم مبعوثمزده دکلیمش ؟ بن بو مسئله‌ده ینه آتالرمزك، اجدادمزك تقدیرخوانی اولویورم ؛ اونلر پك بیوك ذاتلرمش؛ تجربه‌اوزرینه‌سویلرلر ، حکمت‌صاچارلرمش ، سوز کوموش‌ایسه سکوت آلتوندر، سری‌بو ایشده بسبتون عیان‌اولدی؛ اکر سفیر جدیدمز براز دها موقوف سکوت‌اولسه صدارته‌قدر چیقه‌جق؛ شاید نفس بیله آلیه‌چق قدر سکوتیلکده ملکه‌سنی آرتدیرسه آرتق سیلاب ترقیسنك اوکنه کچیلمیه‌جکمش !... نصل اونك جسر مصطفی پاشایی آتلایجه ـ بالطبع ایچندن « اوح ، دنیا وارمش ! » دیمه‌سی وارد خاطرسه بزده سنه‌لردن بری نشانلی دوروب بر درلو عقدلری اجرا ایدیله‌مین ایکی نامزدی نهایت

نائل امل كوره‌رك ، اولدیدی اوله‌جقدی ، كلدیدی كله‌جكدی دیدی قودیلرندن باشلرینی قورتاران عائله اعضاسی كبی، درین بر نفس آلمقلغمز طبیعیدر . دوغروسنی سویله‌یه‌یم ، بن كندیسنك ایللك انتخاب وتعییننندن بری ناظرلغنده‌ده ، مبعوثلغنده‌ده عاریت آلنمش برپاراوانه، اعاده ایدیله‌جك برماصه اورتوسی كبی موقت برحال ، بر ادارهٔ مصلحت پولتیقه‌سی بولویور ، بر مدت بشقه اقلیم قوشلری كبی باغلرمزده ، تارلالرمزده یابانجی یابانجی دولاشوب كونك براومولماز ساعتنده « پیررر !.» دییه اوچوب اصل یرینه كیده‌جكنی بیلییورم . بیلدیكم كج ، كوج چیقدی، دها زیاده دولدورمه قوشلره بكزه‌ین طاوس زینتمز آشدی ، كیتدی .

شیمدی مسئله منحل قالان استانبول مبعوثلغنه امثالی مثللو بر مقتدرینك تعییننده ! بن نامزد اولویورم ؛ كولمه‌یك، ایشته بیاننامه‌م :

ای قدرشناس ، ای وطن پرور منتخب ثانیلر !

سزه دها زیاده مألوف اولدیغكز كلمه‌لرله خطاب ایده‌یم : ای اخوان ، ای قرده‌شلر ! خالصانه توصیه‌م اولدركه بو دفعه انحلال ایدن مبعوثلغه بنی انتخاب ایدیكز ؛ زیرا انتخابكرده كز اولان دیكر مبعوثلركزده موجود بالجمله خصائل و مزایایی

بن‌ده سزك اوغوركزده اكتساب ايده بيليير ، بن‌ده اونلر قدر سزه ودائرهٔ انتخابيه‌مه مفيد اوله بيليرم .

فى الواقع بن سنه‌لرجه حياتمى پارس كبى مستكره بر ديار غربتده ، صالونلى ، كتبخانه‌لى اوفاجق برطاوان آراسنده كچيرمكه راضى اوله‌جق ، صرتمده قماشلرينك عاديلكى وماقاصنك قبالغى ايله مشهور لونده‌ده‌كى « پول » ك البسه‌لريله خلق ايچنه چيقه‌جق ؛ دولابمده‌كى اون بش چفت قدر آز آياق قابلريله ادارهٔ مصلحت ايده‌جك ، والحاصل بوقدر فجيع برسفالت محضه‌يه كوكس كره‌جك قدر عزم وثبات صاحبى دكلم . بو درين فقير احتياج ، بوآجلق وصوسزلق ايچنده بن عبدالحميدك بيكلرجه ليراسنى آلمقدن امتناع ايده‌مز ، بوفداكارلغه ، بومحروميته قاتلانامازدم ... فقط ، اى حميتمندان اهالى ، اكر بنده كورمك ايستديككز مزيت يكانه بوصورتله فقروسفالته تحمل ايسه ، امر ايدك ، شيمديدن تيزى يوق ، استانبولى ترك ايده‌يم وآجلقدن اوحاله كله‌يم كه بردرى بركميك قاله‌يم ، آياقده دوراماز ، يورارلانمه‌دن بر آديم آتاماز اوله‌يم ؛ صوسزلقدن دوداقلرم مشين قدر قوروسون ، مهجوريت آب‌وشانه‌دن صاچلرم امور ادارەمز قدر آچيلماز ، تميزلنمز برحال آلسين ، عدم نظافت وجودمى اويله استيلا ايتسين ، صرتمده‌كى پلاسپاره‌لر اودرجه چوروسون ، لیمه‌لیمه اولسون وقوقسون كه حتى بلديه چاوشلرينك

بیله نظر دقتنی جلب ایتسین ، خلاصه اویله دکیشه‌یم ، سفالتله اویله کسب استیناس ایده‌یم که عودتمده حالمه دیلنجیلر آجیسین ، دارالعجزه‌دن اعانه‌لر طوپلانسین ! ... هم مزیتلریمی نیچون صاقلایه‌یم ، بنی مبعوث ورئیس یاپك، چراغان کبی برسرایمز نیم یوزمدن منقلب دود ورماد اولورسه بن دهافضله کوز یاشی دوکه بیلیر ، دها فضله دردلنه‌رك اوچ کون دکل ، اوچ آی خسته‌لانیروال‌اویمك خصوصنده‌ده‌دهازیاده احتیاط‌کاربولونورم!

ینه فی‌الحقیقه بن نه المده دوقسان دوقوز دانه‌لی تسبیح ، نه دوداقلرمده یانمده کیلرك نظر دقت وحیرتنی جلب ایده‌جك قدر یوکسك سسله سویله‌نن کلمات توحید ، تره‌نلرده ، واپور- لرده پرنیاز وعبادت دولاشه‌جق ، علی‌الخصوص سوقاقلرده بر ثانیه بیله وظیفهٔ عبودیتی ایفادن کری قالمیه‌جق قدر علناً مشغول تهلیل وتقدیس اولامام ؛ بن نیاز وعبادتمی حجرهٔ وحدتمه حصر ایدن عبد کنهکارم ؛ فقط ، ای کارازموده منتخبلرم ، ارزوکز اویله ایسه بیلدیرك ، کندمی نیاز ومناجاته اویله وقف ایده‌یم که ممرناس اولان یرلرده نماز قیله‌قیله ، بوکلوم بوکلوم یورویه‌یم ؛ نره‌ده برغلبه‌لك کورورسه‌م کیدوب همان قرائت اذان ایله خلقی نافله نمازینه دعوت ایده‌یم و واپورده ، واغونده بلند آواز ایله موعظه‌لر ویره‌یم ؛ سوز آلان هر مبعوثدن صوکره کرسی‌یه چیقه‌یم وافاده‌لرینی قیاس منطقی ایله تحلیل ایده‌یم !

ینه فی‌الحقیقه بن، سوزك کموش، سکوتك آلتون اولدیغنی
بیله‌رك ساعتلرجه لا ویانعم بر کلمهٔ ردوقبول صرف ایتمیه‌جك قدر
صبور ومتحمل بر دیپلومات دکلم... اوضاعمده نه اوخشبی
مکانت، سیماده نه او حجری مرکوزیت واردر. بن صویك
چاغلایانی، انسانك سویله‌یه‌نی ترجیح ایدن جهلادن ولزومندن
فضله صیچرایوب قونوشه بیلن خفیف مشربلردنم. فقط،
ای عقلای اهالی، آرادیغکز، ایستدیککز خصلت بو ایسه سویله‌یك،
صاغیرلر، دیلسزلر، کورلر قدر ایشیتمه‌یه‌یم، سویله‌میه‌یم، کور-
میه‌یم. بنی طوتك، بر صندالیه‌یه اقامه ایدك، حضورمه یدی
دولك یدی سفیری کلسین، صبر طاشلرینی چاتلاته‌جق قدر
سویله‌نسین، ایی دیسك، کوتو دیسك؛ اکر آقشامه کلدیککز زمان
آغزمی برثـوت ویا خاییر مقداری آچیلمش بولورسه‌کز بر معتاد
بوتون شعبه‌لرکزه تلغرافله امر ویرك «طنین» ه یدی آی اك
قابا الفاظ اعتراض ایله یدی بیك پروتستو نامه چکسینلر!

ینه فی‌الحقیقه بنم نه اسمم اردوده صاری چیزمه‌لی محمد آغا
قدر نا معلوم، نه جسمم نسیم قدر نامرئیدر، نه‌ده استانبوللی
دکلم؛ فقط مرامکز بو ایسه، ای قیمت شناس منتخبلر،
آکلاتك، همان کیده‌یم کندمی تا سیبریا تورکلری نفوسنه قید
ایتدیره‌یم واسممی مجهول ایتمك، جسممی کورونمز برحاله
صوقمق ایچون افسونلر بولایم، اودرجه کندمی اونوتدیرایم که

موجودمی‌یم معدوممی‌یم، بن‌بیله فرق ایده‌میه‌یم، عالم غیبه اویله قاریشایم‌که اسممه ضبطنامه‌لرده، جسممه مبعوثان‌قوریدورلرنده تصادف کیمسه‌یه میسر اولماسین. اویله‌اونودولایم‌که بنی‌بیلن درت بش اقربام بیله وفاتمه قانع اولسون، خاطرلادقجه « اه رحمت ایله‌سین ، سس‌سز ، صداسز بر آدمدی ! » دیسین ...

ینه فی‌الحقیقه یانغین چیقسین‌ده نه‌قدرمکمل نعره‌زن‌صولت اولدیغمی خلق کورسـون وتقدیر خوانم اولسون ، دییه ایکی عنصر عثمانی‌یی بربرینه قاته‌جق سرین قانلیلق بنـده موجود دکلدر ؛ بن دکز صـولرنده ممزوج معادنه کوز دیکه‌جك قدر تشنه‌ده اولامام؛ زبون وناتوانم . فقط ایسترسه‌کز ، چالیشه‌یم، چابالایم ساده بحر لوطده دکل ، بحر قلزمله حززده ، عمان ایله اوقیانوسده‌کی معدنلری، حتی اجرام سماویه‌ده‌کیلری‌ده آلایم ، نظاماً مأموریت صایلمایان نه‌قدر پاره‌سی‌بول مساند عز واقبال وارسه صـدرینه کچوب بوتون بونلری نفسمه حصر ایده‌یم ، هردائره‌نك بودجه‌سنده کندمه حصه‌لر آییره‌یم .

عزته‌مك سرمایه‌دارینی قلم افندیلـکندن سـاده والیلکه شهرامینلکنه دکل، اعیان‌ریاستنه‌چیقارایم ، کوچوکلی بویوکلی محررلرمی معلملکده بیراقمیه‌رق واونلردن قابینه‌لر تشکیلیله‌ده قالمیه‌رق صیراسـیله برر برر صدارته کچیره‌یم ؛ اویله مقاله‌لر یازایم‌که کلمه‌سندن‌قوجه برعنصرمز عصیان‌ایتسین ؛ هرجمله‌سندن

برشرارهٔ جنك وجدال چیقسـین ، هیئت عمومیه‌سی‌ده بنم شمدیلك تصور ایده‌مدیكم بیلمم نه كورولتولر قوپارسین!.. حمیت وطن نامنه بوكون بن‌ده بونلری یاپه‌یم ، تك آرزوكز یرینه كلسین ، مبعوثكزه باقدقجه كوكسكز افتخارله قابارسـین ، كوزلركزدن اشك شادی دوكولسون .

ای مزایاشناس منتخب ثانیلر! آرتق تردد ایتمه‌یلك ، رأی پوصله‌لرینی « كیرپیٔ ناتوان » اسمیله دولدوروك، بوصورتله‌شان مملكتی سماواته قدر اعلا ایدك . فقط سزه صـوك برتوصیه‌م وار : اوله‌بیلیر كه سوادی بیاضدن فرق ایده‌میه‌جك قدرنادان برقاچ مخالف توره‌ر وبنی بوشرائط داخلنده اوموقعه لایق كورمز ؛ حق ایچون هرطریق صوابدر ؛ چیچكجی اوغلندن باشلایه‌رق هرواسـطه‌یه مراجعت ایدك . نومید اولمه‌یك . رأی‌صندوقلری قول یاپیسی دكلمی؟ نه‌لره ، نه‌لره مساعددر!..

— ٢٤ اغسـوس ٣٢٧ —

مالیه نظارتنه سوزشلی برخطاب

بو کون اشخاصه ، وکلایه ، بدبخت ناظرلرمزه دکل ، سکا خطاب ایدییورم أی نظارت ؛ سکا سویلیورم أی عالی بنا ، أی وفاسز ، أی قرارسز ، أی ظالم مقام ؛ أی دکزلر قدر امن واعتماده ، قادینلر قدر عشق ووفایه شایان اولمایان بی انصاف مسند ! وفاسزلغك ، قرارسزلغك یوزندن محبوب قلوبمز اولان سوکیلی اولادمزی ، ملك خصلت یاورومزی برقاچ آیلق هوساتك اوغورنده غریب سیاحلر ، غربتزده درویشلر ، حسرتکش عاشقلر کبی چوللره سوروکله ین ، کرملر ، مجنونلر ، فرهادلر کبی داغلر باشنه دوشورن سندن شکایت ایدییورم ، أی فانی مسندعز واقبال ! ... سنك نه مطلسم ، نه فتان ،

نه جاذبه‌دار برذوقك وارمش كه أك جدى ، أك كزيده نخبهٔ وطنی‌ده اغفاله موفق اولدك ؛ آغوش زيب وزينتكه آلوب ايپك دوشكلرده ياتيردك ؛ قديفه قولتوقلرده ديكلنديردك ، ماروكن آرابه‌لرده كزديردك ؛ « بن هرزمان سنكم ، بنم مينی مينی ملكم ! » كبی عشق وفسانه ترانه‌لريله قلبنی اميدلر ، امنيتلرله دولدوردك .. صوكره ، آه خائن ، طوتدك ، ظالم بر آياق ضربه‌سيله اونی ، اوبرج اقبالدن ، اوشاهقهٔ عظمتدن بوزمين سفيله ، بوخاك حقيقته آتدك ... سنده هيچ وفا دينير خصلتدن ، انصاف دينير نعمتدن اثر يوقمی ؟ ... آليشديرديغك اومحيط ذوق وشهرتدن صوكره ينه اسكی حياتيله آرامزده نصل ياشايه‌بيله‌جكنی دوشونه‌مدكمی؟ ... سن « قله‌ئوپاترا »لر ، « مه‌سالين »لر ، « ته‌ئودورا » لر كبی نه‌فتان ، نه‌روح نواز ونه‌ظالم برقوتمش سك كه حسرتكله بدبخت ياوروم‌زك كل ياناقلرينی صولدوردك ؛ قويلجيم كوزلرينی سوندوردك ، صولر كبی چاغلايان لسانی صوصدوردك ؟ ... سن نه آفت ، نه مستثنا ونه‌خائن برتأثيرمش سك كه افتراقكله مينی مينی اولادمزك دماغنی خراب ، ايپك صاچلرينی پريشان ايتدك ، كل كبی پاك ، آلتون قدر خالص قلبنه خنجر حزن واحتراص صوقدك ... اونی طانيلماز برحاله كتيردك ! ...

بلكه بكا ، بنم بوصميمی فريادمه اعتماد ايتمزسك ؛ فقط ،

كيت ، احوالنى تدقيق ايت ؛ آغوش زروسيمينكدن محروم اولالى كل‌دهانى صولدى ، حركاتنى محاكمه ايده‌ميه‌جك قدر تارمار اولدى ؟ ... سنك محروميتك نه‌تحملسوز برزهرمش‌كه هفته‌سنده دماغنه يايبلدى ؛ قالقدى سلطان ابراهيمك تختروان سيرانلرى كبى كللى ، چيچكلى ، بايراقلى ، قوردلالى آرابه‌لره بيندى ؛ موسليلر ، غازه‌لر ، دانتلالر ايچنده دوكون هديه‌سى برمانغال كبى باشلرده دولاشدى ... برهفته ايچنده درت بش دفعه شهرلردن شهرلره قوشـدى ، كنديني يوردى ، اذاى افتراقكى متاعب سفرله آووتمق ايسته‌دى ... فقط اولمادى ؛ حسرتك اشتياقك اوقدر اشتعال ايتدى ، جريحهٔ عشقك اويله حمالرحاصل ايتدى‌كه طاشلرى ، قيالرى‌ايكله‌تن برآه جهانسوز چكوب‌فرهاد كبى داغه دوشدى ، مجنون كبى صحرايه‌آتيلدى ؛ ارضروم يولنى طوتدى ! ...

ايشيديبورميسك ، أى ظـالم مقام ، وفاسز مسـند ! ... ياورومزى‌غربتزده ايتدك ؛ دوشنده عباسى ، دستنده‌عصاسى ، يالين آياق ، آچيق باش‌يوللره دوشوردك ... كيتدى ، كيديبور ؛ عشقنه مخوف داغلردن برسكون ، كوپورمش نهرلردن برتسلى آرامق ، عشقنك مرهمنى وحشت طبيعت ايچنده بولمق ايچون چوللره ، جبللره دوشدى ، راه غربتى بويلادى ؛ كيديبور !

فی‌الواقع ناظرلق نه‌علوی ، نه‌روح افزا برمظهریتدی...
انسان افتراقیله نصل صیزلاماز ، نصل خراب اولماز : دوشون اوکونلری یاوروم ؛ اونلر نه شانلی صباحلر ، نه نشاط آور کیجه‌لر ، نه پرسحر وفسون دوره‌لردی ... مقامکه کلیرکن نظارتك آب روان قدر پاك ، شمس درخشان قدر مجلا مرمر مردیوه‌نلرنده یاقالری شریدلی ، اوکلری ایلیکلی خدمه‌لرشتاب ایدر ، یاری بولوطلی برپاز کیجه‌سی رنکنده‌کی کلاهلرنده هلاللر پارلایان اساطیری پولیسلر دیزیلیر ، أسکی پادشاهلرك خاص آغالری قدر معتنا ومطرا کینمش ، یاناقلرنده رنك لعل حیات ، وجودلرنده شکل‌شیرژیان محسوس قهرمان ژاندارمه‌لر سلامه دورور ؛ بویله برهیئت پروقارله سالونه چیقاردك ؛ اوزمان سکا بلورکاسه‌لرده شربتلر ، فغفور فنجانلرده قهوه‌لر ، کهربا چوبوقلرده سیغاره‌لر ویررلر ، صباح ذوقکی اتمام ایدر-لردی ... صوکره اسقامبیل واله‌لری قدر پر تمکین مأمورلر برر برر حضوریکه چیقارلر ، بویوك بر حجاب وادبله کوزلری یرده ، اللری بسته امرلریکی آلیرلر ، « امر وفرمان سزك افندم! » دییوب بشقه‌لرینه چاریمامغه بغایت اعتنا ایله وکری کری مهارتله چیقوب کیدرلردی ! دها صوکره طعامك حاضرلانیر ، ساقسونیا معمولاتندن شفاف طاباقلرده آلتون چاتالکله خاویار کبی ، یومورطه کبی انافس اطعمه‌دن برر

پارچه آلیر ، ماروكن قولتوغنده هضم وقتنی کچیردك ...

دها نه‌لر واردی ؟ ... صیرمه‌لر کییوب ، نشانلر طاقوب سرایلره‌می کیتمك ، قادینلرك ، باغچه‌لر قدر سوسلو خالیلر اوستنده کله‌بكلر کبی اوچوشدقلری سفرا بالولرنده فرنكلری فرط تعظیم وحرمتله یرلره‌می قاپاتمق ؟.. خصوصی واغونلرله سیاحتلره‌می چیقمق ، آرابه‌کی انسانلره‌می چکدیرمك ؟.. بونلرك هپسی واردی ، هپسی ممكندی ، هپسنده‌ده آیری آیری بر ذوق ، بشقه بشقه بر نشئه موجوددی !

فقط ایواه ! ... « شیمدی نه یر ؛ نه یار قالدی ، کوکلم دولو آه وزار قالدی » ماصدقنجه هپسی ، هپسی بیتدی ؛ ایپك قولتوقلر ، جانفس سدیرلر ، یاپیلی واغونلریرینه ، دکیزه دوشمش شیشه‌لر کبی اوکه آرقه‌یه متمادیاً صاللانان دوه‌لر ، ایوب اویونجاقلرینك آزمانه بکزه‌ین ایکی تکرلکلی غانیلر ، کوتو بارکیرلر ، کلك‌دینیر طولوملر اوستنده وحشی داغلر دولاشه‌رق کیتمك ، سفیل خان کوشه‌لرنده ، سونمش آتشلر قارشیسنده سرشك یأس وافتراق دوکمك ... ایشته بوندن صوکره سنك قدرك بواولادم ...

سکا بیك تلعین ای بی وفا مقام ، سکا بیك توبیخ ! ...

آرتق خطابه‌یی ، فریاد وافغانی بیراقوب براز قارئلرمله حسبحال ایده‌یم :

عجبا طربزونه ، ارضرومه نه یاپمغه کیدییور ونه اوله‌جق دییه خلق‌ده برمراق ... کلوب کلوب بکا صوروبورلر ، بن‌ده هرصورانه « جانم اوراد ده بلکه کللی آرابه‌یه بینه‌جك ، بزه نه ؟ » یاخود « وقتیله مغنیساده اولدیغی کبی ارابه‌سنی انسانلر چکه‌جك ، نه‌مزه‌لازم ! » کبی باشدن صاومه‌جوابلر ویرییور ، بالطبع اقناع ایده‌میورم ... دوغروسی بکاده مراق اولدی ؛ عجبا سقوطی هنکامنده اورالر اهالیسنك میتینغ یاپمادقلرندن متأثر اولدی‌ده بیان‌اسفه‌می کیدییور؟ یوقسه دعوت تلغرافلری آلدی‌ده اونلره‌می اجابت ایدییور ؟ ...

یاننده اوقه‌لرچه سولفاتو طاشییورمش ؛ ظاهر ایندیکی خان ، کیردیکی کوی خلقنه قوطی قوطی ، شیشه شیشه داغیته‌جق ، بوصورتله قارشیلرینه چکوب‌ساعتلرجه قونفرانسلر ویرمکه حقی اوله‌جقمش ! وقتیله شهزاده‌لردن بری تبدیل قیافتله یمش اسکله‌سنه ایتمش ، سریلی موسم‌میوه‌لرینی سیرایتمکه باشلامش واوصره‌ده کچی بوینوزلری نظر دقتنی جلب ایتمش ، « بونلرنه ؟ » دییه صورمش. دکانجی برینی قیرمش ، ایچنده‌کی مینی مینی طاتلی زره‌لرینی بالارائه : « بوکا کچی بوینوزی دیرلر ، ایشته شوبالی‌ایچون‌ییرلر! » دیمش ؛ اوزمان‌شهزاده « اوقدرجق بال ایچون‌ده بوقوجه بوینوز ینیرمی ؟ » دییه حیرت ایتمش...

بو قونفرانسلرك، بوسفر سیاسینك نصل برتأثیر حاصل

ایتمه‌سنی ایستیورلر؟ بردرلو کشف ایده‌میورم ؛ عجبا بر آی صوکره طربزون وارضرومده‌ده یکی یکی غزته‌لر توره‌یوب « بیزانس محیط سفیلنه » خطاباً مقاله‌لرمی نشر ایده‌جك ؟

بونی هیچ اومیورم !

— ۲ تموز ۳۲۷ —

نصرالدین خواجه‌نك اقوالی واسطه‌سیله

قابینه‌دن شكایت

كچنكی فیرطینه‌یه دكیز اورته‌سنده یاقالانوب تك كوركله چولوق چوجوق أنكینلرده چالقالانان ونهایت سیلیوری اوكلرنده تخلیص ایدیلان فلاكت دیده‌لرك حالنه بیلمم قابینه‌مز اعضاسی ده آجیمش وكولمشمیدر ؟... بالخاصه قابینه‌مز اعضاسی دییورم ، زیرا سیاسیات دەكیزینك داغلره چیقدیغی، ایران كبی ، فاس كبی قوجه قوجه سفینه‌لری قایالره چارپدیغی بویله قاصیرغه‌لی برزمانده بزم سالخورده قالیونمزی سوق ایدنلرله او بیچاره متنزهین آراسنده بن عجز ویأس ، عقل واذعان ، بخت وطالع جهتندن هیچ بر فرق بولمیورم . زوالیلرك چراغان یانغنیله باشلایان دفتر اعماللری حریق ، حرب وقولرا وقوعاتیله‌دولدی ... مشهور حكایه‌در :

آقشهر صوباشیسی برکویی دوره کیتمش ، برهفته صوکره عودتنده خواجه مرحومك « باری اکانه بیلدیکمزمی ؟ » دیمش وتفصیلات ویرمش : « برنجی کونی بریانغین اولدی ، کویك یاریسی یاندی ؛ ایکنجی کونی سیل باصدی ، صولرچولوق چوجوق ، داوار ، اشیا ، نه وارسه آلدی کوتوردی ؛ اوچنجی کونی برخان ییقیلدی ، خلق آلتنده قالدی ؛ دردنجی کونی بردلی درت کیشی کسدی ، بشنجی کونی مسجده ییلدیرم دوشدی ، آلتنجی کونی برماندا قودوردی ، بش آدم ئولدوردی ، یدنجی کونی‌ده بن‌دوندم ... » خواجه همان آتیلمش : « أیی که چابوق عودت ایتدك ، یوقسه براز دها قالسه‌یدك کویده طاش اوستنده طاش ، اوموز اوستنده باش قالمیه‌جقمش ! » دیمش .

صوباشی ینه انصافلی ، مروتلی برذاتمش ؛ برهفته‌دن فضله دورمامش ؛ یاقابینه کبی ایشی بتمسه‌میه‌رك آیلرجه یرندن قیملدا-ماسه‌یدی ؟ ...

ایشته سنه‌سی کلدی کچدی ، الآن وکلا کچمدی ؛ تقاعد ایدیله‌جکی سویله‌نن پترسبورغ‌سفیریله رومایه تعیینی روایت‌اولنان خارجیه ناظری حوادثنك‌ده الی‌ماشا اه بوحزیران سنهٔ دوریهٔ اشاعه‌سی حلول ایتدی .

آیاقلری روماتیزمه‌لی ، کوزلری شاشی ، قولاقلری طوپ صاغیر براسکی کوی ژاندارمه‌سنك یدمحافظه‌سنه بیراقیلمش

تحصیلدار کبی قلبلرمزده امنیت واعتماد مفقود ! ایکی کوتوبارکیر اوستنده صارصیله صارصیله کیدییورز ، امانره‌یه ؟... خواجه مرحوم کندینی جندیٔ ماهر عدایتمش ، خاشاری برقاطره بینمش ، فقط باقمش که حیوانك باشنی بردرلو ایستدیکی جهته چویره میور ، « نره‌یه افندی ؟ » دییه اوصیره‌ده کندینه‌سؤال ایراد ایدن احبابنه دونمش « قاطیرك ایستدیکی یره ! » دیمش ..

وکلالق آتلی قارنجه‌یه ، دونمه‌دولابه بینمه نوعندن برکونللك هوسه ، اکلنجه‌یه ، ارزوی طفلانه‌یه‌دوندی ؛ « آمان‌نه‌خوش ، برده بن‌باقسه‌م ! » دیین‌هوپ !... اسکمله‌لردن برینه آتلییور : خواجه‌نك عظیم‌الجثه براوکوزی وارمش ؛ ایری بوینوزلرینك آراسی اوقدر جاذب ، اودرجه نظرفریب ، اوقدر جالب ذوق وصفا کورونورمش که « آه اورایه بربینسه‌م ... » دییه صاحبنه حسرت چکدیرر ، رؤیالرینه کیررمش ؛ نهایت برکون‌ارزوسی حاصل اولمش ، اوکوز چایره اوزانوب یاتارکن خواجه‌فرصت بوفرصتدر دیمش ، حیوانك آلننه آتلامش ، فقط دهابرلحظه یرلشمکه‌وقت بولامادن برباش‌صاللینتیسیله بینی اوستی یره قاپانمش ؛ اوصیره‌ده حالی کوروب ثولدی ظنیله آغلایان قاریسنه، کندیسنی براز طوپلار طوپلاماز : « واقعاخیلی زحمت چکدم ، چوق‌ده ذوقنی چیقارامادم اما هله ارزومه نائل اولدم یا ؟ » دیمش ... شوصوك آیلرده خواجه کبی مضحك برطرزده ارزوسنه نائل

اولانلردن برچوغنی بزده شرف ادراك ایتدك ؛ فقط تپه‌سی آشاغی دوشنلر اونلر اولدی ، فقط بینی صیزلان بزلر ... نتیجه‌سنی دوشونمه‌دن ابراز فعالیت نامنه بیك درلو اجرا آت ایله بربرلرینك یاپدقلرینی ییقدیلر، ییقدقلرینی یاپدیلر ، نظام اموری بسبتون غائب ایتدیلر ... طبقی خواجه مرحومك اجراآتی کبی : برکون باقمشلر ، النده قازمه ، قوجامان برچقور قازییور؛ « نه‌یاپه‌جقسك ؟» دیمشلر، «محله‌لی سویله‌نییور بزم اوك سوقاق اورته‌سنه ییقیلوب قالان مولوزنی کومه‌جکم » دیمش؛« یابورادن چیقان طوپراغی نه‌یاپه‌جقسك ؟ » سؤالنه قارشی حدتلنمش : « یوو ! باق ، بن اوقدر اینجه اله‌یوب صیق دوقویامام !... » دیمش. بومولوز حکایه‌سی طبقی بزم تنسیقات مسئله‌سی؛ خواجه مرحومده صاغ اولسه‌یدی تحفلق اولسون دییه بوقدر یاپاردی. مأمورلرمزدن برقسمنی چیقاردق ؛ اونلرك یرینه برچوغنی آلدق ؛ نه‌اولدی ؟ میدانده ینه برکومه مأمور قالدی !

بواوکوز بوینوزینه بینمه هوسلرندن متولد خطالردن بری. تصحیح واصلاحی امکانسز اولان دها نه‌عظیملری ، خواجه‌نك سلاح فقره‌سنه بکزه‌ین نه‌مدهشلری وار : صوفته‌لغی زماننده، ینه شیمدیکی کبی ، صوباشی سلاح طاشیماسنی منع ایتمش ، فقط نصلسه خواجه‌نك جبه‌سندن قوجامان بریاتاغان چیقمش... همان یاقالامشلر ، استنطاق ایتمشلر ، « بونی نه‌طاشییورسك ؟»

دیه صورمشلر : « أفندم ، بن درسه باقارکن کتابك یاکلیشلرینی دوزلتیرم... » دیمش ؛ صوباشی قیزمش: «بمله أکلنیورمیسك؟ هیچ بوقدر قوجه‌مان علامتله یاکلیش دوزه‌لتیلیرمی ؟» دیینجه خواجه جواب ویرمش : «آغام ، دیمش ، بعضاً اویله یاکلیشلر اولور که بویله آز کلیر !»

تنسیقات دیه شوفنا بوفنا برر برر طوتوب برچوق کیشی‌یی آتدیلر، حال بوکه بر آز صوکره یکیلرك عدم کفایتی کورولدی، احتیاج باش کوستردی؛ کیزلیدن کیزلی‌یه تکرار آلمغه باشلادیلر: بر کون خواجه یاننه برقاچ قارپوز آلمش ، داغه ، اودونه کلمش، طوتمش قارپوزلری کسمش ، برر دفعه ایصیروب ایصیروب طاتسز دیه یره ، مزخرفات ایچنه آتمش ... برمدت کچنجه حرارت باصمش ؛ نه‌یاپسك ؟ چاره‌یوق ، قالقمش ، « شوکا دوقوندی، بوکا دوقونمادی! » دیه هپسنی ییمش ، بتیرمش... اونك کبی برزمان کله‌جك تنسیقات یاپمایه‌لم دیه یکیلری چیقارامیه‌جقلر، أسکیلری آلمه‌دن‌ده یاپه‌میه‌جقلر، بو صورتله وقتیله بیك موجودی اولان بر نظارت مأمورلرینی ایکی بیکه ابلاغ ایده‌جکلر، ایکی بیك مأموره معاش ویره‌جکلر ...

شو قاره داغ مسئله‌سی مناسبتیله اه قابینه‌یی « عجبا برده خارجاً حرب ایتسه‌ك نصل اولور ؟ » دوشونجه‌سندن محافظه ایتسین ! ذاتاً ایچمزدن یانوب طوتوشیورز، برده خواجه‌نك آتی

كبی صرتمزدن آله‌و آلماسه‌ق : نصرالدین خواجه بر كون آتنه چالی چیرپی یوكله‌مش ، داغدن كلیورمش ؛ عجبا یشیل چالی‌ده قوروسی كبی طوتوشورمی فكریله ألنده‌كی چبوغی فونده‌لره اوزاتیورمش ، او آنده دهشتلی برچاتیردی قوپوب چالیلر طوتوشمش ، آت‌ده صرتنده‌كی بو آتشدن اوركوب صاحبنك ألندن‌قورتولمش ، شورایه بورایه قوشمغه‌باشلامش ... خواجه آته یتیشه‌میه‌جكنی آكلاینجه آرقه‌سندن باغیرمش : « عقلك وارسه دوغرو كوله قوش ! » دیمش .

عجبا صوكره بزه‌ده « آمان، عقلكز وارسه صلحه‌طورمایك قوشیكز ! » می دیه‌جكلر ؟

ایش بو راده‌یی بولمه‌دن باری ایكنجی انتخاب مبعوثانی ادراك ایده‌بیلسه‌ك ... اوامیدله شمدیلك دوریبورز : خواجه مرحوم‌مركبنی غائب ایتمش ، هم توركی سویلر، هم آرارمش، « مركبنی غائب ایدن توركی سویلر ، فریاد ایدر ! » دیمشلر ؛ خواجه‌جواباً : « برشو داغك آردنده‌امیدم قالدی ، اوراده‌ده بولامازسه‌م سیر ایدك سزبنده‌كی فریادی !... » دیمش ... بنم‌ده صوك امیدم بوسنه‌نك آردنده ؛ هله اوده بوشه چیقسین ، سزده دیكله‌ین بنده‌كی افغانی !..

— ٢٥ حزیران ٣٢٧ —

رمضان ، داوول وقابينه

رمضان دنجه انسانك اك اول خاطرينه داوول كلير ؛ زردهسز دوكون ، دوواقسز كلين ، طوزسز يمك ، مخالفتسز مشروطيت نصل اولمازسه داوولسزده رمضان اولماز . فقط ينه نصل رمضان بزه داوولى خاطرلاتيرسه داوولده دها بر چوق شيلرى خاطره كتيرر ؛ مثلا شيشمانلرى ، على الخصوص وكلادن ، وزرادن ، رجال مشهورهدن شيشمان اولانلرى ... ايرى يارى يارادیلوب برده ناظرلغه كچدكمى ايواه ! غزتهلرده آياقلى ، اللى ، فاشلى ، كوزلى داوول رسملرندن باشلار ، هانكى محررك قلمى اوجنه بر داوول كلمهسى كلسه اوكا ايما ، كنايه يايمهدن كچهمز اولور ... دها فناسى ، مشبه عقللى اوصلو ، شهادتنامهلى ،

مداليه‌لی بری بیله اولسـه ، صرف خاطره برکوس برجوف کتیردیکی ایچون همان الك اوفاق وسیله ایله حقنده « داوول کبی قوف ! » ضرب مثلی ایراد اولونور ؛ چیچرون قدر کوزل سوز سویله‌سه ، حکمت صاچوب سرپسـه ینه او سببدن « داوول کبی اوتدی ! » دنیر . قورتولوش یوقدر ... ناظرلق، مبعوثلق ، اعیانلق وسائر صفات مشهوره ایله داوول توجیهی ، بعض نشانی اوجنه طاقیلی رتبه‌لر مثالی، بر آراده اصدار اولونور، بر آراده سویله‌نیر؛ اویله بری بویوك آدم اولور اولماز، داوولده اولدم دیمه‌لی ، قدره رضا کوسترمه‌لی !

فی الحقیقه داوول قدر منظره‌سی تحف ، سسی غریب ، چالینیشی کولونج بر آلت موسیقیه دنیاده موجود دکلدر. جلا وورلمغه بیله لایق کورولمه‌ین پروزلی چرچوه‌سی ، قویوق ایپلری ، قابا دریسی اهتمامسزلغه بویوك برنمونه تشکیل ایده‌ر . یا اوقوجه‌مان بطن مشکلك بری برندن اوفاق چوپ قدر ایکی دکنکجکله سله‌لراینديریله ایندیریله چالینیشی، علی الخصوص کمال اهتمامله ، عادتا شفقت مادرانه ایله قوجاقلانوب کوکس اوزرنده طاشینیرکن ینـه بریاندن دکنکلر آتیلیشی ، اونك‌ده وحشی وحشی ایکله‌مه‌سی سکیرلره دوقونه‌جق قدر غیرظریف وتحفدر. انسان برشهر نیم مدنی اورته‌سنده وهیچ آوروپا یاپیلی اولمایان بر آدم قوجاغنده اونی اوتر کورونجه عادتا سـیاحته چیقمش

ویاخود سینه ماطوغراف سیرینه دالمش ، خلاصه محیطندن اوزاقلاشمش کبی اولور .

داوول بکا کوی دوکونلرینی‌ده خاطرلاتدیغی قدر شیمدی مبعوثان انتخاباتنی‌ده درخاطر ایتدیرییور . او اوکده ، امامله باباسلک قورولدیغی آرابه آرقه‌ده ، آل غازه‌لره صاریلمش رأی صندیغی اورته‌ده ، رنکا رنک بر قطارک اهمیت وجدیتی نسبتده آغیر بررفتارله محله‌لر آراسندن کچیشی کوروله‌جک شیلردندر.
والحاصل نرده داوول وارسه اوراده تماشایه لایق غریبه‌لر ، اکلنجه‌لرده واردر وایشته ینه اونک ایچوندرکه رمضان آیی‌ده سیرلر ، سیرانلرله دولودر .

ارثی برحال ؛ هانی چنکیلر زیل سسنی دویونجه بلااختیار بل قیویرر ، قالچه صاللار ، کوزسوزلرمش ، بزده‌ده اویامرو یومرو طوقماق‌اوقوجه‌دری‌پارچه‌سنه‌اینوب‌برکومبورتیدر قوپدیمی‌برندن قالقوب نجره‌یه‌قوشمایان ،قابیسنی آرالامیان، قفسنی‌سورمه‌ین قالماز؛ حال بوکه لاترنا ، اعمی دیلنجی وسائره کبی دها نه‌چالغیلرکچر ، دهانه‌محرق هوالر چالینیرده کیمسه بکامی‌دیمز !

داوولک موقعی بویوکدر . هم اوبویوکلکنی‌ده محافظه‌ده ثابت قدمدر . هیچ اونوتمام صیقیشنجه « سیاسیات » کلمه‌سنی یک شمولّلی برمعناده استعمالی مناسب کورن « طنین » برزمانلر اوعنوان آلتنده ، بردفعه‌جق‌ده قابینه‌یی مدحدن صرف نظرله

اونك يرينه « بايرام داوولی » دییه برباش مقاله‌یازمش ، اوبند
قدیمك قدروشهرتنی بالاترین ایتمشدی . شبهه‌سز صاحب مقال
بوصورتله امکدار خاصمزك دعاسنی قازانمش وبلکه‌ده اوتوز
مارت تهلکه‌سنی اودعا یوزندن آتلاتمشدر ... کیجه ، تام‌طاتلی
اویقومك آره‌سنده پنجره‌مك آلتنه‌کلوب کورولتو ایتمه‌سه :
نه‌لازم ، بن‌ده کندیسندن برشکایتم یوق ، فقط طرفدار
غزته‌لر کبی قورولوب قورولوب ایستدیکی ساعتده « ضیا »
رفیقمزك حزب جدید کورولتوسی چیقنجه مشهور « بچاق کمیکه
دایاندی » مقاله‌سی شدتنده چیغلق قوپاران ، دقیقه‌لرجه اوتن
چنغراقلی ساعتلرك اون‌ایکی بچق غروشه‌مال اولدیغی بویله برسنهٔ
مدنیتده — چالار غزته‌لرك فیئاتی برازدها یوکسکدر — خسته‌یی ،
ایسته‌مه‌یه‌نی اویاندیرماسی خوش برجلوه دکلدر . ننه‌لر ،
ممه‌لر ، قیش قیشلر ، هوپ‌الالر ایله ایکی ساعت چالیشوب
چابالایوب اویوتدیغی یاوروسنك « دان ، دا ، دا ، دان دان !!! »
کورولتوسیله کوزلرینی آچوب آغلامغه باشلادیغنی کورن والده
بالطبع داوولی‌ده ، داوولجی‌یی‌پارچه‌لامغی‌چوجوغی اویوتمقدن
دهاقولای بولور وترجیح ایدر .

برده بن کبی ، بعضاً یاری کیجه‌یی یاتاقده دونوب یر
دکیشدیرمك ، یصدیغی آیاق اوجنه کتیروب کوتورمکله‌کچیرنلر ،
هیچ اولمایه‌جق برسببله ایرتسی کونی جزدانك ایچنده بوله‌جقلری

بش‌بانقنوطك طاتلی خولیاسنه دالوب تام میشیل میشیل اویویه‌ـ
جقلری برصیراده داوول سسیله اویاندیلر وکیسه‌نك موجود
حقیقیسنه بتکرار مطلع اولدیلرمی‌دکل ساده صراحی‌ده‌کی صوینی،
کندیلرینی‌ده برابر پنجره‌دن آشاغی فیرلاتمامق ایچون عادتاً
جبرنفس ایدرلر .

فقط برکت بزده‌کی مشروطیته ... نه‌دن انکار ایده‌یم ،
اوفاق تفك محسناتی شمدیدن مشهود : کوپکلری قالدیردی‌ده
بوکیجه کورولتوسنی بردرجه تخفیف ایتدی . اولی نه‌یدی
اوحال ؟ داوول گچر کیدر ، نعره‌سی آرتق ایشیدلمز اولور ،
فقط کوپکلرك هایقیریشمه‌سی بردرلو نهایت بولماز ، برایکی
ساعت‌ده بوآهنك لیلینك ختامنی بکله‌مك اقتضا ایدردی . یانغین
اخباریه‌سی بر . ساعت باشی کزینتیسی ایکی ، رمضان داوولی
اوچ ، بنی محله بکجیلرینه دشمن ایتدی ... وقتیله کویلرده
بونلرك هیچ بری یاپیلماز ، دلیکسز اویقواویومق‌ده بوصورتله
میسر اولوردی ؛ فقط شیمدی مدنیت واجرا آت اونلری
بورالره‌ده‌یتیشدیردی،بورالرك کیجه‌سنی‌ده کورولتویه،طاقیردی‌یه
بوعدی !

دها کزمکه باشلامادیغم ایچون بولرا ایله یانغینلرك ذوق
پرستان رمضان اوزرنده برتأثیری اولدیمی ، اولمادیمی ،
بیلمیورم ... فقط گچن سنه‌یه نسبتاً شهزاده باشنده بر ، ایکی فرق

وار: دیرکلر ییقلدی، اوکوتوچایجی دکانلری ا کرلتی صاچلری دوشمش بر رچیپلاق باش کبی میدانه چیقدی. صوکره جدآشایان تماشا بر منظره‌ده حاصل اولدی : دیرکلر آره‌سندن شویله یکی قاپی‌یه دوغرو برباقدکمی درت باجادن بشقه حائل یوق ، دکز طباق کبی کوز اوکنده ... اویله بردوره‌ده دنیایه کلمشز که اجدادیمزك یوزلرجه سنه ظرفنده کوردکلری وقایعك دها مدهشلرینه بزایکی اوچ سنه‌ده سیرجی اولدق ؛ بکا کیم شهزاده باشندن باقوب دکزی کوره‌جکسك ، استانبولك فتحنه یتیشه‌جکسك دیسه ایناندمازدم . . کلسیك‌ده بوندن صوکره بری مثلا « سلانیك » ك ضبطنده حاضر بولنه‌جقسك ، بویوکدره‌دن باقدکمی نه‌بکقوز قوروسی قاله‌جق ، نه‌عالم طاغی اورمانی ، دوغرو شیله‌یی کوره‌جکسك دیسك‌ده بن ایناننمیه‌یم. قابلمی ؟ دها نه‌لره اینانیرم ...

دیوارلرده ، تحته پرده‌لرده اعلانلرینی اوقویورم : تیاترو قومپانیه‌لری هپ حاضرلانمشلر ... قانطوجی قیزلر کیم بیلیر یکی یکی نه‌هوالر چیقارمشلر ، آل مور نه‌البسه‌لر یاپدیرمشلردر! سیرجیلرك کیجه یاریسنی ایکی اوچ ساعت کچه ایص‌سز بریانغین خرابه‌سی ایچندن « یانییورم آه ! ئولویورم آه ! ... » تورکیسنی سویلیه‌رك ، ایصلق چاله‌رق کچوب کیتمه‌لری تحف واسرار انکیز برحال تشکیل ایده‌جك . شانتوزك دولغون قالچه‌لرینه

عائد اولان بو «یانیورم ، ئولویورم! » کلمات عاشقانه‌سی برچوق سیکیرلیلره یانغیله قولرایی خاطرلاتاجق ... آه اویانغین ! نیجه اطفالی قاره کوز سیرندن ، نجه شبانی رقص وتغنی تماشاسندن محروم ایتدی . بوکنجلرك ایچنده ، کاشکه أوم یانماسه‌یدی‌ده کندی الله صاتوب پاره‌سنی شوطومه‌ول قیزه یدیره‌یدم دینلر چوقدر !

افطارله اوروج کیفنه عائد بحثی بشقه برمقاله‌یه بیراقدیم ؛ فقط بردردم وار ، بردرلو سویله‌مه‌دن کچه‌میه‌جکم : قابینه وصیام! خوش ، قابینه دینجه هرصندالیه‌سی طوتولمش ، بوش یری قالمامش برهیئت خاطرلامالی ؛ اه بزه اون ایکی ناظری هپ برآراده کوسترمیور ، دائما بری ، ایکیسی یوق ، یرلری بوش قالییور . برکت صدراعظم پاشایه ؛ وکیل مسخر کبی کیم یوقسه ، اونك یرینه کچییور ، صورولانه « انکار ، انکار! » قبیلندن جوابلر ویرییور ، ایشلرده سایه‌لرنده صاحب مقام وارمش قدر اولوب بیتیور ؛ نافعه‌یه ، کچنلرده وکالت ایتدیلر ، خارجیه‌یه‌ده بمنه‌تعالی یقینده باشلادیلر ، صیرا آرتق مشیخته کلدی ! فقط ایش بوراده ، بووکالت مسئله‌سنده دکل ، اوروجك قابینه اعضاسی اوزرنده کوستره‌جکی تأثیرلرده ... ایام عادیه‌ده‌کی احوال واجرا آتە ، رخاوته باقیلیرسه وکلای حکومت قهوه وتوتونه خیلی دوشکون ... حال‌بوکه سیاسیاتك

تيرياكيلكه هيچ تحملى يوقدر ؛ ايستدكارى قدر نوش قهوه وشرب دخانه مأذون اولدقلرى كونلرده بيله آرالرنده اساسلى براتفاق آهنكدار كوسترەمين قابينه‌نك تأثيرصيامله الياف امورى بسبتون كوردوكوم ايتمه‌سندن ، عرب صاچى كبى آچيلماز برحاله كتيرمه‌سندن قورقميورميسكز ؟..

ذاتاً حربيه وماليه ناظرلرى آراسنده‌كى صوك اختلاف بنى انديشه‌مده حقلى چيقارييور ...

— ١٥ اغستوس ٣٢٧ —

احوال داخلیه وخارجیه‌مز ...

عجمی خدمتچی النده قالمش اوتو سجاده‌سی کبی یکرمی یردن یانان جغرافیای وطنك کووه اوشمش صمور کورکه دونن فلاکتلی منظره‌سی قارشیسنده آرتق دالغین وشاشغینم... غزته‌لرده اوقودقلرم ، شوندن بوندن ایشیتدکلرم ، هله کیزلیدن کیزلی‌یه دویدقلرم بنی بیاغی خسته ایتدی ، کوزلرمه عادتا کثیف بر پردای حیرت وبلاهت ایندیردی . صاچاغی طوتوشان اولرده تا اوست قاتلره چیقوب اوداغنیقلق ، اوقار-غشه‌لق ایچنده ماهون قنپه‌لری ، صدف چرچوه‌لی آیینه‌لری کویا قورتارمق ایچون پنجره‌لردن آتان ، یردن یره چارپان حماللری حیرت وبلاهتله کوزدن کچیرن وصیراسنی بکله‌ین بر

پاپاغان کبی قفسمده اون ، اون ایکی کوندر سسم کسیلدی ، بکا درین برشاشغینلق عارض اولدی . یاپمادیغم غرابت یوق ؛ قلم دییه المه باستونمی آله‌جق ، صوکره بو قوجه صوپانی حقه یرینه ماصه‌مك اوزرنده دوران قهوه‌فنجاننه باطیرمغه اوغرا- شه‌جق قدر دماغمه بردورغونلق چوکدی . فیض مشروطیتله استحصال ایده‌بیلدیکمز ثمرات صنایع نفیسه‌دن او مشهور « کیجه‌لر کوندوز اولدی ... » شهدانهٔ موسیقیسنك خلافنه آرتق - بلا اختیار - کوندوزلریمی‌ده کیجه‌می کورویورم نه‌در، مثلا تام اوکله اوزری، کونلك کونتلك بر زمانده اودامدن صوفه‌یه‌می چیقمق ایجاب ایتدی ، دالغینلغمدن دیشاریسنی قارانلق قیاس ایده‌رك کیجه‌لردن قالمه براعتیادله آرایور ، طارایور ، بولامازسه‌م حتی خدمتجی‌یی چاغروب ایستیبور وشمعدانی یاقمه‌دن بر ادیم ایلری آتمایورم ...

کویه کوندوزاودالرده ،صوفه‌لرده موملەدولاشان بر آدمك الی‌فنرلی، آیاغی نعلینلی مرحوم دلی صالحی درخاطرایتدیرمسی نه قدر قابلسه ، خاطره، فنرله آدم آرایان « دیوژه‌ن » ی ده کتیرمسی او قدر ممکندر . عجبا بن ده - غیر فارق اوله‌رق - مجهول برسوق دماغی‌یه تبعاً هل عرفان آدممی آرییوردم ؟ هایدی ، دییه‌لم که اویله ! آرادم و - فرض بویا - بر دوزینه قدر بولوب حکومته هدیه ایتدم ؛ اونلری ایش اوزرنده

قوللانمادقدن ، مضر بر نسنه کبی بوداڅره‌دن وبرینه آتمغه اوغراشدقدن صوکره نه‌یه یارار ؟... هنکام حریتك اوروپایه طلبه کوندروب صوکره عودتلرنده اونلری ایش‌سز بیراقماسیله، دور استبدادك ، ایصمارلادیغی حرب کمیلرینی خلیجه چکوب شاماندیرالره باغلامه‌سی آراسنده بن برفرق کورمییورم . توکلی « تاریخ ازلی برتکرردر . » دیمزلر ؛ طاس دکیشدی، حمام ینه او حمام .

شو اون اون بش کونك ایچنده نه‌لر اولدی ، باشمزدن نه‌لر کچدی ؟ بردوشونویورم ده « امید توکنمز ! » ادعاسنده بولنانلره قارشی « هله کلیك ده بر بنی تدقیق ایدك ؛ ذره‌سی قالمش‌می؟ » دییه حایقیرمق ایستیورم .

یانغینلرك چاپولجیلره ، محاربه‌نك قارغه‌لره، ئولولرك غساللره وسیلهٔ استفاده اولدیغنی بیلیردم اما قولرانك اکثریت فرقه‌سنك تأمین نفوذینه یارایه‌جغنی خاطرمه کتیرمزدم . بوعلتك بادی اولدیغی مصاب ووفیات لیسته‌سنه ـ شیخ محسن فانی حضرتلرینك نسخه‌لرینه وافسونلرینه رغماً ـ آزدها مشروطیتی مصاب وحق انتخابی وفات قید ایتمکه مجبور اوله‌جق . تابوتی امانت مجلس اداره اعضاسنك صرتنه یوکلتوب کورولتوسزجه، ـ شهرامینی وکیلنك شیوه واداسیله سویلیه‌لم ـ قادنجه‌لر کبی سس‌سز صداسز دفن ایتدیره‌جکدك . فقط اهالی ایله شهر امینی آراسنده‌کی

مجادله‌یه قاریشمق ایسته‌ین باب عالی ، ملتزمنك مغلوبیتی یوزندن هم اونی ، هم « طنین » ی غائب ایتدی . باشنه نیم مخالف برسرمایه‌دارله ، نیم مخالف برغزته دها چیقاردی . برده اوسته‌لك اویله براستعفانامه آلدی که یاننده اسکی ده‌موقراتلرك مقاله‌لری ، « صباح » ك باش درسلری قدر معتدل و خفیف قالدی . دییه بیلیرم که بوقوجه حجت عجز و مماشات خزینهٔ اوراقه گیرنجه ، بیلمم قاچ یوز سنه‌لك اوراق ادیبانه اوزرندن بر نفخهٔ نفرت و حزن گچمش ، باب عالینك طاش دیوارلری برکره‌ده نار حجابله معناً یانمشدر .

فلاکت بویله بر ، ایکی وقعه‌یه انحصار ایتسه ایستدیککز قدر تحمل بندن ؛ فقط طشره‌ده دها نه‌لر اولویور ، نه‌لر ... اعیان اعضاسندن برینك هرسنه مجلس قاپانجه مملکتنه گیده‌رك تعطیلنی اوراده کوی یاقوب قصبه ییقمق ، عشایر آره‌سنده محاربه ایتمکله گچیرمسی اسکی عجم تاریخنده بیله نادر تصادف اولونور مناقب غریبه‌دندر . هله بو جنکاور غضنفر شعارك تشرین اول گلنجه قانله ملمع قالقانیله قیلیجنی دیواره آصوب ، قولاغنك آرقه‌سنه قلمنی صیقیشدیره‌رق کلوب مجلسده آلتی آی قوانین مشروطیتی تدقیق خصوصنده اتعاب ذهن ایتمسی ماصالللرده‌کی کولمز شهزاده‌یی بیله قهقهه‌سندن خسته ایده‌جك قدر تحف ، مضحکدر . ذاتاً سرگذشت حکومت آت جانبازخانه‌لرنده‌صوك

پرده‌یی تشکیل ایدن پاندومیما لعبیاتنی اوقدر بکنزییورکه .. قوجه ولایت مرکزینه مارتینلریله کیروب آدم ئولدورن اشقیالر ، اویقویه‌دالوب خیرسزلری قاچیران پولیسلر ، ژاندارمه‌لره‌صوپا چکن اهالی ایله مملکتمزده اویله پارلاق پاندومیما صحنه‌لری کچیورکه کوزلرمزدن یاش کلنجه‌یه قدر کولمه‌مك قابل دکل ... کیم خاطرینه کتیرردی که بصره‌یه یدی مسلح حیدود علناً کیره‌جك ، آدم وورەجق ، پاره چاله‌جق ... برکت یدی کشی ایمشلر ؛ یا اون یدی اولایدیلر ، والی‌یی بیله توابعیله آشیرمه‌لری وصوکره هپسنی خرما داللرینه هونك ، هونك صاللاندیرمالری قابل اوله‌جق‌مش ؛ حتی دها فضله‌جه کله‌یدیلر !..... شقاوت قانون خارجنده مملکتمزده سربستمیدر ، نه‌در ؟ اهالیسندن یکرمیسی ، اوتوزی داغه چیقمامش قصبه ارتق قالمادی . کوریجه‌ده کیلر دها ایمه‌دن ازمیرده‌کی سامی بك چته‌سی داغلری آشدی . ذاتاً بویله کیدرسه ضابطه النه دوشن مجرملر ، جانلری ایسترسه ، — هم ده نیچون ایسته‌مسون؟ — قاچوب قورتوله‌بیله‌جکلر ؛ النه تسلیم اولنان خیرسزی تراموایده‌قاپی دیشنه براقوب کندیسی تاایچری‌یه‌قوروله‌رق‌اوطوران‌وصوکره بالطبع وداع ایتمه‌دن آیریلق نزاکتسزلکنده بولنان رفیقندن جدا دوشن پولیسله ، (ضابط ذکی بکك) قاتللرینی برقوجه تکمه رشوت مقابلنده سربست بیراقان دیکر پولیسك حکایه‌سی ،

آرتق بوندن صوكره پولیس آدی آکیلنجه نصرالدین خواجه، پەپە روحی وامثالی کبی چوق تحف برکیمسەنك اسمی کچمش قدر هرکسی کولدورەجکنده ، حتی اویمزه کیرن سارقلری کوروب طوتمق ایچون « یتشیك ، خیرسز وار ، پولیس یوقمی ؟ » دییه فریادایدنجه اوتهلکەلی موقعده بیله « پولیس » کلمەسنی ایشیدن خیرسیزلرك کولمەمك ایچون دوداقلرینی ایصیراجقلرنده شبهەمی وار ؟ ..

بك اوغلنده ژاندرمەلری دوکن سرخوشلرله ، بویوك آدادەسرخوشلری دوکن ژاندرمەلرك سرکذشتی عجز ادارەیه وفقدانی رجاله برمثال تام ایسەده دوغروسی مناستردەخلقك قولرا ایله متارکه عقدایتمەسنه مقابل حکومتك کوستردیکی بجرکسزلکك یاننده هیچدر. حاجیسی ، خواجەسی اواخر استبداد وبدایت مشروطیتدن قالمه براعتیاد عصیان وملکهٔ اجتماعله قاره بلوط کبی طوپلانمشلر ، قولراالیلرله صارماش دولاش اولوب قاوون، قارپوز نامنه باغده ، سرکیده نه وارسه اوزرینه هجوم ایدوب برآیك آجیسنی چیقارەجق قدر ییمشلر ، شکمپرورانه بربایرام ایتمشلر . بوعید پرفیض اوغورنده ییدکلری قارپوز ، قاوون عددنجه قوربان ویرمەلری بك ممکن ایکن ، تزاید نفوسی مضر عد ایدن برمسلك فلسفی مؤسسیمیدر ، نه در؟ والی بوعصیانی تصویب ایتمش ... ایی که خلق یالکز بوقدر ایستەمکله قالمش؛

برکت ویرسون صاغلاملرەدە قولرا میقروبی آشیسی یاپەجغز ، بالتحلیل ایچنده یوزده یوز ویریون موجود صولردن بشقەسنی ایچین کسانی اعدامه محکوم ایدەجکز ، دیمەمش... والی بوکاده راضی اولەجق ، بونیده غایت مناسب کورەجکمش !

ایشتەاحوال داخلیەمز طلوعات قومپانیەلرینك قومدیلرینی آکدیران بویله برغرابت ایچنده ؛ امور خارجیەمزه کلنجه اوکلیا خارج عقل ومنطق ...

برده فرقهٔ اکثریتك دوائر ومؤسسات دینلن برنوع سناتوریوملری واردرکه اورالرده آلتون حبلر یوتدورەرق بدبینلری تداوی ایدرلر وانلره برجهان نوروشفق آچارلر . عجبا بنده خستەلغمدن اوصورتله شفایاب اولسەم ، طرابلس غرب ـ ایتالیا مسئلەسندن ذره قدر اندیشەیه دوشمز ، حتی یانغینه باقوب « نه طاتلی غروب ! » ، سیله ، سیلابه قارشی « نه لطیف شلاله! »، قولرا سدیەلری کچرکن « نه نزیەراحت دوشکی!» دیر ، اوتەسنی دوشونمزمیدم ؟.. هم ، دوغروسی المزدەبویقوتاثر کبی یامان برسلاح مقابله بولوندقدن صوکره دول اجنبیه ایله آرامزده ظهور ایدن اختلافاتدن منکسر الخاطر اولمقدەهیچ معنی یوق ؛ ایتالیا اورایمی ضبطایدەجك ؟ کلسین سلانیکدەکی حماللر کهیاسی ـ نەیدی آدی ؟ چوق شیئ ... باق! طوغریسی

عادتا مدحت پاشانك اسمنی اونوتمش قدر متأثر اولدم ـ هایدی ولی آغا دییه‌لم ؛ کلسین ولی آغا ... انکلتره بصره‌یه یورودی ؟ هیجانه محل یوق ، همتك وار اولسون ولی آغا ... روسیه طربزون ساحلنه‌می ال آتدی ؟ اندیشه‌یه محل نه ، صاغ اول ولی آغا ! .. والحاصل بزه بر اسکدار قالنجیه قدر ولی آغا آشاغی ، ولی آغا یوقاری !

فقط بن بوقدر ساده دوشونن ، ایشی ایلکله باغلامغی سون نیکبینلردن دکلم . دلیسی ، دیوانه‌سی اولدیغمز آلمانیانك ، آووستریادن صوکره باقی متفق اولان ایتالیادن‌ده اوزانان بودست تجاوزی بنی عظیم بر حیرته دوشوردی . اینی که دوستمز آلمانیانك یالکز ایکی متفقی وارمش ؛ یا اتفاق مسدس الاضلاع دییه آلتی متفقی اولسه‌یدی بزم‌ده دشمنمزك عددی آلتی‌یی بوله‌جقمش ؛ ینه شکر اللهه !

بوحال بکا نه یی خاطرلاتییور ، بیلییورمیسکز ؟ هانی بعض حایلاز اوغللروارددره ، کیدر ، کندیسنه فائده کله‌جك قادین قادیجق مسك کبی صابون قوقولی خانم قیزلری بیراقوب آرقه‌سنده بیك بلالیسیله دولاشان فتان مادامله‌ره عاشق اولور وبومضر سودا اوغورنده دوئللولرده بوکرینه قورشون ، اوموزینه مچ ، اکسه‌کوکنه طوقات ، شامار ییر ؛ بزم‌قابینه‌ده اویله! زواللی ، آلمانیا دیمش ، برابری قادینك دیوانه‌سی اولمش ،

آووستریا ، ایتالیا اسمنده‌کی دیکر دلداده‌لرندن کورمدیکی ضرر یوق ... بز براتفاقه داخل اولان حکومتلردن برینه یار ومأکل اولالم . حقنده انشاد ایتمه‌دیکمز مدحیه‌لر بیراقمیالم‌ده صوکره رفقاسنك تهدیدلرندن باشمزی قورتارمیالم .. بن بویله برغریبهٔ سیاستی عبدالحمیددن بشقه کیمسه‌نك باشندن کچمز صانیردم ! ... مکرکه تاریخ برتکرر ایمش .

— ۱۰ ایلول ۳۲۷ —

اولان بیتن ایشلره دائر

صوك استیضاحدن ، او تاریخی جلسه‌لردن آکلاشیلدی یا ؟
ارتق بو مخالفلر پاطیردیسنك « شویله اولاجقدی ، بویله کیده‌جکدی » سی ، فلان قالمادی : هانکی ایشك باشنه کچسه‌لر ، هانی چارشی باشنده صیرا صیرا دیزیلوب بر تلاش قاسناق ایشله‌ینلر واردر ، ایشته اونلری حسدندن چاتلاته‌جق بر سرعت وشماته ایله اوکله‌یه قدر دیکییور ، فقط اوکله‌دن صوکرا عجمی ترزیلر کبی یوقاریدن آشاغی بر چکیشده یاپدقلرینی سوکویورلر ...
خلعت رفاه وحضوره بورونمك ایچون اللرندن ایش بکله‌ینلرك بوقارا قیش اورته‌سنده‌ده چیپلاق قالمه‌لرندن قورقیورم !

الم ایرمز ، کوجم یتمز . یوقسه بن بو نتیجه‌یی ایسترمیدم ؟

قابینه تنقید ایدلمیه جك ، مبعوثان مذاکراتی غزته لره کچمیه جك
کبی لقردیلر اولور اولماز عادتا کوکسنه یافته سی یاپیشمش ،
بوینه مارقه سی آصیلمش ، تپه سنه علامت فارقه سی باصیلمش ،
اومتاقسا قونیاغی کبی ، تقلید اولمادیغنه اصلا شبهه قالمایان
استبداد قارشیسنده دوموز طوینه یاتیرلمش معصوملر کبی تر
دوکدم ؛ اوقدر نومید اولدم که آغزم آچمغه ، بر کلمه یازمغه آرتق
کندمده قدرت بولادم ؛ درد و کدر بنی اندلسك صوك حکمداری
قدر استیلا ایتمش ، کوزلرمی یاشله دولدورمشدی .

فقط هله شکر ، بر طرفدن طرابلس موفقیاتی ، دیکر جهتدن
مقتولین سیاسیه جانیلری حقنده تعقیبنه باشلانان عدالت پولتیقه سی
ایل عالمك یوزینه باقدیره بیله جك بر رنك آلدی ده بن ده سوقاغه ،
خلق ایچنه چیقه بیلدم ؛ یوقسه شیشه قاوانوزه بیراقیلمش بر
قیرمزی بالق کبی همان ایکی آیه یقیندر اودامده پنجره دن
پنجره یه آغیر آغیر دولاشه رق قاپالی قالمقدن بوغولمشدم .

مع مافیه اوده فنا بر حیات دکلدی یا ؟ وان کدیسی برقبه ده ،
بن قارشیسنده ، جاملردن کیرن قیزغین کونشه قارشی اوپ اوزون
سریلیور ، او ، قوروتولمق ایچون آصیلمش بر پوستکی قدر
جانسز ؛ بن دوریلمش بر صوبابوروسی قدر حس سز ، حرکتسز
اویقودن بدتر براویوشقلقله بلا فاصله ، ساعتلرجه یاتییوردق .
نهایت برازقیملدانمق ، اویانمق لازم کلدیکی ، پرنسس [کدیمك

آدی] صیرتنی برصاچ اوتو کبی بیچمسز جهسنه یوکسلتوب ، آتش قدر رنکلی آغزینی آچه‌رق اسنرکن بن‌ده برمدت دوغرولویور ، کرینیور ، قوللرمی صاغه صوله ، آیاقلرمی آشاغی‌یوقاری صاللییور ، صوکره‌ینه باشمی‌یصدیغه داییورردم.

بن ایشته‌بویله ، چرکس احمدك سیروزده دوکوب‌دوکوب کوپرودن آشاغی‌آتدیغی‌آووقات کبی برحال بیهوشیده یاتارکن آرقداشلر کلیور، «جانم نیچون‌یازمیورسك ، نیچون‌دوشوندیککی سویله‌میورسك ؟ مشهور کلامدر : مصادمهٔ افکاردن بارقهٔ حقیقت چیقار ! » دییورلر . حال‌بوکه ، انصاف ایدك ، بزده اویله‌می ؟ مصادمهٔ‌افکاردن‌دوس دوغرو بینه‌صاپلانان‌قوجه‌مان برقورشون‌چیقیور . حتی‌یان‌کچمه‌سی ، هدفی‌شاشیماسی ، بوزوق عثمانلی‌طورپیللری کبی‌چات! دییوب آتش آلماسی احتمالی‌ده‌یوق. صانکه‌کوزه‌کورونمزه‌چلیکدن‌رای‌دوشه‌نمش‌کبی برکره‌فیرلادیمی؛ دوریلدك کیتدی ... « عالمسه‌ك ، فاضلسه‌ك بزه راه حقیقتی کوستر ، شعلهٔ ذکاکله یوللرمزی تنویرایت ! » نصیحتنه قولاق ویره‌نك عاقبتنه ایسه‌دها یکی سیرجی‌اولدق ؛ النده فنارطوتوب خلقه رهبر سلامت اوله‌جق صیرا هیچ دکل ؛ زیرا قارانلغه صاقلانانلر آیدینلغه نشان آتییورلر ، دان ! دیدیمی نه فنار نه فنارجی !

مع مافیه انسان صبرده ایده‌میوریا ؟ توکلی سیروز قاتللری

اوته‌کنک بریکنک دوداقلرینی اویمغه قدر وارمشلر ، آلیشان آغز دوررمییور. شوصوك کونلرده باشمزه کلنلری دوشونیورده کندی کندمه : کون کله‌جك که، دییورم ، بزه امورحکومتك قیزلر آغاسیله خصکی قالفه‌لرالنده قالدیغی دورلری آراتدیره‌جق، قاینارجه معاهده‌نامه‌سنی امضالایانلره اعاظم اسلاف دییه رحمت اوقوتدوره‌جق ...

اوچ سنه‌در وکلادییه نظارت صندالیه‌لرنده کوردکلرمزی خاطرلانجه صوئوق صوئوق تردوکویورم ؛ امان وکلاانتخابنده دقت ایده‌لم ، کریده قاره‌دن عسکر سوقنی تکلیف ایدن رجال تاریخیه‌مزی ارتق جهل وبلاهته نمونه اله‌رق ایشه کیریشمیه‌لم ، مثلا مجلس وکلا بر آرناوودلق اغتشاشنده « بتلیس » ه زرهلی کوندرمکه ، « ساقز » ه شمندوفرله عسکرسوقنه قرارلرویرمکه قالقماسون..... قوتلی برمخالفت وجوده کلمه‌دکجه بونلر هپ ، صاپیلی فیرطینه‌لرکبی کله‌جك ، حکمنی برربرر اجرا ایده‌جك دییه اه بیلیر قورقیورم .. حقی پاشـا قابینه‌سی وکلالغی جنازه آلاینده تابوت طـاشیمق قدر اهمیتدن دوشـورمش ، کلنك کچنك النه براقمشدی ؛ اوکنه کلن ، آشجیسی ، ایشجیسی ، بردفعه اوموزینی شویله یان طرفه اکدیمی ، یاللاه !

برزمانلر ، مشروطیت نیتنه اعلان ایتدیکمز شو اداره‌نك ایلك کونلرنده ، کنـدی کندیمه سـوینیر ؛ تاریخك نه مهم

دورنده یاشییورم ! استبدادك سقوطنه‌ده یتیشدم ، حریتك ظهورینه‌ده دیردم ... طالعمده برده دره‌بکلکندن طاتمق وارمش! خسته‌خانه مدیرلرینك رسوم وویرکو وضعنه صلاحیتدار اولدقلری ولایات احوالنه باقدمی، آلزام صورتیله خلقی ویرکویه بیچن تا اسکی دورلرك سنجاق محافظلرینی خاطرلامامق قابل اولمییور ... هله جمعیتك طرف بایراغنی آچوب آلتنه عسکر طوپلاماسی یوقمی؟ یکرمنجی عصرده آوروپاده‌می یاشیدیورم، یوقسه یوزلرجه ییل اول « آق قویونلی » ، « قره قویونلی » مملکتنده‌می عمر سورویورم بنی شبهه‌یه دوشورویور !

« مشروطیته ضربه ، شکل حکومتی تغییر » کبی آغیر اتهاملری حاوی صوك حادثه صویه دوشدکدن صوکره بکلارتق غزته‌لرده‌کی « دیوان عالی » خبرلری‌ده امنیت بخش اولامییور. بودفعه بنغازی مبعوثی امداده یتیشدی ، اوسفرده کیم بیلیر ، بلکه یمن ، بلکه بصره والیسی، البته بری چیقار ... تهلکه‌ده اولمیان مملکتمی یوق ؟ هم ذاتاً دستی قیرلدقدن ، قسراق قاچیریلدقدن ، ایشك ایلر طوتار یری قالمادقدن صوکره سکسز اون کشینك اورایه طوپلانوب باغروب چاغرماسی نه‌یه‌یارار ؟ نصرالدین خواجه داغده اودون کسرکن برقورد کلمش ، اشکنی پارچه‌لایوب ییمش ، خواجه عودتنده باقمش که قورد ایشنی بیترمش ، قاچیور ، جوارده‌کی برقاچ آدم ده آرقه‌سندن

« طوتیکز ! یتشیکز ! » دیه‌بر آوازه هایقیریور ، آکلامش جاناواری طوتمانك امکانی یوق ، ذاتاً طوتولسه‌ده مرکب ینه یرینه کلمیه‌جك ، باغرانلره خطاباً « تلاشیکز نه‌در ؟ دیمش ، براقك ، باری طوق قورد یوقوش یوقاری زحمت چکمه‌سین ! »

هایدی آکلادق ، درت سنه‌در بر درلو وکلایه مسئولیت توجیه ایده‌مه‌دك ، دائما تنقید وتدقیقدن اونلری منزه ومبرا بولدق ؛ باقیورم ، توابعنه‌ده اویله معامله ایتمشز ؛ آت ، آرابه ، وامثالی کبی غیر ذیروح اشیالرینه‌ده ... کچن کون مجلسده ، اوتوموبیل حادثه‌سی بحثنی جدی بولمایانلر اولدی. حالبوکه جوابسز قالان سؤاللردن بری‌ده اوایدی ! هانی ماصاللرده هرشیئك ، جماداتك بیله‌بر پادشاهی واردر ، بوده اوتوموبیللرك پادشاهی‌می‌در نه‌در ؟ نفسی طبقی حکمدارلر ، رئیس جمهورلر کبی غیر مسئول ... وقتیله مکه‌ده شریف عون‌الرفیقك برفیلی واردی ؛ چارشیسنده ، بستاننده باشی بوش کزر ، ایستدیکی دکانه خرطومنی اوزاتیر ، مثلا بر چووال باقلایی ، برقازغان عاشورایی ، بزم پاطلاق اطفائیه بورولرینی حسدندن بسبتون پاطلاده‌جق برقوتله‌ایکی دقیقه‌ده‌امر ، یتیرر ، برایکی‌ده چرچوه قیردقدن‌صوکره هیچ سببسز برقوشمه‌در باشلار ، اوکنه کلنی ده‌ویروب کچر ، کیدردی ... حدك وارسه بو مدهش چارپایه ایلیش ، خرما داللرینه آصیلدیغك کون او کون اولور ...

حبوبات يرينه هر كون يدى آدم يوتماديغنه شكر ايدوب سوقاقلرده متيقظ يورومكدن بشقه چاره يوقدر . بزده بومسئله ده شوفورك دها عجمى اولوب عدد وقوعاتى تزييد ايتمديكنه حمد وثنا ايده لم، بكليه لم ...

ذاتاً سس سز ، صداسز ، صبور ومتوكل بكلمك بزه خاص برمزيتميدر ، يوقسه رژى اداره سى ايتاليانك امرينه چاليشيورده توتونلريمزه آفيونمى قاريشديرييور ، نه در ؟ خلق بر عالم بيهوشيده ... آوروپا غزته لرينك مخبرلرى ، نه درجه فضله جالب حيرت اوله جق كه ، غزته لرينه حرب حوادثندن اول استانبولده كى سكون وحضوردن ، لاقيديدن بحث ايتديلر ، اويقو واويوشوقلغه دائر تلغرافلر چكديلر . فقط بو بزده كى خواب و بيهوشى ، ات تخته سنه انتظاراً مانغال آلتنده اويوقلايان كديلر ككنه بكزر ، هله سطورك كورصداسى اوك ايچنه برعكس ايتسين ، باق اوكمزه كچيليرمى ؟ ...

— ٣١ تشرين اول ٣٢٧ —

مشروطیتپرور چینلیلره نصیحت

ملتلر بربرلرینك حال وعاقبتندن درس عبرت آلمیورلر !
دویدم که، اوزاقدن طاوولك سسی خوش کلیر دیرلر ،درت
بش سنه‌در اسیانك ترك وعجم حدودلرنده قوپان شماته ذوقلرینه‌می
کیتمش ، نه اولمش ، چین‌ده آیاقـلانمش ، بزلره ، ایرانلیلره
دونمك ایچـون اوله‌جق ، ملت مجلسنی آچمغه ، شـو کارزار
فناده برده اومهارتنی ، قابلیتنی کوسترمکه ، اجرای هنر ایتمکه
قرار ویرمش . . .
نه دیه‌یم ؟ خیرلی اولان مقصـدلرنده خدا توفیقنی رهبر
ایتسین وبزم باشمزه کلنلردن اونلری قوروسون !
فقط دعا کافیمی ؟ بن که درت ییلدر شو درسخانهٔ تجاربده

ایکی دیز اوستی کله‌رك نیجه حقیقتلر اوکرنمش، نیجه تجربه‌لره، نه‌لره، نه‌لره شاهد اولمش بر عبد ناتوانم ؛ آسیانك خزان یاپراقلری قدر صولغون رنکلی زواللی اولادینه بشریت نامنه نصیحت ایتمك، نه‌لردن توقی ایتملی، نه‌لری اجرادن چکینمه‌ملی، بوتون بونلری بر بر اوکرتمك ایسترم . . . بوبابده غایه‌م صرف انسانیته خدمتدر ؛ سعیم مشکور اولسون !

صورت خطاب

ای اولادلر ،

بنم سنم هنوز یکرمی‌دردی کچمش دکلدر؛ فقط سز یاشمه، باشمه باقمایکز ، سوزلرمه قولاق ویریکز ، اکر هر جمله‌مدن بر بابا نصیحتی آلمازسه‌کز اوزمان سزه « اولادلر » دیدیکمه اعتراض ایدیکز .

ایشتدم‌که بر قاچ کونجکز ایچون بز نصل مندرلرمزی بیراقوب نارکیله‌لرمزی بر طرفه آتمش و سوقاقلره دوکولمش ایسه‌ك سزده تخته سدیرلرکزدن قالقمش ، خشخاشله دولو چوبوقلرکزی دیواره آصمش و حریت اوغورینه سلاحه صاریلمشسکز. . . بوحرکتکزی تقدیر وتبجیل ایدرم. یقینده، انشاالله، کونکلیرکه مملکتمزك اوزرندن بو باروت دومانلری سیلینر ، مظفریت کونشی یوزلریکزی پارلاتیر .

فقط بنی دیکله‌ییکز ! ایچنده طوپ سسلری ایشیدیلن بو عصیان ، بو اختلال فیر طینه‌سی یره بر قطرهٔ رحمت ، بر دانهٔ باران دوشمه‌دن ، قورو کوك کورولتولری کبی چار چابوق زائل اولوب ، بزده اولدیغی کبی ، یرینه ینه بر درین اویوشوقاق قائم اولماسین ، مملکت چوراق ، صوسز قالماسین! بن حسود بر آدم دکلم ، ایسترم که سز بزدن دها بختیار اولاسیکز ، دها آز زحمت چکه‌سیکز ، ایشته بوامل ایله بر پندنامه حاضرلادم . فی الحقیقه سزك « قونفوچیوس » کز درجه‌سنده ادعای فطانت ایده‌مم ، فقط هله بر زحمت ایدوب دیدکلریمی نظراعتباره آلیکز ، امینم که بکاده اولکه کزده برموقع احترام آییرر ، جانربا قیزلرکزه تصویرمی صدف وایپکله ایشلته‌رك دیوارلرکزه آصار ویوجه داغلردن بی منند بیاض منکشه‌لر طوپلایه‌رق رسممك اطرافنه چرچیوه‌لر یاپارسیکز !

ای اولادلر ، دقت ایدك که بوپندنامه‌م بزده‌کی طرابلس لایحه‌لرینه دونمه‌سین ؛ زیرا آکلاشیلدی که انسان اوقومغه تنزل ایتمه‌دیکی کندی دوستلرینك ، کندی مأمورلرینك طاتلی لایحه‌لری یرینه ، دشمنك قارالادیغی آجی اولتیماتوملری ازبرلمکه مجبور قالییور .

تمنی ایدرم که « بودا » سزی بویله عاقبتلردن محافظه ایتسین !

١ — كنجلر اختيارلردن ، علم تجربه‌دن ، خلاصه بيق صاقالدن ايدر ديرلرسه ايناغمايكز . موقع اقتداره كله‌جكلرك صيرتلرنده قانبورلری ، حتی آرقه‌لرنده قويروقلری اولسه ، زيان ويرمز ، بيراقك ؛ فقط تجربه‌لری يوقسه الكزی سورمكدن اجتناب ايديكز ، زيرا اصل مضر اولان ايشته اونلردر .

٢ — زهر ايچمكه ، آتش ييمكه ، دری كيمكه راضی اولك ، قحط وغلادن كونده باشكزده‌كی صاچ عددنجه تلفات ويرك ، فقط بنی اسرائيلك تشويقنه قاپيلوب طوپ ، كمی ، قيشله ، عرصه كبی سفلی صاتيشلردن قطعاً فراغت ايدك .

٣ — قلعه‌لركز طوپسز ، زرهليلركز طورپيلسز ، شهرلركز عسكرسز دورور كن مانورا ديه هوايه قورشون ، بوشه طوپ ، دكزه آلتون آتمايكز ، قورو صيقی‌يه باروت ياقمايكز .

٤ — مشروطيت ، اداره‌ٔ عرفيه ديمكدر . قانون‌اساسينك محافظه‌سنه ديوان حرب عرفی مأموردر . بونك حق تفسيری ايسه يالكز جنرال « شوكی تونغ » ك ادراكنه مودوعدر.

٥ — محلنه صرف ايتمكه الكز وارميه‌جقسه اعانه طوپلامايكز ؛ احمدك باشنده‌كی كلاهی سزك محمده كيديرمك

مقصدیله تنسیقات یاپمایکز ؛ امتیاز بحثلرنده ایشی یغما حسنك بوره کنه چویرمه‌ییکز ؛ خریطهٔ وطنی تربه صاریغی کبی پارچه پارچه کسوب داغیتیرکن حکومتی قورتاریپورز دییه زنهار اوکونمه‌ییکز .

٦ — « امرایه اوتوموبیل ایله ماروکن قولتوق ویرمکدن، اطفائیه آلایلرینه خورطوم آلمق، سلامت عمومیه نامنه دها فائده‌لیدر . » حقیقتنی فراموش ایتمه‌ییکز .

٧ — مهد حریت ، مسقط رأس مشروطیت کبی عنوانلرله برقصبه‌یی دیکرندن تفریقدن توقی ایتمکله صاقین اکتفا ایتمه‌ییکز، اومثللو بلادی ، نه‌رتبه مهم اولسه ، درحال تخلیه ایدوب طوپراغنه بقله بغدای اکیکز وبوصورتله تخم نفاق یرینه تخم خیر اقتطاف ایدیکز .

٨ — « اعیان رئیسنك دیلسزی چوق سویله‌یه‌نندن، طویلی قصیرندن افضلدر . مبعوثان رئیسنك ایسه براز سوز بیله‌نی هیچ بیلمه‌یه‌نندن وقصیری طویلندن اعلی‌در . » دستورینی خاطرلاییکز .

٩ — حریت اوغورینه فتح بلاد ایدن قوماندانکز اولورسه اونی تبجیل ایدیکز ، کچدیکی یره صیرمه دیبالر سریکز ، بلنه سیف مرصع ، کوکسنه نشان افتخار طاقیکز ، مملکتکزك اون کوشه‌سنه اون آلتون هیکلنی دیکیکز ، فقط اك اول الندن

عنان اداره‌یی آلوب کوشهٔ احترامده استراحتنی تأمین ایدیکز.

۱۰ — آچ آدملری بردن دویورمایپیکز، عارسز اولور. — زوکورتلره خزینه کوسترمه‌یك ملت خزینه‌سندن اولور. — پاره‌سزلرك جیبنی بردن دولدورمایپیکز، قمارباز اولور. — وقتیله صباح قهوه‌سنی کوج بولانلره شامپانیه ایچیرمه‌ییکز، سرخوش اولور. — خیرقه‌یه آلیشانلره بردن فراق کیدیرمه‌ییکز، کولنج اولور.

۱۱ — مملکتك راه عدل وحقده ترقیسی ایچون اولا اعیان ژورناللرك نشرندن، مبعوثان ینه اسکی حال احتیاجه دوشمکدن، غزته‌جیلر بینلرینه قورشون یمکدن، افراد ملت پرده دکنکلرینه معروض قالمقدن قورتارمه‌لیدر.

۱۲. — بحر محیط اوقیانوسدن سرحد سمرقنده ودشت مغولدن تا لب آبه قدر قوجا ملتك رجالکزدن بری حقنده‌کی انسلاب امنیتنه باقمیه‌رق محترم مبعوثلرکز ینه اعتماده بردوام اولسونلر. خلق نه‌بیلیر؟ «العوام کالهوام.»

۱۳. — سیاست خارجیه بحثنده سوزم شودر: دکیزه دوشسه‌کز ییلانه صاریلك، قورتولورسیکز؛ فقط آلمانیایه صاریلمایپیکز، بوغولورسیکز.

باقی «بودا» حالکزه آجیسین!

— ٤ تشرین ثانی ۳۲۷ —

« قلمده » ده انتشار ایدنلردن :

بیکنجی نسخه‌نك مشهور سیمالری

اوکون « ثروت فنون » ك آلت قاتی غلبه‌لکدن بر آدا واپوری کوکرته‌سنه دونمش ، سیغاره دومانندن جاملری کوی قهوه‌سی کبی ایسلنمش ، صیجاقدن حقه‌لرده مرکبلر قهوه تلوه‌سی حالنده قورومشدی . پك ایرکندن یازی‌یی بولان پاکتلره ماء مقدس چاناقلری کبی ، تمیز ، کیرلی خیلی الّلر اوزانمش وخسته ، صاغلام بر چوق جکرلر ، توتر صوبالر کبی دومانلرله بوغوشدقدن صوکره باشقه منفذ بولامیارق اونلری تکرار کری‌یه فیشقیرمشدی . شیمدی هواده بو هر کسك تا ایچرلرینه صوقولان بولوطلر بر برلریله قاریشوب اطرافده بر هوای

امتزاج حاصل ایدرکن مدعوین اعاظمك ورودینه ، نطقلرك صدورینه انتظاراً وقفه کیر تحیل اولمشدی .

بردن سسلر دویولدی :

— کلیور . . . کلیور . . .

وَ قاپونك اوکنده دوران آرابه‌دن بری ایندی : یاندن باقارسه‌کز احمد مدحت افندینك ضعیفلغنه ، هانی صوپاسیله باب عالی یوقوشنده آدم دوکدیکی زمانه بکزه‌تیرسکز . ذاتاً آرالرنده برفرق واردر: بونك آدی فاضل محترم، دیکرینککی شیخ المحررین . آرقه‌دن بر حمال سمری کبی جانسز وقابادر ؛ اوندن سیماسنی کوره‌مزسکزکه برینه بکزه‌ته‌سکز : قاشلری کوزلکلرینی اورته‌رك کیرپیکلریله بیرلشمش ، صاچلری آغزینی‌قاپایه‌رق صاقاللاریله قاریشمشدر . یالکز نزله‌لی برونی بوتون بو تویلر آره‌سنده بر خسته کبی اسیر فراشدر وانفیه یوته یوته اویوشمش قالمشدر . سیمانك هیئت عمومیه‌سی ایسه زیفته صوقولمش أك قابا نومرو بر اسکی بادانه فیرچه‌سنه بکزر .

هنوز البسه‌سنی میرده پاپدیرماز و آرقداشلری کبی اشتاین‌ایله تیرینغی چابوق فراموش ایدوب استانبول ترزیلرینك عادیلکندن بحث ایتمز ، فقط دائما مشتکیدر ؛ زیرا ایکی درلو ردنغوت ایصمارلامغه مجبوردر : بری اوکی ایلیکلنمکه مخصوص اولدیغندن قارنك جسامتیله متناسب قماش علاوه‌سیله ؛ دیکری

آچیق دورمق ایچون ودار . ایکیسنی بردرلو برلشدیره‌من .
زیرا قاپالیکن واپورلرك نفس باجالرینه دونر ، آچیقکن
چادره !

مع مافیه مراسمه واقف دکلسه‌ده وطن پروردر : روغان
اسقارپین ایچنه یرلی معمولاتندن بیاض چوراب کییر .

بوذات هنوز قارشیلانمشدی ، قاپونك اوکنده عظیم بر
کولکه کوروندی ؛ بوکولکه‌یی ده ایری بر انسان کووده‌سی
تعقیب ایتدی : قیویرجق سواری قالپاغی آلتنده کوزلری
همان یوق دینه‌جك قدر نظر دقته چارپماز ؛ لکن چکه‌سندن
صوکره تکرار تویسز بر قحف بشرك باشلادیغنی کورولور ؛
فقط بو غریبهٔ خلقت یاقه‌نك آلتنده یاری غائب اولدیغندن
تشخیص ایدیله‌من . باشك هیئت عمومیه‌سی، تجهیزاتی نقصان
قهرمان وحر بر بوغایه بکزر .

تورکجه یازی ماکنه‌سی الآن ایجاد اولونمادیغندن، بومهم
عالم اثرلرینی فرانسزجه یازار و ترجمه ایتدیرر . به‌راپالاس
اوتلنی اوقدرسورکه آیلرجه سوقاق یوزی کورمه‌دن ، آیاغنی
طوپراغه باصمه‌دن ایچنده اوطورا بیلیر . بر اسکی سفیر قدر
شانلی ، بر سواری نفری کبی ایری ، تکه آشجیسی قدر
شیشمان ، فجرآتی اعضاسی کبی تورکجه‌یه واقفدر . غیر مطبوع
آثاردن بر پارچه :

« نوبتجی ! یورو . . . خاییر دور !

« سلطان مراد مجنونمیدی ؟ — خاییر ؛ — أوت !

« کیتمك لازممیدر ؟ — أوت ؛ — خاییر ! »

مرتبلرك تقدیر کاریدر ؛ کوردیکی یرده أللرینی صیقار ، شرفلرینه نطقلر سویلر . غریب بر طبیعتی واردر : قاچیرلمش فرصتلردن صوکره‌لری استفاده ایدر وانجه باجاقلری ، مینی مینی آیاقلری اوزرنده مهیب کووده‌سنی دائما ؛ دائما ایپده اوینار بر جانباز اهتمامیله طاشیر ؛ فقط نافعه ناظری کبی هیچ سقوط ایتمز !

بر آرالق کوزمه، بیراقدیغی صاقالیله عادتا آلامود بر نوئه‌ل باباسنه بکزه‌ین عشق ممنوع محرری کوروندی . بونك بالطبع جیبلرنده نه اویونجاقلر ، نه‌ده صیرتنده کوفه‌سیله، النده قانجالی عصاسی واردی ؛ فقط اطرافنی آلان معصوم یکی محررلرك اللرینی صیقیور وطاتلی ، پك طاتلی برشیلر سویلیوردی . بر پروتستان میسیونری وضعیله « اسکیلره حرمت ایدك! » دییوردی .

دیرکن « صوصالم، صوصالم؛ نطق وار ! » دییه باغریشمه‌لر اولدی؛ اوکومده جسم بشره استحاله ایتمش بر یونس بالیغی قافاسی خلقی دالغه کبی آییره‌رق میدانه چیقدی . « بو کیمدر، نه‌در ؟ » دیدم « بر بدبختدر ، دیدیلر صباحلری قوجه سیاسی

مقاله‌لر یازارده بردرلو اسمنی مجروب املایه کتیره‌مز ویازیلری آلتنده تمامنی کوره‌مز ! » او ، دورت کوشه وجودیله بر نینوالی آثوریه کاهننه بکزییوردی. ألنه برقدح قونیاق آلدی وآکلاشیلمایان بر قدیم لسانله خیلی ایی لافلر ایتدی : هر اکلاشیلمایان شیده بر لطافت واردر؛ آلقیشلاندی ، آلقیشلاندی ...

اورته‌ده صاحب خانه کزییوردی : اوزون ساقی اوزرنده دانه‌لری دوکولمش برآی چیچکنه بکزه‌ین سیماسیله بویوکسك باجاقلی ، اوزون بویلو ذات ، محررلرینه ، یالکز دیشلرنده‌کی آلتونلری صیق صیق کوستریور وقراللغی اعلان ایدیلن قاره داغ پرنسندن دها نازك حرکت ایدرك هرکسه : « ییسه‌کزه ، ایچسه‌کزه‌به ، پاره ویردم ! » دییه حایقیرییوردی . بونی ایشیتن مدعوین ایصلاق سوپورکه ایله قوولان سینکلر کبی هریردن هوالانیور وبوفه‌نك اوزرینه تام‌سرعتله قانادچیرپه‌رق اینیوردی . اوکچرکن مسافرلر بربرلرینه « تشبث شخصی ، تشبث شخصی » کلمه‌لرینی فیصیلدییور وبوسسلر ، آچیق‌بولوب بربری‌اوستنه خیلی ایچدکلری سیغاره پاکتلرینك تأثیر شماتت بخشاسیله اوکسورنلرك کورولتوسنه قاریشیوردی .

بوتون بوهرج ومرج اشکال آراسنده بر صالون کوشه‌سی ارار کبی متجسسانه اطرافی تحری ایدن واستانبولده موجدی

اولدیغنی ظن ایتدیکی تك کوزلکك نظرهٔ بلوریله هرکسی ، خصوصیله کندیسنك برمقلدی عد ایلدیکی خارجیه ناظرینی مغرور مغرور سوزن، اورکیداقدر غریب برشیق نطقلری دیکلر کبی دورییوردی . اوباشدن آشاغی برهرجائی کبی هزار رنکدر. ایچی مقوا زخاف فسی قیرچیل صاچلری اوزنده برقالب کبی متین ، برمزار طاشی زینتی قدر صوثوق دوزور. سیغارەسنی دائما آتەجغی سیغارەسنده یاقار ودنیانك اك شیق جنتلمن خیرسزی « آرسەن لوپەن » ، اوقدر بکزرکه آقتور برهان الدین اونی تقلید ایدر، فقط سرقت ایتدیکی شیلر نەمجوهر، نه ده سجاده ، خالی وساٸرەدر ، یالکز قادین مکتوبلریدر ؛ اونلری دائما استنساخ ایدر وغزتەلره کوندەریر ؛ چوق معذبدر. آلتون، جیبندن چوق دیشلرنده واردر .

قیشلق ردنغوتلری ایچندەترلەین ، تربیەلی دورمغەچالیشەرق قیپ قیرمیزی اولان ، بوفەیه یاقلاشمق ایچون بیـك حیلەلر دوشونن، أللری مندیللی ، دیز قاپاقلری صارقیق ، قوندورەلری توزلو بر اکثریت عظیمه اوکونکی نسخەیی آچمشلر ، بورسملی اثرلر اوستنده کندیلرندن کچمشلردی . باقدم : بلا استثنا هپسی ده کندی رسملرینی ، کندی امضالرینی سیر ایدییور وصوکره باشلرینی یاننده کیلره چویرەرك ،متبسم: «فوطوغرافکز نه أیی چیقمش ، اثرکز نەنفیس ! » دییوردی .

نهایت مالیه ناظرینك « ثروت فنون عائله سفره‌سی » دیدیکی
چای ماصه‌سی معده‌لری اغنیایه کفایت ایتمینجه مدعوین لوقانطه‌لره
قوشویور وفجر آتی اعضاسی، قولتوقلری آلتنده یالدیزلی بیکنجی
نسخه‌لر، توزیع مکافاتدن چیقمش چوجقلر کبی، کونش وتوز
ایچنده برر طرفه داغیلیوردی .
بومهم برکوندی !

— ٥ اغستوس ١٣٢٦ —

قافلهٔ سیاحین

یتمش سکسان کیشی قدردی ؛ رومانیایه‌می کیدییورلردی، یوقسه قلم دونوشی ده‌کیز حمامنه‌می؟ وهلةً یك آکلاشیلامازدی. اللرنده باتیسقه ، قلابدان ، یازمه بوغچه‌لر ، عاریت آلنمش هکبه قیلقلی چانطه‌لر ، وندیك سپدلری ، هزار رنك شمسیه‌لر ؛ آرقه‌لرنده ردینغوتلر ، قدیفه یاقه‌لی پاردوسولر ؛ آیاقلرنده فوطین قوندوره ، کتن اسقارپین ، یاریم چیزمه، قاره کوزك دوکون دعوتلیلری کبی کردن قیروب بلدن یوقاریسنی صاللا-یه‌رق عظیم برقافله «داچیا» واپورینه کیرییوردی .

آصمه مردیون، دولو برسینك کاغدی کبی یالکنز سسلری دویولان فقط برآدیم ایلریله‌مکه امکانی اولمایان سیاحین ایله

مستوردی . طائفه‌لر قوللرینی بولوب طوته بیلدکلرینی یوقاری چکییورلر، حماللر اشیالریله برابر صاحبلرینی ده یاری طاشییورلردی .

همان هپسی شیمدیدن مشتکیدی. ضعیف ، تراشی اوزون، یاناقلری مرکب حقه‌سی کبی قاره وچوکوك ، مور یلکلی ، ردنغوتلی ، فسی همان صیجاق دینه‌جك قدر هنوز قالبدن چیقمش بر آدم ، برالنده باستون ، دیکرنده شمسیه ، عادتا حدتلندی :

— نه عقل بو ، دیدی ، یولجی‌یی تایوقاری چیقاروب صوکره ایچ مردیونله آشاغی ایندیرمك ؛ ایی که اولرده دامه چیقوب صوکره دلیکدن تکرار آشاغی اینمك عادت دکل ؛ یوقسه چادرده اوطورردم .

جاکتنك آرقه‌سی چکیك ، اوکلری صارقیق ، بویون باغیسی یلکندن قیصه ، باصمه میتانه ایلیشدیرلمش لاستیك یاقه‌سی شرید قدر اکسز ؛ طیقناز ، عادتا هفته‌لرجه یاتیلمش بریاصدیق اورتوسی قدر بوروشوق بز پانطالونلی ، آز کوسه مع مافیه صاقاللی ، آز قنبور فقط اوزون بویلو بری جواب ویردی :

— برکت ایچرینك مردیونلری کنیش، هم آصغیده‌دکل؛ اولا صاللانیر صاندم‌ده غارسونه بنی ایندیر دیدم ؛ کولدی ، صاغلام اولدیغنی کوسترمك ایچون اوزرنده تپیندی دوردی !

پالطو کیمش ، هیچ اشیاسی یوق ، آرقداشنی تشییعه کلمش برصراف چیراغی قدر باستون وشمسیه قوللانمامغه آلیشمش بریولجی ؛ بوینندن صارقان دوربین ، فوطوغراف ، توالت طاقمی قایشلریله، قوشومنی قوپارمش حشری برمیدیللی‌یه بکزه‌ین غایت شیق بر کنجه صوردی :

— قمارایه لزوم واری‌یا ؟ آقشامه واره‌جغز ...

بوغریب سؤالک مخاطبی جواب ویرمدی ؛ یالکز فسندن ماعدا کوزلری وطیرناقلری‌ده داخل اولدیغی حالده ، فنار کزمه‌سندن دونمش بر اهل ذوق قدر توز رنکلی صاری آرقداشنه اصولجه وبالطبع فرانسزجه :

— نه جاهل ! دییه سویلندی ، کندیسنی ملکیه‌دن طانیرم .

واپورک حرکتی ، تشییعه کلنلرک آیریلماسنی اشارت ایدن چان دویولنجه خیلی آدملر « یمکه ، یمکه ! » دییه بربرلرینی دورتدیلر ؛ اونلر واپورلرده طعامه چان سسنک تقدیم ایتدیکنی تصلسه اوکرنمش منورالفکر سیاحلردی . قوقوآلمغه چالیشان برونلریله غلبه‌لکی چوروک برتولبند کبی ییرتدیلر ، سس‌سز ، برسمت مجهوله هجوم ایتدیلر .

قانابه بولامیوب‌ده یره باغداش قورمش ، چانطه‌سنی سرمش ، قاپاغنی بویلو بویه آچمش ، هرکسک کوزی اوکنده

قیدسز برشی آرایان شیشمان ، یقالقسز ، یلمکنک ایکی دوکمه‌سی قوپوق، توزلو فوطینلی بر آدم، اوکنده دوران مینی مینی روغان اسقارپینلری قیصه اتکنک آلتنده سیاه کدی یاورولری کبی طومبول طومبول بربرلریله اوینایان کنج قیزه :

— پاردون باقالم مادمازه‌ل ؛ طهارت بزلرینه باصیورسک ، اولدیمی یا !

— آه ، پاردون موسیو . . .

اورته‌ده بر کورولتودر کیدییور ؛ قیصه اوزون ، شیشمان ضعیف ، خسته ، صاغلام برچوق‌سیاح قماره‌لرینی بولمق ایچون مأمورک یاننده بعضاً سوینه‌رك، بعضاً قیزوب حایقیره‌رق ، اوته‌یه بری‌یه چالقانه‌رق قایناشوب دورویور ، نهایت واپور قره دکیزه کیرییور ؛ یمك وقتی .

اوطورمغه جسارت ایده‌مین ، بر درلو حضورلرنده راحت ایده‌مدکلری مادامه‌لردن اوزاق قالمق ایچـون کوشـه بوجاق آرایان ، یاخود متروك بر طـاش کبی واپوره ایلك کیردیکی زمانکی حالنی محافظه‌ایدن بر اکثریت، غارسونلرك جبر وابرامیله مکلف یمك‌سالونه ادخال اولونورکت، حرکن ایدن وانتیلاتور-لری پارماقلریله کوستروب اظهار حیرت ایدنلرله دولو قاپولرده مرور وعبور منقطع اولمشدی .

بالق چتالیله دوندورمه ، دوندرمه قاشغیله چوربا ایچن ،

ارمود ، شفتالی کبی اینجه قابوقلی میوه‌لری صویولور کورونجه چیپلاق بر آدم کورمش قدر اظهار حیرت ایدن بعض کیمسه‌لر حاولولرینک بر اوجنی غیرتلاقلرینه دیکرینی‌ده طاباقلرینک آلتنه ایلیشدیردکلرندن ، البسه‌لرینی کیرلتمیه‌جکلرندن صوک درجه مطمئن بولونیورلر ، احتیاط کلفتندن آزاده قالدقلرینه سوینیورلردی .

سیاحیندن بر ایکیسنک قولتوغی آلتنده چیچک دمتی کبی بر آچیق سپته یرلشدیریلمش تازه بیبر ، دوماتس ، اکمک ، غزته کاغدلری آره‌سندن کمیك باجاقلرینی کوسترن طاووق سوکوشلری فلان کورمش ، بوفضله اشتها ایله احتیاطدن برشی آکلایامامشدم . مکر بونلر دوموز اتنك قاریشابیلمه‌سی ملحوظ اولان طعاملره الـ سورمه‌مکه عهدلی ثباتکار ذاتلرمش ؛ بوکون سیاحت نفقه‌لرینی ، حتی صولرینی بیله برابر کوتوریورلرمش !

طعامده هیچ خبرسز بر خطیب پیدا اولدی وکمال سلاستله بروجه آتی دیدی که :

— افندیلر ! قپودان افندی‌یی طانیرمیسکز ؟ و انی طانیمازسه‌کز قپودان افندی‌یی بن سزه طانتدیره‌جغم ؛ زیرا قپودان افندی طانمغه لایق برافندیدرها ! اویله بر قپوداندرکه اونی طانیمالیسکز ، بن‌ده سزه اونی طانتمایی بر وظیفهٔ حمیت بیلمه‌لی‌یم . . . دکلمی‌یا ، ها ! . . . الخ .

ایلك سطرلر مثللو بو نطق وجیز خیلی اوزادی . قائلنی صوردم : دموقراتلرك رئیسیدر ، دیدیلر ، یامان بر آدم. باشی، آفیونی آلنمش وخیلی کونشده قالمش بر خشخاشه بکزییور . وبورایه طوتولمش دامه آصیلی نظراق بر صارمساق کبی صاللانیوردی. بونك آلتنده بیپو کبی اکری وجودی، بلنده کی، بویننده کی ، دیزلرنده کی اینجه بوغماقلرله بر آزده عربستان فستغنی آکدیرییوردی . دیرکن علی العجله بر رئیس تکلیف وقبول اولوندی. بودالغین بر آدمدی، دائما قرق درجهٔ حرارتده صوصامش برخسته کبی قورو دوداقلرینی قورودیلیله ایصلاتمغه چالیشیوروبون بون کولیوردی . بکرشده بر نطق ویردی، عیناً دیدی که :

— بو کون مقدس [نیچون مقدس ، پاپالقمی بوراسی ؟] روما [رومانیا اوله جق] ایمپراطورلغنك [قراللق دینه جك] طوپراغنه [طبیعی صوینه دکل] آیاق باصمق ایچون [دیمك یالکز بونك ایچون] تا ؟ ... [درت الف مقداری] استانبولدن کلدك [اون سکز ساعتلك یول !]

همان اکثریتك بیاض، فیستیقی، بیسمارق رنکلی شمسیه سی واردی . پایتخته چیقنجه بونلر آچیلدی وسیاحین رنکارنك سپرلر آلتنده برچین هیئت سفریه سی کبی جاده یه یاییلدی . چوق صیجاقدی، اوقدرکه عثمانلیلردن یاقالغنه مندیلنی صیقیشدر

یرمامش ، یلکنی آچامش همان کیمسه قالمادی ؛ بویله برچوق شد رحل اولوندی .

نهایت کیجه اولدی . شهرك غریب بر خاصه‌سی وار : کونش چکیلنجه ، (بوقاس) ده‌کی طلسملی آغاجدن باقار کبی هرکس چیفت کورونیور ، برقادین بر ارکك سوقاقلر هپ اویله دولیور . هیئت اعضاسی‌ده بوسعادته نائل اولمشدی . اوتل دهلیزلرنده تابصباح کوملکلی قادینلرله جاکتسز ارککلرك بربرلرینی قوواladقلری ، حتی کیجه‌لکلرینی کتیرمه‌ینلرك یورغان چارشافلرینه‌بورونوب چیپلاق آیاق ، غارسونلردن‌قادینلر حقنده‌ایضاحات طلب‌ایتدکلری دویولدی . شمدیدن جیبده‌کی ساعتك صاتیلینجه حاصل ایده‌جکی مقدار بودجه‌یه علاوه ایدیلدی .

کوندوزلری اوتل پنجره‌لرنده کونشه آصیلمش ایصلاق جورابلر ، مندیللر ، حتی‌هلالی کوملکلر قورویور ، روزکاردن جانلی کبی شیشه‌رك‌متجسس جاده‌لرده‌صارقییوردی .

هریرده تقدیر ، آلقیش ، یشاسون تورکیا صدالری ؛ بوکا مقابل تمنالر ، تبسملر ، سوزوك سوزوك ، مغرور مغرور باقیشلر ... هیئت جاده‌لردن بر جنازه آلایی هیبت وسکوتیله آغیر آغیر کچرکن اطرافدن دوروب‌دوروب تماشالر ، شابقه چیقارمه‌لر ؛ عمومی باغچه‌لرك چایر یرلرینه اسپرطو

لامبه‌لرینی قوروب آلاتورقه قهوه‌لرنی پیشیرن ویرلره بویلو بوینه یاتوب ماستیقه‌لرینی آتانلره قارشی استغرابکار نظرلر !

نهایت عودت . برهفته‌ده آنجق سکز اون ساعت اویونمش ، متباقیسی آیاقده لچمش ؛ بوتون سیاحین بی‌مجال ، بی رنك ؛ تراشلر اوزامش ، البسه‌لر بوروشمش . قوندوره‌لر یمش ، اصل فلاکت ، چانطه‌لر بوشالمش ! قوردونسز دونلرله آرقداشنك معاونتی سایه‌سنده قاره کوی کوپروسنی کچه بیلنلر نادراتدن دکل . فقط زیانی یوق ، آرتق نقل مشاهدات زمانی حلول ایتمش :

— امان افندم ، نه ترقی ، نه‌مدنیت ... هریرده تلفون ، هرطرفده الکتریك ؛ اوتوموبیل آرابه‌دن چوق ، ایلله کیجه اولمایورمی ؟.. الخ .

دیرکن دارالفنون افندیلری رسماً کلیور ؛ آه بو رسمیت ، بیچاره‌لری خراب ایتدی : صرتده دائما ردنغوت ، امانره‌ده اولورسه‌کز اولوکز ، حتی ایکی کون دوام ایدن شمندوفر یولجیلغنده بیله بومجبوری ! کیمه‌مك ایسته‌دیکزمی؟ نه کزمه وار ، نه یمك ؟ قادرو خارجی اولور ، اوتلده یاخود مکتبده قالیرسیکز . تام دوقسان آلتی ساعت دوام ایدن سیاحتلرینی

شويله تقسيم ايتديلر :

٧٠ ساعت كزمه ، طعام . — ١٠ ساعت نطق . — ٦ ساعت (يالكز آلتيدر) اويقو . — ٥ ساعت هيئت اداره ايله رئيسدن شكايت . — ٥ ساعت ترسيلمه وسائره ...

بو برتهزه هيئتى دكل، صانكه اويقوسز قاچ كون قدر تحمل ايديله جكنى كشفه چاليشان برهيئت فنيه ايدى . قاواقده كى قارانتنه دوقتورى آز دها « داچيا » واپورنده سكسان قدر مصاب وقوعنى اعلان ايده جك ، دنيايى انديشه يه ويره جكدى. طلبه سى ده خواجه سى ده قنپه لره سريلمش، عادتا اويقو خسته لغنه كرفتار اولمشدى . بو آجيقلى برلوحه ايدى : رنك اوچمش ، آتشدن دوداقلر قورومش، تردن ياقالر بوروشمش، هپسى آجى آجى صاييقليور ، چيرپينيوردى .

نهايت استانبول اوزاقلرده ، سيسلره كومولو غايت سسسز ومنزوى كورونيور ، اويقو احتياجنى آرتديرييوردى . شبهه سز شيمدى « يشاسون توركيا » دييه آلقيشلانه جق اولسه لرسياحين بلا استثنا : — يشاسون اويقو ! دييه جكلردى . فقط بركت ويرسين ، اسنه مه لر آراسنده بوپك ايى اكلاشيله ميه جقدى . ايشته رومانيا سياحتى بويله برسياحتدى !

— ٢٦ اغستوس ٣٢٦ —

پولیسلرك امتحانی

دائره‌نك قپوسندن کیررکن پاپوججینك اطرافنده تراشی مجلا، باصمه‌مینتانلی ، سیوری سیاه فسلی، اکثرینك طوپوقلری یمنیدن خارجده قاله‌رق خیلی خیرپالانمش، چامورلانمش یکرمی اوتوز قدر کنج کوردم . اللرنده هرنوع وشکلده حقه، طبقه طبقه بوروشوق کاغد ، قامش ، دمیر ، قورشون قلم واردی . قوللرایه طوتلمش قدر رنکسز وپرخلجاندیلر . اوداسنه کیرنجه آرقداشمه صوردم : « اونلر کیم ؟ »

— ها ، اونلرمی ؟ پولیســه قید اولمق ایچون امتحان ویره‌جك افندیلر . وقتك وارسه بولون ، سیر ایت .

کوشـه‌یه چکیلدم ، اوداجیلر یر حاضرلادیلر ، میزلر

كلديلر ، آرالرنده خفيفدن بر شيلر قونوشديلر . ديركن امر ويرلدی :

— كلسينلر !

قاپونك آرالغندن متردد برشكل اوزاندی ، بر مدت دوردی ، صوكره كولدی ، بر آديم آتدی . . . تكرار كولدی . . . ينه طوردی . اوزمان بوتوقفلرله نازكانه خطواتك رسميتندن بيزاراولان اوداجی اونی ايتدی. شيمدی قاپو، ايری بر پاچاورادن قورتارلمش طيقانيق بر قاسم پاشا چشمه‌سی كبی آچيلدی؛ برخيلی بريكينتی‌يی ايچری‌يه آتدی . كلنلر آرقه‌لرنده برصوجريانه تابع منطارلركبی اودايه تكرلنه‌رك ، ترس پورس اوله‌رق كيرييورلر ، صوكره كنيشلكده كندی اختياريله حركته مجبور اولنجه شاشيروب قاليورلردی . كوچ حال ايله صيره‌لانديلر ؛ بری تمنـا ايتدی ، اوبری اونی تقليد ايتدی . هپسی سلام ويرديلر :

— مرحبا ! مرحبا ! مرحبا !

ديركی قيصه بويلی ، رديݣوتلی ، يوزی صارغيلی بر كاتب « شيرراق » دييه جيبندن برماكنه‌لی متروچيقاردی، برر برر هپسنی اولچمكه باشلادی :

— بر مترو بش (قبول) ؛ طقسان بش سانتيم (رد) ؛ بر مترو سكز (قبول) ؛ الخ . .

رداولانلر طالعه کوسه‌رك چیقیورلردی . بر آز صوکره اورته‌ده قالبوردن کچمش کبی ساده ایریلر قالدی .

— باشلایالم افندم !

بو امر ویریلیر ویریلمز پولیس نامزدلری بلا اختیار اللرینی حقه‌لرینه کوتوردیلر، یالادیلر، کاغدلرینی خشیرداتدیلر. حالبوکه بوتون بوزوائده لزوم یوقمش . « هله بر اسملرینی یازسینلرده کوره‌لم » دینیلدی . ماصه اوزرنده‌کی بردفتره‌شیمدی برر برر کلیورلر ، برشی یازوب کیدییورلردی : « آهمت ، بکیر ، فیزی » الخ ... دوغرو یازان قالیور ، یا کلش یازان اوزون بوینه ، کوربوز اندامنه رغماً چیقیوردی .

بشکطاش محافظی حسن پاشا اسمنی (۸ — ۷) شکلیله یازارمش ؛ عین حال بوراده‌ده واقع اولدی ؛ فقط ، نه دینیر ، دوغرو اولدیغندن بالطبع قبول اولوندی . بوایکنجی قالبور اورته‌ده آنجق اون‌ایکی قدر بدبخت‌بیراقمشدی. سؤال‌باشلادی:

سؤال . — استانبولك ایشلك بر جاده‌سنده (طبیعی) مثلا کوپرو جوارنده (دها طبیعی) برینی وورییورلر (برمحرری اولمالی) . سزده پولیسسکز ، نه‌یاپارسکز ، آکلاتکز باقایم ؟

اوزون برتوقفدن صوکره (بوزمانه قدر قاتل چوقدن قاچاردی) بری دیدی‌که :

— وورانك آرقه‌سندن قوشارم .

— یاقاچوب کیتدیسه ؟

حیرتلر ایچنده صوصدی ، غالبا قاچیراجغنی هیچ خاطرینه کتیرمه‌مشدی . بن « قاچدیسه کیفمه باقارم » دیمدیکنه شکر ایدرکن دیکر بری جواب ویردی :

— قاچدیسه همان قوشار برچیلینکیر چاغریرم .

— نه یاپمق ایچون ؟

— قاپویی آچدیرمق ایچون ...

— آ اوغلم ، قاپو فلان یوق ، سوقاقده وورولمش !

نامزد افندی اولا شاشدی ، صوکره قیزدی : « احمقلق ایدوب ده‌وورولماسه‌یدی ! » جمله‌سنی افاده‌ایدن بروضع اعتراضله عادتا شمدیدن بوکوج صنعته قارشی اعلان عصیان ایتدی . بوصره‌ده براوچنجی کنج دیدی‌که :

— افندم ، همان مقتوله یاقلاشیر ، « سنی کیم ووردی ؟ » دییه صورارم .

بردیکری . — بن « سنی نه ایله ووردولر ؟ » دیرم .

ممیز . — یاأولدیسه ، جواب ویرمزسه ؟

اولکی . — راپورتنی یازارم .

برچوق سسلر . — بکجی‌یه خبر ویررم ؛ جسدی جامعه طاشیرم ؛ برآرابه بولورم ؛ کیجه ایسه چیکنه‌مسینلر دییه باشنده برفنر یاقدیررم ؛ دیوارلرده قورشونلری آرارم ، الخ ..

كورولتو چوغالدی ، اوزمانه قدر كوشه‌سنده سكوت ایدن برنامزد ، یاپیله‌جق شیئی كشف ایتمش ولمالیدی كه « بن‌سویله‌یم ، بن‌سویله‌یم ! » دیه‌حایقیردی . نامزدلرده داخل اولدیغی حالده كمال امیدله معمانك حلنه انتظار ایتدك :

— برپولیس بولور خبر ویررم ...

ممیز — جانم پولیس سن دكلمیدك ؟

— ها ! اونوتدمدی !

هپمز كولوشدك ؛ اولدقجه معلوماتلی بری جواب ویردی : « دودوك اوتدوروروم ! »

بوسوز نامزدلركاوقدر غریبنه كیتدی كه هپ بردن اعتراض ایتدیلر : « آمان افندم ، نصل اولور ، برئولونك یاننده چوجق كبی دودوك چالمق ! »

بردیكری . — اذان اوقوسه‌ق اوله‌بیلیر .

ممیز . — بنی دیكله‌یك ، اولا بن آكلاته‌یم ، صوكره سز تكرارلارسكز : باقدیكز كه برینی وورمشلر ، وووران قاچمش ، وورولان ئولمش ، وقت كیجه ... همان دودوككزی اوتدورر ، امداد بكلرسكز ، مقتوله هیچ دوقونماز ، یرینی دكیشدیرمزسكز . بوزمانه قدرده مأمورلركلیرلر ... (ایچلرندن برینه) سویله شمدی ، نه‌یاپه‌جقدك ؟

— (علی العجله ازبرلمش كبی تاباشندن) بنی دیكله‌یك ،

اولا بن آكلاته‌يم ، صوكره سز تكرارلارسكز : باقديكز كه برینی وورمشلر ، ووران ئولمش (!) وورولان قاچمش (؟) وقت كیجه ، همان امدادبكلرسكز ، مقتولك یرینی‌دكیشدیرمسی ایچون دودوككزی اوتدورورسكز ، بوزمانه قدر قاتل‌ده (!) امداده كلیر .

ممیز . — (حدتله) ایشی آلت اوست ایتدك !

نامزد . — (ینـه علی‌العجله) اوت ، ئولونك‌ده آلتنی اوستنه چویردم ...

ممیز — ئولویه دوقونمه دیمدكمی ؟

نامزد — (حدتله) یو ! ... افندی بن‌ناموسلو بر آدمم . ئولونك جیبندن ساعتنی قوردونی آشیرمام ؛ اللهك حلالندن ویردیكنه قناعت ایدرم ...

نامزدلر بواعتراضه اودرجه اشتراك ایتدیلر و میریل میریل اویله سویلندیلركه ذاتاً چیقماسی پك قولای اولان یاری اوكجه‌سزیمنیلرله اوزرمزه هجوم‌ایتمه‌لرندن‌قورقدم ؛ آرقداشمه : « امان ، برادر ، بن قاچییورم ! » دیدم . « دور ، دیدی ، نتیجه‌یی آكلا ! »

— اه كوسترمسین !

بووقعه‌دن برهفته صوكره دوغرو یولده برپولیس كوچوك برچوجغی یام یاصصی ایدن اوتوموبیلك آرقه‌سندن باقدی ؛

صـوکره کمال عظمتله دفترینی چیقـاردی ، قلمنی ایصلاتدی وبرشی یازدی . اوصولجه صوقولدم ، ایشته اوقودیغم شی :

	غروش	پاره
تراش	۱	۲۰
حمام	۱	۲۰
سمید	۰	۱۰

— ۷ تشرین‌اول ۳۲۶ —

قلمه نصل چراغ اولدم ...

سزه بونی آکلاتایم ... اوزون دكل ، (اوزون اولمانجه بالطبع قیصه‌در ، یازمغه حاجت یوق) فقط مفید : چوجقلرمز اوقوسونلرده برحصهٔ اخلاقیه چیقارسینلر وزنهار حکومت مأموریتنه کیرمسینلر !

درت بش سنه اولویور ، عموجه‌م آرتق سرکشلکمه دایانامادی ، کیزلیجه بنی برقلمه چراغ ایتمکه قرار ویردی ؛ کیتدی، برخیلی مکتوبجی ، محاسبه‌جی فلان زیارت ایتدکدن صوکره برآقشام دیدی‌که : « حاضرلان ، ایشك اولدی ، یارین قلمه‌کیریبیورسك . » حال‌بوکه بونی بن هیچ ایسته‌میوردم؛ بوینم بوکولدی ، بوغازم قورودی ، کوزلرمدن یاش کلدی .

ایرتسی صباح بنی قلمك قاپوسنه قدر کتیره‌ن مدیر اورته‌ده‌کی ماصه‌ده اوطوران بریسنه باغیردی :

— ممیز افندی ، آلیکز افندم .

یورودم ، سلاملادم ؛ اوده دیکر کوشه‌ده برینه سسلندی:

— کشفی بك ، باقسه‌کزه افندم !

تکرار یورودم ، تکرار سلام ویردم . بو اوچنجی مأمور سلامی اعاده‌دن صوکره « کلیکز ! » امرینی ویردی ، بنی بر چوق کیشینك خاریل خاریل اوقویوب یازدقلری قوجه بر صیرایه دوغرو سوروکلدی ؛ باشده اوطوران کاتبك قولاغنه بر ایکی سوز فیصیلدادی :

— ایشته سزه بریکی رفیق . . .

چکیلدی کیتدی . اوجـده اوطوران کنج فقط چنبر صاقاللی ،شال یلکلی ، قوردونك اورته‌سنده قوجه بر مرجان ایله نجف مهر ضـارقان ، ادرنه قپوسـنده اوطوردیغنه یمین ایده‌جکم بری ، ماصه کاتبی ، « صـفا کلدیکز ، اه مبارك و خیرلی ایتسین ! » دعاسندن صوکرا اوداجی‌یه سسلندی :

— بر اسکمله بولسه‌کزه . . . حسن آغا ، جانم ، بورایه باق . . .

خیلی تأخردن صوکره صندالیه کتیریلدی . آراده بریره صـیقیشدیرلدی . اوصولجه اوطوردم ؛ اطرافمه باقامییوردم .

حبسخانه یه کیرسه‌م، زندان آرقداشلرمدن بوقدر اوتانابیلیردم. دوشوندیکه وقت قالمادی، ماصه کاتبی بکا خطاباً غایت نازکانه دیدی که:

— شوقامیش قلمی آلیکز؛ سزه بوکونلك اعاره ایدییورم، ایسته‌دیککز کبی آچیکز ... چاقیکز واریا؟

— خایر، چاقیم یوق، دییه ککه‌لدم، هم بن افندم قلم یونتمه‌یی بیلمم ... مخاطبم، آمرم کونکله آغلامق آراسنده دوداقلرینی آچدی قاپادی؛ بن علاوه ایتدم: هپ فرنك اوجیله یازارم‌ده ...

— یو!.. بوراده اولماز، صوکره حسن خطکز بوزولور.

تکرار قیزاردم. نیچونمی؟ زیرا حسن خط بکا جراحلق قدر یابانجیدی؛ فرانسز مکتبنده تورکجه خواجه‌م وظیفه‌مه هرکوز کزدیردکجه: «بوخطك الفباسی بشقه اوله‌جق؛ عجبا چرکسجه‌می؟» دیردی.

قامیش الآن یرنده دوریبوردی. بنم بوتعند قطعیم اوزرینه کاتب افندی یلکنك بان جیبدن کوده‌ری محفظه‌ده صاقلی بر صدف چاقی چیقاردی. صنعتك اك لزوملی برآلتی وضعیله اونی بردفعه هوهلایوب قیلفنه قورولادقدن صوکره بکااعاره‌ایلدیکی قلمی کسدی وصوردی:

— مقطعی نصل اولسون؟

اوچنجی دفعه قیزاردم ؛ بویله برسؤاله هیچ ده منتظر دکلدم. بو بر بر اوستنه کلن فلاکتلردن صوکره اویله برحالده ایدم که : « اسمکز نه در؟» دیسه‌لر: «نه ارزو ایدرسه کز، نصل اولورسه...» دییه جکدم ؛ اوقدر شاشیرمش ، اورکمشدم . نته‌کیم اویله ده دیدم یا :

— نصل اولورسه ...

قلم یونتولدی ، پوروزلری آلیندی : ــ برمعاینه ایدك هله باقالم: حقه یه اوزاندم؛ ایچنده اوزمانه قدر هیچ کورمدیکم بر ییغین لیف بولنجه اعتراضکار بر طورله دیدم که : ــ آ! مرکبه برقوجه پاچاورا دوشمش ! ...

کاتب اولا حقه یه ، صوکره یوزمه باقدی ؛ بر مدت اویله دوردق : « چیقارته‌یم می ؟ » دیدم ؛ آرتق قیزدی : « بیراقیکز ، اولازمدر ، هرحقه‌ده واردر ! » جوابنی وردکدن صوکره بنم قلمی معاینه ایتمه‌می ، یازمامی بکلدی . دردنجی دفعه قیزاردم ونه یازاجغمی بولامایجه آرتق تردوکمکه باشلادم . خاطرمه اویله عکسی شیلر کلییوردی که ؛ مثلا : (دکیز حمامی ، آلیزا ، قاییش داغ ، مرجمك) بونلر هیچ مناسبت آلمازدی ؛ نهایت بولدم ویازدم : بوموتی بیراسی...

— ایچرمیسکز ؟ — أوت .

بن قلمك مقطعنی بکنمشدم . ماصه کاتبی بو ایش بیتنجه

چکمجه‌یی چکدی ، برچوق قاریشدیردقدن صوکره بری بوش دیکری دولو ایکی کاغد چیقاردی : ـ شـونی تبییض ایدك ، دیدی . کاغدی ماصه‌یه دایادم . کاتب ینه اعتراض ایتدی : ـ ماصه‌ده یازمغه آلیشمامیکز ؛ آلده یازمق أك اعلاسـیدر ، فقط بدایتده دیزیکزه دایایه بیلیرسـکز ... اشکنجه اصل او زمان باشلادی ؛ برقانبور خسته‌لقلری متخصصنك اعلاننده‌کی رسم کبی بن‌ده ایکی بوکلوم اولدم. ذاتاً اطرافمده هرکسك بالقجیل، طورنه ، لیلك و امثـالی طیور طویل المنقار نوعندن صـیرتی یوقاریده، باشی کوبکنده ایدی. کاغده بوفرصتله بردفعه‌باقوب دیدم‌که :

ـ چیزکیلیسنی ویرمیسکز ؟

ـ دوائر رسـمیه‌ده یالکز چیزکیسز کاغد مسـتعملدر !

ایشـته بو دفعه خلجانم آرتدی . چیزکیلی کاغدده بیـله استانبول سـوقاقلری کبی پك اکری بوکری ، غایت آرنووو برطرز معماری تعقیب ایدن قلمم کیم بیلیر شمدی سربسـت قالەرق نه افراطلره دوشـه‌جکدی . کاغدی دیزمه دایادم و تا یوقاریدن باشلادم ؛ چنبر صاقاللی آمرم سویلندی : ـ اولمادی أفندم، بردفعه قاتلاتوب اورته‌سنی‌وصوکرده‌ه ثلثنی‌بولسه‌کزه ...

هندسه درسلرینك یکانه محلی تطبیقی ایشته بوراسیدی . حال‌بوکه بن اوکاده لایقیله واقف دکلدم . شیمدی کاتبه حیرتله

بن باقیيوردم : « اونه دیمك ؟ » دیدم . جواب بیله ویرمدی؛ فقط ألمدن کاغدی چکدی ، یوقاری طرفدن اوجنی قیویردی، صوکره اورته‌دن‌ده بر قیوریق یاپدی ؛ بواشارتك آلتندن ینه اورته‌یی‌بولوب اورایی‌ده‌بوکدی ؛ « بورادن باشلایك !» دیدی.

باشلادم . اکر یاری یولده امدادمه یتشمه‌سه‌یدی سطر تا کاغدك ینه ایلك باشلادیغم نقطه‌سنده نهایت بوله‌جقدی . او عادتا براعلام ، برحجت‌شرعیه‌سطریدی . تکرارباشلادم وبرخیلی یازدم . ایکنجی‌سطر برنهر کبی‌چالقانه چالقانه یوکسلوب برنجی سطرك قایالرینـه چارپییور وبونقطهٔ التصـاقده کندینه کله‌رك دونویور، قوجه ریکساربیاضك‌سینهٔ پاکنده‌اوق‌میدانی‌کچن بر سرخوش قدر سربست ، آزاده‌سر اوزانوب کیدییوردی . ماصه کاتبی بوخریطهٔ مشوشه‌یه برکوز آتوب :

— ماشاالله ، ماشاالله . دیدی ، یازیکنز چابق آچیله‌جق، غایت‌اوقوناقلی ... صوکره‌اوقودی ، مقابله ایتدك : ایکی‌سطر، درت جمله ، اژن کلمه آتلامش ، سکز قدر رقمده یا کیلمش ، لایعدولایحصا نقطه‌لرده شاشیرمشدم : ـ آلیشیرسیکنز ...

بن بشنجی خریطه‌یی اکمال ایدرکن آقشام اولمشـدی . ممیز ، ممیز معاونی سلام ویروب آیریلدیلر ؛ اونلری برافندی تعقیب‌ایتدی ، یانمده کنه کیتمکه‌مأذون اولوب اولمدیغمی‌صوردم؛ « کیدیکنز! »دیدی؛ چیقدم .کیم‌بیلیر آرقه‌مدن نه‌لرقونوشدیلر.

او کیجه رؤیامده بیك درلو قورقولر کچیردم : یازیمی یازارکن ایکی بوکلوم قالیویردم ، بردها بنی دوزلته مدیلر ، کنج یاشمده علیل اولدم ؛ بردن بره قلم اوداسنده سوکیلی کوپکلرم « بوبی » ایله « طوطو » یی ممیزی ایصیریرکن کوردم ، حاولامه لرینی ایشیتدم ؛ اسکمله بولنه مدیغندن بر اوراق صندوقنه اوطوردم ، مرکب لکه لرینی دیلمله یالارکن اوصیراده یانمده سودیکم قادینی بنی کوله رك سیر ایدر بولدم .

ایرتسی صباح یرمه کچنجه هیچ طانیمادیغم افندیلر ، تا اوزاق کوشه لردن اوتر قومریلر کبی بنی سلاملادیلر :

— صباح شریفلر خیرلر اولسون ... صباح شریفلر خیرلر اولسون ...

— بونژور افندم ، بونژور افندم .

بن هر حالده طیور محلیه دن دکلدم ؛ لسانلرمز چوق نقطه ده آیریلیوردی ، اوکله یه یقین یانمده کی کاتب ا کیلدی ، فوطینلرینی چیقاردی ، صوکره چورابلرینی ده آتدی . بن کمال حیرتله باقییوردم . نهایت چکمجه سندن برغزته یه صاریلی ایکی اسکی مرجان ترلك ظهور ایتدی ؛ اونلری طاقدی ، تیپیش تیپیش یورودی ، کیتدی . کلدیکی زمان صوردم : آبدست آلمش! دیرکن هر ماصه اوزرنده تپسیلر حاصل اولدی : پینیر ، حلوا ، اوزوم ، شرءب ، قاله تا وانواعی ؛ بر شاپیرتی ،

بر اشتها که حفظنا الله !

ایکی‌ده برده قاپو آچیلیور ، عابالی یاخود شالوارلی ، الی کشکوللی یاخود تپسیلی ؛ چوغی یارالی ، آزی عایل دیلنجی افرادی مفتش کبی اطرافی بر دولاشیور ؛ آراده صیراده‌ده صو صاتان بر زنجی ، مهاجر بر پاسته‌جی ، روم شکرجی ، قوربان رساله‌سی هدیه ایدن بردرویش کورونیوردی. بونلردن وافندیلردن بوش قالان یرلرده‌ده سکز یاشنده باش اورتولو قیزیله کلمش اعمی بر متقاعد ، تراشی اوزون بر یاور ، بوینی صارغیلی بر بلدیه مأموری ، درت قدر آناطولیلی ، سکز سوخته‌وبرخیلی آلاجقلی صیقشمش برآغزدن دردله‌شیوردی. دیرکن یوقلمه جدولی کوروندی ؛ اسممك بانه‌امضامی چیزرکن صولمده‌کی کنج دیدی‌که :

— قاریشیق آتمایك که کلمه‌دیکسکز زمان بزامضاایده‌بیله‌لم، قسطالیومدن قورتولورسکز !

أللی ایکی غروش معاشمدن برنجی آیی ألمه یکرمی درت غروش کچدی؛ یاریسی تقاعدیه ، متباقیسی پول وسند پاره‌سی ایمش ... اونکله نه آلمالیدم ، أك موافق نه‌ایدی، بردرلو تعیین ایده‌مدم ، نهایت ، تصادف ، کیتدم بر فانیله دون آلدم .

ایکنجی آی بر هفته قاچاماق یاپدم ، صوکره‌لری آرتق هیچ کیتمز اولدم ؛ آی باشی ، ایکی یوزه ابلاغ ایدیلن آیلغی

خدمتكارله آلدیرییور ، شوراده بوراده کزوب توزییوردم .
شیمدی‌ده یازیم اوقدر آرنوودر ، الآن قلم‌یو تمام‌وچیز کیسز
کاغد قوللانمام .

— ۱٤ تشرین اول ۱۳۲٦ —

زنكين و بويوك آدم اولمانك چاره‌لری

بر هفته قدر اولویور ، غزته‌لرك اعلانات قسمنده شویله درت بش سطر كوردم : « بویوك آدم اولمانك اصوللرینی اوكرنمك ایستینلره بش غروش مقابلنده تعلیمات شفاهیه ویریلیر . » ره‌قلامه لزوم كورمدیكمدن سزه بوراده آدره‌سنی خبر ویرمیه‌جكم . یالكز مشاهداتمدن بحث ایده‌جكم :

یوكسك برخانه‌نك یدنجی قاتنده‌كی ۱۲۸ نومرولو اوداسنه براللی قدر اصحاب مراجعتك نوبتنی صاودوقدن صوكره كیرنجه قارشیمده كنج فقط كور صاقاللی ، تشرین اوله رغماً كتن جاكتلی بریسنی كوردم . بكا شویله برباقدی ، صوكره الیله موجود ایكی فضله اسكمله‌نك صاغلامنی اشارتله : « اوطوریكز ،

شبهه‌سز زنکین و بویوك آدم اولمانك چاره‌لرینی اوکرنمکه کلدیکز ! » دیدی . بن بوجلی کرامته اظهار حیرت مقابلنده ألل‌رمی هوالاندیروب آرقه‌مه یاصلانیرکن علی العجله علاوه ایتدی : « آمان ، اسکمله‌یه کووه‌نمه‌یکز ، چوروکدر . » بالطبع ، بو اخطار خیرخواهانه‌دن ممنون ، دوغرولدم . برمدت سکوت ایتدك . مخاطبم کیرپیکارینی قاشلرینه برمدت دولادقدن ، بووصال پرمویدن برنشئه‌حس ایدرکبی برآزده بایغین قالدقدن صوکره ، کوزلرینی یاپی طوتماز بر استورکبی چارچابق آچدی وصوردی : - ترجمهٔ حالکزه دائر بعض سؤاللر ایراد ایده‌جکم : اولا نره‌لیسیکز ؟

نه‌دن بیلمم ، سلانیك مهدحریت اولالی بن « استانبوللی‌یم » دیمکدن اوتانییورم ودوچار توبیخ اوله‌جغم دیه عادتا براندیشه دویویورم ؛ یاواشجه جواب ویردم : - استانبوللی‌یم .

ناصح جوابمدن ممنون قالمادی ؛ دوداقلرینی پستیل کبی أزوب یالادقدن ولذتی بکنمه‌مش کبی صومورتدقدن صوکره : - سز ویدریکز شمدی‌یه قدر نه ایله مشغولدیکز ؟ دیدی .

بوسؤالده بنی دوچار حجاب ایتدی . زیرا بابامك هیچ اولمازسه چارشوده برمانیفاطوره‌جی ، کندیمك « حسن انتخاب » مغازه‌سنده چیراق اولمادیغنه ایکی سنه‌در پشیمانم . دها یواش برسسله « افندم ، هرایکمزده مأموردق ! » دییه ککه‌لدم .

مخاطبم بودفعه کوزلرینی خیرسز فنری ، آغزینی کلبچه کبی آچوب بکا فنا فنا باقدقدن ودولاندیریجی باقالامش برپولیس وضعیله یوزمه توکورمکه حاضرلاندقدن صوکره نه‌دنسه واز کچدی وصوردی : ـ تحصیلکز نه د جه ؟

منديلمله تریمی قورولایوب قورقه قورقه سویلندم : ـ شویله بویله ؛ شهادتنامه‌م یوقدر، فرانسزجه‌یی پك آز بیلیرم.

بو جوابم قارشیمده‌کنی نه حیرته ، نه اسفه دوشوردی. عادتا ممنون، متبسم‌واولکی کینی اونوتمش برحالده دیدی‌که :ـ قمار اوینار ، ایسکه‌تینغی سور، سوریه‌لی قادینلردن‌ده‌حظ ایدر میسکز ؟

زنکین وبویوك آدم اولمقله بو سؤاللر آره‌سنده مناسبت بولامیه‌رق برآز دوشوندم، نتیجه‌ده جواب‌ویردم:— چوق، پك چوق !

آلتنجی قاتك ۱۲۷ نومرولو ساکنی، بول‌یاغله خمور آچان بر آشجی نشئه‌سیله اللرینی « شاق شاق ! » بربرینه ووردی واولا کندیسنه صوکره‌ده بکا بر آلتمشلق سیغار اکرام ایدوب متعاقباً دیدی‌که :

ـ اعلی ، اعلی ! شیمدی نصیحتلرمی دیکله‌ییکز (بوندن آشاغیسنی ازبر اوقومغه باشلادی) زنکین و بویوك آدم اولمانك اوچ یولی واردر : (۱) مبعوثلق ، (۲) غزته‌جیلك ،

(۳) تحافیه‌جیلك . برنجیسی ایچون یا صاریقلی اولمق ، یاعدلیه‌ده وکیل مسخر ویاخودده وقتیله آوروپایه قاچمش بولنمق شرطدر. مبعوثدن ناظر اولمق‌ده هرنظارته کوره برشرطه متوقفدر :

داخلیه ایچون : شیفره‌لی تلغرافله مخابره ایده‌بیلمك . — مالیه ایچون : پوکرحسابنی بیله‌جك قدر ریاضیوندن اولمق . — عدلیه ایچون : صاریقلی اولمق و چوق شیلر بیلمك . — خارجیه ایچون : برکوزی جامدن اولمق وکوکصوده کاغد حلواسی ییه‌بیلمك . — بحریه ایچون : حربیه ناظری ویاخود صدر اعظم اولمق . — حربیه ایچون : استانبولی فتح ایتمك . — اورمان ایچون : روم ؛ نافعه ایچون : ارمنی ؛ اوقاف ایچون : مصرلی ویا حجازلی اولمق . — صدارت ایچون : عزلی ایجاب ایدنجه یا سفیر اوله‌بیله‌جك ویاخود چینده سیاحت ایده‌جق استعدادده اولمق لازمدر. کوریلیورکه بونك أك شایان آرزوسی وقولاینی استانبولی فتح ایتمکدر ؛ اوحالده حربیه ناظری اولوکز دیرم .

غزته‌جی اولمق ایچون‌ده اوچ شرط واردر: (۱) موزعلکدن یتیشمك ، (۲) استانبولك ترك مبوثی اولمق (استانبولك روم مبعوثلغی کفایت ایتمز) ، (۳) یهودی شرکتلرینی کوکندن قوپاره‌جق قدر اظهار ذکا ایتمك .

مثلا نصل برغزته چیقارمق ایستیورسکز ، صیره‌سیله کوره‌لم :

صباح کبی ایسه : واپور صاحبی اولمق ویمن شمندوفرینه محبت قلبیه‌سی بولنمق . — اقدام کبی ایسه : بعض مقاله‌لری بر آپارتمان کبی ایراد کتیرمك. — یکی غزته کبی ایسه : کونده بیك نسخه صاتوب ینه کار ایتمك.— ضنین کبی ایسه : دنیانك اك مزاحی ،زیلرینی باش مقاله یاپمق.— تصویر افکار کبی‌ایسه : یالکز مرتبلرله موزعلره اوقوتمقدن متضرر اولمامق — ترجمان کبی ایسه : آناطولی شمندوفری کبی بودجه آچیغنی اورته‌جك برمقاوله‌سی بولنمق الزمدر .

تحافیه‌جی اولمق ایچون ده ینه اوچ شرط واردر : (۱) فصولیه پیازیله اوکله یمکنی کچیشدیرمك ، (۲) اسکی دورده سرایه ، یکی دورده مناقصه‌لره داخل اولمق ، (۳) عسکر دوربینی ، عسکر یقالغی ، عسکر مطره‌سی صاتمق ... مثلا ...

خطیب بورایه کلنجه سوزینی کسدم ، دیدم‌که : « بن تجار اولمق ایسته‌میورم ... بشقه صورتله زنکین اولمانك چاره‌لری نه‌در ؟ »

مخاطبم علی‌الحال سؤالمه جواب ویرر برشـ کرد پرعرفان کبی دیدی‌که: — بشقه صورتله زنکین‌اولمانك چاره‌لری وچدر: (۱) زنکین برقادینله اولنمك ، (۲) ملی بانقه‌لر آچمق ، (۳) صحنهٔ ملیه اسمی آلتنده قنطو قومپانیه‌سی تأسیس ایتمك .

— یا بویوك آدم اولمانك چاره‌لری ؟

— بشقه صورتله بویوك آدم اولمانك چاره‌لری ده اوچدر: (۱) شرف افندی سـوقاغنده دعوی وکیلی اداره‌خانه‌سی آچمق، (۲) مبعوث اولوب اوچ بچق آی حبسـه کیرمك، (۳) یکی پوسته‌خانه بناسی طرزنده بر بنانك معماری اولمق ...

مخاطبم آرتق صاچمه‌لایوردی: چانطه‌مدن بر چیل چاریك چیقاردم؛ ماصـه‌یه قویدم؛ تام بن قاپویی چیقارکن ایچریدن باغیردی:

— ودخی زنکین اولمانك اك قولای، اك زحمتسز، اك سرمایه‌سز بر چاره‌سی دها واردر ...

صورمادم بیله؛ بکله‌شن آللی قدر اصحاب مراجعاتی ایته‌رك بر یول بولوب آشاغی اینرکن، آك قولای، آك زحمتسز وآك سرمایه‌سز زنکین اولمانك چاره‌سنی بن چوقدن بولمشدم: شارلاتانلق ....

بن بیله بو احتیاج زمانمده بر چاریکمی فدا ایدرك اویوله قوربان اولمامشمیدم؟

— ۲۸ تشرین اول ۱۳۲۶ —

فهرست

صحیفه		صحیفه	
٣	آرابه‌جینك دردی	١٢٣	تاریخ دور مبعوثان
١٠	تشبث شخصی‌می ؟ هیهات !	١٦٦	لایحهٔ حکمت اساله درلازمهٔ احراق بلده
١٩	بلمه‌جه بیلدیرمه‌جه	١٨١	استانبول مبعوثی اولمق ایچون
٢٣	ویرکویی نصل طوپلارلر	١٩٠	مالیه نظارتنه سوزشلی برخطاب
٣٢	عجبا دلیمیدی ؟	١٩٧	نصرالدین خواجه‌نك اقوالی واسطه‌سیله قابینه‌دن شکایت
٤١	عقللی بومیدی ؟	٢٠٣	رمضان ، داوول وقابینه
٤٨	دوائرده تعقیب مصالح	٢١١	احوال داخلیه وخارجیه‌مز
٥٦	بیقدق بوپولتیقه‌دن	٢٢٠	اولان بیتن ایشلره دائر
٦٢	یکی سنه‌نك اسراری	٢٢٧	مشروطیتپرور چنیلیلره نصیحت
٦٨	هرفناليه سبب ، پولسزلق	٢٣٤	بیکنجی نسخه‌نك مشهورسیمالری
٧٥	تحملی آز برآدم	٢٤١	قافلهٔ سیاحین
٨٤	یاز کلیور	٢٥٠	پولیسلرك امتحانی
٩٠	اللی‌بیك كشینك مبعوثلغی	٢٥٧	قلمه نصل چراغ اولدم
٩٧	دردی چوق برآدمك حكایه‌سی	٢٦٦	زنكین وبویوك آدم اولمانك چاره‌لری
١٠٥	سنه‌ده بیك برورکو		
١١٤	دردلریمزدن بری		

PL
248
K37K5